דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסד ועורך הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר
- ישראל קיסר, בלי כיפופי ידיים
- יצחק שמיר, לא ניתן להשפיל אותנו – יוסי מלמן
- ארצות הברית־לוב, סיבוב נוסף – אמיר אורן, חגי אשר, זאב שטרומינסקי, דליה שרון
- מי יהיה היועץ המשפטי לממשלה – טובה צימוקי
- „משא" לתרבות ולאמנות ו„דבר השבוע"

יום שישי, ט' בניסן תשמ"ו, 18 באפריל 1986 • גליון 18791

היום 60 עמודים כולל „דבר השבוע" • המחיר 1.10 ש"ח • באילת 94 אג'

מצוד בבריטניה אחרי מוסר מזוודת הנפץ לצעירה

התנהגותה של הצעירה עוררה חשדו של איש הביטחון בשדה התעופה
נוסעי הבואינג 747 של "אל־על" שניצלו הגיעו באיחור של חמש שעות

מאת אריה אריד ודליה שרון, סופרי „דבר"

משטרת בריטניה פתחה אתמול במצוד אחר מחבל בן 35, נזאר הינדאווי, שמסר לחברתו את מזוודת הנפץ שאמורה היתה לפוצץ באוויר מאות נוסעים.

שעתיים ועשר דקות לאחר שהמריא משדה התעופה היתרו בלונדון בדרכם לשדה התעופה לוד, אמורים היו 400 נוסעים ואנשי צוות במטוס „בואינג 747" להתפוצץ באויר, אולם בזכות מבטו של איש ביטחון הגיעו בשלום ליעדם, באיחור של חמש שעות: תגובותיה של אשה בקהל עוררו את חשדו.

„עמדתי מאחורי הצעירה באיחור שער היציאה למטוס, כאשר לפתע זינקו עליה אנשים ללא מדים ואחר־כך אנשים לובשי מדים", סיפרה אמש מורה בריטית בת 40, שהגיעה ארצה עם שלוש בנותיה.

הצעירה, אירית המתגוררת בלונדון ועובדת בבית־מלון, הכירה בלונדון לפני כשנה את חברה, נזאר הינדאווי, שהיה אמור לנסוע עימה לחופשה בישראל. ברגע האחרון אמר לה כי החליט לא לנסוע ומסר לה מזוודה במתנה. נזאר הינדאווי הוא מה שמכונה "Sleeper" ומחבל שקט.

היא טענה במשטרה, כי לא ידעה מה נמצא במזוודה.

המחבלת עברה את הדרך מהבידוק („צ'ק אין") דרך הבדיקות הבטחוניות האישיות עד שער היציאה למטוס בלי שאיש הבחין במטען הנפץ שנשאה, משום שהמטען שהיה ברשותה, 10 ק"ג משקלו היה עשוי חומר פלסטי שלא ניתן לזהוי באמצעות גלאי המתכות.

על־פי רמז סבור, הופיעו לפתע מספר אנשי בטחון בלבוש אזרחי, תפסו את הצעירה, נטלו את מטענה והובילוה בכוח והוציאוה מהמקום. אל לובשי האזרחית הצטרפו כהרף עין שוטרים במדים הכחולים, כמה מהם מצוידים בכלבים אימתניים. „הצעירה היתה צנומה וקטנה בעלת שיער ארמני. ביטנה נראתה תפוחה, כאילו היתה בהריון. אולי גם כם הסתירה משהו". הרב רפאל הלפרין שהיה בין נוסעי המטוס סיפר כי הצעירה נראתה לו כמסוממת לחלוטין.

עם גילוי המחבלת והמטענה פונו מיד הנוסעים מהטרמינל. לנוסעים שהמתינו ב„גאמבו" להמשך הטיסה מסר הקברניט כי חל עיכוב־מה בהמראה, מטעמי־ביטחון. כמה מהם האזינו אחר־כך במערכת השמע של המטוס למהדורת החדשות של „קול ישראל" בגלים קצרים ושמעו לראשונה על גילוי המטען. אחר־כך פונו מהמטוס, המטען פורק והנוסעים התבקשו לזהות איש את מטענו. איש מהנוסעים לא הורד במכונתו להמריא במטוס זה לישראל.

בפקת המשטרה הראשי בלונדון ... ליאל"על" היא שניה את ... הנפץ, לאחר שצורתו „לא נמצאה ..."

העיתונאי לאל־על ולשר התחבורה הבריטי

שר התחבורה, חיים קורפו, שלח אתמול מברקי ברכה להנהלת „אל־על" ולשר התחבורה הבריטי, ניקולס רידלי, ובהם הביע את הוקרתו והערכתו לפיקודי על הבטחון, על העירנות הרבה שגילו בשדה התעופה היתרו שבלונדון.

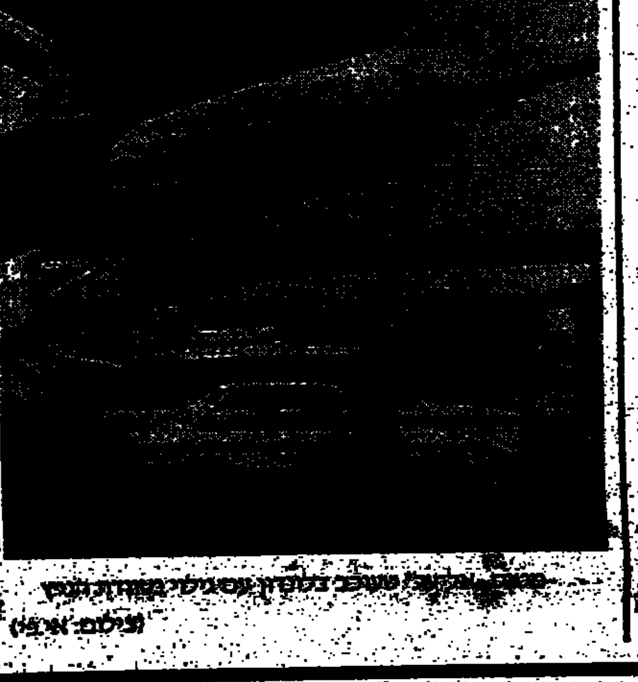

מטוס „אל־על" שעוכב בלונדון עם גילוי מזוודת הנפץ (צילום: אי־פי)

תאצ'ר הגנה בפרלמנט על מדיניותה

מאת דליה שרון

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – בהתירה את המראות המטוסים האמריקאיים הפקירה תאצ'ר את בני הקהילה הבריטים לגורלם – טען ניל קינוק בפרלמנט אתמול.

נוכח התקפה רבתי על מדיניותה, אמרה תאצ'ר כי אילו נמנעה בריטניה מלהתיר לאמריקאים ביצוע הפעולה מעל אדמתה, היה זה ביצוע בחוד לטרור.

עם זאת הבהירה תאצ'ר כי אין פירוש הדבר כי בריטניה תתיר פעולות נוספות על שכזה וכי בעתיד יהא על ארה"ב להגיש בקשה חדשה אם תרצה בכך.

הבהר כי בקשה כזו לא תתקבל עתה באהדה.

– תאצ'ר נפגשה אתמול עם המלך חוסיין והבהירה בכך כי יחסי בריטניה עם העולם הערבי לא השתנו.

הסכם בעניין „קול אמריקה"

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב וושינגטון.

(מיוחד ל„דבר"). – מנהלי סוכנות־המידע בממשל ארה"ב, „קול אמריקה" ומועצת השידורים הבין־לאומיים בממשל הביעו אתמול נכונות להפעיל עיקר עבודות ההקמה של ממסרי „קול אמריקה" בערבה על קבלנים ישראליים.

כך סוכם בעקבות שיחות הצוות הישראלי שבראשות מנכ"ל משרד־התקשורת יורם אלסטר עם נציגי סוכנויות הממשל.

הבעת נכונות זו וסיכום רוב הפרטים האירגוניים והטכניים הכרוכים בעבודת חברת־הסמך שתוקם לצד משרד־התקשורת יאפשרו, כנראה, חתימת הסכם ישראלי־אמריקאי להקמת הממסרים, בעת ביקור קרוב של צוות הממשל בארץ.

„קול לבנון" על־פי מקורות דיפלומטיים:

ניסיון הפיכה כושל במפקדת הצבא הלובי

בראשות עבד אל־סלאם ג'אלוד • חברות תעופה ביטלו טיסות לטריפולי עקב דיווחים על מתיחות פנימית

מאת סופר „דבר" לענייני ערבים

„ניסיון הפיכה כושל נגד שליט לוב, מועמר קדאפי, התחולל אתמול במפקדה הראשית של הצבא הלובי, בבסיס באב אל־עזיזיה בטריפולי" – מודיעה תחנת השידור „קול לבנון", המסתמכת על מקורות דיפלומטיים מהימנים.

ניסיון ההפיכה הונהג על־ידי האיש מספר 2 בלוב, עבד אל־סלאם ג'אלוד, שהורחק לטענת התחנה הלבנונית – לפני כחודש ממוקדי ההכרעה בשלטון, בעקבות שינויים שביצע קדאפי בצמרת הצבא. ידוע, כי צמרת זו מעולם לא היתה שבעת־רצון מהשליט, נוכח מעורבותם של חילותיו הפרטיים, „הוועדים העממיים", המסתייעים גם באלפי אנשי צבא ממזרח־אירופה ומקובה.

„קול לבנון" מסר, כי היו אלה „הוועדים העממיים" שסיכלו הפעם את ההתקוממות, כשם שסיכלו אשתקד כמה התקוממויות של קצינים בכירים בצבא, ובכללם מקורבי משפחתו של קדאפי.

ביטול טיסות לטריפולי

חברת התעופה המערב־גרמנית „לופטהנזה" וחברת התעופה הספרדית, ביטלו אתמול את טיסותיהן היומיות לטריפולי נוכח רמזים שהתקבלו משגרירויות שתי המדינות בבירת לוב, כי האווירה הפנימית מתוחה.

ואולם, מקורות דיפלומטיים אחרים מסרו, כי בלוב הורגשה אתמול הקלה רבה אחרי הופעתו של קדאפי בטלוויזיה הלובית. משרד ההסברה בלוב הודיע לכתבים הזרים בטריפולי, כי קדאפי אף מתכונן לכנס מסיבת עיתונאים. שר ההסברה הביע בפני הכתבים חששות, כי ארצו מצפה למבצע צבאי אמריקני רחב־ממדים. הם הבטיחו, כי במקרה כזה תהיה מעורבות סובייטית צבאית של ממש.

משימות התאבדות

בתוך כך, מסר היומון „אל־איתיחאד" של אבו־דאבי, כי סיירי חיל־האוויר הלובי קיבלו הוראה לבצע משימות התאבדות נגד אוניות הצי השישי בים התיכון, במקרה של חידוש ההתגרויות המלחמתיות מצד ארצות־הברית נגד לוב.

ואלדהיים לא ידע על גירוש יהודי יוון; רק על יהודי וינה

בראיון ב„ניו יורק טיימס" דוחה המערכה נגדו

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר") – קורט ואלדהיים מודה עתה שבהיותו בצבא הגרמני היה מודע לפשעי־מלחמה נגד פרטיזאנים יוגוסלאביים, אך ממשיך לטעון, כי לא היה מעורב בהם, וכי לא ידע על גירוש יהודים מסאלוניקי, אלא רק מווינה.

בראיון ל„ניו־יורק טיימס" טען ואלדהיים, כי אמינותו לא נפגעה, כי הוא משוכנע שייבחר לנשיאות אוסטריה, שעל מועמדותו לה לא יוותר, וכי המערכה שמנהל נגדו „הקונגרס היהודי העולמי" היא התערבות בענייניה הפנימיים של אוסטריה.

„מצפוני נקי", אמר. „הייתי רחוק מזוועות אלה, רק קיבלתי את הדיווחים, ובמסגרת תפקידי ליקטתי אותם והעברתי אותם לפיקוד הבכיר".

ואלדהיים אמר ל„טיימס" ובראיון ל„כריסצ'יאן סיינס מוניטור", כי אין אנטישמיות באוסטריה, אבל האשמות מזכ"ל הקונגרס היהודי ישראל זינגר נגדו ובהקשר זה גם נגד אוסטריה, כל יומיים, מכעיסות את הבריות". ואלדהיים מתח גזירה שווה בין הריגת הפרטיזאנים לבין הריגת חיילים גרמניים בידיהם, אך אמר שאינו משווה את סבל האוסטרים במלחמת העולם לשואת יהדות אירופה. לדבריו, השמיט מתולדות חייו גם את מעורבותו בלוחמה בחזית הצרפתית ובכיבוש חבל הסודטים, „כי לא היו חוויות מרכזיות".

האזרחים הבריטים שנחטפו בלבנון נורו בראשם, גופותיהם נמצאו עטופות בניילון

צלם בריטי נחטף בדרכו לשדה התעופה חשש לגורלם של בריטיים ואמריקנים

מאת סופר „דבר" לענייני ערבים ואמיר אורן – וואשינגטון

גופותיהם של שלושה אזרחים בריטיים, שנחטפו בסוף חודש מרץ השנה בידי אנשי התנועה השיעית הפרו־איראנית „חיזבאללה", נמצאו אתמול זו ליד זו בגבול הרי השוף והעיירה צופר המשקיפה על בקעת הלבנון.

תנועת „חיזבאללה" משתפת פעולה גם עם לוב ועם ארגונו של שכיר החרב צברי אל־בנא הוא „אבו נידאל" הפועל אף הוא בחסות לוב.

השלושה – עיתונאי ושני מורים הוצאו להורג בידי מקרוב בראשם. גופותיהם הועברו למכון הפתלוגי של האוניברסיטה האמריקנית בביירות.

באיגרת שנמצאה ליד הגופות החתומה בידי ארגון „תאי המתאבדים הערביים" נאמר כי הרוצחים היו קציני מודיעין ואחד מהם היה סוכן של הסי־איי־אי, וכי הם הוצאו להורג כתגובת נקם על הסיוע הבריטי שהוגש לארה"ב בהפצצת יעדים בלוב.

תנועת „חיזבאללה" איימה בימים האחרונים לנקום באזרחים בריטיים ואמריקנים כנראה על פי הוראותיה של אידאן בעלת בריתה של לוב.

אתמול חטפו אלמונים את צלם הטלוויזיה הבריטית ג'ון מקורתי כאשר עלה למונית ממלון „קומודור" במערב ביירות בדרכו לנמל התעופה הבינלאומי משם עמד להמריא ללונדון. הצלם הורד בכוח על ידי אלמונים מהמונית והועלה למכונית „וולבו" שנסעה ליעד בלתי ידוע.

דובר הבית הלבן לארי ספיקס אמר אתמול, כי רצח שלושת הבריטים בלבנון „נושא את חותמו של אבו־נידאל", בשיטת הרצח, בציאת הגופות והזיהוי הסלפני.

בינתיים גובר החשש לשלום של אזרחים אמריקנים ובריטיים השוהים בארצות ערב.

חרטום בירת סודאן הוכרזה אתמול „איזור סכנה" לאמריקאים והסטייט־דיפרטמנט יפנה היום רבים מבני־משפחותיהם של נציגיו שם. ההחלטה לצמצם את הנוכחות האמריקאית בחרטום התקבלה בעקבות ההתנקשות בעובד השגרירות שלשום. ובחשש להשתלטות המונים הפועלים בהוראת לוב על השגרירות, ולתפיסת בני־ערובה נוסח טהראן.

עוזר שר־החוץ לאבטחה רוברט למב אמר אתמול בראיון כלוודיה, בעקבות אירועי חרטום ובתוניס, כי הוא „מודאג מאוד" ממצב האבטחה במבנים של הנציגויות האמריקאיות ברחבי תבל.

„דבר" מחזיר היום את מדור התחבורה, התעופה והתיירות שלו. המדור, בעריכתו של אריה אריד, יופיע מעתה כל יום ו' בעמוד 7 ויכלול חדשות, כתבות, מבחני דרך ובחינות רכב משומש.

ביקורת על גיוס הון מוגבר מעבר לצרכים של הממשלה

מאת הדר שרביט, סופר „דבר"

מאז תחילת שנת הכספים בחודש אפריל השנה, גייסה הממשלה בשוק ההון 300 מיליון שקל נטו, סכום שיש שהוא מעל ומעבר לצרכיה התקציביים של הממשלה.

עובדה זו מעוררת ביקורת קשה בקרב גורמים מקצועיים במימסד הכלכלי, הקובלים על כך שהממשלה אינה מפנה את שוק ההון לצרכי הסקטור העסקי.

גיוס ההון בהיקפים גדולים מתאפשר לנוכח מעבר מאסיבי של משקיעים להשקעות צמודות מדד, על חשבון ההשקעות בקרנות המועד בפקדונות השקליים, לנוכח עדיפות התשואות והרצון להתכסות מפני סיכוני אינפלציה. הסבה זו בתיק הנכסים הכספיים של הציבור מתקבלת באהדה בקרב גורמים מקצועיים בממשלה, אך ישנה ביקורת על דרכי השימוש של הכספים המתפנים וחוסר נכונותה של הממשלה לפנות מקורות גדולים יותר לסקטור העסקי.

במשרד האוצר אומרים כי הגיוס המוגבר בחודש אפריל נועד לענות על הפיגור הצפוי בחודשים הבאים בגיוס ההון הממשלתי, זאת על רקע ההתחייבות הממשלתית לסייע לגופים הגדולים שנקלעו למצוקת מימון. כמו כן מצויין כי עד סוף החודש צפויים עוד פדיונות בהיקף של כ־100 מיליון שקל, כך שגיוס ההון נטו יסתכם בכ־200 מיליון שקל.

במימסד הכלכלי סבורים כי הממשלה צריכה למתן את גיוסי ההון שלה ולהגבילם לגודל הפדיונות או לפחות לאפשר במקביל גם לסקטור העסקי לגייס הון בסכומים גדולים יותר.

זעם בהנהלת סולל בונה: נחזיר מפתחות להסתדרות

בקונצרן מוחים על היעדר גיבוי מצד ההסתדרות לנוכח הקיפאון במו"מ עם הוועדים

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

מועצת המנהלים של „סולל בונה" מאיימת „להחזיר את המפתחות לידי ראשי ההסתדרות", לנוכח הקיפאון שאליו נקלעו הדיונים בסיב הפיטורים בקונצרן.

אנשי ההנהלה קובלים על כך, שהנהגת ההסתדרות אינה מעניקה להם גיבוי במשא־ומתן עם ועדי העובדים המתנהל בעצלתיים, לפי טענתם, ללא התקדמות לקראת סיכום.

ההנהלה הזהירה את הוועדים, שאם הדיונים לא יסתיימו תוך זמן קצר, לא תוכל להסתפק ב־2,500 מפוטרים, שכן לדבריה, מספר זה התאים למצאי העבודות בחודשים ינואר־מארס. מאחר שהשפל בענף הבנייה נמשך באפריל, עלול להיווצר צורך לפטר מספר גדול יותר של עובדים – טענה ההנהלה.

ועדי העובדים רואים באיום ההתפטרות של מועצת המנהלים אמצעי „הרתעה והפחדה" במשא־ומתן. הוועדים דבקים בעמדתם, שלפיה אין לפטר יותר מאלף עובדים מהקונצרן. הוועדים גורסים שיש לשלם למפוטרים פיצויים בשיעור כפול לעומת הפיצויים שמציעה ההנהלה.

בתוך כך, עומדים חלק מהוועדים להחליט על שיבה לשבוע עבודה בן שישה ימים. כזכור, בינואר עברו כל עובדי „סולל בונה" לשבוע עבודה מקוצר, על־פי הסכם עם ההנהלה. בדרך זו ביקשה ההנהלה להקטין את הוצאות השכר. ועד עובדי חברת „חדרה" שבקונצרן כבר קבע מועד לחזרה לשבוע עבודה מלא: 9 במאי.

הסכמה: דרעי מנכ"ל הפנים

מאת שמשון וייס, סופר „דבר" בכנסת

מפלגת העבודה ושי"ס הגיעו לאחרונה להסכם לפיו תתמוך מפלגת העבודה במינויו של מזכ"ל ש"ס אריה דרעי למנהל משרד הפנים.

בתמורה ימליץ שר הפנים הרב פרץ על מינויו של איש מפלגת העבודה עמוס קלאג'י ממושב ברק שתעצר לתפקיד הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים החל מה־1 במאי במקומו של הממונה הפורש ישראל קניג.

שילשום נודע כי השר פרץ עומד להביא לאישור הממשלה את מינויו של קלאג'י לתפקיד בימים הקרובים.

עמוס קלאג'י הוא הקלאי יליד עירק המשמש כיום כסגן יו"ר המועצה האיזורית גלבוע. הוא חבר מפלגת העבודה. אתמול אישר קלאג'י כי הוא מועמד לתפקיד והביע נכונות למלא אותו אך סרב להרחיב את דעותיו בנושא בטרם יאושר סופית מינויו.

שמיר רומז: אינני מתכוון לפרוש מהפוליטיקה בתום האחדות

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

שר החוץ, יצחק שמיר, רמז כי אין לו כוונות לפרוש מהחיים הפוליטיים ומהנהגת הליכוד גם בעוד שנתיים וחצי, עם תום כהונתה של ממשלת האחדות הלאומית.

בראיון מיוחד ל„דבר" המתפרסם היום, התבקש שמיר להתייחס, בין השאר, לציפיות אחדים מידידיו ב„חירות", כי בעוד שנתיים וחצי יפרוש מהחיים הפוליטיים. על כך השיב „אין אני שותף לקוצר רוחם". הוא הביע את תקותו כי ביום מן הימים יחתמו ישראל וארה"ב על הסכם של ברית הגנה ביניהן. בתשובה על שאלה אחרת אמר, כי לאחר שיתמנה לראש ממשלה אין בכוונת הליכוד „לנקום באנשי מפלגת העבודה".

קמחי: אין לי כוונות לעזוב לפני הרוטאציה

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, אמר כי אין לו כוונה לעזוב את תפקידו לפני הרוטאציה, באוקטובר.

בכך הגיב על ידיעה שפורסמה אתמול ב„דבר", על־פיה הוא שוקל פרישה מן החיים הציבוריים עוד לפני הרוטאציה. קמחי אמר בשיחה עם סופר „דבר", כי גם לא ביקש להתמנות לתפקיד שגריר ישראל בוואשינגטון וכי „להיפך, הודעתי לשר החוץ, יצחק שמיר, כי אינני מעוניין בתפקיד וכי אין לי כוונות כאלה".

פגיעה בתעשיה עקב חוק שטיינברג

מאת משה גבע, סופר „דבר"

ראשי התעשיינים התריעו אתמול בפני חברי ועדת הכספים של הכנסת על פגיעה חמורה בתעשיה כתוצאה מעיוותי המס שנוצרו עקב חוק שטיינברג.

לדבריהם מפעלים רבים הועידו השנה את רוב הרווחים לתשלום מסים וחלקם אף שילמו מסים גבוהים מרווחיהם.

במהלך הישיבה המשותפת של ועדת הכספים עם חברי נשיאות התאחדות התעשיינים הודיע יו"ר הוועדה ח"כ אברהם שפירא כי יפעל להקמת ועדת משנה שתעסוק במיגזר התעשייתי.

הוא אמר כי יש לדאוג לפריסת חובות של מפעלים אשר נקלעו לקשיים כתוצאה מהפעלת התוכנית הכלכלית. לדבריו, הועדה לא תיתן ידה לחיסול המשק, על־ידי הזנחת הטיפול בנושא ההשקעות.

נשיא התאחדות התעשיינים אלי הורוביץ גילה כי מפאת חוסר הוראות במשק החליט לא לבצע השנה כל השקעה בחברתו „טבע". לטענתו, לולא הרבית הגבוהה, היה ניתן להגדיל את יצוא החברה ב־50 מיליון דולר על ידי השקעה של 30 מיליון דולר. הוא התנבא שכל מי שמשקיע היום בתעשיה „יבקש בעוד חמש שנים פריסת חובות".

שיפור בתנאי סחר החוץ ב־1985

מאת שלמה קימר, הכתב הכלכלי של „דבר"

בשנת 1985 חל שיפור בתנאי סחר החוץ של המדינה: נרשמה עליה ריאלית של 9.5 אחוזים בסך היצוא ועליה ריאלית של 1.5 אחוז בסך היבוא. על כך מסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בין הגורמים לעליית היצוא ביחס לעליית היבוא נמנה השיפור במחירים היחסיים של הסחורות. מחירי היבוא המתודות ירדו ב־1985 ב־2 אחוזים בהשוואה לשנת 1984, בעוד שמחירי היצוא ירדו בשנת 1985 ב־1.2 אחוז לעומת 1984. כתוצאה משינויים אלה חל ב־1985 שיפור של אחוז אחד בתנאי הסחר של המדינה, לאחר שאשתקד היתה הרעה בשיעור של 1.5 אחוז.

FIAT DUCATO'86
המלכה של המסחריות

במחיר מוזל – באשראי מסובסד:
30% בתשלומים ל־5 שנים
ואפשרות לאשראי נוסף בתנאים מיוחדים!

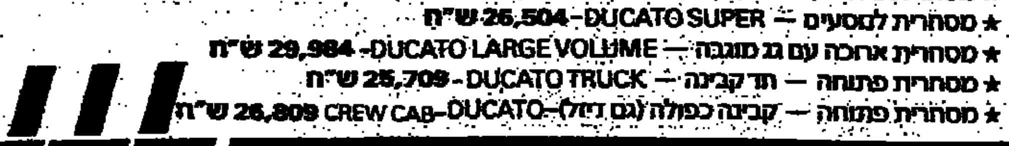

★ מסחרית סגורה (גם דיזל) — DUCATO VAN - 24,184 ש"ח
★ מסחרית לנוסעים — DUCATO SUPER - 26,504 ש"ח
★ מסחרית ארוכה עם גג מוגבה — DUCATO LARGE VOLUME - 29,984 ש"ח
★ מסחרית פתוחה — חד קבינה — DUCATO TRUCK - 25,709 ש"ח
★ מסחרית פתוחה — קבינה כפולה (גם דיזל) — DUCATO CREW CAB 26,809 ש"ח

FIAT
פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

המחירים אינם כוללים מ.ע.מ. · מורשה לבעלי רשיון נהיגה ב'

مكنز من الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות •

47 כושים עבריים נעצרו יגורשו מהארץ

(עט). – כוח של יותר מ־200 שוטרים פשט אור לאתמול על מגורי קבוצת כושים עבריים, שהתמקמה במיבנים ארעיים ליד בית האריזה „בן עזרי" ברחובות, ועצר 47 מהם, כמטרה לגרשם מן הארץ מאחר שהם נמצאים בישראל כשישה חודשים באורח בלתי־חוקי.

כתב עת"ים מוסר, כי חלק מהנשים והגברים בקבוצה היו מועסקים בבית האריזה בעונת פרי־ההדר והגיעו לרחובות מעיר ודימונה. כוח המשטרה, שכלל גם שוטרות, הקיף את המיבנים ופרץ לתוכם בשעה 1 אחר חצות. הכושים העבריים לא גילו כל התנגדות, וכל המיבצע עבר ללא מעשי אלימות.

על המיבצע פיקח צוות ממטה המחוז, אשר ביקש את עזרת המשטרה במאמציו לפעול בצורה נמרצת נגד נתינים זרים השוהים בארץ בניגוד לחוק. זאת בתקופה שמספר המטבלים הלך וגדל.

העצורים, על נשיהם וילדיהם, נכלאו בבתי מעצר שונים באיזור, ושם יוחזקו עד אשר יושלמו הסידורים שיאפשרו את גירושם מן הארץ בימים הקרובים ביותר.

הכושים העבריים שרו מזמורי „תהילים" ו„שירי נשמה" בתחנת המשטרה ברחובות, שם המתינו עד שסיימו את חקירתם הקצרה ורישומם בבתי המעצר השונים. חלקם הועבר לאבו־כביר, וחלק לבית המעצר שבכלא איילון ולמקומות כליאה אחרים.

אגרת כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש לקראת חג הפסח תשמ"ו

(תרגום חפשי מאידיש)

ב"ה, יום ה' פ' תזריע.
ראש חודש ניסן, התשמ"ו

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

כפי שהודגש פעמים רבות מהווה כל ענין בתורה (שמובנה — הוראה) הוראה ולקח בחיים היהודיים. במיוחד הדברים אמורים כאשר מדובר בענין כללי או מצוה כללית, ועל אחת כמה וכמה כאשר הענין הוא — חג הפסח, הראשון משלושת החגים הכלליים (פסח, שבועות וסוכות). ראשון לא רק בזמן כי אם גם מבחינה זו ששני החגים האחרים מהווים המשך לחג הפסח.

לפיכך מובן מדוע חג הפסח כה עשיר באוצרות רוחניים ובהוראות מעשיות, עם פרטים רבים ופרטי פרטים, הן בתורה שבכתב והן בתורה שבעל־פה.

והיום — ראש חודש ניסן — הוא ודאי הזמן המתאים להתבונן ולהתעמק בהם.

• • •

במכתבים קודמים נכתב על הוראות מסויימות מחג הפסח. כאן נתעכב על אחד הענינים היסודיים של חג הפסח. שהרי יציאת־מצרים היא „יום ההולדת" של עם ישראל כעם, וממילא גם של כל יהודי בפרט בתוך כלל ישראל.

עם יציאת מצרים החל ונקבע סדר חדש — „סדר פסח כהלכתו" — לעתידו של העם היהודי לדורי דורות. חג הפסח גם מזכיר שאת הסדר הזה יש לזכור תמיד, „זכור ליציאת מצרים" בחיים היום־יומיים. הדבר צריך להשתקף ב„סדר פסח כהלכתו" האישי של כל יהודי ושל כל היהודים — אנשים, נשים וטף.

דרך אגב: זה גם אחד ההסברים לכך שלפי נוסחאות ומנהגים שונים אין אומרים בסיום הגדה של פסח: „חסל סידור פסח כהלכתו".

שכן „סדר" זה אינו מסתיים, להיפך: הוא רק החל עתה. כמו בילד חדש שנולד, ובחשבון־נפש מתגבר בכל יום הולדת (ימי הפסח) כאשר מתבגרים בשנה נוספת —

יציאת מצרים היתה בחפזון. „בבהלו יצאנו ממצרים". החפזון החל עוד לפני „ואכלתם אותו בחפזון", ועד כדי כך שהדבר התבטא גם בדברים חיצוניים, כמו „מתניכם חגורים, נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם". החפזון היה יחד עם החפזון של המצריים, ושני החפזונות נבעו, כביכול, מחפזון השכינה — הקב"ה, כביכול, הוא שהאיץ.

גם השם „פסח" קשור בחפזון: פסיחה, דילוג.

יחד עם כך היתה יציאת מצרים — ביד רמה, גאולה על־ידי ש„נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו". גאולה שלימה, ומיד לאחר „ברח העם" — היו ענני הכבוד ולא נחפזו.

ועוד, ועיקר: מציינים כמעלה ויתרון שהגאולה על־ידי משיח צדקנו תהיה באופן של „לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון", ויש להתבונן לכך בהתנהגות מתאימה היומה.

• • •

ההסבר לענין האמור, ובמיוחד באשר למעשה בפועל. וה„זכור" תמיד.

— שכן העיקר הוא שההוראות יבואו לידי פועל, ובמיוחד בקשר לחג הפסח. שהרי „חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצריים" (להרגיש ולחיות את הדבר) — הוא כדלהלן:

בהנהגה הכללית של האדם, ובמיוחד של יהודי, ישנן שתי נקודות מרכזיות: הענין של „סור מרע" והענין של „ועשה טוב" („לא־תעשה" ו„עשה").

„סור מרע" — היכן ומתי שקיים חשש של רע, יש מיד לסור ולהסתלק מזה. חג הפסח מזכיר לנו ומדגיש כי צריך להיות „בורח", לברוח מכך.

— כאשר בני ישראל במצרים הגיעו, ובמיוחד על־ידי אכילת קרבן הפסח ובאופן של מתניכם חגורים, נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם, לדרגה שבה הבינו עד כמה שפל הוא הרע של מצרים, הם „נולדו", ובהגיע ההזדמנות הראשונה לברוח משם לא הסתפקו בכך שפרעה גירש אותם, הם אצו רצו ביותר מהר כדי לברוח מהר ככל האפשר.

יחד עם זה היו בכיוון והדרך של „ביד רמה" — בכל הענינים של „ועשה טוב".

וזו היא הנקודה של „יציאת מצרים", שיהודי צריך לחיות אותה מחדש בכל יום — להשתחרר מן הרע של „מעשה ארץ מצרים" ומן הגלות הרוחנית — כולל גם ה„מיצרים" וההגבלות של העולם ושל ה„עולמיה", כפי שהדבר מוסבר בהרחבה בספרים.

• • •

בזה מתבטא גם ההבדל הכללי בין הגאולה ממצרים לבין הגאולה העתידה לבוא, למרות ש„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (וגם נפלאות יתירות) — תהיה עם זאת הגאולה מן הגלות הנוכחית באופן של „לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון" —

כיוון שקיים „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", לא יזדקקו ל„סור מרע" ... בכיוון של „ועשה טוב" בלבד, כפי שהרמב"ם מסיים את חיבורו הגדול (מענין הפתיחה): „ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד..."

• • •

ויהי רצון, שהחל מהיום ממש, ובמיוחד שהוא יום זכאי — ראש חודש ניסן, חודש הגאולה — יוסף אצל כל אחד ואצל הכל — „ילכו מחיל אל חיל", בימים הבאים, כל אחד וכל אחת בכל המוזכר לעיל, והדבר יתבטא בהתנהגות יום־יומית וישפיע על כל השנה.

וכל זאת יחיש עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, „יראה אל אלוקים בציון", בקרוב בימינו ממש.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור
ולחג הפסח כשר ושמח
מנחם שניאורסאהן

יום ה', פ' תזריע: שהתחלתה מצות מילה וביום השמיני ימול (ולהעיר, אשר בשיעור היומי דלימוד הרמב"ם — ג' פרקים ליום — מתחילים ללמוד היום הלכות מילה. שמצוה זו עיקר בהקרבת ואכילת קרבן פסח (בא יב מג ואילך) שבעצמו עי"ז בר"ח ניסן (פסחים ו, ב ובתוד"ה ממאי שם. פרש"י עה"פ בא יב, ג, וראה פרש"י (ממכילתא) עה"פ שם, ב"ה: כיון שקבלו עליהם (מר"ח) מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו).

יום ה'... ראש חודש ניסן: ועד"ז יום א' דחוה"פ שנה זו — חל ביום ה' בשבוע, כמו הקביעות דשנת יציאת בנ"י ממצרים: שבת פז, ב, שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תל וראה גם שם סתצ"ד ס"א).

ראש חודש ניסן: שאותו היום נטל עשר עטרות — שבת פז, סע"ב (וראה שם תוד"ה עשר, תו"ש לפקודי מ סקי"ט ושי"נ). הובא בפרש"י ר"פ שמיני, ב"א ז, יב — מסדר עולם (רבא—פ"ז). וראה בכתב עש"ק ר"ח ניסן התשמ"ה הערה ד"ה ראש חודש ניסן (הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים — קה"ת התשמ"ו — ע' תשסא).

חודש ניסן: צירוף ישמחו השמים ותגל הארץ. הוי כסדרו (כשנת חסידים מס' ניסן בתחלתה), וראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) בא ד"ה החה"ש הזה (ל, א), וראה מכתב ר"ח ניסן התשמ"א הערה ד"ה חודש ניסן (הגש"פ הנ"ל ע' תשי), ואות נלד — אליף (אותיות פלא) דאדי (או"ת בא ד"ה החודש הזה ע' רנו).

ניסן: לשון נסי נסין (ברכות נז, רע"א, וראה חדא"ג מהרש"א שם), וראה מכתב י"א ניסן התשמ"ג הערה ד"ה ניסן (הגש"פ הנ"ל ע' תשדים).

בתורה... הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ח; גו"א ר"פ בראשית וזו"ג נג, ב, ובפרט עפ"י תורת הבעש"ט שכל דבר והדבר אשר האדם רואה או שומע הוא הוראה בעבודת השם (היום יום ע' נב, כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סי' קכז־קכח, ושי"נ).

בענין כללי... פסח: ובמיוחד אשר ענין זכור ליציאת מצרים הוא: יסוד גדול ועמוק חזק בתורתנו ובאמונתינו (חינוך מצוה כא).

פסח, הראשון מ... החגים: ר"ה ד, א.

שני החגים האחרים... המשך לחג הפסח: שבועות: כדכתיב בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג, יב וראה פרש"י עה"פ משמו"ר פ"ג, ו); סוכות: כדכתיב למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בנ"י בהוציאי אותם מארמ"צ (אמור כג, מג, וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתרכ"ה).

הזמן המתאים... להתעמק: כי בכלל הרי שלשים יום לפני הפסח (מפורים ואילך — שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תכ"ט), שואלין ודורשין בהלכות הפסח, וראה שקלים רפ"ב ובירושלמי שם, סה"מ תרכ"ו ד"ה החודש קי"ד (ס"ע כב ואילך) ועוד.

יציאת מצרים היא „יום ההולדת" של עם ישראל כעם: ראה יחזקאל קאפיטל טז ובמפרשים שם, תו"א ר"פ וארא, תו"א ואוה"ת שם.

לזכור תמיד, „זכור ליצ"מ": ראה ואתחנן ה, טו — וראה מו"נ ח"ב פל"א (הובא ברמב"ן ואתחנן שם, יב). חינוך מצוה לב וראה שער הכולל (להרא"ש לאדמו"ר) פי"ז סכ"ב.

אין אומרים בסיום הגדה של פסח: „חסל סידור פסח כהלכתו": ראה שיחות חג הפסח התש"ג (ספר השיחות התש"ג ע' 52), בעתק בהגש"פ (הוצאת קה"ת) נתבאר בהגש"פ הנ"ל ע' קפב ואילך.

סידור: וכן הוא בכל הסידורים וכו', ועצ"ב הל' „סידור" ולא סדר, כמו שנדפס סדר קרבן פסח וכיו"ב.

יציאת מצרים היתה בחפזון: ראה מז, ג.

בבהלו יצאנו ממצרים: התחלת נוסח ההגדה להרמב"ם, וראה תרגום אונקלוס עה"פ ראה שם: בבהילו נפקתא מארעא דמצרים, ועדיין בתיב"ע.

ואכלתם אותו בחפזון: בא יב, יא, וראה שמו"ר פי"ט ו.

מתניכם... בידכם: בא שם וראה המשך וככה תרל"ז פ"ד, סה"מ תער"ב—תרע"ו ע' קעד ואילך.

והחפזון של בני ישראל... של המצריים... מחפזון השכינה: ברכות ט, א, מכילתא עה"פ בא שם ילק"ש עה"פ (רמז קצט). ישעי' עה"פ (ישעי' נב, יב) כי לא בחפזון תצאו (רמז תעו), ובתיב"ע עה"פ בא שם: בבהילו דשכינת מארי עלמא, וראה ד"ה וככה באוה"ת בא ע' רצא ואילך שם ע' רצח ואילך כרך ח ע' ... ואילך. המשך וככה תרל"ז בתחלתו (פרקים א־ב) ובסופו (פקי"ט ואילך), ד"ה וככה תער"ב (סה"מ תער"ב־תרע"ו ע' קנח ואילך). ד"ה כי בחפזון תשי"ח פ"א־ב (סה"מ תשי"ח ע' 151 ואילך), ד"ה וככה תשל"ז.

השם „פסח"... פסיחה, דילוג: ראה פרש"י עה"פ בא שם: הקרבן הוא קרוי פסח על שם הדילוג והפסיחה וכו' ואתם עשו כל עבודותיו לשם שמים דרך דילוג וקפיצה זכר לשמו שקרוי פסח. וראה תו"ח שמ"ת רה, א, סה"מ אעת"ר ע' ס"ו ואילך ובכ"מ.

פסיחה, דילוג: ראה לקו"ת שה"ש (טו, סע"ב) עה"פ (שה"ש ב, ח) „מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות" (פסוק השייך ליצי"מ — מדרשים דלעיל הערה ד"ה חפזון. וראה לקו"ת שם ד"ה קול דודי (יד, סע"ב ואילך) — בביאור החילוק בין דילוג לקפיצה (ממשנה אהלות פ"ח מ"ה וירוש' ביצה פ"ה ה"ב).

ביד רמה: בשלח יד, ח, ובתרגום אונקלוס עה"פ: בריש גלי ובפרש"י שם: בגבורה גבוהה ומפורסמת, ולהעיר מאוה"ת בא ע' רצא, המשך וככה תרל"ז, בתחלתו.

נגלה... וגאלם: הגש"פ פיסקא מצה זו וראה לקו"ת צו ד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו, סע"ג (יב, ואילך).

בכבודו ובעצמו: הגש"פ פיסקא ויוציאנו. וראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקכד.

ברח העם: בשלח יד, ה.

ענני הכבוד: סוכה יא, סע"ב, מכילתא עה"פ בשלח שם, לז. תנחומא עה"פ שם, מכילתא עה"פ בשלח יג, כ. תו"כ עה"פ אמור כג, מג, ת"א ופרש"י עה"פ אמור שם.

מציינים: מכילתא ויל"ש דלעיל הערה ד"ה חפזון, שמו"ר פי"ט, ז, ד"ה וככה הנ"ל כי בחפזון שבהערה הנ"ל.

לא בחפזון תצאו: ישעי' נב, יב.

ובמיוחד באשר למעשה בפועל: שהמעשה הוא העיקר (אבות פ"א מי"ז).

חייב אדם... ממצרים: הגש"פ פיסקא בכל דור ודור, במשנה פסחים קטז, ב, ומוסיף ומבאר בזה כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא (ר"פ מז): בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים. וראה הגש"פ הנ"ל ע' תכד ואילך.

סור מרע... ועשה טוב: תהלים לד, טו, להעיר מכש"ט סי' סה, סה"מ תרס"ד ע' קצו ואילך.

צריך להיות „בורח" לברוח מכך: ראה תניא ספל"א.

בני ישראל במצרים... הבינו... הרע של מצרים: בסה"מ תש"ד ע' 159: כל ישראל הכירו את הרע והזוהמת קליפת מצרים וכאשר נפשם ברחו מן הרע אף שיציאת מצרים מצד אתעדל"ע — נגלה עליהם ממ"ה הקב"ה — מ"מ ההתעוררות לברוח מן הרע באה מצד נפה"א שלהם, והגילוי דנגלה עליהם מצד ... (אוה"ת בא ע' רצג).

מעשה ארץ מצרים: אחרי יח, ג, וראה תו"כ, פרש"י ורמב"ן עה"פ, רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ז.

כולל גם ה„מיצרים" וההגבלות: ראה תניא פמ"ז, ובהנסמן במכתב עש"ק י"א ניסן ... הערה ד"ה יצי"מ (הגש"פ הנ"ל ע' תשכ"ו).

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: מיכה ז, טו.

וגם נפלאות יתירות: ראה פע"ח שער חג המצות פ"ו (בהג"ה מהרי"ו ז"ל). אוה"ת, נ"ך עה"פ (ע' תפו).

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: זכרי' יג, ב.

כפי שהרמב"ם... מסיים את חיבורו הגדול: ספר „משנה תורה" (שמו אשר קרא לו המחבר, וטעמו עמו — הקדמת הרמב"ם לספרו קרוב לסופה) סיום וחותם הל' מלכים.

כי מלאה הארץ דעה את ה': ישעי' יא, ט.

חודש ניסן, חודש הגאולה: שמו"ר פט"ו, יא.

ילכו מחיל אל חיל... יראה אל אלקים בציון: תהלים פד, ח, וראה ברכות בסופה שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה ס"א. ושי"נ.

ולחג הפסח כשר ושמח: ראה לקוטי לוי"צ — אגרות (ע' קצו).

הפגנות נגד ארה"ב גם בישראל

(עט). – 3 סטודנטים ערבים נעצרו אתמול אחה"צ במהלך הפגנה שהפגינו כמה עשרות בני אדם, יהודים וערבים, מול הקונסוליה האמריקאית ברחוב אגרון בירושלים.

ההפגנה נערכה בגנות ההפצצה האמריקאית בלוב ובמהלכה שרפו המפגינים את דגל ארה"ב וקראו קריאות גנאי נגד הפעולה האמריקאית.

דובר המחוז הדרומי רב־פקד רפי לוי מוסר כי ההפגנה היתה בלתי־חוקית והשלושה נעצרו לאחר שסירבו להתפזר.

לאחר כחצי שעה של הפגנה התפזרו המפגינים.

חד"ש ארגנה באותה עת הפגנה מול השגרירות האמריקאית בתל־אביב בה השתתפו כמאה איש שהניפו סיסמאות וקראו קריאות בגנות התקפה האמריקאית על לוב. במקום חולק כרוז מטעם חד"ש.

הופצץ ביתו של שגריר בריטניה

מאת דליה שחק, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – ביתו של שגריר בריטניה בביירות ג'ואן גריי הותקף אתמול במערב ביירות על ידי 7 פצצות.

מעצרים בהפגנה מול הקונסוליה האמריקנית בירושלים (צילום: הרדי)

הפרות סדר היו בשטחים לרגל „יום האסיר הפלשתיני"

נזרקו אבנים לעבר כלי רכב של צה"ל

(עט). – ידוי אבנים והפרות סדר היו אתמול ביהודה ושומרון לרגל „יום האסיר הפלשתיני", שבו הזדהו תושבי השטחים עם האסירים הבטחוניים.

ב־8 בבוקר השליכו אבנים מבית הספר של אונר"א במחנה הפליטים דהיישה ליד בית־לחם, לעבר כלי רכב צבאיים. סיור רגלי של צה"ל פתח במרדף אחר 5 חשודים ובמהלך המרדף, משלא עצרו החשודים, נורו יריות באויר. החשודים נמלטו.

באותה שעה נזרקו אבנים מהמיכללה האיסלמית בחברון לעבר רכב של שירות בתי הסוהר. לא היו נפגעים ולא נגרם נזק.

במחנה הפליטים בלטה ליד שכם ניפצו כמה רעולי פנים את שמשות בית־הספר לבנות במקום. כוחות הבטחון שהגיעו פתחו במירדף אחרי ארבעה חשודים, אך הם נעלמו בינות לסימטאות מחנה הפליטים.

בבית־הספר התיכון לבנות ברמאללה, צעקו הבנות סיסמאות וזרקו אבנים לעבר סיור משמר הגבול. כשנכנסו שוטרי משמר הגבול לבית הספר התפזרו הבנות ושבו לכיתותיהן.

כמה בתי ספר בחברון וברמאללה הכריזו על יום שביתה ללא אישור שלטונות הבטחון.

השיעים מבקשים מצרפת לא להחזיר את חיילי יוניפי"ל

אתמול הפגינו אלפי שיעים באזור צור

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

ממשלת צרפת שוקלת את החזרתו של אחד משני גדודי־ בית יוניפי"ל מצרפת המשתתפים בדרום לבנון.

המדובר הוא בגדוד הלוגיסטיקה של חיל המשלוח הצרפתי בדרום לבנון המונה כ־800 חיילים.

באיזור משרת גדוד חי"ר צרפתי נוסף ובו כ־600 חיילים. אתמול הפגינו אלפי שיעים מכפרי צפון רצועת הבטחון באיזור צור ליד מפקדת היחידה הצרפתית ביוניפי"ל שבמרכא על רקע כוונתה של צרפת להוציא חלק מכוחותיה.

במהלך ההפגנה נפגש מנהיג השיעים בדרום דאוד דאוד עם מפקד הגדוד הצרפתי הקולונל ריאו ואמר לו כי אין לצרפתים מה לדאוג לשלום חייליהם שכן השיעים בדרום יגנו עליהם והצרפתים הם „אורחים שלנו" כלשונו.

נודע כי מנהיג „אמל" בלבנון נביה ברי שיגר אתמול מברק ברוח דומה לראש ממשלת צרפת ז'אק שירק.

מדריך למתגייסת הטריה

„המפקד הוא בדרך כלל בסדר לא נורא אם תעשי לו כוס קפה"

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

צה"ל ממליץ בפני המתגייסות: „האווירה תהיה נעימה יותר אם לפעמים תכיני קפה למפקדיך ולחבריך לעבודה".

יו"ר הוועדה למעמד האשה במשרד החינוך זהבה מלכיאל פנתה לקצין חינוך ראשי של צה"ל בבקשה שימנע את הפצת חוברת ההדרכה „אליך המתגייסת" בין המתגייסות החדשות בגלל גילויי תפיסה מינית (תפיסה מינית מפלה) הקיימים בחוברת.

בפרק הדן ביחסים בין המפקד והחיילת נכתב „את תרגישי לך שהמפקד הוא בדרך כלל בסדר ויותר מזה, הרבה חיילות מספרות כי המפקד היה הדמות המרכזית שעזרה להן להסתגל לצבא". בהמשך ניתנת למתגייסת הנחיה לשתף פעולה עם מפקדיה בנושא הגשת תה וקפה" „אינך „מגישה תה וקפה" אך האווירה תהיה נעימה יותר אם לפעמים תכיני קפה למפקדיך ולחבריך לעבודה (אל תופתעי אם לפעמים הם יעשו זאת למענך").

החוברת מוסיפה ומפרטת את זכויותיה של החיילת בצה"ל.

„יחד עם זאת ברור שאת אינך חייבת למלא את כל צרכיו של המפקד וצרכים מיניים הם דוגמה טובה לכך".

יו"ר הוועדה למעמד האשה מסרה כי העובדה שהחוברת נצבעה בוורוד ושורות בה הנחיות המבוססות על תפישות מיניות של תפקיד הבנות בצה"ל, מעמיקה את אי שוויון בין המינים שיוצר השרות הצבאי בלאו הכי.

מלשכת קצין חינוך ראשי נמסר למשרד החינוך כי החוברת הוצאה לאור באישור קצינת ח"ן ראשית.

הקהיליה הארופית: „די לאלימות במזה"ת"

יפעלו לסיים המשבר עם לוב

שרי החוץ של הקהילה האירופית קראו ביום חמישי להפסיק את מעגל האלימות במזה"ת.

הנשיא התורן של מועצת השוק המשותף, שר החוץ ההולנדי האנס ואן דן־ברוק הודיע כי שרי החוץ יפתחו במגעים בינלאומיים חדשים כדי להביא לסיום המשבר עם לוב ולתאם את המאבק נגד הטרוריסטים.

הוא אמר במסיבת עתונאים כי השוק קורא לכל הצדדים לגלות איפוק.

קודם לכן הודיעו שרי החוץ של השוק כי לוב מעורבת בפעולות טרור שבוצעו באירופה.

הוא הוסיף כי שרי החוץ סבורים כי עתה המקום לפתרונות של שלום. יש לעשות הכל כדי למנוע פעולות צבאיות בעתיד, אמר.

ואן דן־ברוק אמר כי שרי החוץ של הקהילה מכבדים ביחוד עם ארה"ב בעובדה שהטרור מהווה כיום את שורש המשבר בים התיכון והם יפעלו נחרצות כדי להפסיק את האיום הזה.

הוא הוסיף כי השוק המשותף יפתח במגעים עם ארה"ב ועם מדינות ערביות, קומוניסטיות ובלתי־מזדהות כדי להבהיר את עמדותיו וכדי לתאם מאבק בינלאומי נגד האלימות.

שר החוץ הבריטי סיר ג'פרי האו לא ידע על החלטה מפורשת לתקיפה על לוב לפני שחזר ללונדון מפגישת שרי החוץ ביום ראשון.

השרים דנו באמצעי חירום לפינוי האזרחים האירופיים מלוב, וקראו לכל הצדדים „לעשות הכל כדי למנוע שפיכות דמים נוספת."

בפגישה הבאה, שתהיה בלוקסמבורג ביום ב' יופעל לחץ על כל ארצות השוק לסגור את כל השגרירויות הלוביות באירופה. צרפת ואיטליה, כך נודע, מתנגדות לצעד זה.

אניות מלחמה בריטיות יצאו מגיברלטר לכיוון לוב. הבריטים נערכים לאפשרות של פינוי אזרחיהם מטריפולי. (צילום – איפי)

האו"ם במשבר כספי חמור

נחוצים קיצוצי־ענק

מרכז האו"ם („היו־פי־איי"). – האו"ם ניצב עתה בפני המשבר הפיננסי החמור ביותר מאז הקמתו, ולפי אומדן, יגיע גרעונו עד סוף השנה ל־275 מיליון דולר – כך אמר שלשום מזכיר האו"ם דה־קואיאר.

התקציב השנתי של האו"ם הוא 880 מיליון דולר, ו־75% אחוזים מסכום זה מיועדים למשכורותיהם של אנשי סגל.

מזכיר האו"ם כבר הורה להפסיק גיוס עובדים נוספים והעלאת עובדים בדרגה, והקפיא את העלאות השכר לפי עליית יוקר המחיה.

בדו"ח שהכין לעיון לעצרת הכללית, ציין המזכיר כי גרעון זה עולה על כל העתודות שבידי האו"ם.

הקשיים הפיננסיים של האו"ם הוחרפו על ידי החלטת ארה"ב למנוע את העברת תשלומיה לאו"ם, בהתאם לחוקים שחוקק הקונגרס כדבר קיצוץ התקציב, ובעקבות העובדה שמדינות רבות אחרות לא שילמו את המגיע מהן.

בדו"ח שלו מציע דה־קואיאר קיצוצים חריפים בפעילות האו"ם, כולל קיצור הוועידה השנתית של האסיפה הכללית מ־13 שבועות ל־10 שבועות, כדי לחסוך 1.1 מיליון דולר.

מזכיר האו"ם גם הציע לקצץ במספר כרטיסי הטיסה שמקבלים חינם נציגי הממשלות הבאים לעצרת האו"ם.

ציוד קידוח מארה"ב יופעל בחופי ישראל

שחל בודק האפשרות בשיחותיו בוושינגטון

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וושינגטון (מיוחד ל„דבר"). – משרד האנרגיה האמריקאי החל השבוע, לבקשת ישראל, לבדוק אפשרות להיתר ציוד לקידוחי נפט, המובטל עתה בטקסאס, להגברת פעילות החיפוש והקידוח מול החוף הישראלי בים־התיכון.

שר האנרגיה ג'ון הרינגטון פתח בבדיקה זאת, בעקבות שיחה עם עמיתו משה שחל.

ציוד – נפט רב מובטל בטקסאס ובמדינות סמוכות בדרום ארה"ב, בעקבות ירידת מחירי הנפט. ירידת מחירים זאת הגבירה גם את נכונות ממשל רייגן לשתף פעולה עם ישראל במחקר ובפיתוח של תחליפי אנרגיה, כגון פצלי־שמן ואנרגית־שמש.

תקנות הממשל אוסרות על שיתוף־פעולה במפעלים שעל גבול הכדאיות הכלכלית. עתה פחתה כדאיות התחליפים.

שחל עמד להציג את עמדת ישראל בסוגיית כורי־הכח הגרעיניים בשיחה עם השגריר המיוחד בסטייט דפרטמנט לענייני תפוצה גרעינית, ריצ'ארד קנדי, בעוד שקנדי עמד לחזור על התנגדות ארה"ב להגברת בקרה הגרעיני של ישראל, קודם שתחתום על האמנה למניעת תפוצה ואת הגישה בטלה לבקשת קנדי.

אמצעי ביטחון חמורים בסוריה בעקבות שורה של מעשי חבלה

הערכה כי „האחים המוסלמים" מאחורי המעשים

מאת סופר „דבר" לענייני ערבים

אמצעי בטחון חמורים ביותר ננקטו בסוריה נוכח שורה של מיבצעים חבלניים ביעדים אזרחיים וכלכליים במדינה זו.

השבוע אירעו בנמל טרטוס ובקירבת העיר לאדקיה מחוז מגוריו של הנשיא חאפז אסד כמה התפוצצויות שגרמו למותם ולפציעתם של עשרות בני־אדם ולנזקים כלכליים כבדים.

השבועון „אל דסתור" המופיע בלונדון המצטט אנשים ששהו באחרונה בבירת סוריה טען כי אמצעי הבטחון נינקטו לאורך הגבולות, במסופי הכניסה והיציאה ואף במקומות חיוניים ואפילו בבתי־המלון שבהם נהגים להתאכסן אלפי התיירים מאיראן.

מקורות ערביים טוענים כי הפיגועים מבוצעים ברמה טכנית גבוהה, כנראה על־ידי גורמי האופוזיציה בסוריה ובכלל זה „האחים המוסלמים".

תחנת השידור „קול לבנון" טענה כי הפיגועים בנמל טרטוס שבקרבת לאדקיה כוונו במיוחד לרגל יום העצמאות של סוריה.

עד כה הודתה סוריה בפיגוע החבלני הגדול של התפוצצות משאית הקידוח בשכונת אל־עבאסיה בדמשק והיא האשימה את עירק במעשה.

הסתדרות עובדי המתכת, החשמל והאלקטרוניקה פנתה אל שירות התעסוקה ותבעה לבטל את היתרי התעסוקה שניתנו ל־15 העובדים הזרים במפעל „גלטרוניקס" בטבריה. מזכיר הסתדרות עובדי המתכת, יצחק גלעדי שמסר על כך ציין כי הכוונה לעובדים זרים שישראלים מסוגלים למלא את תפקידיהם.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	1 – 2	מעונן
אמסטרדם	7 – 12	מעונן
בואנוס איירס	8 – 18	בהיר
הלסינקי	1 – 6	בהיר
הונג קונג	19 – 21	מעונן
וינה	4 – 14	בהיר
ז'נבה	5 – 12	גשום
טוקיו	7 – 15	מעונן
טורונטו	4 – 7	גשום
יוהנסבורג	12 – 22	בהיר
לונדון	5 – 10	מעונן
ליסבון	9 – 15	גשום
מאדריד	4 – 12	בהיר
מונטריאול	3 – 18	מעונן
ניו־יורק	6 – 11	גשום
סאן פאולו	14 – 19	מעונן
פאריס	6 – 12	מעונן
פרנקפורט	4 – 14	גשום
ציריך	5 – 10	מעונן
ריו דה ז'נרו	17 – 29	גשום
שטוקהולם	3 – 5	מעונן
שיקאגו	1 – 14	בהיר

swissair

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פרדהצור
מנהל כללי אהרן קראוס

המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ.ד 65233.
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים, המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאוזה קומה ג' טל. 222451, 222353, 241306/7
המינהלה: רח' הלל 16, טל. 231251
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 3־2־642111, ת.ד. 33104

אנשים • אנשים •

מאחורי הקלעים

מי שסבר כי המסעדן ג'קי רונן, שהיה יד ימינם של כמה פוליטיקאים הוריד פרופיל באחרונה ושקע בעסקי המסעדות שלו, אינו אלא טועה. רונן מספר כי הוא עדיין פעיל בזירה הפוליטית אם כי מקפיד לעשות זאת מאחורי הקלעים. "אני מאמין באבו־חצירה ואני עוזר לו הרבה" אומר רונן, שלדעתו צפוי לאבו־חצירה עתיד מזהיר. מתי "אבו־חצירה מחכה לנפילת הממשלה ואז הוא יראה לעם ישראל מה כוחו".

★

רונן אינו מסתפק, כנראה, בקליינט פוליטי יחיד, לדבריו הוא מסייע מאחורי הקלעים גם לאמנון רובינשטיין ולתנועת שינוי.

מירי פז

★

הכוח המניע

לי אייקוקה, יו"ר חברת קרייזלר, מייצר את המכוניות אולם הכוח המניע במשפחה היתה דווקא רעייתו מרי. כך מגלה בתם קתי ברשימה בידיעון מקולים. היא נזכרת שלאחר שהיתה לה תאונת אופניים קשה בהיותה בת עשר, העיף עליה אביה מבט אחד ו... התעלף. אמה, לעומת זאת נהגה בקור רוח: הסיעה אותה לבית החולים, חזרה הביתה, הכינה מרק לאב המתעלף והשכיבה אותו במיטה. האם, מרי אייקוקה נפטרה בשנת 1983 ממחלת הסוכרת. קתי עומדת בראש "קרן אייקוקה" שכספיה מוקדשים למחקר הסוכרת. הקרן הוקמה על־ידי לי אייקוקה מתמלוגים שקיבל עבור האוטוביוגרפיה שכתב.

★

מקום ראשון

אוריאל צחור, פסנתרן ישראלי בן 27 זכה במקום הראשון בתחרות בוזנדורפר בבריסל. תחרות זו נערכת בפעם הראשונה והשתתפו בה עשרות צעירים מרחבי העולם. הפרס כולל סכום כספי נכבד וכן הקלטות, רסיטלים, קונצרטים עם תזמורות והופעות ברדיו ובטלויזיה. אוריאל, בוגר הקונסרבטוריון בגבעתיים, למד באקדמיה ע"ש רובין בתל־אביב ולאחר מכן המשיך את לימודיו בביה"ס ג'וליארד בניו־יורק. זכה במילגות קרן התרבות בין השנים 1973–1980. בשנה שעברה הופיע כסולן עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית. כמו כן, הופיע ברסיטל במוזיאון תל־אביב וברסיטלים אחרים במסגרת רשת הקונצרטים.

סליחה

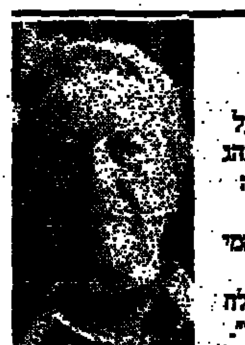

באחד מראיונותיה האחרונים נשאלה סימון דה בובואר (בתמונה) לדעתה על כך שאלבר קאמי נהג לומר עליה: "יש לה ראש של גבר". דה בובואר השיבה "קאמי המסכן. הוא היה מצ'ואיסט ידוע. יסלח לו אלוהים ולא אני". (ראה רשימה בעמ' 19).

מירי פז

מדינה בת 4 ימים

במסיבת עתונאים שקיימו אתמול מפיקי "מדינת הילדים" במסעדה הלבנונית של ג'קי רונן נכחו חלק מן המשתתפים הרבים שיופיעו במסגרת ארבעת ימי האירועים של מדינת הילדים: יונה אליאן, ששי קשת, אריה אליאס, הופני, ציפי שביט, מני פאר, לילית נגר ועוד. ההשקעה בהפקה היא 300 אלף דולאר.

★

מדינת הילדים תתקיים השנה בסימן מפגש מזרח ומערב ותשתלב בחגיגות המימונה. המפיקים סיפרו שבשל כך, כנראה, התנדבו שרים וח"כים לבקר במופעים ולתת את ברכתם. השר דוד לוי יתן את חסותו למופע, והשרים משה גור ואברהם שריר (שלכבוד הארוע ישאר בארץ) יבקרו.

★

במסגרת מופעי מדינת הילדים תועלה ההצגה "איש צדיק היה", שכתב ארז ביטון בהשראת הביוגרפיה של הצדיק באבא סאלי. אליאס סיפר שצוות ההצגה התנה את השתתפותו בה בהמצאת הוכחה למוצאו המרוקאי. אליאס (ממוצא עיראקי) סיפר למעוניינים כי סב סבו היה מרוקאי, וביקש מן התובעים להסתפק בהצהרה אמת זו.

מירי פז

כבוד מרחוק

"אני מצדיע, בשם העם בישראל, למורים העבריים בבריה"מ", אמר אתמול נשיא המדינה חיים הרצוג בטקס הענקת תעודות חברות כבוד בהסתדרות המורים בישראל לשלושה עשר מורים לעברית, אסירי ציון ומסורבי עליה הכלואים בבריה"מ.

הטקס התקיים בתיאטרון ירושלים, בהשתתפות סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון. התעודות נמסרו על ידי ד"ר שלום לוין, נשיא הסתדרות המורים בישראל, לבני משפחותיהם, ידידיהם ותלמידיהם של מורי העברית בבריה"מ, אשר באו־ועלו במשך הזמן לארץ. (ע).

חדשות ◌ חדשות ◌ חדשות ◌ חדשות ◌ חדשות

אפרים אייזיק, בן לאב יהודי־תימני ולאם יהודיה ממוצא אתיופי, עבד שנפדה, ד"ר לשפות שמיות בארה"ב

מאת אמיר רוזנבלום סופר "דבר"

"על פי הפרסומים, חיים היום באתיופיה כעשרת אלפים יהודים. אולם באתיופיה, כידוע, המספרים הם מיסטיים ובלתי מבוססים. מעולם לא נערך מיפקד מדעי מדוייק על כך, לפיכך אינני נוטה לקבל את הנתון כעובדה בדוקה".

הדובר הוא ד"ר אפרים אייזיק מאוניברסיטת פרינסטון ארה"ב, חוקר שפות שמיות, שהוזמן השבוע לאוניברסיטת בן־גוריון כדי לשאת הרצאה על הצלת יהודי אתיופיה במסגרת הכנס הבינלאומי בנושא: "סולידריות לאומית והצלת יהודים נרדפים בתולדות ישראל בעת החדשה".

הכנוס ניגעל אתמול במרכז למורשת בן־גוריון בשדה בוקר.

הופעתו החיצונית של ד"ר אייזיק מושכת תשומת לב ומעוררת עניין רב. לבושו, תערובת של פריטים הודיים ואתיופיים, מסגיר את מוצאו. על ראשו כובע־תרבוש תימני מסורתי, על אפו משקפי "ג'ון לנון" ולגופו הוא עוטה גלבייה הודית.

ד"ר אפרים אייזיק (צילום: איל פישר)

ד"ר אייזיק, הדובר עברית רהוטה, היה לכוכב־התקשורת של הכנוס ולא בכדי, שכן מעבר להופעתו החיצונית התמהונית־משהו, שמור עמו סיפור אישי בלתי־רגיל.

אביו של ד"ר אייזיק נולד במעב"ר שבתימן ושימש כמורי. (מורה־מלמד־שוחט).

בשנת 1904 הוזמן האב לקהילה היהודית בדרדואה כדי לשמש שם כמוריי וכשוחט.

בעקבות סכסוך קשה שהתגלע בקהילה, הוא נאלץ לברוח מהמקום וביחד עם מספר צעירים נוספים, הגיע במנוסתם למערב אתיופיה.

זמן קצר לאחר שהגיע לאזור, הם ניתפסו על ידי המושל המקומי, שהפך אותם לעבדים ואילץ אותם לעבוד עבורו בתכשיטנות.

בינתיים, הוא נשא אשה מקרב השבט היהודי־אתיופי "שומרי שבת", לאחר שהמושל ציווה עליו לעשות כן. מקץ שבע שנים, שוחרר האב לחופשי על־ידי הצבא התימני.

אפרים אייזיק שנולד באתיופיה אך, בילה את רוב ילדותו בתימן, הגיע בשנת 1968 לארה"ב ועשה עבודת הדוקטורט שלו בפילולוגיה שמית באוניברסיטת הרווארד.

במקביל, התמחה ד"ר אייזיק, בהסטוריה אתיופית ואף פירסם ספרים רבים בתחומים אלה. הוא שולט בכ־15 שפות ואחד מהשגיו הבולטים היה תרגום ספרד של הנדל, "משיח" לשפה האמאהרית, השלטת באתיופיה.

"על פי התרבות שעל ברכה חונכתי – אני יהודי – תימני, למרות שבמוצאי אני יהודי – אתיופי. אולם, מה שחשוב באמת זה שבתוך תוכי אני יהודי חם ואין גאווה יותר גדולה מזו". אומר ד"ר אייזיק בחיוך.

ניצחון לעבודה ולמפ"ם באוניברסיטת חיפה

מאת אריאלה ראובני סופרת "דבר"

בבחירות למוסדות אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה שנערכו אתמול זכתה רשימת "סלע", המזוהה עם מפלגת העבודה ומפ"ם בכ־90 אחוזים מהקולות.

מבין 38 המושבים זכתה רשימת "סלע" ב־34, רשימת הליכוד זכתה במושב אחד ורשימת "קמפוס" המזוהה עם הסטודנטים הערביים זכתה ב־3 מושבים.

בבחירות השתתפו כ־3000 סטודנטים, המהווים כ־60 אחוזים מכלל ציבור הסטודנטים באוניברסיטה.

פעילי "סלע" ציינו כי השנה יש עליה של כ־50 אחוזים במספר התומכים ברשימה המזוהה עם מפלגות העבודה ומפ"ם לעומת הבחירות בשנה החולפת.

פעיל "כך" נעצר בעקבות ההתפרעות בחברון

(עו). – פעיל מרכזי בתנועת "כך" נעצר ביום ה' בחשד כי התפרע לאחר העצרת שקיימה תנועת "שלום עכשיו", במלון פארק.

כתב עת"ם מציין כי נעצרו ארבעה תושבי קרית ארבע בפרשה זו מתוכם שוחררו שלושה לאחר שנפתחו נגדם תיקים פליליים במשטרה.

עו"ד אלייקים העצני מסר לכתב עת"ם כי הגיש תלונה למשטרה בשם מועצת העיר קרית ארבע נגד חנא סניורא, עורך עתון אל פאג'ר, ונגד מוסטפה נאטשה, לשעבר ראש עירית חברון.

התלונות הוגשו בטענה שהשניים עברו לכאורה עבירה על סעיף 4 לפקודת הטרור, האוסר על הזדהות פומבית או כל גילוי אהדה פומבית עם ארגון טרור. התלונה הוגשה על דברים שנשאו השניים בכינוס של אנשי "שלום עכשיו" במלון פארק.

מועדוני איגרוף תורמים דם (גם למד"א)

(עו). – בעקבות חשש למחסור בבנק הדם של מגן־דוד־אדום נוכח ירידה עונתית בתרומות דם האופיינית לפני פסח, ייערך מיבצע מיוחד ביוזמת ארגון תורמי הדם ובשיתוף צעירים ממועדוני איגרוף.

תאריכי ההתרמה נקבעו על פי צרכי בנק הדם המרכזי בימים 23.4, ערב ליל הסדר, יום שישי 25.4 ובערב החג השני 29.4 בין השעות 9 בבוקר עד 12 בצהריים.

ניידות בנק הדם של מד"א יתרימו את המתנדבים ליד מועדון "כפפות הזהב", שהוא מועדון לחינוך צעירים בספורט האיגרוף, ברחוב אבן גבירול פינת רחוב הנביאים בתל־אביב. לתורמים יוגשו גלידה וקפה.

ג'ורג' בוש לא דן במצב היהודים בתימן

מאת אמיר אורן, סופר "דבר" בוושינגטון

וושינגטון (מיוחד ל"דבר") – למרות בקשה מפורשת של ראש־הממשלה שמעון פרס מסגן־הנשיא ג'ורג' בוש, בעת שנועדו כאן לפני כשבועיים, עולה מדיווחי פמליית בוש במסעו למפרץ הפרסי, כי בוש לא דן עם שלטונות צפון־תימן במצב הקהילה היהודית שם.

עוזר שר־החוץ ריצ'ארד מרפי, שנלווה לבוש בתחילת מסעו, התרשם כי נכונות נשיא סוריה חאפז אסד לקבלו לשיחה נבעה מיחסים האישיים, שתהילתם בתקופת כהונת מרפי כשגריר בדמשק, אך גם באיתות לבה"מ שלסוריה אפיק־תקשורת עם ארה"ב.

ההתלהבות הראשונה מהמחשב חלפה ועכשיו שואלים איך לשלב אותו בתכנית הלימודים

מאת יעל פישביין סופרת "דבר" לענייני חינוך

המחשב לא פתר את בעיות ההוראה. אחרי ההתלהבות הראשונית הוחזר הכדור אל המורים והבעיה העומדת בפניהם כיום היא: איך לשלב את המחשב בתהליך ההוראה.

בדברי סיכום אלה הסתיים אתמול הכינוס השלישי למחשבים בחינוך שנערך ברמת־גן.

"מי שיש לו ציפיות לא ריאליות מהמחשב עתיד להתאכזב. יקח הרבה שנים עד שנלמד מה לעשות אתו. מהפיכת המחשב נמצאת בהתחלתה" אמר פרופ. דוד חן מאוניברסיטת

במחשוב מערכת החינוך באה מכיסי ההורים, מדובר בעשרה מיליון דולאר שהושקעו על ידי ההורים מתוך תחושה שבמחשב טמון פוטנציאל אדיר אך במציאות הדבר עדיין לא בא לידי ביצוי.

חיים בנוס האחראי על המחשוב במשרד העבודה טען שמערכת החינוך חשופה לתחרות של חברות מסחריות שאין עליהן פיקוח וכי יש צורך בהתארגנות מיידית כדי להגן

אורי בן־נשר מנהל בית־ספר ומורה באוניברסיטת חיפה טען כי שיווק הלומדות הקיימות בשוק אינן משתפות את המורה ויש צורך להשקיע זמן וכסף בהכשרת מורים להוראה באמצעות מחשב.

המרכז החקלאי דורש משר החקלאות לזרז הדיון במינהל מקרקעי ישראל

מאת דויד מישוב, סופר "דבר" לענייני חקלאות

המרכז החקלאי פנה לשר החקלאות, אריק נחמקין, בתביעה לפעול לכך שהעיכובים ברישום במועצת מקרקעי ישראל, בנושאי חוזה החכירה לדורות לקיבוצים, יגיעו לקצם והחוזים עימם ייחתמו [illegible] בוקרם.

בהסבירו את הרקע לפנייה אמר מזכ"ל המרכז החקלאי, שמחה אסף, כי החוזה שמדובר בו קיבל אישור לחתימה על ידי הוועדה החקלאית של מועצת המינהל עוד בשנת 1983.

בינואר 1984 החליטה מועצת מינהל המקרקעין, שבראשה עמד אז פסח גרופר, כי הוועדה החקלאית תדון מחדש במספר השגות שהוגשו על חוזה החכירה לדורות של הקיבוץ, והיא תביא סיכומיה לישיבה הקרובה של המועצה בה ייחתם החוזה סופית.

למעשה הובא הדבר לדיון רק ב־10 ביולי 1984 ואז הסמיכה המועצה את המינהל לחתום חוזה חכירה עם אותם קיבוצים אשר אצלם הסתיימו ההכנות לרישום.

המשטרה מנעה כוונת הדרוזים בגולן לשבות ולהפגין ביום העצמאות של סוריה

750 שוטרים התפרשו מבעוד יום בכפרים הדרוזים

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

שביתה כללית התקיימה אתמול בארבעת כפרי הדרוזים בצפון הגולן בתי הספר נשארו סגורים והתלמידים נשארו בבתיהם.

נסיונם של התושבים לציין בחגיגות ובהפגנות את יום העצמאות הסורי שחל ב־17 באפריל לא עלה יפה שכן המשטרה בכוחות מתוגברים מנעה כל נסיון להפגין, לחגוג ולהפר את הסדר.

כ־750 שוטרים ואנשי מג"ב התפרשו עוד שלשום בכפרים ובדרכים המובילות אליהם ומנעו כל נסיון להפר את הסדר.

בכפרים עין קיניא ומסעדה ניסו תושבים לצאת להפגנות אך המשטרה פיזרה אותם זמן־קצר לאחר שהחלו. במג'דל שאמס טיפסו תושבים רבים על גגות הבתים וקראו קריאות תמיכה לעבר שכניהם וקרוביהם מהצד הסורי של הגבול שעמדו על גבעה סמוכה לגבול.

התושבים הסורים מעברו השני של הגבול קראו לעבר הדרוזים קריאות תמיכה ועודדו אותם להיאבק במדינת ישראל.

הדרוזים בגולן הפיצו אתמול מכתב ששיגר לדיבריהם נשיא סוריה חאפז אסד לתושבים הדרוזים בגולן ובו כתב להם: "אתם גיבורי העולם הערבי, נתתם דוגמא לכל ערבי כיצד עליו להילחם במדינת־ישראל".

אחד מראשי הקיצונים הדרוזים בגולן עאיף ספרי אמר לעיתונאים: "הגולן הוא שטח כבוש לכל דבר והחג הזה הוא חגנו. נפלו לנו קורבנות למען העם הסורי ואנחנו מרגישים הזדהות עם המדינה הסורית".

מפקד מחוז הצפון של המשטרה ניצב לוי שאול אמר אתמול בתום יום השביתה וההפגנות שפוזרו בכפרי הדרוזים כי המשטרה תימנע גם בעתיד כל נסיון של הפרת סדר והיא לא תיתן לקיצונים הדרוזים להשתלט על הכפרים.

אתמול ביקר השר עזר ויצמן אצל מנהיג הדרוזים בישראל שייח' אמין טאריף בכפרו ג'וליס שבגליל לרגל חג נבי שועאב הקרב ובתשובה לשאלה אמר כי לא יתכן שדרוזים הגרים בשטח ישראל תחת חוק ומשכר ישראל יחגגו חג סורי.

יצויין כי בקרב ראשי ציבור דרוזים מהגליל ומהכרמל שוררת מורת־רוח מההקצנה שחלה לאחרונה בקרב הדרוזים בגולן ולדיבריהם מבקשים דרוזי הגולן להנות משתי העולמות – הסורי והישראלי, הדבר הוא בלתי אפשרי.

מכירה פומבית של ספרים נדירים בספריית בית לבון בתל־אביב

ספרים נמכרו במחירי מציאה; סוחרים זריזים חטפו מציאות

מאת יעל פישביין סופרת "דבר"

ספרים נדירים נמכרו במחיר מצחיק של 15 שקל לספר במכירה פומבית שנערכה אתמול בספריית בית לבון בתל אביב. המארגנים התכוונו למכור תרבות לסטודנטים עניים בין אף בין רוכשי המציאות נראו גם סוחרים, אספנים ומנהלי ספריות.

כבר בשעה תשע בבוקר צבאו על דלתות הספריה עשרות בני אדם, והסוחרים שביניהם חששו שהמוצגים הנדירים ייחטפו להם מתחת לידיים. בשעה עשר נפתחו הדלתות וההמון פרץ פנימה כמו במכירות סוף העונה בסופרמרקטים בארצות הברית.

המוצגים הנדירים זוהו מיד על ידי "המבינים" ונחטפו מעל המדפים תוך דקות ספורות.

כך נמכרו לסוחר ספרים כל כתבי גתה כרוכים בעור מודפסים באותיות גותיות משנת 1906 במחיר 15 שקל. כל כתבי עמנואל קנט במהדורה נדירה נמכרו לסוחר תל־אביבי במחיר דומה. "המעורר" ו"האדמה" כתבי עת שנערכו על ידי יוסף חיים ברנר, נמכרו לאספני ספרים שסירבו להזדהות בשמם. להצלחה מסחרית זכו עתוני "דבר השבוע" ו"דבר" מלפני עשרות שנים. הרוכשים לא היו סוחרים אלא קונים רגילים שהצהירו "שיש להם סנטימנטים" לעתונים האלה.

המכירה הפומבית של בית לבון נערכת כבר פעם שניה, מפני שבארכיון בית לבון הצטברו במשך השנים מאות ספרים וכתבי עת בעותקים כפולים.

מנהלי המקום, ירוחם משל וליביה אלון, החליטו להוציא את האוצרות למכירה פומבית במחירים נמוכים שלא על מנת לעשות רווחים, כדי שהקהל יוכל במחירים נמוכים במיוחד ליהנות מתרבות.

"התכוונו לתלמידים, למורים ולסטודנטים עניים, אבל לא יכולים לדעת מי מהקונים הוא סוחר ומי לא" התנצלה ליביה אלון.

המחירים והספרים הנדירים משכו לשם את רחבעם זאבי (גאנדי) מנהל מוזיאון הארץ שהגיע עם שתי ספרניות למלא את החסר בספריית המוזיאון במחזורי ארץ ישראל ותנועת העבודה.

הם יצאו משם עם ארגזים גדושים במהדורה ששוויה הכולל 80 שקל כשהמחיר הממוצע של כל ספר הוא כ־5 שקלים.

מיקי הירזין ארדיכל תל־אביבי יצא משם עם עותק של תכנית האב של תל אביב משנת 1954 והיה מאושר. "אני צריך את זה בשביל המקצוע" הסביר. בשביל התחביב הוא קנה גם ספר נשכח של ג'ורג' ברנרד שו "מורה דרך לאשה משכילה בסוציאליזם ובקפיטליזם".

צפריר רונן קיבוצניק מעין חרוד מאוחד מצא ספרים על תנועת העבודה: "שכחו ללמד אותנו על זה, חשבו שההיסטוריה תעבור אלינו באופן אוטומטי" הסביר.

שתי ספרניות מבית ביל קנו במחירי מציאה כתבי עת תנ"כיים. "זה נפלא. קנינו פה דברים שבמקום אחר היו עולים הון".

מארגני המכירה אינם מודאגים מזה שהסוחרים עושים הון מהמציאות הזולות שבבית לבון "העיקר שאוהבי ספר יוכלו לקנות בזול ספרים שאנחנו לא צריכים", הם מתנצלים.

מהיום יש בית חדש בישראל לחברת האלקטרוניקה הגדולה בעולם

פיליפס

יבוא מוצרי פיליפס וסיירה: אלקטרו מ.מ. סחר בע"מ
רח' יגאל אלון 76, טל. 03-389342/3, תל-אביב.

תחנות שרות בכל רחבי הארץ:

חיפה: מעבדת שרות מרכזית - צומת הציק פוסט,
רח' שלמה בן יוסף 6, טל. 04-740236.
ירושלים: מעבדת השרות לאזור ירושלים:
רח' הארזים 13, בית הכרם, טל. 524506, 02-520847.
תל-אביב: שרותי צליל, רח' טשרניחובסקי 17,
טל. 651167, 03-654253.
באר שבע: מעבדת השרות למוצרי הבית:
"מאור הנגב", רח' החלוץ 102, טל. 057-71410.
מעבדת השרות למוצרי קול ואלקטרוניקה:
מעבדות פיליס, רח' הפלמ"ח 75, טל. 057-30653.

המפיץ הבלעדי

המשביד המרכזי בע"מ

PHILIPS

תמיכת מוסקווה ביוניפי"ל – מיפנה במדיניות הסובייטית

מוסקווה, („רויטר", ועתי"ם). – החלטתה של מוסקווה לסייע זו הפעם הראשונה למימונו של כוח יוניפי"ל בלבנון מציינת מיפנה חד במדיניות הסובייטית – דעה זאת הביעו אתמול דיפלומאטים מערביים בבירת ברה"מ.

כמה מן הדיפלומאטים אמרו, כי צעד זה עולה בקנה אחד עם שאיפתה של מוסקווה לשפר את תדמיתה במזרח התיכון, ביחוד בקרב המדינות הערביות המתונות.

עם זאת אין ספק, כי ההודעה הסובייטית על הנכונות להשתתף במימון יוניפי"ל הפתיעה דיפלומאטיים מערביים, הנחשבים למומחים למדיניות הסובייטית. מומחים אלה מזכירים, כי עד כה טענה מוסקווה, כי „אין ביכולתו של יוניפי"ל למלא תפקיד של שמירת השלום בלבנון".

עתה, יש לצפות לכך, אומרים מומחים, שמוסקווה תחדל מלהימנע בהצבעות באו"ם בכל הנוגע לנושא זה, ותצביע „הן" באו"ם כאשר תעלה שאלת חידוש המנדט של יוניפי"ל לששה חודשים נוספים ב־19 באפריל.

להלכה, יש ביכולתה של ברה"מ לשגר גם יחידת חיילים ליוניפי"ל, אולם דיפלומאטים מערביים רואים צעד זה כבלתי סביר ביותר.

תאצ'ר ספגה מפלה ראשונה בפרלמנט – היריבים ששים

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – הצעת החוק שהובאה על־ידי הממשלה להתיר מסחר בבריטניה ביום א' (יום השבתון האנגלי) לא עברה בפרלמנט, עקב הצבעתם של רבים מיושבי הספסלים האחוריים של המפלגה השמרנית יחד עם חברי האופוזיציה.

ההצעה נדחתה ברוב של 292 לעומת 282.

אי קבלת ההצעה נחשבת פגיעה קשה באמינות הממשלה וראש הממשלה מרגרט תאצ'ר שזו לה הפעם הראשונה שהצעת חוק שלה לא התקבלה מאז החלה בתפקידה כראש ממשלה ב־1979.

חבר הפרלמנט מטעם הליבור, ג'ראלד קופמן, שנשא את נאום האופוזיציה, אמר ל„דבר": „מלבד הנאת הנצחון, נהניתי למראה הגברת תאצ'ר בתבוסתה. היא תמיד משפילה ומעליבה את המנוצחים".

מנהל בכיר ב„תומפסון" ניצל מנסיון התנקשות בחייו

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – אחד מראשי תעשיית הנשק הצרפתית ניצל שלשום מהתנקשות בחייו. גי בראנה, ממנהלי חברת „תומפסון", המייצרת אמצעי לוחמה מתוחכמים, והמכהן גם כסגן נשיא איגוד התעשיינים הצרפתי, עמד לצאת בשעות הבוקר מביתו במכוניתו, כאשר זו הותקפה באש תת־מקלעים על־ידי שני אנשים רעולי פנים, שחיכו לו במכוניתם.

בראנה איחר בדקה אחת – וזו הצילה את חייו. נהגו של בראנה, שהפעיל את מנוע המכונית, נפצע. המכונית עצמה נוקבה ב־30 כדורים.

בתחילת השנה שעברה, נרצח הממונה על סחר הנשק הצרפתי, הגנרל אודראן, ואז לקחו על עצמם את האחריות לפעולה ארגון המחתרת הצרפתי „פעולה ישירה" ו„הצבא האדום הגרמני". הפעם, אין מוציאים חוקרי המשטרה מכלל אפשרות מעורבות של גורמים מזרח־תיכוניים, אולי איראן או לוב. יצויין, כי „תומפסון" מוכרת נשק ואמצעים אלקטרוניים לעיראק.

46 נרמסו במירוץ המוני לטבילת קודש בנהר גאנגס

הארדוואר, הודו, („רויטר", עתי"ם ועי"צ). – להיטות דתית של תושבי הודו גרמה טרגדיה ביום ב' השבוע, כאשר המוני עולי רגל נהרו בריצה לנהר הגאנגס, הנחשב נהר קדוש, ודרסו 46 בני אדם למוות.

נמסר, כי נדרסו בעיקר נשים. לפחות 40 בני־אדם נוספים נפצעו בריצה המטורפת במורד המדרגות העתיקות אל הנהר הקדוש, כך מסרה סוכנות הידיעות ההודית. פרשים של המשטרה, שהניפו אלות [illegible] ארוכות, השליטו סדר בקהל המאמינים הפרוע.

הריצה המטורפת אל הנהר נמשכה כ־5 דקות.

ההודים בני דת ההינדו מאמינים, כי הרחצה בנהר הגאנגס מטהרת את המתרחץ מכל חטאיו. יום ב' השבוע היה יום רחצה מיוחד המתקיים בחג, הנמשך חודש ימים ומופיע אחת ל־12 שנים.

חברה בטקסס מציעה תעסוקה לטייסי מסוקים ישראלים

מאת אמיר אורן, כתב „דבר" בארה"ב

וושינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – חברה בטקסאס מציעה למטיסי־מסוקים ישראלים 3,386 דולר לחודש, שכר [illegible] בניסויי־טיסה ובהדרכת טייסים ומהנדסים.

החברה פירסמה השבוע מודעה ב„אוויאיישן וויק", בלא להזדהות, ולפי מען נציבות התעסוקה של טקסאס בפורט־וורת', אך „צרכנית המסוקים היחידה הפועלת במדור הזה" היא „בל", יצרנית מסוק־התקיפה „קוברה", המתחרה עתה בחברת „מקדונל־דאגלס" על חוזה מסוקי־תקיפה חדשים לחיל־האוויר הישראלי.

„מקדונל־דאגלס" רכשה את חברת „יוז", יצרנית המסוק „אפאצ'י", ונחשבת מובילה בתחרות. הדגם הנוכחי של „קוברה" נמצא בשירות חיל־האוויר. „בל" מעסיקה כיום מפקד טייסת מסוקי־תקיפה לשעבר מחיל־האוויר.

במודעה מוזמנים „טייסי ניסוי בעלי [illegible] למסוקים ולכנף קבועה הדוברים עברית שוטפת וברשותם 5,000 שעות־טיסה במסוקים" לפנות למען הנקוב ולעסוק, אם יתקבלו, בניסויים, בתיכנון ציוד חדש, בהדרכת טייסים ומהנדסים ובכתיבת ספרות־הדרכה בעברית ובאנגלית.

אופ"ק בוחן שוב אפשרויות להכפיל את מחירי הנפט

„דנוהיו" („רויטר", עתי"ם ועי"צ). – מדינות קרטל הנפט אופ"ק, שמטרתן המוצהרת היא הכפלת מחיר הנפט, דנו אתמול בשורה ארוכה של אפשרויות, לרבות כאלה שנדחו בעצמם בעבר הלא רחוק.

שר הנפט האלג'ירי בלקאסם נאבי אמר, כי בין היתר, נדונה אפשרות של „מלחמת מחירים", שתדחוק את מתחרי אופ"ק אל מחוץ לשוק העולמי.

אולם, בתשובה לשאלה אם הוועידה שוב עתידה להסתיים, כקודמתה ללא הסכם ברור, אמר לכתבים: „גם אפשרות זאת בהחלט באה בחשבון".

לאחר ישיבה של שעתיים וחצי אתמול, אמר דובר אופ"ק, כי הדיון יתרכז בתקרות תפוקה, במחירים ובמכסה שתקבל כל מדינה באופ"ק. הוא אמר כי היתה התקדמות אך סירב לומר במה בדיוק.

הדובר אמר אחר כך, כי הבעיה המרכזית היא, כיצד לתאם את התפוקה, כדי להחזיר את המחירים לרמה הרשמית של 28 דולר לחבית, רמה שנשמרה עד נובמבר שעבר. שרי 13 מדינות אופ"ק הבהירו, כי זו מטרתם העיקרית.

אולם, מומחים לשוק הנפט אמרו, כי כל הישגים בוועידת אופ"ק הפעם עלול להביא התמוטטות מחירים נוספת.

בינתיים, אין כל סימן של הסכמה בין חברות הקרטל על רמת תפוקה כוללת, שתחייב את כל החברות, ועל מכסה אינדיווידואלית לכל חברה באופ"ק.

הונקר פתח ועידת המפלגה בקריאה לקדם את התעשייה

הבטיח לנוער: נשפר ייצור הלבוש האופנתי

מזרח־ברלין, („עי"צ, „רויטר" ועתי"ם). – מזכיר המפלגה הקומוניסטית המזרח־גרמנית אריך הונקר, שפתח אתמול בנאומו את ועידת המפלגה הקומוניסטית בארצו, קרא לזנוח שיטות מיושנות בתעשייה, תוך פיתוח זהיר של המשק.

בנאומו העלה הונקר תוכניות כלכליות לחמש השנים הבאות, תוכניות המדגישות את המודרניזציה של תעשיות האלקטרוניקה, הכימיה והמכונות.

מזכ"ל המפלגה, תיאר תמונה מעודדת מאד של ההתפתחות הכלכלית של מזרח־גרמניה ואמר, כי יש להעניק עדיפות ליישום המדע בתעשייה.

הוא אמר: „אין סיבה שנפגר בתחום זה. עלינו לזנוח שיטות מיושנות ולהתקדם מהר יותר מאשר בעבר בזירת־הטכנולוגיה המתוחכמת".

הונקר אמר, כי „קומבינאטים" תעשיתיים חייבים להיות עצמאיים יותר ולייצר את כל הרכיבים הדרושים להם.

בין יתר התוכניות שהתווה, לא שכח גם את הנוער, והבטיח, כי „תהיה עלייה של 70 אחוז בייצור מוצרי אופנה לצעירים, עד 1990".

משקיפים אמרו אתמול, שנראה כי הבטחה זו באה לענות על ביקורת שמשמיעים בני העשרה במזרח גרמניה על איכותם הירודה של הבגדים המיוצרים בארצם.

הפושע ארטוקוביץ' התכחש לפשעים והגן על קרואטיה

זאגרב 17 („רויטר", עתי"ם ועי"צ). – אנדריאה ארטוקוביץ', העומד לדין בזאגרב באשמת רצח המונים של מרבים יהודים, צוענים ואחרים, הכחיש אתמול האשמות ברצח המוני והגן על מדינת הבובות הקרואטית שהקימו הנאצים בתקופת מלחמת העולם השנייה, ושהוא היה אחד מראשיה.

ארטוקוביץ', בן 86, שימש שר הפנים והיה האיש השני במעלה במדינה קרואטית זו. הוא הודה בבית־המשפט, כי יהודים, צוענים וקרואטים אנטי־פאשיסטים, קומוניסטים וכרבים אכן נשלחו למחנות ריכוז.

לטענתו, „היה צורך בבניית [illegible] ריכוז במהלך המלחמה", אולם הוא אמר כי הוא עצמו לא נטל חלק בחיסולם של שבויי מלחמה.

ארטוקוביץ' הגן על המשטר שבו שירת ואמר: „המדינה הקרואטית התקיימה והתקבלה באורח משפטי ובין־לאומי ולכן אני רואה את המונח מי שנקראת המדינה של קרואטיה, כפי שנאמר בבית־משפט זה".

אנדריאה ארטוקוביץ' אמר לתובע במשפטו, כי אכן התקיימו משפטים צבאיים במדינה הקרואטית, „בכדי למנוע מאנשים שונים מלהשמיד את קרואטיה". הוא הוסיף: „המצב" היה בלתי אפשרי. באותו זמן, כל אחד ניסה לחתור תחת המדינה הקרואטית ולנקוט את כל האמצעים להשמיד את קרואטיה".

היום יביאו את דבר ההגנה שלושה סניגורים של ארטוקוביץ'. שמיעת העדים תתחיל ב־24 באפריל. לפי ההערכה, יימשך המשפט גם במאי.

„ו.ס.ד." מטה אש"ף הועבר לבאגדד.

מאת גדעון קרן, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – יאסר ערפאת העביר את מטה אש"ף מתוניס לבגדאד, כך מסר השבועון „ו.ס.ד.".

השבועון אומר, כי ערפאת היה מעוניין תחילה להעביר את מטהו לקאהיר, שהיא, לדבריו, „בירה אמיתית", אך הדבר לא יצא לפועל, משום שמצרים איננה חברה בליגה הערבית.

ייתכן שחוסיין יבקר במוסקווה

ביירות, (ע"מ). – מקורות דיפלומאטיים ערביים יודעים לספר ל„אל־מסתקבל", כי אלכסנדר פוליאקוב, השליח הסובייטי למזה"ת ומנהל מחלקת המזה"ת במשרד החוץ הסובייטי, דן במהלך ביקורו בירדן בשבוע שעבר באפשרות שהמלך חוסיין יבקר בקרוב במוסקווה.

פוליאקוב נפגש ברבת־עמון עם האמיר חסן, יורש העצר הירדני, ועם מספר בכירים ירדניים, בהעדרו של המלך חוסיין, השוהה באירופה.

עלייה בצמיחה במשק ארה"ב

ואשינגטון, („רויטר" ועתי"ם). – שיעור מפתיע של 3.2 אחוז נרשם בצמיחה של המשק האמריקאי ברביע הראשון של 1986, בניגוד לכל התחזיות.

שיעור הצמיחה הזה מפתיע בהשוואה לצמיחה של 0.7 אחוז בלבד ברביע האחרון של 1985.

הסיכומים הסטאטיסטיים החדשים הובילו למסקנה, שאם יהיה קיצוץ בריבית במשק האמריקאי, הוא לא יהיה גבוה, כפי שחשבו תחילה, ועדיין אין בטחון שאכן ינהג כלל.

אימון בנשק כימי לנערים בלבנון

ביירות, (ע"מ) – העיתון „אלכפאח אלערבי" הלבנוני מסר, כי מדינה ערבית, המספקת ל„כוחות הלבנוניים" נשק, קלטה לאחרונה 20 צעירים חברי „הכוחות" האלה, כדי שישתתפו בקורס הכשרה לשימוש בנשק כימי.

בינתיים, הפיצו „הכוחות הלבנוניים" צו, המונע יציאת נערים בגילאים שבין 17 ל־25 מלבנון. הצו קובע, כי אלה הרוצים לקבל רשות יציאה, צריכים להציג נתונים ונימוקים, ברומה לאלה שמוצגים לצבא במקרים דומים, במהלך השירות הצבאי.

ועד התראה נגד אנטישמיות בברלין – מערב

בון, (עסט"א). – שלטונות מערב־ברלין והקהילה היהודית המקומית הקימו גוף משותף, מיוחד, לשם מעקב אחרי תקריות אנטישמיות – על כך נמסר אתמול על ידי פקידים בכירים בעיריית ברלין.

גוף זה, המורכב מ„אנשים מנוסים ומסורים", יקבל לידיו תפקידי פיקוח והתראה לגבי „כל ההתפתחויות הקשורות לגישות אנטי־יהודיות.

„בטאי", גורילה בת 25 המתגוררת בגן החיות „ברוקפילד" בשיקאגו נראית כאן במהלך ניתוח שנעשה בה לשם השתלת מותן מלאכותית שמאלית בגופה. לדברי פקידי גן החיות, „בטאי" היא הגורילה הראשונה בעולם שנעשה בה ניתוח כזה. הניתוח נעשה בידי רופאים אורתופדים בבית החולים הפרסביטריאני על שם לוקאס הקדוש בשיקאגו, ביום א' השבוע (צילום:א.פ.)

בותה: משטר דמוקראטי לא יקום לעולם בדרום־אפריקה

קייפטאון, („רויטר" עתי"ם ועי"צ). – נשיא דרום אפריקה פ.וו. בותה שוב פסל את האפשרות שיקום משטר דמוקרטי מקובל – נוסח „אדם אחד קול אחד" – בדרום אפריקה ועמד על יישום העיקרון של מדינות אוטונומיות לשבטים במסגרת האפרטהייד.

יחד עם זאת, בותה הודיע לפרלמנט, כי הממשלה עדיין מחוייבת לבצע ריפורמה, ותמשיך במימוש ההצעה של מועצה לאומית רב־גזעית, שתדון בעתידה של המדינה.

„אני מאמין, כי מועצה לאומית, שבה ייפגשו כל מנהיגי הקהילות בארצנו, על בסיס קבוע יכולה לתרום הרבה ליצירת עובדה שתאפשר עבודה משותפת בהצלחה רבה", אמר בותה בנאום בפרלמנט.

מנהיגים שחורים רבים כבר דחו את ההצעה להשתתף במועצה כזאת וקראו לממשלה להקדים לבטל את מדיניות האפרטהייד.

בהתייחסו לעיקרון של „אדם אחד קול אחד" בבחירות, אמר בותה „המציאות באפריקה לימדה אותנו, כי משמעות העיקרון הזה היא דיקטטורה של הקבוצה השחורה, החזקה ביותר מבחינתה של דרום־אפריקה. משמעות הדבר מאבק גדול יותר ושפך דם רב יותר מאשר קורה עכשיו".

מקורות מהימנים אמרו, עם זאת, כי בטווח הארוך, חושבת ממשלת בותה על אפשרות של שיטה פדראלית, שתורכב מיחידות גיאוגרפיות ואתניות כאחד.

„אסד שואף להירשם בהיסטוריה כמנהיג הראשון שהביס את ישראל"

מאת דליה שרון סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון, (מיוחד ל„דבר"). – נשיא סוריה חאפז אסד שואף להרשם בהיסטוריה כמי שהביס את ישראל, והוא תיגבר את צבאו בכמה חטיבות קומנדו המוטסות אל היעדים בהליקופטרים.

בנאומיו לאחרונה, ההיערכות הצבאית, והנשק הרב שהוא מקבל, הכוננות שבה נתון צבא סוריה, הרצון של אסד להיכנס להיסטוריה כמנהיג הערבי שהביס את ישראל גרמו לדיפלומאטים בדמשק להתריע על מתקפה צבאית מאסיבית שמתכנן אסד נגד ישראל – כך מדווח כתב הירחון לענייני המזרח התיכון „ממר" מדמשק.

לדברי הכתב, אמר אסד פעמיים בנאום אחד, כי „הגולן יהיה ממוקם בלב סוריה, ולא על גבולה" אמר נשיא סוריה. „כל כוחות סוריה יכבשו את הגולן [illegible]".

[illegible]

דו"ח של ה„אינסטיטוט אנליטיקל אסיסטנט" בוואשינגטון, לפיו קיבלה סוריה מאז שנת 1973 נשק בערך 18 מיליארד דולר, ואילו ירדן קיבלה מהמערב נשק בשווי 3.8 מיליארד דולר.

המשקיפים הצבאיים טוענים כי ההתגוששות בה רצינית, עד שמסרתה ויכוחה להיות תוקפנית. לדברי הירחון הבריטי „ממר" מוסר עוד, כי הטנקים הישנים „ט־54" הוחלפו ב„ט־72" ובי 2000 מתוך כ־4000 הטנקים שבידי הסורים נמצאים באיזור בין דמשק ורמת הגולן. 6 חטיבות רגלים בנות 10,000 חיילים כל אחת נמצאות באיזור, ואחרות יועלו לשם בעת הצורך.

9 סוללות „סאם 6" מוצבות ליד הגבול ברמת הגולן, תוך הפרת הסכם הפסקת האש של 1973. כמו כן לפי „ממר", קיבלו הסורים מטוסי „מיג־29", הדומים ברמת תחכומם ל„ף־16" שבידי ישראל.

סוריה אף הכשירה, לדברי כתב העיתון, כוחות קומנדו מוטסים בהליקופטרים, בהיקף של כמה חטיבות, הללו מצטרפים אל העוצמה הכללית של 470,000 החיילים שיש לסוריה.

הירחון טוען עוד, כי במערב אין מודעים לעוצמה [illegible]

הירחון מזכיר את מעורבותה של סוריה בפעולות טרור בין־לאומיות, בעיקר לבנון, בחיזוק הקשרים עם הגוש המזרחי, בקשרים עם קדאפי וכן את קשריהם הבין־לאומיים של שרים סוריים בכל רחבי העולם.

לחברנו ישעיהו בן ילי"ד

אתך באבלך הכבד במות האם

יהודית בן ילי"ד ז"ל

בית קופת חולים

הננו משתתפים בצערו של החבר

אביזמר שמעון

על מות **אמו** ז"ל

הועד הפועל של ההסתדרות

וחבר עובדיו

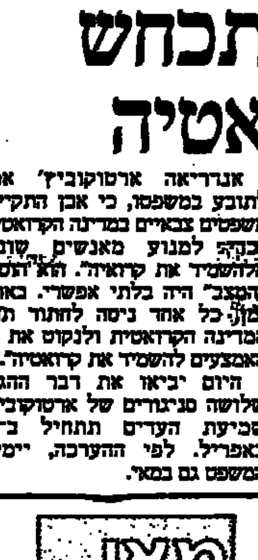

האוניברסיטה העברית בירושלים

לרגל חג הפסח תהיה

האוניברסיטה על כל יחידותיה

סגורה

מי"ד בניסן (23.4.86)

עד כ"ד בניסן תשמ"ו (3.5.86)

האוניברסיטה מברכת את כל תלמידיה,

עובדיה, מסיימיה, שוחריה ואת כל בית ישראל

בברכת מועדים לשמחה

מפלגת העבודה הישראלית מחוז תל־אביב

החל מיום ב' 7.4.86 נמצא ספר הבוחרים של המשמרת הצעירה במחוז תל־אביב לצרכי עיון ועירעורים, לפי תקנון הבחירות, במשרדו של מזכיר המחוז, רח' בילינסון 9 תל־אביב, וזאת עד ל־20.4.86.

מספר חברי מועצת המשמרת נקבע להיות 101 ומספר חברי מועצות הסניפים נקבע ל־21 חברים.

תאריך הבחירות למועצות הסניפים נקבע ל־8.5.86.

הגשת מועמדות למועצת סניף המשנה עד ל־21.4.86 (במחוז המפלגה).

תאריך הבחירות למועצת המשמרת נקבע ל־12.4.86.

הגשת מועמדות עד 25.4.86 (במחוז).

אבי כהן

יו"ר ועדת הבחירות

למשמרת הצעירה בת"א

ביום ג', י"ג בניסן תשמ"ו, 22 באפריל 1986

בשעה 4 אחה"צ

נתייחד עם בננו האהוב והבלתי נשכח מלבנו

המהנדס והטייס

סרן עירא להט־גרצברג ז"ל

במלאת 13 שנים לנפילתו בעת מילוי תפקידו

כטייס בחיל האויר

באזכרה

שתתקיים בבית העלמין הצבאי בקרית־שאול

משה (ססה) גרצברג

ומשפחתו

במלאות שנה לנפילת בננו

מרק הוכשטיין ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו

ביום ראשון י"א בניסן תשמ"ו 16.4.86

בשעה 16.30

המשפחה

ובית השיטה

לחברנו **אליעזר שחר והמשפחה**

משתתפים באבלכם במות האם

מינה שוורץ ז"ל

קבוץ בית אורן

לעליזה אפורי ומשפחתה

קבלו את השתתפותנו באבלכם הכבד על מות

האם

ההנהלה ועובדי ביה"ר „שלותה"

המועצה האזורית הגליל העליון והמשפחות השכולות – מודיעות

על אזכרה לנופלים שתתקיים ביום ראשון י"א בניסן 20 באפריל 1986 בשעה 12.30

ליד קבר האחים במצודת־כ"ח

דוד צרקסי	אברהם כהן
משה נאמן	יזהר עירמוני
אמנון יקותיאלי	אריה ברזילי
אליעזר שבט	אליעזר פוטרמן
בועז עמיקם	צבי הורוביץ
מלאכי מושקוביץ	שלמה מזרחי
אמנון אקרמן	חנן בובבא
יובל מולצ'נסקי	יצחק יזרעאלוביץ
נחמיה ויסוצקי	מרדכי ראון
פילון פרידמן	דוד שוריץ
ספי אהלי	ישראל לוינסקי

השבוע במוזיאון ישראל ישראל – ירושלים

שעות הביקור: ימים א' ב' ד' ה' 10־17 (וימים ד' ה' 23־24.4, 10־14); יום ג' 16־22 (היכל הספר 10־22) שישי ושבת 10־14 טל. 02־698211

ארונות קבורה מחרס, באוסף דיין

תערוכות

„איש וארצו – אוסף משה דיין": ארונות קבורה, דמויות אדם ובעלי חיים ועוד עשרות חפצים באוסף הארכיאולוגי הגדול של משה דיין.

'אמנות ישראל' – יצירות מיצגות מאוסף המוזיאון מתקופת 'בצלאל' ועד לימינו.

'הקשרים' – מופע אור־קולי היחיד מסוגו בארץ מציג את אמנות ישראל והקשריה ההסטוריים, תרבותיים וחברתיים (עד 14.5).

'דורותי בוהם – צילומים' – רגעים קטנים של חיי היום יום מונצחים בתמונותיה של הצלמת הבריטית.

'עיצוב האוואנגרד': כרזות אירופיות מתחילת המאה המתייחסות להתרחשויות בפוליטיקה ובאמנות המאה. (עד 14.5)

'חדשות בעתיקות' – ממצאים נבחרים מחפירות חדשות.

'אמנות עכשווית' – מבחר ציור ופיסול

'מראות קדומות' – מראות מתרבויות שונות (עד 10.5).

'ירושלים הבנויה' – אדריכלות בירושלים באמצעות מודלים, בניה באבן ומשחקי מחשב. (באגף הנוער)

אירועים – ראה דפדפת חודשית ועתונות מקומית (פרטים בטל. 02־698213)

הדרכות – ימים א' ב' ד' ב־10.30 ובימי ג' ב־16.30

מוזיאון רוקפלר (שעות הביקור: א'־ה' 10־17; שישי ושבת 10־17)

תערוכה: 'אשיב ממצולות ים' – מטעני ספינות עתיקות מחוף הכרמל.

במרכז פיילי – תערוכת צוף־מקום.

פסח. אל תפסח על לב"י

הקרן למען בטחון ישראל (לב"י) טל: 03־268206, 03־205183

למה הם הורגים

מרדכי סוויסה (49) רצח שישה אנשים במגדל העמק, ובכלא רמלה הוא אומר:

„זה לא היה רצח – זה היה אסון"

אני לא יודע מה קרה לבן בישראל. הפסקנו לכבד את מסורת אבותינו והתחלנו להשתולל. גם המרוקאים התחילו להיות מודרניים וחשבו שצריך לא לכבד ערכים מסורתיים • אשתי התחילה לעשות דברים בחופשיות רבה מדי, ואילו אני שאפתי לחיי משפחה מכובדים. אנשי העזרה הסוציאלית התייחסו אלי לא יפה, אשתי לחמה וארגוני נשים בעדה והסבלנות התחילה להתרופף

מרדכי סוויסה. סבלנות זה לא התחום שלו (י.פ.פ.א.)

מאת נתן דונוי

מרדכי סוויסה (49) רצח בשנת 1971 שישה בני משפחה בהטלת רימון־רסס לתוך חדר מגורים במגדל העמק. הרצח המחריד הסעיר את הארץ במשך כמה חודשים. היום, 15 שנים לאחר המקרה, עובד מרדכי סוויסה בבית־המלאכה לליטוש יהלומים בכלא רמלה ובפעם הראשונה לאחר שנאסר הוא אומר: „זה לא היה רצח - זה היה אסון".

סוויסה, נמוך־קומה בעל שיער מאפיר, מדבר במבטא מרוקאי כבד. הוא נולד בשנת 1934 בקזבלנקה (מארוקו) למשפחה יהודית־מסורתית. במשפחה דלת־אמצעים זו נאלץ לצאת לעבודה בגיל צעיר מאוד. הוא התקבל לבית־מלאכה לטקסטיל שבו למד את הלכות המקצוע והתמחה בוו. קרוב־משפחתו סיפר לו, כי הציונים בקזה (קזבלנקה, בקיצור) מעבירים יהודים לישראל.

בגיל צעיר מאוד עלה על אניה הגיע למחנה עולים בעתלית. משם עבר לקיבוץ בית־אורן והתקבל לחברת הנוער של הקיבוץ. כאן שהה עד גיוסו לצה"ל. תקופת השירות שלו היתה קצרה, משום שנפצע, לטענתו, ושוחרר. לאחר השחרור החל לעבוד כנהג אמבולנס במגן דוד־אדום וכעובד בעיריית תל־אביב. בעבודתו במגן דוד־אדום הכיר את רעייתו לעתיד. „המשפחה שלה היתה משפחה יראת־שמים. אני התרשמתי מכך מאוד והחלטתי להתחתן איתה. אבל אני לא יודע מה קרה לנו בישראל. הפסקנו לכבד את מסורת אבותינו והתחלנו להשתולל. גם המרוקאים התחילו להיות מודרניים וחשבו שצריך לא לכבד ערכים מסורתיים".

לזוג נולדו שני ילדים. מרדכי סוויסה אומר, כי רעייתו ואם ילדיו „התחילה לעשות דברים בחופשיות רבה מדי, ואילו אני שאפתי לחיי משפחה מכובדים. כך פרצו בינינו סכסוכים, ואני דרשתי ממנה גט. גם הדיונים וגם הלחץ הכספי השפיעו עלי מאוד. אילו היו מכים אותי בגוף היה כואב לי. אילו הייתי נפצע הייתי שוכב בבית־חולים, אבל כאן כאבתי כולי ופגעו בי מאוד. אנשי העזרה סוציאלית התייחסו אלי לא יפה, אשתי לחמה בי וארגוני נשים היו בעדה ולא בעדי, והסבלנות שלי התחילה להתרופף".

„ניסיתי להתמודד עם העניין הזה, אבל כיוון שלא היתה לי משפחה שתסייע לי וגם לא חברים קרובים, היה לי קשה מאוד. הייתי אומלל. היו תקופות שלא ידעתי מה לעשות, התחלתי לעשות דברים שלא הייתי רגיל לעשות לפני כן. התחלתי לאבד סבלנות ואת כושר השיפוט שלי. פתאום הגיעו לידי רימונים מתצוגת צה"ל. אני בטוח שאילו היו המוסדות מסייעים לי ולא דוחים אותי בלך־ושוב לא היה קורה אסון כזה".

מרדכי נסע לבית־משפחתו במגדל העמק, ניסה לגמור את העניין. „כשראיתי שהמשפחה לא רוצה לסגור את העניין בצורה יפה, איבדתי את העשתונות. נכנסתי לסלון עם רימון ביד... אולי שניים... לא זוכר... היתה התפוצצות ואני נפלתי על הרצפה. אחר־כך התחלתי לצעוק, ובסוף התמוטטתי. הילדים שלי נפצעו קל ולאשה לא קרה כלום".

רעייתו אינה שומרת על קשר, אבל עם ילדיו יש לו קשר. הוא מאמין שישתחרר בקרוב, משום שישב הרבה שנים בכלא.

למראית־עין, מדובר באדם שקט מאוד, בעל נימוסים. מרדכי סוויסה אינו דברן גדול. אולם גם היום, שנים רבות לאחר המקרה, סבלנות אינה בדיוק התחום שלו.

למפדוזה, שבנו אליך שנית

האי שנכנע לטייס השבוי

הטיל ששיגר השבוע שליט לוב, מועמר קדאפי, לעבר מיתקן הרדאר האמריקני בלמפדוזה העלה לכותרות את האי הקטן שמדרום לסיציליה. סיור קצר בארכיון המערכת, עלעול חטוף באנציקלופדיה – מזכירים לוותיקים את מה שהצעירים לא יודעים: למפדוזה נכבש במלחמת העולם השניה לאחר „ריכוך" כבד מן האוויר בידי איש אחד.

למפדוזה, אי איטלקי קטן, 210 קמ"ר דרומית לסיציליה, אינו שם חדש לקוראי העיתונים של שנות הארבעים. כבר אז (קיץ 1943) דיווחה בכותרתו הראשית של „דבר": נכבשו פנטלריה ולמפדוזה – הפנים לסיציליה.

ב־12 ביוני 1943, ימי מלחמת העולם השניה, הפציצו מטוסי בעלות־הברית את האי במשך 24 שעות וכבשו אותו. במהלך ההפצצה נפגע מטוס של סרג'נט כהן, טייס יהודי בחיל־האוויר הבריטי. הוא נחת נחיתת־אונס על האי וכשהגיח מתא הטייס וירד במורד הגבעה, יצאו לעברו תושבים נצורים כשבידיהם דגלים לבנים. לימים ידעו הכל: באותו רגע נכנע האי.

ככל הידוע, נשאר הטייס הבריטי־יהודי באי במעמד של ספק־כובש, ספק שבוי מלחמה, עד אשר הגיע למקום כוח של בעלות־הברית.

סיפורו של סרג'נט כהן, לא פחות מעובדת היותו יהודי, עורר את התעניינותו של נתן אלתרמן, וביום שישי, 18 ביוני הקדיש לו את טורו השביעי ב„דבר", „הטור השביעי".

משפקדת הברית הודיעה היום רשמית, כי לאמפאדוזה נכנעה. ההודעה אומרת: „לאחר 24 שעות של הרעשת מן הים ומן האוויר, נכנע היום האי לאמפאדוזה ... הברית עולים עליו בשעה ...

90 רגע אחרי כניעת פאנטלריה העבירה בעלי הברית חלק גדול מכוח המפציצים שלהם להסתערות על לאמפאדוזה.

אלג'יר, 12 (ר). סופרו של „רויטר" כותב: כוחות התעופה מאפריקה מכים קשה בלאמפדוזה, תימרות עשן כבדים עולים מפאנטלריה ובעוד צבא הברית עובר דרך ביצוריה ההרוסים של האי, הועבר ציר האוויר של מרשאל טאדאר ל־לאמפדוזה, 136 ק"מ מדרום לשם.

בחוגים בר־סמך בוואשינגטון אומרים, כי לאחר כיבוש לאמפאדוזה יוכלו בעלי הברית את עצמם נגד סיציליה. סבורים, כי לא די יהיה בכוח אווירי בלבד כדי להכניע את סיציליה, כפי שקרה בפאנטלאריה ולאמפדוזה. זהו מעורה היושב ויש בה כמות ניכרת של צבא. אין סבורים, כי היא תיפול בלי שיופעלו נגדה כוחות יבשתיים.

כניעתה של לאמפאדוזה, יום אחד אחרי כניעת פאנטלאריה, פירושה שאיטליה איבדה את „מוקשי המוקד" החיצוניים שלה מפני סיציליה.

שתי דרישות להיכנע

סופר „רויטר" מספר, כי מפקד חילות מתרוסה באפריקה הצפונית־מערבית, גנראל ספאטס, פנה פעמיים אל מושל פאנטלאריה בדרישה להיכנע. הדרישה הראשונה נזרקה מאוירון ב־8 ביוני, והשניה – כעבור יומיים. גנראל ספאטס פנה אל המושל הצבאי „בשם השכל הישר", בהצביעו על יתרון הכוח המכריע של צבאות הברית. שתי הדרישות נדחו, אולם ה„הפצצה" האווירית שהלכה וגברה במשך שבועיים עשתה את שלה.

הטור השביעי

למפדוזה כהן

„האי למפדוזה נכבש בידי סרג'נט כהן"

יאספו הימים
כזמיר אל גרן
וקרבות ישקטו ויגוזו.
ונכדה תולד לסרג'נט COHEN
וקרא לה הסרג'נט בשם למפדוזה.

ותגדל העלמה ותפרח כמו ורד
ויפתה מתקתל ועד בהן.
וברחוב ישאלו: מי זו? מי העוברת?
והשיבו:
– הן זו למפדוזה כהן.

בשדרה הירקה היא עוברת. עברה.
ורכבות ילכדו בלכד.
וצעירים זה אל זה ידברו: מי היא נערה?
ואיפה היא נמצאת?
ואל מי היא הולכת?

ואנחנו נשב על ספסל, כי זקנו
ומקור זה אל זה נזוזה.
ונזכור שגם אנו אי־אז, כן, גם אנו,
התענינו: איפה היא נמצאת, למפדוזה...

והסרג'נט, בפעם האלף ושבע,
שוב יתחיל לספר לנו, תוך כעסו,
איך הוא טס,
איך ראה דגל־לבן על גבע,
וירד אל האי... הספור הידוע.

כך נשקע אט־לאט – בהרגל, כסלרת,
בשיחות אסטרטגיה, פלישות, בטליונים...
ישישים אחרונים של תקופה פרהיסטורית,
אכולי רבמטיום כרוני.

ומלים ירוחו בלחישה הסטרטגית:
„יברייטור וסיפיטפיר ועוד וקהנה...
אז תגש למפדוזה אל סבא צוחקת,
ותאמר: סבא די! תצטנן!

הסרג'נט יאמר: נכדתי היא... ואנו
נתעורר והנה פורחת כורד – –
ונראה שאחר העולם משמנו,
ושגם למפדוזה – אחרת.

נתן א.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס מצטבר של מפעל הפיס מס. 16/86 שהתקיימה ביום 17/04/86 זכו הכרטיסים הבאים:

בהגרלה הרגילה ובהגרלת כדור המזל זכה כרטיס מס. 332372 בסך כולל של 340,000.00 ש"חים. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 250,000.00 ש"חים.

בסך – 10,000.00 ש"ח זכה המספר: 237605

בסך – 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 234313 808700.

בסך – 250.00 ש"ח זכו המספרים:

000730:	019433:	027237:
058514:	067303:	082583:
126888:	135619:	215630:
219579:	244125:	299633:
311990:	331986:	362626:
373677:	411224:	456083:
521474:	538432:	598884:
615805:	654064:	667740:
710982:	733352:	755226:
803598:	836819:	841940:
845538:	868103.	

בסך – 120.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 3297: 8472.

בסך – 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 238: 620.

בסך – 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 092: 482: 923.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2 זכו בסך של – 2.00 ש"ח.

בסך – 4.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 068: 099: 139: 158: 236: 245: 282: 299: 351: 371: 396: 438: 445: 461: 505: 582: 601: 621: 634: 657: 661: 690: 755: 821: 940: 943.

בסך 2.00 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 00: 01: 02: 04: 05: 08: 19: 26: 27: 28: 31: 36: 38: 43: 46: 47: 52: 67: 68: 69: 72: 84: 93: 96.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

אלמקס לכל המשפחה!

בתי מרקחת ליום שישי 18/4/86

תל־אביב
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731
בכ' – דיזנגוף 174 – 222386
ירושלים
בכ' – יפו 102 – 223048
חיפה
בלפור – מוריה 1 – 662289
פתח־תקוה
קופת חולים הכללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק–רמת־גן
אסותא – ז'בוטינסקי 41 רמת־גן – 7511874
בת־ים – חולון
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583448
אהרון – הפרץ 52 חולון – 889153
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
רחובות
ביק – הרצל 155 – רחובות – 452154

בתי מרקחת ליום שבת 19/4/86

תל־אביב
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731
אחוה – דיזנגוף 165 – 224717
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731 – מוצ"ש
אחוה – דיזנגוף 165 – 224717 – מוצ"ש
ירושלים
פרמאת רחמה – הפ"ג 28 – 523191
מוריה – דרך בית לחם 82 – 717531 – מוצ"ש
חיפה
הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק–רמת־גן
חן – ז'בוטינסקי 99 רמת־גן – 7514434
בת־ים – חולון
בת־ים – בלפור 45 בת־ים – 864625
מרכז – רייצמן 21 חולון – 845236
רחובות
מאוחדת – בנימין 23 רחובות – 457991

פרשת השבוע
י' בניסן תשמ"ו – פרשת מצורע
זמני הדלקת נרות
ערב שבת
ירושלים – 5.31
תל־אביב – 5.49
חיפה – 5.42
מוצ"ש
ירושלים – 6.47
תל־אביב – 6.45
חיפה – 6.49

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ. TEVA

קרן פרס יו"ר הכנסת לאיכות החיים

הענקת פרסים לשנת התשמ"ז

קרן פרס יו"ר הכנסת לאיכות החיים מעניקה פרסים בשנת תשמ"ז בסכום כולל (בשקלים) השווה ל־100,000 דולר, בתחומים הבאים:

א. הגברת העליה, מניעת הירידה והקלת הקליטה.
ב. קידום ועידוד הסבלנות, הסובלנות, הכבוד וההבנה ההדדיים, והשכנות הטובה, בחינוך ובמעשה.
ג. מעשי פיקוח נפש.
ד. קידום הידע וההתודעה על העם בתפוצות והידוק הקשר עם הגולה.
ה. פעילות חינוכית בקרב הנוער.

הקרן הוקמה במטרה לטפח שיפור איכות החיים בארץ, ונועדה לעודד ולהמריץ פעילות שהחלה ויש לה המשך. בכל תחום ותחום תפעל ועדת פרס, שתגיש המלצותיה. ההחלטה הסופית היא בידי חבר הנאמנים של הקרן. כל אדם בישראל, וכן תאגיד או מוסד בלתי מאוגד למעט רשות מרשויות המדינה – כשיר להיות מועמד. כל אדם כשיר להציע מועמד לקבלת הפרס. המציע רשאי להציע הצעה בעילום שם, או לבקש שאהותו תישמר בסוד. הצעות יש להגיש בכתב למזכירות הקרן, בצירוף הנמקה, תוך 45 יום מפרסום מודעה זו.

טקס חלוקת הפרס יערך במשכן הכנסת, במסגרת אירועי „יום הכנסת", בסמוך לט"ו בשבט התשמ"ז.

שלמה הלל – יושב־ראש הכנסת, יושב־ראש הקרן
עמנואל רסין – מזכיר־כבוד של הקרן

هكذا في الأصل

מאה שערים

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אגוד ב	16800	25.0	-50	-3	-29.0
הספנות 0.1	1260	2498			-537
הספנות א 0.5	814 תב	2080	-90	-10.0	-6554
בנק ספנות אמ"ב	865	1760	-45	-5.0	-1900
כללי לא בהסדר	29200	107	-400	-1.4	-97.0
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ' אופ1	— הפסקת מסחר —				
דנות א 1.0	— הפסקת מסחר —				
דנות 5.0	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3480	671	-12	-3	-552
מ.י.ב.ה 0.5	3461	2331	-99	-2.8	-2457

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	79800	428	-1300	-1.6	-577
אידיבי ב 100.0	80600	20.0	-1400	-1.7	-30.0
אידיבי בב א 2.0	495000	1.0	-10000	-2.0	-3.0
אגוד 0.1	55300	100	-855	-1.4	-133
דיסקונט ב	103000	2.0	-1100	-1.1	-2.0
דיסקונט א	102870	50.0	-760	-.8	-102
דיסקונט שה ב	12071	69.0	-200	-1.6	-69.0
המזרחי ש	33150	916			+72.0
המזרחי ב	33120	93.0	-300	-.9	-143
המזרחי שה 9	15130	6.0	-20	-.1	-2.0
הפועלים בבב	120000	1.0			+2
הפועלים ש	54200	572			-336
הפועלים ב	54265	104	+5		+113
כללי א 1.0	139900	2.0	-1200	-.9	-29.0
כללי אפ 9	135400	14.0	-2200	-1.6	-14.0
כללי שה 5	107100		-1800	-1.7	-1.0
כללי שה 7	6750	39.0			+31.0
כלל 100.0	34580	2522			-1223
כלל שה 9	48000	56.0	-400	-.8	-56.0
כלל שה 11	13110	343	-140	-1.1	-307
מימון ומסחר 1.0	46640	7.0	-1300	-2.7	-107
מימון ומסחר 5.0	24385		-10		-200

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	9655 קב		+460	+5.0	+307
לאומי משכנתאו' ש	3950	300	-190	-4.6	-379
לאומי משכנתאו' ב	3920	80.0	-180	-4.4	-100
ברמל ש	4060	236	+20	+.5	+70.0
ברמל שה 1	2815	90.0	+75	+2.7	+112
בנין ב' 5.0	5690	33.0	+269	+5.3	+62.0
פת משכ ש	970	600	-40	-4.0	-400
משכן ב ש	1974	194	-1	-.1	-85.0
עצמאות 0.1	5640	110	-100	-1.7	-110
טפחות מבכ ש	13600				-24.0
טפחות רג ש	11600	27.0			-16.0
טפחות שה 1	7100				
טפחות שה 2	3632	50.0	-150	-3.5	-145
יעקב 1.0	1309 בב		-65	-4.9	-895
יעקב 5.0	612 בב		-32	-5.0	-1711
בירב 1.0	4000 תב	1129	+349	+9.6	+2036

מוסדות מימון

שלטון א ש	350	8099	-12	-3.3	-9196
התקלאות מבכ א	36000	.3	-800	-2.2	-3
התקלאות מבכ ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	4400	133	-24	-.5	-67.0
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גגו	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	556 תב	445	-62	-10.0	-436
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	9400	26.0			
כלל ליסינג 0.5ב	5710	111			-93.0
כלל ליסינג אג"ח	10801	55.0			+11.0

ביטוח

אררט 0.1 בנה	861 תב	1973	+78	+10.0	+1881
אררט א 0.5 בנה	541 תב	3328	+36	+7.1	+2698
בטוח משנה 0.1	1090 תב	283	+71	+7.0	+195
בטוח משנה 0.5	385	4689			+142
הדר 1.0	2278	346	-90	-3.8	-346
הדר 5.0	1241	1139			+730
הסנה ש	463	22915	-12	-2.5	-27208
הפניקס 0.1	1394	519			+323
הפניקס 0.5	834	118	-10	-1.2	-182
המסחר-הראל 1.0	6650	17.0	-145	-2.1	-32.0
המסחר-הראל 5.0	2880	2.0	-80	-2.7	-72.0
ירדניה 0.1	— הפסקת מסחר —				
ירדניה 0.5	— הפסקת מסחר —				
מנורה 1.0	7510	70.0	+80	+1.1	+39.0
מנורה 5.0	3658 *	124	+173	+5.0	+366
* ביצוע חלקי 68.40%					
סהר ג 1.0	4455 בב		-234	-5.0	-372
סקורים 0.1	2430	311			-70.0
צור ש	2021 תב	1234	-160	-7.3	-2329
ציון החזקות 1.0	16101	43.0	-499	-3.0	-30.0
ציון החזקות 5.0	3762 תב	179	-418	-10.0	-612

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרנאבא 1.0	3599	163			-5.0
אינטרנאבא 5.0	1390	270	-50	-3.5	-330
אינטרנאבא אפ 1	880	848			+608
מאור עזרא 1.0	4350	46.0	+120	+2.8	+45.0
מאור עזרא אפ 1	3850	20.0	-62	-1.6	-20.0
סתה 1.0	— הפסקת מסחר —				
סתה 5.0	— הפסקת מסחר —				
כלל סחר 1.0	5600	356	+34	+.6	+236
קריסטל 1.0	4000	70.0	-140	-3.4	-56.0
רפק 0.1	30470				
רפק 0.5	7800				+100
שופרסל א 2.0	4370	281	-60	-1.4	-528
שופרסל ב 10.0	2910	879	-70	-2.4	-1417

שערי קרנות [illegible]

שרותים

דלק נ ש	— הפסקת מסחר —				
הראל 1.0	2175	50.0	+63	+3.0	+216
הראל 5.0	930	50.0	-17	-1.8	-106
מבנות הספקה 0.1	9300	80.0			-46.0
מבנות הספ' א0.5	3480	114			-55.0
יכיד 0.1	— לא נסחר —				
יכיד 1.0	300	10937			-9297
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מחסני ערובה 0.1	4201	340	+1		+259
מחסני ערובה 0.5	1301	1016			-1257
קונסורטים 0.1	1130	251	+4	+4	+269
קונסורטים 0.5	736	714	+1	+.1	+286
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אפ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	10500				-106
גלי זהר 5.0	3270	16.0	-30	-.9	-10.0
מלונות דן 1.0	4008	68.0	-50	-1.2	-48.0
מלונות דן 5.0	2760	77.0	-28	-1.0	-77.0
חוף האלמוג 0.1	4600	302	-162	-3.4	-190
כבב 1.0	2725	22.0			+20.4
מלונות ירדן 1.0	3099	230	-2	-.1	-21.0
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשב

דטה מכון 1.0	4297 *	261	-30	-.7	-288
* ביצוע חלקי 85.30%					
ת.ה.ק. 1.0	11822 בב		-623	-5.0	-60.0
יעבא 1.0	3564	141	-5	-.1	-8.0
יעבא אפ 1	3180	100	+80	+2.6	+113
כלל מחשבים 1.0	5615	30.0	+115	+2.1	+50.0
מ.ל.ל. 1.0	8200	288	+250	+3.1	+200
מ.ל.ל. 5.0	3700	215			-140
מכונות מחשבים 1.0	2070 תב	226	-230	-10.0	-126
ניקוב מחשבים 1.	5899	24.0	-1		-38.0
ניקוב מחשבים 5.	3140	70.0	-10	-.3	-120
תים מחשבים 1.0	1905	1208	+90	+5.0	+1589
תים מחשב אפ 1	18500		+40	+.2	+17.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	530 תב	1769	-49	-8.5	-2097
אברהם גינדי 5.0	460	946	-10	-2.1	-1216
ארץ מבנים 1.0	636 תב	275	-64	-9.1	-955
ארץ מבנים 5.0	341	2243			+410
אזורים 1.0	4600	1088	-20	-.4	-726
אילון 1.0	400	4900	-5	-1.2	-3388
אילנד אפ 1	1450 תב	208	-100	-6.5	-874
אל-רוב 1.0	3400	277	+10	+.3	+119
אל-רוב 5.0	3400	68.0	+10	+.3	+145
אבנתים 1.0	1824	81.0			-31.0
אבנתים אפ 1	1605	194			-194
אפריקה 0.1	33800	330	-1300	-3.7	-352
אפריקה 1.0	24800	372	-1000	-3.9	-369
אפריקה אפ' 5	17750	46.0	-300	-1.7	-45.0
ארזים 1.0	1320 תב	761	+120	+10.0	+575
אלרוב 0.1	1970	509	-10	-.5	-281
אלרוב 0.5	989	2511			+1811
בן-יקר גת 1.0	3609 בב		-190	-5.0	-1069
ביטובין 1.0	3830	187	+75	+2.0	+98.0
ביטובין 5.0	2781 תב	158	+136	+5.1	+123
דניבר 1.0	3564 תב	655	-396	-10.0	-735
דורר 1.0	450	1420	+15	+3.5	+5849
דורר 5.0	350	390			-960
דורר אפ 1	265 תב	3640	-35	-11.2	-4895
דורר 0.1	5750 *	45.0	-250	-4.2	-27.0
* ביצוע חלקי 95.70%					
דורר 0.5	2970	82.0	+20	+.7	+18.0
תלב 0.1	— הפסקת מסחר —				
תלב 0.5	— הפסקת מסחר —				
נכסים ובנין 1.0	2466	3353	-80	-3.1	-2023
צב-ים 0.1	3870 תב	220	-430	-10.0	-1014
צב-ים 0.5	2200	844	-30	-1.4	-697
השכון הישוב 1.0	41800	551	-1200	-2.8	-560
ישפרו 0.1	2718	427	-84	-3.0	-627
ישראלום 1.0	8700	82.0	+300	+3.6	+23.0
ישרס 10.0	12879 בב		-677	-5.0	-292
כתן פיתוח 1.0	8645	85.0			-39.0
כלל נדלן 0.1	353	6822	-10	-2.8	-10440
לוסיד 1.0	3220 תב	76.0	-280	-8.0	-99.0
לוסיד 5.0	1358 תב	325	-151	-10.0	-585
מ.ת.ב. 1.0	2068 *	1757	+98	+5.0	+2865
* ביצוע חלקי 66.70%					
מאגרי בניה 1.0	390 תב	3550	-40	-9.3	-4445
מאגרי בניה אפ1	341	260	+3	+.9	+5.0
מרדל בטון 1.0	— הפסקת מסחר —				
מישבאל 5.0	285 תב	2189	-16	-5.3	-6787
מנרב 5.0	585	1024	+20	+3.5	+1189
נוה-לו 1.0	432	620			-361
נוה-לו אפ 1	4121	20.0	+118	+3.0	+30.0
לידסקין 1.0	465	56.0	+15	+3.3	+44.0
לידסקין 5.0	132.0	16260	-4.0	-2.9	-15753
ליפשיץ 1.0	1049	1960	-6	-.6	-2424
ליפשיץ 5.0	626	3315	-1	-.2	-2562
נאות אביב 0.5	32400 תב	44.0	-2000	-5.8	-65.0
נכסי אזורים 1.0	7870	247			-32.0
סהר החזקות 1.0	9000	15.0	+400	+4.7	+65.0
סהר החזקות 5.0	6294	30.0			+10.0
סוללבונה מבב א	— הפסקת מסחר —				
סחף 1.0	4388	103	-150	-3.3	-103
סחף 5.0	2800	43.0			+215
קפר וסלע 1.0	757	244			-40.0
קיסריה 0.1	1685	266	-1	-.1	-12.0
קיסריה 0.5	850	1212	+41	+5.1	+1646
רובינשטיין 1.0	— הפסקת מסחר —				
רובינשטיין 5.0	— הפסקת מסחר —				
רוטנבין 1.0	2730	367			+156
רוטנבין 5.0	2075	260			+125
רסקו מבנה	5420 בב		-285	-5.0	-215
רסקו רג	4541 תב	59.0	-420	-8.5	-54.0

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2860	254	-100	-3.4	-786
מטעי הדר 0.5	1500	380	-24	-1.6	-56.0
מהדרין 0.1	5750	262			-120
נכסי הדרים 1.0	1031 תב	1746	-60	-5.5	-2285
פרי אור 0.5	2460	187			+40.0
פן-הר 5.0	11850	253	+400	+3.5	+214

תעשייה

מזון ומבק

אבאם 1.0	1299 תב	572	+115	+9.2	+771
אכלנביק 1.0	— הפסקת מסחר —				
גולדפרוסט 1.0	1399	83.0	-76	-5.2	-151
גולדפרוסט 5.0	630 תב	772	-60	-8.7	-572
גולדפרוסט אפ 1	740 בב		-60	-7.5	-294
דובק מב ש	3240	912	-100	-3.0	-1120
דובק מב ב	3300	550	-100	-2.9	-540
תלכל 1.0	1050	150	-30	-2.8	-320
תלכל 5.0	619	360			+260
פרי-הר 1.0	2358	541	-72	-3.0	-1477
פרי-הר 5.0	1660	39.0	-20	-1.2	-9.0
טמבור בירה 1.0	14000	170			-12.0
טמבור בירה 5.0	9400	127	+390	+4.3	+101
יצהר 1.0	1390	562	-50	-3.5	-917
יצהר א 5.0	750 תב	2540	-50	-6.3	-2930
מן 1.0	9101 תב	56.0	-898	-9.0	-206
מן 5.0	4550 תב	81.0	-450	-9.0	-295
כנפרוס 1.0	7000	343	+100	+1.5	+285
עלית 0.1	15400	66.0	-450	-3.3	-115
עסיס ב 0.5	35900	20.0	-100	-.3	-35.0
שלמה אנגל 1.0	1866 קו		+89	+5.0	+1313
שמן מבוב' ש	4850	78.1	-99	-2.0	-58.1

טקסטיל והלבשה

ארגו 1.0	730	704	-10	-1.4	-364
אופיס 1.0	1750	400			-10.0
אופנת ברוך 1.0	2160 תב	279	-190	-8.1	-1043
אופנת ברוך 5.0	1400 תב	560	-130	-8.5	-484
אפתון 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפתון אפ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	9540 תב	193	-1060	-10.0	-399
דלתא-גליל 1.0	4295	179	-5	-.1	-58.0
דלתא-גליל א 3.0	3300	60.0	+30	+.9	+60.0
מטויות מאחד 1.	1634 תב	95.0	+149	+10.0	+620
מטויות מאחד 5.	800 תב	131	+40	+5.3	+132
מטויות אפ 1	525 תב	524	-35	-6.3	-446
דיקלט 1.0	3700 תב	720	-200	-5.1	-469
דיקלט 5.0	2793	530	+133	+5.0	+672
ורדינון 1.0	3910 תב	217	-400	-9.3	-268
זיקית 1.0	7070	38.0			-18.0
זיקית 5.0	5655 תב	217	+375	+7.1	+114
טיב-טוב 1.0	— הפסקת מסחר —				
טיב-טוב אפ 1	— הפסקת מסחר —				
לודזיה 0.1	1922	207			+4.7
לודזיה 0.4	920	2498			+447
ליינת 1.0	1235	2510	-5	-.4	-380
מיס גליקו 1.0	612 קו		+29	+5.0	+2494
מקס 0.1	19410	24.0			-9.0
מקס 0.5	8960	238	+210	+2.4	+192
עיט 1.0	10990	125	-10	-.1	-5.0
עיט 5.0	5150	439			+345
עמק 1.0	2200	968	+90	+4.5	+213
פולגת א 0.1	8500	107	-50	-.6	-34.0
פולגת ב 0.4	6020	804	-100	-1.6	-983
פולינון א 0.5	6258	593			-29.0
פרטר 1.0	1720	659			+139
גבור ספורט בעמ	12465 תב	700	-1385	-10.0	-877
תעש רהוטון 1.0	2850	850	-70	-2.4	-805

מתכת ומוצריה

אלקטרון 5.0	1834 בב		-96	-5.0	-600
אורדן 10.0	10580	146			-145
אורדן 50.0	8700	36.0	-250	-2.8	-49.0
כבלים ש	12500 תב	10.0	+719	+6.1	+10.0
תוכמי 1.0	11760	115	-200	-1.7	-88.0
תוכמי 5.0	7500	57.0			-53.0
קופסאות פח 1.0	975	1348			+559
קופסאות פח 5.0	676	553	+6	+.9	+425
מודגן 1.0	599	580			+130
מודגן אפ א	505	45.0	+5	+1.0	+45.0
מתכת סדום 1.0	2175 תב	201	+170	+8.5	+319
מתכת סדום אפ 1	520	7115			-519
כבלי ציון 1.0	2190	426			+28.0
כבלי ציון 5.0	859	1714	-40	-4.5	-2509
כבלי ציון אפ2	749	526			-226
קרמני 1.0	840	1048	+15	+1.8	+677
קרמני 5.0	421	2509	-2	-.5	-1489
נחושתן 0.1	17450	78.0			+50.0
נחושתן 0.5	7000	81.0			+19.0
קוד 5.0	1611 תב	1102	-179	-10.0	-1506
פכר פלדה 1.0	— הפסקת מסחר —				
קינג 1.0	1142	471			+30.0
קינג 5.0	565 תב	1337	-50	-8.1	-1386
קליל 1.0	2850	37.0	+51	+1.8	+117
קליל 5.0	1543 תב	129	-172	-10.8	-129
שלדות 5.0	2100	410	-160	-7.1	-258
תעשיות לכיש 1.0	1000	96.0	-20	-2.0	-96.0
תעשיות לכיש 5.0	495	600	-6	-1.2	-365

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

אלביט 3.0	415500	36.0	+5000	+1.2	+35.0
אליק 0.1	3650 תב	242	-400	-9.9	-242
אליק 0.25 ש	2460	291	-50	-2.0	-111
אליק 0.25 ב	2446	83.0	-128	-5.0	-75.0
אלקטרה 0.1	12540				
אלקטרה א 0.5	5540	65.0	+10	+.2	+42.0
אלרון 3.0	386000	4.0			-1.0
אריה 1.0	31600	318	-400	-1.3	-397
כלל תעש אלקטר	2730 תב	2737	-169	-5.6	-5519
מספקטרוניקס 1.0	1758	514	-92	-5.0	-805
מספקטרוניקס 5.0	1150	188			+144
פרימוגגר 1.0	1800	56.0	+40	+2.3	+69.0
פרימוגגר 5.0	922	400	-48	-5.0	-662
ציקלון 1.0	3572	65.0	+170	+5.0	+145
ציקלון 5.0	1770	100	-30	-1.7	-50.0
קנבסקין אילד 1.	3780	15.0	-120	-3.1	-15.0
קנבסקין אילד 5.	2840	200	-26	-.9	-150
ת.א.ת. 1.0	3400	380	+260	+8.3	+515
ת.א.ת. 5.0	1380	615	-70	-4.8	-860
ת.א.ת. אפ 1	12350 *	20.0	-650	-5.0	-38.0
* ביצוע חלקי 71.40%					
תדיאה 1.0	6000	201	-200	-3.2	-166

מוצרי בניה

א.ר.מ.כלל בנין 1.	6360	392	-200	-3.1	-481
אלקטל 5.0	7600 תב	113	+600	+8.6	+165
אקרסטין 1.0	1563	332	+20	+1.3	+513
אקרסטין 5.0	1205	557	-50	-4.0	-904
בטון תרדי 1.0	12000 תב	10.0	+600	+5.3	+210
בטון תרדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר-כון 1.0	3500	110			-79.0
בר-כון 5.0	1213 *	721	+58	+5.0	+924
* ביצוע חלקי 72.20%					
הסכלול 1.0	— הפסקת מסחר —				
הסכלול 5.0	— הפסקת מסחר —				
כרמיאבכטוב 1.0	5895 תב	17.0	-655	-10.0	-15.0
כרמיאבכטוב 5.0	1850	275			+87.0
ב.ל.ב. 1.0	1106	467	-48	-4.2	-617
ב.ל.ב. 5.0	604	222	+28	+4.9	+348
מודל הסק בתנים	2970 תב	161	-271	-8.4	-250
כוואדקה ולפסן 1	— לא נסחר —				
כוואדקה ולפסן 5	9021 תב	11.2	+820	+10.0	+11.2

כימיה, גומי ופלסטיק

אבן 5.0	17600	26.0			+18.0
אליאנס ב 200.0	1200	150			-147
גל תעשיות 1.0	10500 תב	161	+600	+6.1	+90.0
גל תעשיות 5.0	4960	1173	+230	+4.9	+1853
דקסטר 1.0	3200	63.0	-50	-1.5	-66.0
דשנים 0.1	4700	129			-34.0
דשנים 0.5	1535	1808			-608
חיפה כימיקל 10.0	— הפסקת מסחר —				
טבע ש	54735	194	-1500	-2.7	-364
טבע אפ 4	50000	5.0	-1500	-2.9	-17.0
ליטוסף 1.0	1320	180			-148
ים המלח 0.1	14450	1707	-450	-3.0	-3529
ססרכימיים 10.0	461 תב	11426	-31	-6.3	-26438
מקסימה 1.0	7000	22.0	+200	+2.9	+30.0
מקסימה 5.0	2621	635	+121	+4.8	+1057
נקה כימיקל 1.0	3450 תב	10.0	+300	+9.5	+82.0
סנו 1.0	10150	302	+300	+3.1	+158
סנו 5.0	6890 תב	900	+600	+9.5	+689
קרם כימיקל 1.0	5600	50.0	-92	-1.6	-21.0
ת.נ.ל. 1.0	1815 תב	66.0	+165	+10.0	+241
ת.נ.ל. 5.0	1041	49.0	-7	-.7	-237
תיא 5.0	4490	44.0	-200	-4.3	-44.0
פרוטארום 10.0	13628 בב		-717	-5.0	-1185
תרד א 5.0	3500	198	-100	-2.8	-157

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	3950	35.0			+30.0
דפרון 5.0	2425 תב	30.0	+202	+9.1	+30.0
ת.ב.ו. 1.0	2249 קו		+107	+5.8	+2248
ת.ב.ו. אפ 1	2250 תב	511	+200	+9.8	+466
יאה 1.0	5501	113	+21	+.4	+96.0
לבידי אשקלון 1.	471	3121			+3192
לבידאשקלון אפ1	765	34.0	+15	+2.0	+34.0
מולט ב 0.5	21800	19.0			
מפעלי ניר 10.0	175900	46.0	-1600	-.9	-61.0
סקאנדיה 1.0	2100	78.0	-106	-4.8	-258
רים 0.1	3700	86.0			-72.0
רים 0.4	2165	573			-607
תעל ב 0.2	12150 תב	325	-1350	-10.0	-454

תעשיות שונות

אלוניות 1.0	3321	151	+21	+.6	+137
אלוניות 5.0	2460	422	+58	+2.4	+272
אבדין 1.0	2950	341	+90	+3.2	+157
אבדין 5.0	1654 תב	900	-184	-10.0	-1247
חמישה יוד 1.0	8540	98.0	-100	-1.2	-186
דיקה 1.0	5099				-38.0
דיקה 5.0	2550	65.9	-50	-1.9	-211
ה.ב.מ.פלק 1.0	7000	204	-500	-6.7	-119
ה.ב.מ.פלק 5.0	4540	149			-26.0

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	5850	206	-150	-2.5	-267
כור בב' 1.0	5100000	.3	-50000	-2.9	-1.8
כלל תעשיות 1.0	1244	11625	-40	-3.1	-15896
מאגרי טכנולוגיה	495	700			+1100
מאגריטכנו אפ 1	391 תב	400	-29	-6.9	-1001

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אמיק ש	4694	101			+29.0
אידיבי פתוח 2.0	3515	2667	-185	-5.0	-3049
אינקרבה 0.1	1350	1157			+627
אינקרבה 0.5	718	340			+131
אלגר ש	5901 תב	35.0	-335	-5.4	-44.0
אלגר ב	6100	50.0	+73	+1.2	+50.0
אלרן ש	2550	753	-61	-2.3	-642
אלרן ב	2640	90.0			-95.0
אמישר בב' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 5.0	— הפסקת מסחר —				
בזלת 1.0	1310				
חברה לישראל 1.0	5979 תב	231	-371	-5.8	-827
חברה לישראל 5.0	3328	578	-100	-2.9	-561
הלמסון 0.1	116500				
הלמסון 1.0 ש	26000	83.0	-1200	-4.4	-135
אמפא א 0.5	12427	252			-61.0
פועלים השק ש	3735 תב	1136	-415	-10.0	-1292
לאומי השק 0.1	4000	328			+36.0
דיסקונט השק ש	1960 תב	9215	-139	-6.6	-8498
מזרחי השק ש	15660 תב	71.0	-1740	-10.0	-278
כור השק אגה 124	9600	12.0	-400	-4.0	-12.0
חירון 1.0	1988 תב	100	-200	-9.1	-440
חירון 5.0	780 תב	1034	-56	-6.7	-3732
יצוא ש	9000 תב	223	-890	-8.3	-366
ירדן א 0.1	3400	495	-100	-2.9	-474
כלל ישראל 10.0	1990	1918	-70	-3.4	-1383
כלל ישראל 50.0	3645 תב	92.0	-100	-5.7	-325
לנדיק 0.1	7765	46.0	+78	+1.0	+92.0
לנדיק 0.5	2364 בב		-124	-5.8	-1052
מבטח 0.1	534 תב	1636	-32	-5.7	-2733
מבטח א 0.5	354 תב	1416	-33	-8.5	-2745
עוז השק ב 0.1	2070 תב	201	-230	-10.0	-214
עוז השק 3 0.5	1060 תב	309	-69	-6.1	-769
עוז השק ש	18780 תב	114	-1000	-5.1	-166
פמה א 0.1	8470	22.0	-9	-.1	-6.0
פמה 0.5	4211	379	+190	+4.7	+354
פריון ב 2.5	2610	868			-355
שחל סחרים 1.0	— הפסקת מסחר —				
שחל סחרואום ב	— הפסקת מסחר —				
שחל סחרים שה 1	— הפסקת מסחר —				

מחקר ופיתוח

אמצעים מתוחכמים	— הפסקת מסחר —				
כליל טכנולוגיות	463	2021	-10	-2.1	-1782

דלק ונפט

דלק חיפושים1.0	— הפסקת מסחר —				
דלק חיפושים5.0	— הפסקת מסחר —				
דלק נפט אפ 2	— הפסקת מסחר —				
מו חיפושי נפט	12600	51.0			-19.0
סראויל 1.0	2455 בב		-129	-5.0	-135
סראויל 5.0	1045	1407			+947
י.ג.ש.ל. 5.0	1363	1226			45.0
מ.ב.ל. 1.0	1860 תב	455	-140	-7.0	-636
מ.ב.ל. 5.0	924 תב	1889	-50	-5.1	-1482
סיסמיקה 1.0	— הפסקת מסחר —				
סיסמיקה 5.0	— הפסקת מסחר —				
סראויל ב 0.3	3440	170			+59.0
נפט אנר מפ 1.	252	2755	-10	-3.8	-3329
נפט אנר מפ 5.	177.0	1565			+11.0
נפט אנר אפ 2	465	172	+5	+1.1	+152
נפטא ש	1330000				-2.0

נסחרות במט"ח

ברית ש	245

היצעים וירידות חדות [illegible]

מאת חיים בר

יום המסחר האחרון של השבוע עבר על שוק המניות בסימן של היצעים לכל אורך היום. [illegible]

שערי מטבע חוץ ביום 18.4.86

[illegible]

דולר יציג: 1.4755 | דולר נוסעים: 1.7503 | דולר שחור: 1.60 – 1.62

שערי אגרות חוב

הסדרה	השער	השינוי בנקי
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4001	544973.0	
ש4002	490000.0	+10000
ש4003	480000.0	+10000
ש4004	504700.0	
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 3.97%		
4101	279.0	+.6
ק-302 תשואה 3.72%		
4102	113.2	+.5
4103	108.7	+.5
4104	105.2	+.5
ק-311 תשואה 4.57%		
4201	93.8	-1.2
4202	92.1	-1.1
4203	90.2	-2.8
ק-321 תשואה 3.89%		
4301	104.4	
4302	99.5	+.1
4303	98.7	+.1
4304	97.1	
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.44%		
ש3601	31723.0	+269.0
ק-201ב תשואה 2.48%		
ש3602	29193.0	+156.0
2027א תשואה 2.42%		
ש3603	27225.0	-7.0
ק-202ב תשואה 2.65%		
3604	24219.0	+94.0
ק-203א תשואה 2.57%		
ש3605	22181.0	+181.0
ק-203 תשואה 2.45%		
ש3606	21005.0	+147.0
ש3607	19524.0	+139.0
ש3608	18477.0	+134.0
ק-204 תשואה 2.60%		
ש3609	17479.0	+89.0
ש3610	15763.0	+82.0
ש3611	15226.0	+80.0
ש3612	15079.0	+79.0
ק-205 תשואה 2.73%		
3613	14099.0	+8.0
ש3614	13531.0	+8.0
ש3615	12491.0	+7.0
ש3616	11432.0	+6.0
ק-206 תשואה 2.74%		
ש3617	10775.0	+88.0
ש3618	10225.0	+85.0
ש3619	9406.0	+80.0
ק-207 תשואה 2.82%		
ש3620	8850.0	+47.0
ש3621	8406.0	+46.0
ש3622	7579.0	+42.0
ק-208 תשואה 3.01%		
ש3623	7039.0	-44.0
ש3624	6763.0	-41.0
ק-209 תשואה 2.91%		
ש3625	6212.0	+31.0
ש3626	5745.0	+29.0
ש3627	5327.0	+28.0
ק-210 תשואה 2.93%		
ש3628	4897.0	+26.0
ש3629	4587.0	+24.0
ש3630	4336.0	+24.0
ק-211 תשואה 3.00%		
ש3631	3965.0	+2.0
ש3632	3733.0	+2.0
ש3633	3526.0	+2.0
ק-212 תשואה 2.90%		
3634	3125.0	-69.0
ש3635	2954.0	-67.0
ש3636	2904.0	-64.0
ק-213 תשואה 3.15%		
ש3637	2683.0	+10.0
ש3638	2497.0	+10.0
ש3639	2285.0	+9.0
ק-214 תשואה 3.07%		
ש3640	1892.0	+1.0
ש3641	1639.0	+1.0
ק-215 תשואה 3.10%		
3642	1462.0	+1.0
ש3643	1268.0	+1.0
ק-216 תשואה 2.84%		
3644	1151.0	
3645	1038.0	+1.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 תשואה 4.73%		
3826	88.5	-1.7
3827	86.7	-3.31
ק-251 תשואה 3.36%		
3701	879.2	+24.8
ק-252 תשואה 3.35%		
3702	693.6	+20.5
ק-253 תשואה 4.10%		
3703	582.8	-7.5
3704	499.0	-6.5
ק-261 תשואה 4.03%		
3751	264.4	+4.3
ק-262 תשואה 4.25%		
3752	104.8	-2.9
3753	100.3	-2.8
ק-263 תשואה 4.65%		
3754	88.1	-3.0
3755	84.7	-4.31
ק-271 תשואה 4.16%		
3901	97.7	
3902	93.1	+.1
3903	92.5	
3904	90.8	
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3106	246500.0	+1200.0
ש3107	245750.0	+100.0
ש3108	234110.0	+8.0
ש3109	231500.0	
ש3110	228800.0	
ש3111	223500.0	+500.0
ש3112	222000.0	-200.0
ש3113	223500.0	
ש3114	216350.0	-1000.0
ש3115	214000.0	-800.0
ש3116	206410.0	+600.0
ש3117	215800.0	
ש3118	207200.0	+100.0
7%—8%—4% מלווה פיתוח ומדינה (80% הצמדה)		
ש3201	179000.0	
ש3202	178700.0	+200.0
ש3203	177000.0	
ש3204	173000.0	+900.0
ש3205	171100.0	+1100.0
ש3206	168500.0	+200.0
ש3210	164100.0	
ש3211	164400.0	
ש3212	160700.0	
ש3213	154200.0	+100.0
ש3214	148600.0	+100.0
6%		
ש3501	147000.0	+500.0
ש3502	145600.0	
ש3503	130000.0	+900.0
ש3504	127300.0	
ש3505	125660.0	
7%		
ק-701 תשואה 2.93%		
ש3521	124412.0	+943.0
ש3524	112733.0	+922.0
ק-702 תשואה 2.95%		
ש3522	119416.0	+596.0
ש3523	112832.0	+587.0
ק-703 תשואה 3.19%		
ש3525	110008.0	+54.0
ש3526	114721.0	+66.0
ש3527	112431.0	+65.0
ש3528	109462.0	+63.0
ק-704 תשואה 3.25%		
ש3529	109104.0	-235.0
ש3530	106555.0	-230.0
ש3531	106275.0	-240.0
ש3532	103163.0	-234.0
ש3533	103010.0	-243.0
ש3534	97139.0	-231.0
ק-705 תשואה 3.17%		
ש3535	97450.0	-58.0
ש3539	91800.0	-58.0
ק-706 תשואה 3.29%		
ש3536	97068.0	+55.0
ש3537	96958.0	+56.0
ש3538	91260.0	+52.0
ש3540	91070.0	+52.0
ש3541	87994.0	+51.0
ש3542	87860.0	+50.0
ש3543	83571.0	+48.0
ק-707 תשואה 3.34%		
ש3544	83575.0	+48.0
ש3546	81502.0	+47.0
ש3547	81316.0	+46.0
ש3548	81223.0	+46.0
ש3550	76973.0	+44.0
ש3551	76667.0	+44.0
ק-708 תשואה 3.31%		
ש3545	81367.0	+47.0
ש3549	76848.0	+45.0
ש3552	70520.0	+40.0
ש3554	70372.0	+34.0
ש3555	70372.0	+34.0
ק-709 תשואה 3.45%		
ש3553	69850.0	+41.0
ש3571	68188.0	+36.0
ק-710 תשואה 3.39%		
ש3556	66907.0	+33.0
ש3558	69744.0	+40.0
ש3559	67276.0	+39.0
ש3560	63660.0	+37.0
ש3561	63479.0	+37.0
ק-711 תשואה 3.40%		
ש3557	67317.0	+33.0
ש3572	63867.0	+36.0
ק-712 תשואה 3.07%		
ש3573	64123.0	+36.0
ש3574	59128.0	+34.0
ש3577	59080.0	+33.0
ש3578	54579.0	+31.0
ק-713 תשואה 3.17%		
ש3575	58754.0	+51.0
ש3576	58588.0	+51.0
ש3579	54076.0	+48.0
ק-714 תשואה 3.00%		
ש3580	50605.0	+124.0
ש3581	46027.0	+114.0
ש3582	42450.0	+107.0
ש3583	39455.0	+102.0
ק-715 תשואה 3.13%		
ש3584	37361.0	+379.0
ש3585	35421.0	+367.0
ש3586	32076.0	+339.0
ש3588	32051.0	+342.0
ק-716 תשואה 3.05%		
ש3587	32252.0	+74.0
ש3591	30659.0	+72.0
ש3592	30624.0	+72.0
ש3593	30573.0	+73.0
ק-717 תשואה 3.34%		
ש3589	29021.0	+142.0
ש3594	28868.0	+141.0
ש3596	27583.0	+137.0
ש3597	27489.0	+137.0
ק-718 תשואה 3.02%		
ש3590	29249.0	+14.0
ש3595	29072.0	+16.0
5% מלווה פיתוח ופדיונה (בריבית מוגדלת צמודה)		
ק-101 תשואה 3.23%		
ש2001	120764.0	+69.0
ש2002	120422.0	+69.0
ק-102 תשואה 3.36%		
ש2003	115683.0	+67.0
ק-103 תשואה 3.37%		
ש2004	116272.0	-146.0
ק-104 תשואה 3.50%		
ש2005	108982.0	-38.0
ש2006	108799.0	-53.0
ש2007	106703.0	-51.0
ק-105 תשואה 3.42%		
ש2008	106077.0	+51.0
ש2012	107175.0	+63.0
ש2015	104384.0	+60.0
ק-106 תשואה 3.40%		
ש2009	110786.0	-302.0
ק-107 תשואה 3.03%		
ש2010	110958.0	+63.0
ש2011	108805.0	+61.0
ש2013	108722.0	+62.0
ש2014	105946.0	+60.0
ק-108 תשואה 3.42%		
ש2016	105777.0	+61.0
ש2018	103020.0	+60.0
ש2021	99669.0	+57.0
ק-109 תשואה 3.31%		
ש2017	102662.0	+59.0
ש2019	102387.0	+59.0
ש2020	99389.0	+57.0
ק-110 תשואה 3.12%		
ש2022	93998.0	+54.0
ק-111 תשואה 3.10%		
ש2023	94700.0	-12.0
ק-112 תשואה 2.62%		
ש2024	89452.0	-164.0
ש2027	86296.0	-166.0
ש2031	79927.0	-166.0
ק-113 תשואה 3.04%		
ש2025	89092.0	+51.0
ש2026	88792.0	+51.0
ק-114 תשואה 3.25%		
ש2028	85422.0	+49.0
ש2030	81224.0	+46.0
ק-115 תשואה 3.32%		
ש2029	80559.0	+47.0
ש2033	74113.0	+42.0
ש2035	68010.0	+39.0
ק-116 תשואה 2.11%		
ש2052	81526.0	-2234.0
ש2034	77067.0	-2173.0
ש2036	70791.0	-2058.0
ק-117 תשואה 2.96%		
ש2037	65341.0	-1799.0
ש2053	56611.0	-1641.0
ק-118 תשואה 3.50%		
ש2038	64788.0	-1834.0
ש2040	64394.0	-1817.0
2051	60894.0	-1765.0
ק-119 תשואה 3.01%		
ש2039	64886.0	+37.0
ש2041	61416.0	+35.0
ק-120 תשואה 2.60%		
ש2053	57548.0	+32.0
ק-121 תשואה 1.00%		
ש2054	55574.0	+222.0
ש2056	51501.0	+211.0
ש2058	46917.0	+195.0
ש2060	43544.0	+185.0
ק-122 תשואה 0.80%		
ש2055	56342.0	+29.0
ש2057	52221.0	+27.0
ש2059	47557.0	+24.0
ק-125א תשואה 0.10%		
ש2061	34291.0	+17.0
ק-125ב תשואה -0.45%		
ש2062	32949.0	+41.0
ק-123ב תשואה -0.62%		
ש2065	31748.0	+572.0
תלוים		
ב 17	104.0	-1.6
ב 18	103.6	+1.0
ב 19	— הפסקת מסחר —	
ב 20	— הפסקת מסחר —	
ב 21	105.3	16/04
ב 22	103.0	
ב 23	94.0	16/04
ש24	93.5	+1.4
ש25	96.1	+.7
ש26	94.0	10/04
ש27	94.8	+1.0
ש28	97.5	+2.0
ש29	96.3	15/04
ש30	100.0	
ש31	102.3	13/04
חית 15	90.5	03/04
32	97.2	+3.0
33	100.9	14/04
2	94.0	
ב"מ 34	100.0	+.8
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
85 מ"ס	204.9	
85 מ"ס	1175.0	
83 מ"ס	— הפסקת מסחר —	
84 מ"ס 1	94.2	-.3
85 מ"ס 1	400.1	
השוב 5	177.0	+1.0
מימון 1	181.3	
מימון 2	106.8	+.7
ים 167	110.8	+1.7
81 ב	107.1	+2.3
"ישרגון" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-601 תשואה 3.99%		
סד' 2501	153.6	-.1
סד' 2502	151.0	-.1
סד' 2503	153.4	
ק-602 תשואה 3.99%		
סד' 2504	152.7	-.2
סד' 2505	146.9	-.2
ק-603 תשואה 3.91%		
סד' 2506	142.1	-.2
סד' 2507	137.2	-.2
ק-604 תשואה 2.80%		
סד' 2508	105.4	+2.4
"ישרגון"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 6.60%		
7001	244.5	+2.3
7002	237.1	+2.3
ק-902 תשואה 6.90%		
7003	224.7	-2.0
7004	207.4	-1.9
ק-903 תשואה 5.83%		
7005	200.7 פ	+5.3
ק-904 תשואה 6.65%		
7006	184.2	+.8
ק-905 תשואה 6.60%		
7007	172.1	+.6
7008	163.6	+.6
ק-906 תשואה 6.71%		
7009	157.9	-1.0
ק-907 תשואה 6.90%		
7010	148.3	-.4
ק-908 תשואה 6.85%		
7011	140.5	-.6
7012	139.7	-.7
ק-909 תשואה 6.75%		
7013	132.4	-.6
ק-910 תשואה 6.80%		
7014	115.2	+.5
ק-911 תשואה 6.85%		
7015	95.9	+1.0
7016	95.4	+1.1
7017	97.6	+1.0
7018	97.4	+1.0
7019	97.8	+1.0
7020	97.7	+1.1
7021	96.8	+1.1
7022	96.4	+1.0
ק-951 תשואה 7.01%		
2201	95.6	+.1
7202	94.2	+.1
7203	94.1	+.2
7204	94.5	+.1
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.68%		
ש6101	12578.0	+91.0
ק-802 תשואה 1.71%		
ש6102	7662.0	-19.0
ק-803 תשואה 1.55%		
ש6103	6947.0	+122.0
ק-804 תשואה 1.79%		
ש6104	6380.0	-16.0
ש6105	6046.0	-15.0
ק-805 תשואה 1.91%		
ש6106	5823.0	-15.0
ש6107	5610.0	-14.0
ק-806 תשואה 1.91%		
ש6108	4071.0	-11.0
ש6109	3877.0	-9.0
ש6110	3812.0	-10.0
ק-807 תשואה 1.69%		
ש6111	3243.0	+56.0
ש6112	3147.0	+55.0
ק-808 תשואה 2.09%		
ש6113	2078.0	-5.0
ק-821 תשואה 2.96%		
ש6151	802.6	-10.3
ש6152	768.3	-10.0
ק-822 תשואה 2.94%		
ש6153	669.0	-9.3
ש6154	664.2	-9.1
ק-825 תשואה 2.80%		
ש6155	454.9	-1.0
ק-824 תשואה 2.96%		
ש6156	347.0	-4.1
ק-825 תשואה 2.90%		
ש6157	259.1	-.6
ש6158	245.5	-.6
ק-826 תשואה 2.82%		
6159	211.2	-.5
ק-827 תשואה 2.88%		
6160	197.3	-.1
6161	190.9	-.2
ק-828 תשואה 2.84%		
6162	173.0	-1.2
ק-829 תשואה 2.90%		
6163	160.0	-.4
6164	153.5	-.4
ק-830 תשואה 2.89%		
6165	144.5	-.8
ק-831 תשואה 2.90%		
6166	135.5	-3.0
6167	132.5	-2.9
6168	130.5	-2.8
ק-832 תשואה 2.80%		
6169 סד	125.9	-3.8
ק-833 תשואה 2.81%		
6170	118.5	-.3
ק-834 תשואה 3.00%		
6171	82.5	-.3
6172	82.4	-.2
ק-851 תשואה 2.80%		

פק"מ נייר
השקעה כדאית
לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית בפק"מ ל-7 ימים או ריבית בתדווח קבוע מה פרים הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

חיפה מבקשת להגדיל יתרונה וליצור לעצמה מרחב בטחון

מאת ברוך רונן

לאחר הזינוק המחודש אל פסגת הליגה הלאומית, מבקשת מכבי חיפה להשלים את החלק השני ב"מבצע האליפות השלישית": הגדלת יתרונה ויצירת מרחב בטחון מהפועל ת"א.

המשימה של "הירוקים" נראית אפשרית. אסור לשכוח, כי הם ישחקו בביתם מול בני־יהודה, בשעה שהפועל ת"א, הנמצאת בכושר ירוד, תבוא לשחק־חוץ בכפ"ס. אם יתממש התסריט הרצוי, תוכל האלופה "לברוח קדימה" ולהגדיל את סיכוייה בשוק האליפות.

במקרה כזה, עשויות גם בית"ר ירושלים ומכבי ת"א לשפר את מיקומן בטבלה. בית"ר תארח את מכבי יפו המצליחה מתוך עמדת כח עדיפה ומכבי ת"א תשחק במגרשה של מכבי שעריים ללא סנטימנטים "משפחתיים".

לא נראה, כי יחולו שינויים מרחיקי־לכת בתחתית. שכן, פ"ת ליפו, צפויים גם להפועל חיפה (מול מכבי פ"ת) ולהפועל ירושלים (מול מכבי נתניה) משחקי־חוץ, ורק שעריים תופיע במגרשה מול יריבה חזקה ושאפתנית במכבי ת"א.

הפועל פ"ת, שתתארח אצל הפועל באר־שבע, לא תיקח סיכונים ותנסה לחלץ לפחות נקודה. גם שמשון ומכבי יבנה יהיו מרוצות מחלוקת־הנקודות.

מכבי חיפה – בני־יהודה

התנופה האדירה של חיפה ו"התיאבון" הבריא של הלוציה, מעניקים לה עדיפות ביתית. אם נוסיף את האווירה הביתית החמה, המורל הגבוה, נקבל תחזית כמעט ברורה. "ההוכבים" הציגו, אמנם, יכולת משכנעת בשבת שעברה, אולם הם יתקשו לבלום סוס דוהר כמכבי חיפה.

התחזית: נצחון לחיפה

באר־שבע – הפועל פ"ת

באר־שבע, שספגה חמישיה בחיפה, תנסה לתקן את הרושם ולסיים את העונה עם טעם מתוק בפה. פ"ת בטוחה, אמנם, במעמדה בליגה, אך לא תתנגד לרשום כמה נקודות, שירחיקו סופית מאימת התחתית. פ"ת תשחק, איפוא, בזהירות רבה במטרה לשבש את תכניות הנצחון של המקומיים.

התחזית: תיקו.

מכבי נתניה – הפועל י־ם

ירושלים איבדה, כנראה, גם את האמונה ביכולתה להיחלץ מגשירה. בעוד נתניה עריצה הרכב צעיר ונצבת על קרקע בטוחה, כדי להישאר בתמונה, חייבת ירושלים לשנס את מתניה ולהפיק מעצמה יכולת־שיא. אך ספק אם יש כיום ברשותה הכלים לעשות כן.

התחזית: נצחון לנתניה.

שמשון – מכבי יבנה

יבנה מלקטת נקודה אחר נקודה ומתקרבת לחוף מבטחים, והיא תמשיך לנקוט במדיניות של "טוב ציפור אחת ביד". שמשון, שעיניה נשואות רק למשחקי הגביע, תוצרה יריבה נוחה, אולם חסרת־משמעות ושאפתנית. צפוי משחק מעניין ושקול.

התחזית: תיקו.

מכבי שעריים – מכבי ת"א

לאחר פרדה ארוכה של נצחונות, שנשאו אותה אל מאבק האליפות, תעמוד מכבי ת"א על פרשת־דרכים. התל־אביבים מודעים לכך, כי כדי להמשיך בתנופתם, עליהם למלא שוב את הקופה. אלא, שבשעריים תשכים אחרת. המקומיים, הנאבקים על חייהם בליגה, לא יכולים להרשות לעצמם לאבד הזדמנות ביתית. נראה, כי מסע הנצחונות התל־אביבי יקטע מחר, באווירה הלוך או מלא.

התחזית: תיקו.

הפועל כפ"ס – הפועל ת"א

לאחר שאיבדה את כל עולמה בשבוע שחור אחד, תהיה הפועל ת"א מסוכנת כלביאה פצועה. אין להבין, כי ת"א תניח את נשקה ותוותר על המירוץ, הכפ"ס עלולה ליפול קרבן לנחישות ולשאפתנות של "האדומים". כפ"ס היא, אמנם, קבוצה טובה, אבל סיכוייה תלויים, בראש ובראשונה, ביכולתם של התל־אביבים.

התחזית: נצחון לת"א.

בית"ר י־ם – מכבי יפו

הנתונים המעניינים של יפו – 13 משחקי ליגה ללא הפסד – צריכים לעניין את שחקני בית"ר. סביר להניח, כי בית"ר תהנה מעדיפות ביתית משמעותית, אך האגנה היפואי יהיה קשה מאד לפיצוח. השיבה למסלול האליפות תניע גלגלים חדשים בבית"ר, אולם יפו מסוגלת לתקוע בהם מסמר.

התחזית: נצחון לבית"ר.

מכבי פ"ת – הפועל חיפה

פ"ת רואה במאבק הביתי הזה סוף פסוק מבחינתה בכל הקשור לקרבה המסוכנת לתחתית. בכשרה הנוכחי של חיפה, לא תתקל, כנראה, פ"ת בקשיים מיוחדים. תיקו יהווה מחמאה לחיפה, הנצחון שלה – הפתעה גדולה.

התחזית: נצחון לפ"ת.

ליטברסקי הוחתם בראסינג פאריס

מאת פ. שבח

קשרה הנפלא של קבוצת פ.צ.קלן והנבחרת מערב־גרמניה, פייר ליטברסקי, חתם אתמול, ביום הולדתו ה־26, חוזה בן שלוש שנים עם ראסינג־קלוב פאריס, לפיו יקבל מליון ו־140 אלף דולר.

ראסינג פאריס, אחד המועדונים הוותיקים והמפורסמים באירופה, תופיע בעונה הבאה בליגה הראשונה, לאחר שתפסה את המקום הראשון בליגת המשנה (בית ב'), ואילו סנט־אטיין סיימה ראשונה בבית א'.

ליטברסקי מנוטרל בינתיים מפעילות מסאת פציעה קשה ברגלו, וככל הנראה, לא יופיע יותר במדי קלן. פרנץ בקנבאואר מקווה, ש"עושה המשחק" יהיה כשיר להופעה במשחקי הגביע העולמי במקסיקו בעוד חודש וחצי.

מעניין לציין, שראסינג רכשה יומיים קודם לכן את הבינלאומי לואיז פרננדז עבור שני מיליון דולר.

ברידי ווילאן נופו מנבחרת אייר

מאת ש. ברנביאול

המנהל האנגלי של נבחרת אירלנד הרפובליקה, ג'קי צ'רלטון, ניפה לראשונה את "קטטר" הנבחרת האירית, ליאם ברידי בן ה־30, לקראת המשחק נגד אורוגוואי שיהיה ב־23 בחודש בדבלין.

ברידי ייצג 57 פעמים את נבחרת אייר ביותר מ־10 שנים, [illegible]

ג'קי צ'רלטון, בלמה של נבחרת אנגליה, לה סייע לזכות בגביע העולמי ב־1966 בלונדון, נטל את הנבחרת האירית לפני חודשים, לאחר שנעשו שגיאות בניהול הנבחרת, ע"י בוב פייזלי, מנהלה לשעבר של ליברפול, וג'וני ג'יילס.

צ'רלטון ניפה גם את קשרה של ליברפול, רוני ווילאן, שהבקיע בשבת שלושער לזכות קבוצתו במשחק הנצחון על קובנטרי (0:5).

הבלם הגדול של אנגליה לעבר, אמר בעקבות השינויים אותם הוא עומד לבצע: "אני חייב לבדוק מספר רב של שחקנים, כדי ללכד את השורות, אבל אין זאת אומרת, כי ווילאן וברידי סיימו את הקריירה שלהם בנבחרת".

ברידי, המסיים את העונה באינטר מילאנו, הוא אחד הכשרונות הגדולים שהיו לכדורגל האירי.

שטפי גראף צועדת בנעלי בוריס בקר

מאת ש. ברנביאול

סוף־סוף יש למערב־גרמניה בקר גם מקרב הנשים. זוהי שטפי גראף בת ה־16, שעלתה לכותרות עוד לפני שנתיים בווימבלדון, כשרוב נאלצה לפרוש מחמת פציעה.

בראשית השבוע הגשימה הנערה את אחת משאיפותיה הרבות, כשניצחה את אחת משתי הגדולות בטניס העולמי, כריס אוורט־לויד, המבוגרת ממנה ב־15 שנה.

למעשה, היה זה התואר המקצועני הראשון שלה והנצחון הראשון על לויד בשבעת המפגשים ביניהן. בהילטון הד, דרום־קרוליינה, שם זכתה בתואר הראשון, גברה גראף גם על המדורגת מספר 3 בעולם, הנה מנדליקובה מצ'כיה.

שטפי לקחה את עצמה לידיים לפני 15 חודשים, בשאלה להתאמן שלוש שעות מדי יום, הטרידה ידיים מסך הכל, כדי לשפר עוד יותר את שיטות הכדור.

הכוכבת הגרמניה, מקווה להעניק לעצמה ביום הולדתה ה־17 את מיליון הדולר הראשון שלה.

בשימלאו שנתיים להיותה מקצוענית.

שטפי גראף, המדורגת שניה בעולם אחרי קלאודה בילס, זינקה מן המקום ה־24 ב־1984 למקום השישי עתה. השנה גרפה כבר להשכנה כסכום של 250 אלף דולר.

התגריס השנתי של הכוכבת הגרמניה – 15 עד 17 טורנירים בשנה. אשתקד אמרה בראיון שלהזייני, כי שאיפתה היא להשקיף מלמעלה על מרטינה נבראטילובה וכריס לויד, ולהיות תוך שנתיים הטניסאית מספר 1 בעולם.

בית"ר נתניה תנסה להתאושש מההפסדים ע"ח אחותה מרמלה

מאת שמואל טל

המוליכה הארצית, בית"ר נתניה, מקווה להתאושש מחר משני הפסדי הליגה הרצופים שלה ב"דרבי" המשפחתי נגד אחותה מרמלה.

עוד שתיים מהקבוצות הלוטשות עין לעבר הלאומית יצאו למשחקי חוץ. בית"ר ת"א תתארח אצל הפועל ברמת־השרון, שעה שמכבי רמת־עמידר תשחק בבית־שמש נגד הקבוצה המקומית המועמדת לירידה לליגה א'.

הפועל לוד תשחק בבית, אך משימתה לא תהיה קלה מול הפועל טבריה השאפתנית אך חסרת העניין במאבקי הליגה.

קרב תחתית מעניין יהיה בראשון־לציון. הפועל ר"צ תארח את הפועל מרמורק במאבק העשרי להבטחת מקום בארצית לעונה נוספת.

הכח ר"ג, שותפה נוספת למאבקי התחתית, תיהנה מן העובדה שנגדה תשחק סוגרת הטבלה בית"ר חיפה שכבר השלימה עם ירידתה.

בעכו תארח הפועל המקומית את הפועל חדרה ובחולון תשחק "צפרירים" המקומית נגד הפועל יהוד הלוחמת נגד הירידה.

עכו – הפועל חדרה

הפועל חדרה לא איבדה עדיין תקווה לסיים את העונה בין שלוש הראשונות. אבל בעכו היא תצטרך להתעלות על עצמה כדי לחזור הביתה עם שלוש נקודות. העכואים שספגו בשבוע שעבר הפסד בית צורב לחולון סרס הבטיחו סופית מקומם בליגה ולכן יאבקו שחקניה כדי להשאיר הנקודות בבית. (במשחק הראשון 0:0)

התחזית: תיקו

צפרירים חולון – הפועל יהוד

מפגש קבוצות בין החולונים השואפים עדיין בסתר ליבם לזכות בכרטיס עליה ללאומית לבין הפועל יהוד המדורגת שלישית מהסוף המנסה להחלץ ממצבה הביש. חולון טובה יותר, מה עוד שמשחק במגרשה הביתי. אולם יהוד מצויה ב"טרנס" של נצחונות ותהווה יריב קשה לחולונים. מכל מקום סביר להניח שהנקודות ישארו הפעם אצל המארחים (במשחק הראשון 0:1 ליהוד).

התחזית: נצחון לחולון

בית־שמש – רמת־עמידר

הזדמנות מצויינת לבניני שכונת הארבר רמת־גני לשפר את הפרש שעריהם על חשבון קבוצת התחתית מבית־שמש שמצבה נואש. עמידר אמנם אינה בשיאה אבל בשביל בית־שמש לא צריכים יכולת גבוהה. כל תוצאה להוציא נצחון חוץ לעמידר (כמו במשחק הראשון 0:3) תחשב כהפתעה.

התחזית: נצחון לרמת־עמידר.

הפועל ר"צ – מרמורק

קרב תחתית משוב בין שתי קבוצות שטרם הבטיחו מקומן בליגה הארצית. ר"צ, בבית, עדיפה אבל מרמורק היא קבוצה לוחמת שאינה מוותרת בקלות. במשחק הראשון ברחובות ניצחו נציגי מרמורק 3:4. ספק אם כמות כזו של שערים תובקע גם הפעם. אך מתח ועניין בוודאי שיהיו.

התחזית: תיקו ומעלה לר"צ.

רמת־השרון – בית"ר ת"א

מבחן חוץ קשה לבית"רים. התל־אביבים איבדו בשבוע שעבר שתי נקודות יקרות נגד בית"ר רמלה. כדי לשמור על מקומם בשלישיה המובילה הם יצטרכו לנצח מחר. אבל רמת־השרון רחוקה רק ארבע נקודות מהמקום ה־14 ממנו נושרים לליגה א', ולכן צפוי להתפתח משחק מעניין שתיקו יתקבל בו בהבנה. (בראשון 0:0)

התחזית: תיקו ומעלה לבית"ר ת"א.

בית"ר רמלה – בית"ר נתניה

לאחר שני הפסדי ליגה רצופים יוצאת המוליכה הארצית בנתניה למבחן חוץ לא קל נגד האחות מרמלה. הפסד נקודות נוסף יסבך את מצבם של הנתנייתים. מאידך עברו הרמלאים בשבועות האחרונים ימים קשים בשל חדשות שמועות על מכירת משחקים. מכל מקום על הנייר נתניה טובה יותר מה גם שהיא זקוקה לנצחון כדי להחלץ מ"משברון" שפוקד אותה. (בראשון 1:1).

התחזית: תיקו ומעלה לנתניה.

הכח ר"ג – בית"ר חיפה

הזדמנות מצויינת ל"סגולים" מר"ג להחלץ ממצבה הקשה בתחתית. הכח הפתיעה בשבוע שעבר את המוליכה בנצחון חוץ. מחר היא תארח את סוגרת הטבלה "שהבטיחה" כבר ירידתה לליגה א'. כל נתון מבטיח נצחון להכח אך בית"ר חיפה תנסה לרשום נצחון בבורה העונה, מה גם שלה אין מה להפסיד. (בראשון 1:2 להכח).

התחזית: נצחון להכח ר"ג.

הפועל לוד – טבריה

הפועל לוד בשלישיה המובילה. כדי להבטיח מקומה בפיסגה עד למחזור האחרון היא תצטרך לזכות במירב הנקודות ובעיקר בנצחונות בית. מחר תתייצב מולה קבוצה בחולם לא רעה, אבל שאיבדה כל עניין במאבקי הצמרת או התחתית. לפיכך צריכה לוד לנצח ובכך לא רק תוסיף שלוש נקודות למאזנה אלא גם "תנקום" באורחיה את הפסדה מהסיבוב הראשון (0:1).

התחזית: נצחון ללוד.

בליגות א'

צפון: מכבי עפולה – עליה כפ"ס; מכבי שפרעם – הפועל רעננה; בית"ר נהריה – בית שאן; אחיהוד – נצרת־עילית; הפועל קרית־אתא – קרית שמונה; טירת־הכרמל – מכבי סמרת; מכבי חדרה – אור־עקיבא.

דרום: יהוד – אשקלון; אור יהודה – קרית־גת; קרית־מלאכי – קרית־אונו; לורוס חולון – מכבי השקמה; בנים – בית"ר באר־שבע; הפועל אזור – הפועל דימונה.

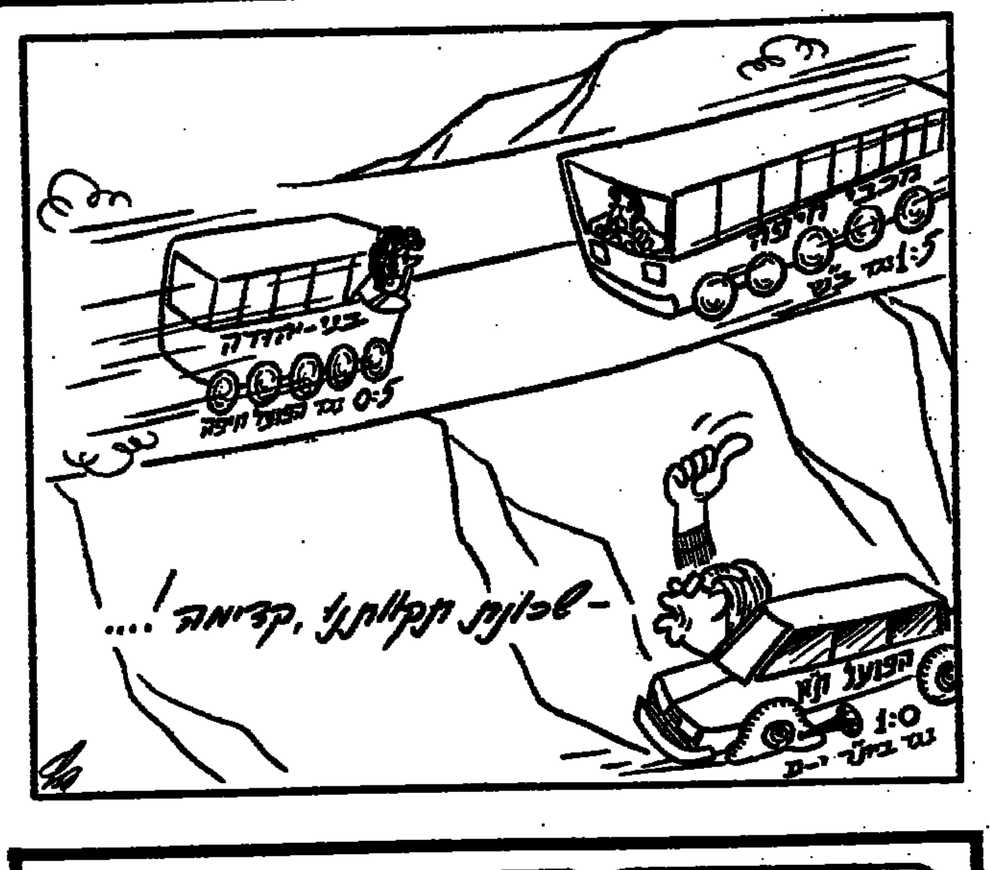

תזורז הגשת חוק הספורט לכנסת

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון הודיע על כוונתו לזרז את הגשת הצעת חוק הספורט לאישור הממשלה והכנסת.

השר הודיע על כך בפגישה שקיים בלשכתו עם ראשי ארגוני הספורט. מנהל רשות הספורט יריב אורן והיועץ המשפטי של משרד החינוך עו"ד אריה בריק הודיעו בפגישה, כי כל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר כבר העירו את הערותיהם על הצעת החוק, לפי תקנות עבודת הממשלה, ולדעתם הגיעה השעה להעביר את ההצעה לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה ואחר כך לקריאה ראשונה בכנסת. בפגישה ציינו המשתתפים, כי זה 20 שנה עוסקים בארץ ללא הצלחה בחקיקת חוק ספורט. הצעת החוק, שגובשה במשרד החינוך, היא הראשונה הנותנת תשובה רצינית לשאלות חיי הספורט בארץ.

השר נבון הדגיש, כי במדינה מתוקנת חייב להיות חוק ספורט שיסדיר את ענייני הספורט המרכזיים. ראשי ארגוני הספורט שהשתתפו בפגישה קידמו בברכה את הגשת חוק הספורט.

הצעת חוק הספורט בישראל קובעת, בין השאר, כי לא יעסוק אדם כמאמן או כמדריך ספורט אלא אם הוסמך לכך. השתתפות ספורטאים בתחרויות ספורט תהיה מותנית בבדיקות רפואיות מוקדמות של הספורטאים. אגודות הספורט יבטחו את הספורטאים הנוטלים חלק בתחרויות ספורט ויקבעו הוראות בדבר נהלי בטיחות, ציוד רפואי וכח אדם רפואי במקומות בהם מתקיימות פעולות ספורט.

לפי הצעת החוק יחוייבו אגודות וארגוני הספורט לנהל פנקסי חשבונות. כן נקבע, כי מתקני ספורט, הנמצאים במוסדות חינוך ובמקומות ציבוריים, יעמדו לצורך הפעילות הספורטיבית של גופי הספורט ויוקצו שטחים ברשויות המקומיות השונות לצורך הקמת מתקני ספורט.

כדי לאפשר פעילות שוטפת תקינה של כל ענפי הספורט ולמנוע שיבושים בלתי צפויים מוצע בחוק לתת תוקף של תקנונים של התאחדויות הספורט ולמוסדות השיפוט הפנימיים שלהם.

בדיון אצל שר החינוך העירו נציגי ארגוני הספורט הערות שונות להצעת החוק. שר החינוך ביקש מאנשי משרדו לעבור, יחד עם ראשי ארגוני הספורט, על הצעת החוק ולהגיש לו נוסח סופי של ההצעה כדי שיוכל להניחה בהקדם על שולחן הכנסת.

מפגש קצוות בליגה האנגלית

מאת ג. שרון

מפגש הקצוות בין המוליכה ליברפול וסוגרת הטבלה ווסט ברומיץ' יתמוך קרוב לוודאי גם בתום משחקי המחזור מחר את הניכוי של קני דלגליש בפיסגת הטבלה.

אברטון, יריבתה העירונית של ליברפול, תיהנה אף היא מיריב קל במשחק הבית כשתארח את איפסוויץ'.

השותפה השלישית למאבק בצמרת – ווסטהאם – תתארח אצל ווטפורד ותנסה לחזור משם הביתה עם שלוש הנקודות.

היונייטד, שאיבדה כבר כל סיכוי מעשי לזכות בתואר תצא למשחק חוץ לא קל ב"ווייט הארט ליין" בלונדון אצל טוטנהאם.

ביתר משחקים: בירמינגהאם – סאותהמפטון; צ'לסי – ניוקאסל; קובנטרי – לוטון; מנצ'סטר סיטי – נוטינגהאם; שפילד – ווגסדי – אסטון־וילה.

ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר

אלתא
תעשיות אלקטרוניות בע"מ
חברה בת של התעשיה האוירית לישראל בע"מ

באלתא עוסקים בפיתוח תוכנת זמן אמת במערכות מתוחכמות ביותר בנושאים מגוונים עבור פרוייקטים מובילים בארץ ובחו"ל.

אנו מחפשים את הטובים ביותר במקצועות:

4131 **מהנדס אלקטרוניקה**
לפרוייקט מכ"ם מתקדם דרוש מהנדס מערכת בכיר עם רקע במכ"ם ו/או בל"א ונסיון באינטגרציות.

4431 **ראש פרוייקט מחשוב**
– לניהול צוות פיתוח תוכנה וחומרה
– נסיון נדרש של 7–10 שנים בתוכנת זמן אמת,
– נסיון במערכות INTEL וידע במערכות MULTI TASK
– נסיון בהנדסת תוכנה.

4432 **תכנתים בכירים:**
– בוגרי מדעי מחשב או הנדסת מחשבים
– להגדרה תיכון ופיתוח תוכנת זמן אמת למיקרומחשבים.
– ידע במערכות MULTI TASK ונסיון ב־PASCAL
– נסיון של 3–5 שנים.

4433 **מהנדס מחשבים**
– בוגר הנדסת חשמל או הנדסת מחשבים.
– נסיון בתיכון חומרה למערכות INTEL של 3–5 שנים.

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד. בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם למחלקת התעסוקה – אלתא. ת.ד. 330 אשדוד, 77120
על הפנים לציין מס' המשרה המבוקשת. סודיות מובטחת.

לארן ייעוץ ופיתוח בע"מ
* **מהנדס מכונות**
בעל נסיון בתכנון חלקי פלסטיק.
* **מזכירה**
בעלת שליטה מוחלטת באנגלית כולל הדפסה בעברית ובאנגלית
ידיעת גרמנית – יתרון. ושיון נהיגה הכרחי
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים
נא לפנות לטלפון 984103־03, רמת־גן.

למוסד ממלכתי דרושים
גברים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות
אנו מציעים:
• תפקיד דינמי ומעניין.
• אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית.
• קביעות בעבודה
• שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות
• תנאי שירות טובים
• אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמיים לאחר מספר שנות עבודה.
• אווירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.
– יתקבלו קצינים וחיילים שירותו כלוחמים ומפקדים ביחידות שדה, או קצינים להם רקע טכני.
– העבודה מוצעת גם למועמדים המשתחררים מצה"ל בחודשים אפריל – ספטמבר 86.
אם גילך עד 28, השכלתך תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה, פנה נא בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד 61392) עבור ח.ש. בציון קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון
– מועמדים מתאימים יוזמנו –

דרוש
מנהל מתפרה
מנוסה
להלבשה תחתונה וספורטיבית
ליצא במרכז הארץ
תנאים טובים למתאים
לפנות: 770157־03, 788284־03

לגדעון אברהם בסיק
דרושה
מוכרת מנוסה
הכרחית הופעה נאה ושליטה באנגלית וצרפתית שעות עבודה גמישות לקביעת ראיון 440418־03

למשרד אדריכלים
דרושים
1. אדריכל/ית
עם נסיון רב במבני ציבור
2. שרטטת / טכנאית
נסיון רב בתכניות עבודה
לפנות בכתב עם פרוט נסיון לת.ד. 1334 תל־אביב 33469־ל

בית־ספר מקיף עמק חרוד
אורט ישראל דואר שק נעול עפולה מקוד 18100
065־31694 065־31617
דרושים:
מורים
לשנה"ל תשמ"ז
1. מורה למתמטיקה ופיסיקה מישרה מלאה.
2. מורה להיסטוריה ציונות ואזרחות מישרה מלאה.
• על המועמדים להיות בעלי ניסיון בהכנה לבחינות בגרות ברמות 5 יחידות לימוד.
• ישנה אפשרות למגורים באחד הקיבוצים

לחברת יצוא
דרושה:
פקידה
דינמית ובעלת ניסיון למחלקת המכירות
למשרה מלאה.
התפקידים:
מזכירות כללית – טלפונים – קבלת קהל, הדפסה במעבד.
נא לפנות בכתב יד עם קורות חיים לת.ד. 1813 ת"א. עבור פקידה.

לחברה בינלאומית
ליבוא רכב
דרוש
מנהל מסחרי
אדמינסטרטיבי
למחלקת חלפים לרכב פרטי
בעלי כישורים מתאימים, ידע, ונסיון ושליטה בשפות עברית ואנגלית · מתבקשים לפנות בכתב־יד עם פירוט קורות־חיים לת.ד. 20302 תל־אביב, מיקוד 61202 (עבור מס. 100).
– סודיות מלאה מובטחת –

קיבוץ בית־ניר
מחפש
אחות מוסמכת
מגורים במקום
051־874363 בין השעות 17.00–20.00

בית החינוך המשותף נוה־איתן
דרושים לביה"ס לשנה"ל תשמ"ז
1. מורה להיסטוריה ולתולדות עם ישראל
מכיתה ד' עד יב'
2. מורה למתמטיקה
מכיתה ד' עד יב'
3. מורה למחשבים
מכיתה ד' עד יב'
4. מורה לאנגלית
מכיתה ד' עד יב'
5. מורה לטכנולוגיה
6. לבורנט/ית למשרה מלאה
נא להתקשר בשעות הבוקר
להנהלת ביה"ס 2־1־83540־065
בשעות הערב: 89048־065 ליהקה או 89744־065 חנה

רמות בע"מ
דרוש/ה
עוזר/ת מינהלן פרוייקטים
תכונות נדרשות:
* ידע בהנהח"ש
* ידע ביבוא–יצוא
* ידע בהזמנות
רצויה הכרת המערכת באוניברסיטה ת"א.
להתקשר 428765־03

קופירייטר מנוסה
טלפון: 221177
תנאים טובים – סודיות מובטחת
פרסום אדמון

לחיל האויר
דרושים
מהנדסי תעשיה וניהול
מהנדסים אזרחיים (בנין)
הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול
כשורים נדרשים:
יוצאי צבא
פרופיל רפואי 65 ומעלה
עד גיל 30
המעוניינים יפנו בכתב לד.צ. 02348 או לטלפון 693800־03, 234735־03

Tedea Ltd.
לתעשיה בק"מ דרושים מפעילים לבית מלאכה לתפעול מכונות C.N.C
הכשרה תינתן במקום. 5 ימי עבודה.
מגורים: הרצליה, רעננה, כפר סבא.
טל: 057039־052 בערב.

חייל/ת משוחרר/ת
קוראים לי יוסי
וגם אני חייל משוחרר
כבר בתחילת הדרך בחרתי
בקידום מכירות
סוג עבודה שיכול להכניס המון כסף במינימום זמן.
אחרי שנה של עבודה אני יכול להרשות לעצמי יותר.
מה דעתך על הדרך?
התקשר/י כבר!! 34688־053 יוסי
063־39627 משה.
מוגבל לאזור חדרה נתניה בלבד!!!

לחברה עסקית גדולה
בתל־אביב
דרושה
מזכירת מנכ"ל
הכישורים הנדרשים:
* השכלה תיכונית – רצוי אקדמאית
* ידיעות אנגלית – חובה
* נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות מזכירות
* נסיון בהדפסה עברית ואנגלית.
נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 1469 תל־אביב
עבור מזכירת מנכ"ל.

לחברה ארצית בענף השרותים
דרוש
מנהל חשבונות
כישורים: בעל ידע בהפעלת מחשב + מערכת שכר: נסיון של 3 שנים לפחות.
רצוי תושב אזור תל־אביב.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים וטלפון אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040.
סודיות מובטחת.

מהנדס מרכז המגמה לאלקטרוניקה
מהנדס מורה לאלקטרוניקה
מהנדס מכונות – מורה למקצועות טכנולוגים
דרושים לבית הספר המקיף העירוני בצפת בשיתוף רשת עמל
למתאימים הטבות מיוחדות
069־30144, 069־30274 בערב. ת.ד. 161 צפת.

תחבורה ציבורית: איך לצוד הנוסע שיש לו ברירה

מאת אריה ארד

הניסיים הערכים זה זמן מה באוטובוס הדו־קומתי של „אגד" ובאוטובוס המיפרקי של „דן" בזמן שהסובסידיה לתחבורה הציבורית הולכת ונמוגה, יכולה לשמש נקודת ציון בחשיבה השיווקית של שני הקואופרטיבים. השאלה הצריכה להטריד אותם היא, כיצד לזכות בנוסע הברדן יותר, היכול להרשות לעצמו — ובפועל אכן עושה זאת — לנוסע ברכבו הפרטי. לגבי הממשלה והרשויות המקומיות זו בעיה של השקעה בתשתית; אולם לגבי הקואופרטיבים זו שאלה קיומית. למרות שסיבסוד התחבורה עוד נמשך, נראה שלא רחוק היום שהממשלה תחדל מכך לגמרי. הקואופרטיבים יצטרכו אז לעמוד על רגליהם שלהם. שיטת הקוסט פלוס לא תוכל עוד לקיים אותם.

מבחינת הקואופרטיבים עשויים אוטובוסים גדולים יותר לייעל את מתן השירות. אותה כמות של נהגים תוכל להוביל נוסעים רבים יותר באוטובוסים גדולים יותר. אולם אם ייעשה הדבר על חשבון התדירות, עלול לצאת שכר המובילים בהפסד.

למכור יותר נסיעות

מכאן הצורך בהגדלת מספר הנוסעים, לשם כך חייבים הקואופרטיבים למשוך את הקהל המפונק והברדני יותר, היכול והמוכן לשלם בעד שירות מעולה. מאידך הם חייבים לעודד את כלל הלקוחות להרבות בנסיעות. אחד הקשיים שאיתם נאלצים עתה הקואופרטיבים להתמודד, הוא הירידה במספר הנוסעים בעקבות העלאת המחירים התלולה בקיץ. בקיצור, עליהם למכור יותר נסיעות.

כפי שאני רואה את הנושא, על גורמי התחבורה הציבורית להתמודד בארבעה תחומים: תעריפים ותמחיר, שירות משופר תמורת תשלום נוסף, עידוד נסיעות תיירותיות ועישון.

כרטיסי נסיעה חופשית — בתשלום

באשר לתעריפים, הדמה שאין מנוס מהנהגת כרטיס נסיעה חופשית תמורת תשלום, במקום הכרטיסיות הקיימות הכוללות מספר מוגדר של נסיעות בתעריף אחיד. מה שחסר הוא כרטיסי נסיעה חופשית תקופתיים ואזוריים. תקופתיים — כלומר לשבוע, לחודש לחצי שנה ולשנה (למשל). אזוריים — כלומר עירוניים, מטרופוליטניים, בין־עירוניים מוגבלים וכלל ארציים. המשמעות היא, שתמורת תשלום חד־פעמי מראש יהיה בעל הכרטיס רשאי לנסוע ככל שירצה בכל הקווים בתקופה ובאזור הקבועים.

הן הקואופרטיבים והן משרד התחבורה רוצים בכך, אולם אין מנהיגים את הכרטיס בשל מחלוקת המחירית על הכמות הממוצעת של נסיעות, שיבצע הנוסע הממוצע. האם יסע פעם ביום, פעמיים, שלושה? ואיך יתחשבנו „אגד" ו„דן" ואולי גם הרכבת בינם לבין עצמם?

כתוצאה מכך מתעכבת הוצאת כרטיסי הנסיעה החופשית, בעוד שאוטובוסים רבים נוסעים ריקים. למעשה אפילו הדרכים נסתמות ברכב פרטי. מוטב איפוא להתחיל לתקופת נסיון של שנה ולראות כיצד יפול הדבר. הממשלה יכולה אולי להבטיח לקואופרטיבים לתקופה זו רשת בטחון, כדי שאם יפלו, לא ישברו את הראש. אבל צריך להתחיל מאיפושהי נקודה.

„מחלקת עסקים"

הכנסת האוטובוסים החדשים יכולה להיחשב לנקודת ציון שממנה אפשר להתחיל לשקול הנהגת „מחלקת עסקים" באוטובוסים הבין־עירוניים. „מחלקת העסקים" צריכה להבטיח מועד יציאה קבוע, קליטה יותר נוחה של הנוסע ללא כל תור, מקום מסומן, מושב נוח ומרווח מצוייד בשולחן לעבודה תוך כדי נסיעה. אפשר גם לשקול הגשת כיבוד בהתאם למשך הנסיעה. האוטובוס הדו־קומתי נוח במיוחד לניסוי כזה.

הנסיעה ב„מחלקת העסקים" תעלה במובן יותר; בכמה יותר — זה טעון בדיקה וניסוי.

עידוד הנסיעה התיירותית

העניין השלישי הוא עידוד הנסיעה התיירותית. כאן על הקואופרטיבים להעמיק את חדירתם לעסקי חבילות התיור ולהציע מלונות, שירותי השכרת רכב וכדומה.

הקואופרטיבים כבר פועלים במידה מה בתחומים אלה והם צריכים לחשוב על העמקת הפעולות והרחבתן כשם שחברות תעופה משווקות שירותי קרקע כדי למלא את מטוסיהן, כך ממש צריכים הקואופרטיבים לפעול כדי למלא את האוטובוסים שלהם בקווים הבין־עירוניים הסדירים שלהם.

העישון

ושאלה אחרונה היא שאלת העישון בנסיעות בין־עירוניות. החוק אסר כליל את העישון באוטובוסים ובכך הביא את מחצית האוכלוסיה הבוגרת מכלל הלקוחות הפוטנציאליים של הקואופרטיבים.

כאן יש לתקן את החוק ולהגמיש, כך שגם מי שאינו מוכן להימנע מעישון אפילו למשך שעה, לא כל שכן לחמש שעות, יוכל להימנות עם הלקוחות הפוטנציאליים של התחבורה הציבורית.

הנקודות שהעליתי באות להמחיש את אורח החשיבה הדרוש לגורמי התחבורה הציבורית. פשוט צריך להרגל, שלא הנוסע רץ כעת אחרי האוטובוס. הוא היה עתה ללקוח מפונק ובררני, שעל המובילים לרצותו, מפני שלו יש ברירה — ומה לעשות — הוא עומד בדרך. מרגע שהרעיון הזה ייקלט אצל הקואופרטיבים, הם יוכלו להתחיל לצאת למרחב.

אוטובוס דו־קומתי של אגד ממתין לנוסעים בכניסה למלון המלך שלמה באילת.

שני דגמי אוטובוסים חדשים פותחו באחרונה במרכבים. אוטובוס לשירות בין־עירוני המורכב על שלדה מ.א.נ. — H.O.C.L. 280 כ"ס, 51 מקומות ישיבה. דגם זה ישרת מועצות אזוריות, טיולים עממיים והסעת תיירים. האוטובוס מצוייד במזגן אויר ומותאם לתנאי הארץ. מחירו נמוך בכ־15,000 דולר מאוטובוס מיובא משוג זה. כן פיתחה מרכבים מיניבוס המורכב על שלדת וולבו 315, 170 כ"ס, 29 מקומות ישיבה. נציגי משרד התחבורה והתיירות ונציגי חברות תחבורה וטיולים בארץ, הביעו שביעות רצון רבה בתום שני סיורי הדגמה. בעקבות הסיורים נמסרו למרכבים מספר הזמנות. צילום: עדי כהן

גם תושבי תל־אביב יזכו לחזות במכוניות, שישתתפו במירוץ המכוניות הראשון השנה, שיתקיים באשקלון בחול המועד פסח. בשבת הבאה תיערך תהלוכה של המכוניות המשתתפות במירוץ לאורך הטיילת התל־אביבית וברחובות העיר. בראש השיירה תסע מכונית מירוץ יוקרתית — אודי קוטרו טורבו 2200 — בתצלום — שתובא במיוחד מאירופה כדי לפתוח את המירוץ בהקפת ראווה. לבד מהאודי 2200 מגיעה למירוץ קבוצת נהגים אירופית, המשתתפת דרך קבע באליפויות ראלי באירופה. לראשונה ישתתפו נהג מרוצים ברמה בין־לאומית במירוץ מכוניות בישראל והם יתחרו במסגרת מיקצה בין־לאומי בנפח פתוח. הקבוצה תגיע עם חמש מכוניות: רנו 5 אלפין טורבו 1397, גולף GTI 1.8, גולף GTI 1.6. אסקורט KM II 2000 RS ומיצובישי לנסר טורבו.

ברה"מ: אין אשרות לישראלים

מאת דויד מושיוב

בפדרציה הבין־לאומית של ארגוני תיירות־נוער, המארגנת סיורים לברה"מ ולסין לנוער ולסטודנטים, חברה גם איסתא, איגוד סטודנטים ישראלי לתיור. איסתא פנתה בבקשה לפדרציה הבין־לאומית, „פיטו", לאפשר גם לישראלים להשתתף בסיורים לשתי המעצמות הקומוניסטיות.

הסובייטים הודיעו לפיטו, כי לישראלים לא ינתנו אשרות כניסה. מסין עדיין לא נתקבלה תשובה.

בשבוע החולף התקיים בישראל כנס האביב של פיטו, בהשתתפות 70 נציגים מארצות שונות. המשלחת היחידה שביטלה בואה, היתה משלחת ארה"ב.

מנכ"ל איסתא אוריאל ישיב מסר, לסופר „דבר", כי איסתא הזמינה את הפדרציה לקיים את ועידת פיטו בעוד שנתיים בישראל.

חברת איסתא פותחת בימים אלה במבצע טיולים ובו בין היתר מסלול חדש בשם „אירופה דרייב", לאורך מסלול של 2500 ק"מ [illegible] צמוד, כאשר המכוניות ובתי המלון מוזמנים מראש. המחיר הוא 999 דולר וכולל לינה במלונות, ארוחת בוקר וטיסת שכר הלוך ושוב. משך הסיור הוא 15 יום.

אוסטריה ב־18 דולר ליום

נתיבי אויר אוסטריים מציעים מיגוון של חופשות וחבילות נופש באתרי התיירות של אוסטריה כחוות בריאות ובאתרי מרפא. כן יש הצעות לחובבי ספורט הכוללות טניס, גולף, רכיבה על סוסים, טיפוס הרים.

חבילות נופש משפחתיות כוללות שורה של אתרי קיט באזורים שונים של אוסטריה והן מבוססות על חצי פנסיון בחדרים עם שירותים צמודים ובמחירים מ־18 דולר לאדם ליום.

כן מוצעות חבילות בוינה, בזלצבורג ובאינסברוק. לדוגמה, מחיר חבילה בת 4 ימים ו־3 לילות במלון מדרגת 4 כוכבים בחדר זוגי. בוינה עולה 148 דולר. חבילה דומה בזלצבורג עולה 168 דולר ובאינסברוק, 87 דולר.

4 מיליון דולר לעידוד התיירות האירופית לישראל

משרד התיירות, התאחדות המלונות ושאר הגורמים הנוגעים בדבר פותחים במסע שיווק נרחב באירופה, לשם עידוד התיירות לישראל. במסע יושקעו 4 מיליון דולר.

התכנית מתבססת על תייר, שביקר בישראל ומראה לידידיו אלבום תמונות ממראות הארץ ואפשרויות התיור בה. המסע יערך בבריטניה, בצרפת, בגרמניה, בארצות סקנדינביה, באיטליה, בהולנד ובשווייץ.

לעומת הירידה הניכרת במספר התיירים מארה"ב, התיירות האירופית כמעט שלא פחתה, אפילו גדלה. בחודשיים הראשונים של השנה באו מגרמניה אלף תיירים, גידול של 5 אחוזים לעומת התקופה המקבילה אשתקד; מבריטניה — 18 אלף תיירים, גידול של 6 אחוזים, מצרפת 17 אלף תיירים, גידול של 4 אחוזים. התיירות משווייץ גדלה ב־44 אחוז ומארצות סקנדינביה, ב־27 אחוז. אשתקד באו לישראל 766 אף תיירים מאירופה, לעומת 426 אלף מארה"ב.

„פן אמריקן": תרגיל שהצליח

הצרפתים מגלים רגישות נוכח פעילות האמריקאים בפאריס

מאת אריאלה וולטן

בחודשיים הראשונים של פעולתה בקו הישראלי טסה „פן אמריקן" בתפוסה ממוצעת של 37.5 אחוז, כלומר 40 נוסעים בממוצע לכל טיסה. אולם, פן.אם. פתחה את הקו בעונת שפל, דבר תמוה לעצמו.

מאז עלתה התפוסה אף מעבר ל־70 האחוזים וראשי החברה מרוצים. הקטע פאריס — תל־אביב מוסיף 70־80 נוסעים ביום לטיסה הטרנס־אטלנטית ניו־יורק־פאריס וממלא את הג'מבו בקו זה. החודש העלתה החברה את תדירות טיסותיה לתל־אביב מחמש בשבוע לשבע וזו הוכחה לחשיבותה של ישראל בעיני „פן אמריקן".

רק לשם השוואה: מאז נובמבר צימצמה החברה האמריקאית המתחרה, ט.וו.אי, פעמיים את מספר טיסותיה לישראל. לראשונה פחת מספרן מ־22 בשבוע ל־8 ועתה, ל־6. ט.וו.אי טסה לארץ בשנה האחרונה בתפוסה של 50־60 אחוז בלבד.

פן.אם. פועלת בשיטת ההזנה. היא מביאה נוסעים ממקומות שונים ליעד אירופי ומשם הם מזינים את הקו הטרנס־אטלנטי. בדומה היא מביאה נוסעים ממקומות שונים ביבשת האמריקאית לניו־יורק והם ממלאים יחד את הג'מבו היוצא לאירופה. אם, למשל, נוסע מדרום אמריקה יכול עתה לבחור גם בפן.אם. בטיסתו לישראל, זה בוודאי מוסיף נוסעים. דבר זה אי־אפשר לבחון רק על פי התפוסה בקטע שבין פאריס ותל־אביב.

ואכן, בשנה האחרונה אין פן.אם. מפסידה עוד.

לא להרגיז את הצרפתים

בינתיים מסתובבת שמועה עקשנית שפן.אם. עושה מאמץ גדול בפאריס למכור את הקו התל־אביבי במחירים מוזלים מאד. כאשר ביקשתי לבדוק שמועה זו בחודש שעבר עם מקורות צרפתיים, נאמר לי שזה לא נכון אבל השמועה עדיין רווחת.

שאלתי על כך את גד מוריץ, מנכ"ל פן.אם. בארץ, והוא הכחיש זאת מכל וכל. „אנחנו דווקא מנסים להוריד פרופיל בפאריס כדי לא להרגיז את הצרפתים", אומר מוריץ.

„אייר פראנס" מרחיבה שירותיה

„אייר־פראנס" אכן רגישה מאד לתחרות האמריקאית. חברת־התעופה הצרפתית היא הי־צאנית השלישית בגדולה לאחר יצרני המכוניות „רנו" ו„פז'ו". תרומתה למשק הצרפתי במטבע חוץ הסתכמה אשתקד ב־2 מי־ליארד דולר ברוטו, 57 אחוז מכל הכנסותיה, או כ־715 מיליון דולר נטו. בתשעת החודשים הראשו־נים של השנה הובילה קרוב ל־10 מיליון נוסעים, תוספת של 3 אחוזים, בהשוואה לאותה התקו־פה בשנת 1984. תפוסתה המ־מוצעת מתקרבת ל־70 אחוז. אר־לם העליה במספר נוסעיה למורת התיכון גדולה מן הגידול הממו־צע ומגיעה ל־4.5 אחוזים.

החברה נתונה במאמץ גדול להרחיב את שירותיה ליעדים נוספים באירופה, באפריקה, ובאסיה וכן את שירותי המטען שלה. בין היתר הולה לכלול את קיסריה בין מגרשי הגולף שהיא מוכרת לנוסעיה. לקו הישראלי נוספה החודש מחלקת עסקים. באחרונה נחתם הסכם תעופה חדש בין צרפת ובריטניה, המאפשרת ל„אייר פראנס" לטוס לכל יעד בממלכה המאוחדת. כבר נפתח קו חדש מפאריס לבירמינגהאם.

כן בזמן הולה „אייר פראנס" להגיש חינם משקאות, לרבות שמפניה, גם במחלקת התיירות בטיסות למרחקים בינוניים, כפי שהיא עושה בטיסותיה הארוכות. השנה תחליף את כל המושבים במחלקת התיירות במושבים חדשים, נוחים ומרווחים יותר. לפני כן החליפה את מושבי המחלקה הראשונה בכורסאות מפוארות, שבלחיצת כפתור הופכות לכורסאות שינה נוחות מאד.

החברה מציעה גם שירותים מיוחדים לנכים, רופאי החברה מסווגים את הנכים על פי השירותים הדרושים להם. המרבים בטיסות יכולים להצטייד בכרטיס רפואי מיוחד, שמנפיקים רופאי החברה וסוג הנכות מצויין בכרטיס הטיסה.

הצרפתים אומרים, שאם החברות האמריקאיות יממשו את התכל, תרדוש פאריס לעודד רוויזיה בהסכמי התעופה המיושנים בני 30 השנים במגמה לצמצם את זכויות הטיס של האמריקאים. מול איום זה יש לפן.אם., כמו גם לט.וו.א. סיבה טובה להוריד את הפרופיל.

תענוג בריא במעיינות המרפא והנעורים ברומניה

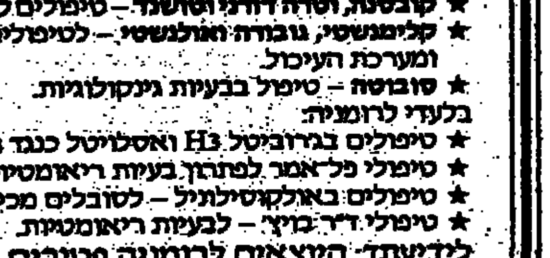

ב־1986 תוכלו ליהנות משנת בריאות במחירים מוזלים. טיפולים למשך שלושה שבועות באתרי המרפא והבריאות הידועים בעולם:

★ פליקס והרקולנה — טיפולים במחלות ריאומטיות.
★ קובסנה, וטרה דורני וטושנד — טיפולים לחולי לב וכלי דם.
★ קלימנשטי, גובורה ואולנשטי — לטיפולים בחולי כליות ומערכת העיכול.
★ סובוטה — טיפול בבעיות גינקולוגיות.

בלעדי לרומניה:

★ טיפולים בגרוביטל H3 ואסלביטל כנגד תופעת הזדקנות.
★ טיפולי פל־אמר לפתרון בעיות ריאומטיות כרוניות.
★ טיפולים באולקוסילתיל — לסובלים מכיב קיבה.
★ טיפולי ד"ר בוריץ — לבעיות ריאומטיות.

לידיעתך: היוצאים לרומניה פטורים מתשלום 20% היטל על כרטיסי טיסה

המחיר לשלושה שבועות החל מ־$307

להזמנות פנה לסוכן הנסיעות שלך.
למידע נוסף כתוב או צלצל אל משרד התיירות הרומני

גזור ושלח
לכבוד משרד התיירות הרומני
רח' בן יהודה 1, תל אביב 69181, טל. 03־663536
אבקש לשלוח אלי חוברת מידע על אתרי המרפא ברומניה.
שם ____
כתובת ____

שבעה תכשירים בערכה אחת

חברת התרסיסים, סדקולור, הוציאה ערכה שימושית המכילה שבעה תכשירים להגנה על הרכב מפני פגעי העונה. בערכה:

● תרסיס מונע אדים, המשאיר את החלון שקוף ונקי בכל מזג אוויר;

● סטרט־סן — מגן לחות, היוצר שכבת צפוי אשר דוחה לחות ורטיבות ומונעת קצרים ובכך מאפשר התנעה מהירה של הרכב;

● סדקליר — תוסף למי מתיז השמשות, הממיס בקלות שומנים, צואת צפורים או כל לכלוך אחר, גורם להחלקת המגבים על גבי השמשה ובכך מונע הישחקות הגומי של מגבי השמשות;

● רדיאטורסן — אנטי־פריז, המעלה את נקודת רתיחת המים, מוריד את נקודת הקפאון, אינו פוגע בחלקי המתכת והגומי, משאיר את המים ברדיאטור צלולים ומונע חלודה;

● קרבורטורסן — תרסיס לניקוי פנימי וחיצוני של המאייד ללא צורך בפירוק המאייד ממקומו. התכשיר ממיס משקעים ושומנים בתוך המאייד ומחוצה לו, פותח את מעברי הדלק הסתומים וגורם פעולה תקינה של המאייד.

● WO־404 תרסיס לשחרור ברגים, מנעולים וצירים.

כדי להנעים את הנסיעה צירפה חברת סדקולור לערכה גם ריחנית, המפיצה ריחות נעימים בכלי הרכב.

אופן השימוש בכל התכשירים הוא קל ביותר ואינו מצריך ידע ומומחיות.

חנות פטורה ממכס במלון „נפטון" באילת

חנות פטורה ממכס נפתחה במלון „נפטון" באילת. החנות מיועדת רק לתיירי חוץ במטבע זר בלבד.

רשיון נהיגה בין־לאומי חדש

רשיון נהיגה חדש הולך ותופס את מקום הרשיון הישן והמסורבל. הרשיון החדש מונפק בתחנות הסבה מיוחדות המוסמכות על־ידי משרד התחבורה ויש לו תוקף לכל דבר. הוא עשוי פלסטיק עבה, גודלו כגודל כרטיס אשראי ועליו תמונה צבעונית. הוא מונפק בדיקות ספורות.

חידוש נוסף בדגמי ב.מ.וו. שהוצגו לראשונה השנה. הוא דגם 325 אי בעל גג מתקפל. על מנת לאפשר לנהג ברכב ולנוסעים ליהנות מנסיעה באוויר הפתוח, פיתחו אנשי ב.מ.וו רכב ספורטיבי ואלגנטי בעל מערכת פשוטה וקלה להפעלת גג מתקפל. מערכת פתיחת הגג, המופעלת בלי כל קושי על־ידי אדם אחד, בנויה מ־6 מוטות הינך ומ־6 סוגרים. תהליך הפתיחה/סגירה נעשה במערכת המואצת על־ידי שתי לחיצות קלות על דוושת הדלק. הגג עצמו מתקפל ונכנס בקלות למארז, הממוקם בין גב המושבים האחוריים ותא המטען האחורי. הגג עשוי מבד רך שזור סיבי גומי להגנה מפני פגעי מזג האוויר. הבד האלסטי מבטיח גג מתוח ומהודק, המתחבר בקלות ובאטימות מלאה אל גוף המכונית ולחלונות. החלון האחורי הקבוע בגג המתקפל עשוי מחומר פלסטי בעל סיבי זכוכית, שעבר תהליך כימי מיוחד המונע סריטות וחדירת מים. מערכת הקירור והחימום שברכב פועלת בחלקו האחורי בדיוק, כפי שפועלת ברכב בעל גג קבוע.

מלון אשל בחוף הים הרצליה

חבילת נופש מיוחדת לחברי הקיבוץ
* חדר המוזמן ע"י הקיבוץ
ל־6 ימים היום ה־7 חינם.

לקראת הפסח
30.־ ש"ח בלבד (כולל מע"מ)
ליחיד בחדר זוגי + ארוחת בוקר. ילד בחדר הורים חינם.

הזמן עוד היום טל. 052־77431־70208

מסחר

DALE. דייל ישראל תעשיות אלקטרוניקה בע"מ **DALE ISRAEL** Electronics Industries Ltd.

למפעלנו בדימונה דרושים

* **מנהל ייצור** — הכישורים: מהנדס חשמל/מכונות; בעל נסיון של 5 שנים לפחות בניהול ייצור; ידיעת השפה האנגלית חובה.
* **טכנאי מכונות לאחזקה** — הכישורים: רצוי נסיון של שנתיים לפחות.
* **אחראי למשמרת ערב** — הכישורים: טכנאי מכונות או בעל רקע מכני מתאים.
* **לבורנט/ית כימי/ת** — הכישורים: בעל/ת ידע בשפה האנגלית.

המגורים באזור דימונה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם למחלקת כוח אדם, רח' האופן 2, אזור התעשיה חולון 58814. סודיות מובטחת.

הרעיון קם ויהי בדימונה

תדיקר המזון ברכבת־חריאן

דרושים

* **מתקינים** למזגני אויר לרכב. בעלי נסיון מוכח של שנתיים לפחות.
* **חשמלאי רכב.**
* **מכונאים רכב.**
* **מחסנאי טכני.**

מועמדים מתאימים יפנו בימים א'־ה' בשעה 17.30 לתדיקר אזור התעשיה חולון, רח' הבנאים 32 ליוסי יעקובסון.

קל־דלת || מקדמי/ מקדמות מכירות

לתערוכת אדם ומעונו

למתאימים:

* אפשרות של קביעות בחברה גם לאחר התערוכה
* אפשרות קידום לתפקיד מנהל מכירות!!!

לקביעת ראיון חייג 03-244093

למפעל תעשייתי בענף העץ במרכז הארץ

דרוש

מנהל מכירות

* בעל תואר בכלכלה או בהנדסת תעשיה וניהול.

המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 238 נס־ציונה.

למפעל תעשייתי עתיר ידע במרכז הארץ

דרושים/ות

משרה מס' 3368:

חוקר/ת פלילי/ת

* נסיון בתחום ניהול חקירות פליליות ושוהר חמידות.
* גיל עד 35 שנה.
* רצוי יוצא/ת משטרה/מצ"ח.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולצרף קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל: ת.ד. 19115 תל־אביב מיקוד 61190 (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).

מועמדים מתאימים ייענו — סודיות מובטחת —

NORTH HILLS TRADING - (N.H.T) LTD.

חברת NORTH HILLS ELECTRONICS, INC. — מארה"ב,

הקימה חברת בת בישראל, NORTH HILLS ISRAEL LTD לפיתוח, ייצור ושיווק ספקי כוח צבאיים.

למפעל החברה המוקם ביקנעם דרושים:

1) **מהנדסי אלקטרוניקה:**
2) **מהנדסי מכונות:**
3) **הנדסאי אלקטרוניקה:**
4) **מהנדס מכירות:**

החברה מציעה אתגרים מעניינים בפיתוח מערכות המרת הספק. עדיפות תינתן לתושבי יקנעם.

מועמדים לאחר שירות צבאי, מתבקשים לפנות לחברת נורת' הילס ישראל בע"מ — ת.ד. 538, הרצליה 46105 — טל. 052-555080 למר אהרון גרינברג

ארגמן תעשיות

יבנה, ת.ד. 172, טל' 08-437811

למפעלנו דרושים:

א. למחלקה הטכנית

* **מהנדס מכונות לאחזקה** בעל נסיון בתעשיה לעבודות הרכבה של ציוד חדש:
* **חשמלאים תעשיתיים** — הכשורים: ידע בחשמל תעשייתי. בעל רשיון מוסמך או עוזר.
* **מכונאי אחזקה** — הכשורים: בוגר ביה"ס מקצועי. נסיון שנה אחת לפחות בתעשייה, רצוי בתעשייה הכימית.

ב. למחלקות הייצור.

* **אחראים בחדר בקרה (מנהלי משמרת)** — הכישורים: בוגרי ביה"ס מקצועי ו/או 12 שנות לימוד לפחות. כושר לניהול צוות עובדים. בוגרי צה"ל, בעלי כושר בריאותי תקין. נכונות לעבודה ב־3 משמרות.
* **מפעילי מכונות בכירים** — הכישורים: 10 שנות לימוד; ידע בסיסי בשפה האנגלית (קרוא וכתוב); כושר טכני; בוגרי צה"ל, בעלי כושר בריאותי תקין; נכונות לעבודה ב־3 משמרות.

בדבר פרטים נוספים, נא לפנות למח' כח־אדם.

BB דן אנד ברדסטריט (ישראל) בע"מ

דרושה/ה

פקיד/ת גבייה

תיאור התפקיד:
- ארגון מערכת גבייה
- ביטחון עצמי
- ניסיון קודם — יתרון
- אנגלית — יתרון
- כושר ארגון והתמדה

עובד/ת הוצאה לאור

תיאור התפקיד:
- הרצת פרוייקטים משלבי כתב יד ועד להפצה
- אחריות על איסוף מודעות פרסום או הפקתן

כישורים:
- ניסיון קודם בתהליכי הוצאה לאור
- אנגלית — יתרון
- כושר ביטוי בכתב ובע"פ
- יכולת עבודה בצוות
- נכונות לעבודה קשה

תנאים: 5 ימי עבודה בשבוע. משרה מלאה

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 20001 ת"א 61200 עבור "פקיד גבייה".

לחברה תעשייתית גדולה באזור חיפה

עורך דין ללשכה המשפטית

תחומי העסוק המשפט האזרחי

מהנדסי כימיה בוגרי 83/86

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המספר 866 ע"ג המעטפה

נפל — מחפשים עבור לקוחנו **מנהל מפעל** (באיזור השרון, המונה 18 איש)

למפעל תעשייתי דרושים

* **מנהל חשבונות ראשי — מדופלם** נסיון בתעשיה, יצוא ויבוא, והפעלת מערכת ממוחשבת.
* **מנהל ייצור** — נסיון בתעשיה חובה. למתאימים תנאים טובים.

לחברת תוכנה דרוש **מתכנן/מתכנת ע"א**

* נסיון מוכח של 2 שנים לפחות בתכנות COBOL
* הכרת מחשב IBM 3083
* ידע ונסיון ב־IDMS של שנה לפחות.
* כושר ניהול ויכולת לעבודה עצמית.

טל' 03-337967

למפעל תעשייתי גדול בגוש דן דרושים

1. **מכונאי אחזקה**
2. **מכונאי מלגזות/רכב**

לבי"ס תיכון עיוני ברמת־גן דרושים **מורים**

* למחשב * מתמטיקה * פיסיקה * כימיה * ביולוגיה * התעמלות.

האוניברסיטה הפתוחה

למחלקת למידע למירשם ולמעקב

* דרוש/ה במשרה מלאה

סגן/ית למנהלת המחלקה

---

l'"מצודה" — סוכנויות לביטוח בע"מ

דרוש

אחראי מחלקת ביטוח חיים

כישורים:
* סקיר בעל ידע ונסיון בביטוח חיים
* הכרות טובה של תוכניות ומיסוי

לראיון לפנות לדן מחש טלפונים: 200241, 03 — 292522

האוניברסיטה הפתוחה

דרוש

חשב שכר ראשי

הכישורים הדרושים:
* נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בתפקיד זהה.
* נסיון בהכנת משכורות ממוחשבת.
* ידע מעמיק בחוקי מס־הכנסה ובטוח־לאומי.
* הכרת מערכת השכר הציבורית.
* יכולת לעבוד בצוות ולקיים יחסי אנוש טובים.

נא לפנות בכתב למח' כוח־אדם, ת.ד. 39328, תל־אביב 61392, ולצרף קורות חיים.

לחברה גדולה במפרץ חיפה דרוש **מנהל חשבונות בכיר**

מועצה מקומית קצרין דרושים

1. **פסיכולוג חינוכי/קליני**
2. **מרפא בעיסוק לילדים**
3. **מורים לאנגלית.**
4. **יועצת חינוכית.**

קרני הנדסה עירד דרושים

1. **מהנדס/הנדסאי**
2. **חשמלאי/מכשירן**

דרוש **מכונאי להלבשה תחתונה**

טל: 052-65362, 03-9324205 (בערב)

למשרד עיצוב תעשייתי/גרפי דרוש **מעצב/ת**

בוגר בצלאל · המכון הטכנולוגי, רצוי בעל נסיון לפנות לו 03-263292

ללהקה מפורסמת דרושה **זמרת** בעלת הופעה מרשימה בלבד

דרושה מזכירה למנהל חברה

שפת אם אנגלית חובה 3 שנות נסיון לפחות, מקום העבודה ראשון לציון. תנאים טובים

לפנות טלפונית 03-952331-2 או בכתב לת.ד. 500 ראשל"צ

דרוש/ה **רוקח/ת מוסמך/ת**

סייעת

גיזבר/מרכז משק למושב אמץ

נא לצרף בכתב־יד קורות חיים + ניסיון בעבודה + המלצות בכתב ולשלוח למזכירות מושב אמץ ד.נ. חפר 38870

למשרד אדריכלים **הנדסאי/ טכנאי** 5 שנות נסיון לפחות 03-238863, 03-225788

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.

אנו עוסקים בפיתוח וייצוא תוכנה לשוק הבינלאומי.

לחברתנו דרושים:

* **ראשי צוותים פיתוח תוכנה** — נסיון נדרש: 4-5 שנים של עבודה בקובול; ניהול צוות תוכניתנים; רצוי הכרת מחשבי VAX/VMS
* **תוכניתנים** — נסיון נדרש: שנתיים נסיון בקובול; רצוי הכרת מחשבי VAX/VMS

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לכתובת: רחוב אבא הלל 12 רמת־גן מיקוד 52522 עבור אהובה — סודיות מובטחת —

פטרוגז אנשים חמים

לחברתנו בראשון לציון דרוש **טכנאי גז** לביצוע עבודות בשטח

יועדף טכנאי גז, בוגר קורס רמה 1 או רמה 2.

לפרטים נא לפנות לטל. 03-995995 בין השעות 08.00-16.00

ת.ד. 714 ראשון לציון 75106

לפרויקט ריהוט בניגריה דרוש **נגר תעשייתי** לעבודה מיידית. נסיון של 10 שנים לפחות

לחברה לתשתיות תקשורת דרוש: **נהג סמיטריילר**

כישורים:
* רשיון ח' חובה.
* יכולת השתלבות בעבודת צוות בהתקנות חוץ.
* יוצא צבא.
* מגורים באזור ת"א

טלפון: 03-229631

למושב קדש ברנע (ליד מסוף ניצנה) דרוש **מתחזק קו מים**

אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי **המחשב** אתר אנחנו מחפשים!!!

חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)

אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

אראל בקרה בע"מ

אראל הינו מפעל מקבוצת ארגמן המתמחה בפיתוח וייצור מערכות בקרה ממוחשבות לתעשיה

דרוש/ה

מהנדס/ת בקרה לשיווק

התפקיד כולל איפיון מערכות, תמיכה ועזרה בהתקנתן בחו"ל וקיום קשר עם סוכנים ולקוחות.

* בעל/ת נסיון מוכח בתחומי הבקרה והשיווק.
* אנגלית טובה — הכרחית.
* שפות נוספות — יתרון.

לקביעת ראיון, נא לפנות טלפונית 08-437811 או בכתב אל ת.ד. 172 יבנה מ. 70600. סודיות מובטחת

לחברה בארה"ב העוסקת בפתוח של אמצעים מיוחדים בטכנולוגיות משולבות של אלקטרוניקה מכניקה ואופטיקה

דרושים

מהנדס והנדסאים

עם נסיון של 5 שנים לפחות בפתוח התחומים הנ"ל

* עדיפות לנסיון בתחום מעגלים אנלוגיים מכניקה עדינה ומנגנונים מיוחדים.
* ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

תנאי התקשרות: חוזה לשנתיים לפחות.

בית־ספר יסודי ביגור מעוניין ב— **מורה** לכיתות ד'־ו', בוגרת אורנים ללא מגורים במקום

למשרד נסיעות דרושה **פקידה להנהח"ש (סוג 2)**

מנהל/ת חשבונות

משהב 50 חברה לשכון בנין ופתוח בע"מ

למשרדנו בתל־אביב דרוש

עוזר לחשב

ידע ונסיון בחשבונאות וחישובים מסחריים — הכרחי.

רק בעלי נסיון יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 2770 תל־אביב.

לחברת תקשורת בתל־אביב דרושים

1. **בעל/ת שליטה מוחלטת באנגלית** + הדפסה באנגלית
2. **בעל/ת שליטה מוחלטת בשפה האנגלית** לעבודה במשמרות.
3. **פקיד מעולה** עם שליטה טוב בשפה האנגלית לעבודה לאחה"צ והערב.

למועצה אזורית תמר — בית הספר האזורי "עין גדי" דרושים לשנת הלימודים תשמ"ז **מורים למקצועות** הבאים:

* מתמטיקה
* ערבית
* הסטוריה
* אזרחות
* כלכלת בית
* חנוך גופני בנים

לגטר צרכי צילום (2000) בע"מ

דרוש/ה קלדן/ית

עם ידע בהנה"ח, נסיון הכרחי. תנאים טובים למועמד/ת המתאים/ה.

נא לפנות לטלפון 03-9234222

דחף — לפרסם מודעה!

ת"א דחף מרכז · ת"א דחף דיזנגוף · ת"א דחף בן יהודה · ת"א דחף אלנבי · חיפה דחף · ירושלים דחף · דחפון · ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף.

مكنز عن الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר הראשון בבקר

[illegible]

דרוש מומחה להפקות דפוס

המועמד חייב לשלוט בכל תהליכי הדפוס, הפרדות צבעים, הצעת מחיר וכו'. רק בעלי נסיון מוכח (אפשרות לפנסיונר חצי יום), יתקשרו לטלפון 03-664566 ליוקי.

ורשבסקי פריליך דובר

למשרד רואי חשבון בתל־אביב דרושה

* פקידה כתבנית אנגלית/עברית ידע בכתב המלילים יתרון לחצי משרה.

טל' 236939, 229689 החל מיום א'

דרוש

למשרד רואה חשבון בירושלים

מבקר

התמחות אפשרית.

טל' 690263 לדורית

למוסד בדק בע"מ

דרושים

מכונאי דיזל

מעולים

בעלי נסיון וכישורים מתאימים יפנו למען: מוסך „בדק" רח' גיסין קרית אריה. פתח תקוה טל. 03-9220526/8 לשמעון סי.

קיבוץ בצפון הארץ מעוניין

במנהל חשבונות ראשי

אפשרות למגורים/קליטה

דרוש נסיון מוכח והמלצות

נא לצרף קורות חיים בכתב יד ת.ד. 924 בני־ברק מיקוד 51108 עבור רונן

תעשיות רכב בע"מ

ש.בן צור-מיכון חקלאי

דרוש

מהנדס מכונות חקלאיות

לפיתוח מוצרים הדשים

הכישורים:

- נסיון של 3 שנים לפחות בתיכנון מכונות חקלאיות.
- כושר ניהול מו"מ מקצועי ברמה גבוהה.
- שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
- יועדף מהנדס בעל רקע חקלאי מעשי.

בא לפנות למנהל כח אדם נצרת עילית, ת.ד. 535, טלפון 58112-065.

אסם

תעשיות מזון בע"מ

למפעלנו המתפתח בשדרות

דרוש

חשמלאי תעשיה מוסמך

- בעל נסיון של 5 שנים בתעשיה ורשיון מוסמך
- מגורים בקרבת המפעל
- ינתן סיוע למעתיקים מקום מגוריהם לאיזור המפעל

המשרה פתוחה לגברים ונשים

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ותצלומי רשיון לעבודות חשמל מטעם משרד העבודה, למנהל כח-אדם במפעל ת.ד. 111 שדרות מיקוד 80150.

- סודיות מובטחת -

לחברה לעבודות חשמל באזור המרכז

דרושים

* **חשמלאים מקצועיים**

עם נסיון של 10 שנים לפחות

* **חשמלאים עוזרים**

עם נסיון של 3 שנים לפחות

* **מסגרים**

להתקנת סולמות ברזל ותעלות פח

טל. 03-801465

לרשת איק דרוש

סוכן מוכשר המסוגל למכור בתשלומים במוסדות

$ 1,000 הכנסה

טלפון: 03-263424

למשרד רואי חשבון

דרושים

* **בוחן מרכז**

בעל נסיון

* **בוחן**
* **מזכירה**

בעלת נסיון בעיבוד תמלילים לשעות אחר־הצהריים.

טלפון: 03-737374/5

לחברה לעבודות עפר באיזור המרכז

דרושים

* 1) מנהל עבודה מקצועי
* 2) נהג למשאית מק. מקצועי
* 3) מפעיל ל־950

לפנות: 03-477938

למוסד פיננסי גדול דרוש/ה

יועץ/ת מס

הכישורים הדרושים:

* ידע רחב בחוקי המס השונים, חוק שטיינברג, חוק מ.ע.מ. וכו'.
* נסיון של 5 שנים לפחות בטיפול בנושאי מס, כולל תכנון מס של הברות.
* רצוי ידע בחוקי המס בארה"ב ובאנגליה.
* מקום העבודה — תל־אביב.
* משרה מלאה, שעות עבודה רצופות.

המעוניינים יפנו בכתב יד, הוך פירוט מלא של קורות חיים ובכלל זה מוסדות לימוד, מקומות עבודה קודמים לת.ד. 11333 ת"א, מ. 61112 ת"א עבור 351.

— סודיות מובטחת. —

אתה יכול להיות הנציג של כלנו

לעיתון הילדים כלנו דרושים גברים ונשים, בכל רחבי הארץ להפצת מינויים.

הכישורים הדרושים: נסיון קודם במכירות, הופעה נאה.

המועמדים המתאימים ישמשו נציגי כלנו באזורם.

לקביעת ראיון נא לפנות למערכת כלנו טלפון: 03-378833.

היפרכל ראשל"צ

שד' לישנסקי 83, אזור התעשיה החדש

דרושות

קופאיות

לעבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסרוגין

מועמדות מתבקשות לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

אוטובוסים: 19, 73.

לחברה לביטוח אשראי ב.א. בע"מ

דרושים:

עובדים

לתיגבור צוות השיווק

כישורים:

* השכלה בכלכלה או מינהל עסקים.
* נסיון בתחום הפיננסי — יתרון.

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 03-664861

מפעל הפיס

דרוש

בוגר אוניברסיטה

התפקיד:

סגן מנהל מחלקת הקצבות הפיתוח

הגדרת התפקיד:

1. טיפול בבקשות סיוע: מיון; קליטה במחשב; הפקת דו"חות; בדיקה וביצוע של הוראות תשלום; הכנה ובדיקה של דו"חות וחשבונות.
2. אחריות על הביצוע הממוחשב של תקציב הפיתוח.
3. פיקוח על צוות עובדי המחלקה.

השכלה ונסיון:

בוגר אוניברסיטה באחד מהנושאים הבאים: כלכלה, מינהל עסקים, סטטיסטיקה או מחשבים.

נסיון בעבודה עם מערכות מחשב ופיקוח על צוות עובדים.

תקן התפקיד:

דרגות 5—7 של דרוג המח"ר.

על המעונינים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים עד יום א' — 27.4.86 למפעל הפיס, ת.ד. 7019, ת"א 61070, עבור סגן מנהל מחלקה

לחברת אלקטרוניקה עתירת ידע

דרושים/ות:

תכנת/ת

* לעבודה במערכות ל"א/עיבוד אותות.
* בוגר/ת הנדסת אלקטרוניקה או מדעי המחשב.
* בעל/ת נסיון קודם בפיתוח תוכנה בי זמן אמיתי.
* עם ידע ונסיון במיני/מיקרו מחשבים.
* בעל/ת רקע בנושאי ל"א או עיבוד אותות.

מזכירה

* בעלת נסיון קודם בניהול משרד.
* ידיעה מושלמת בהדפסה עברית/אנגלית.
* יכולת התבטאות בכתב ובע"פ בשפה האנגלית — יתרון.

נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 29588 —תל־אביב. הבציין על גבי המעטפה שם המשרה המבוקשת.

לחברת שיווק ארצית גדולה בא. התעשייה תל־חנן חיפה,

דרושים

פקידת מכירות וחשבונות מעולה

הכישורים: יוצאת־צבא, עד גיל 28; כושר עבודה מעולה בתנאי לחץ ונכונות לעבודה קשה; השכלה תיכונית

שעות העבודה: מ־7.00 עד 16.00, עם נכונות לשעות נוספות לפי הצורך.

מחסנאי

כישורים: יוצא צבא; בעל רשיון ג' כ־נכונות לעבודה קשה.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד על־גבי נייר חלק, בציון קורות־חיים, נסיון ומס' טלפון להתקשרות, אל ת.ד. 431, תל־חנן, חיפה 20 302 בציון המישרה המבוקשת.

— סודיות מובטחת. —

דרושים

אנשי מכירות

בעלי רכב

לחברה גדולה ומבוססת בתחום שעונים ומוצרי צריכה

טל. 03-652666 בין השעות: 8.00—9.00, 15.00—17.00 בלבד.

הלוח הכללי

לעתון יומי דרושות

דיילות

להחתמת מנויים

בעלות הופעה נאה

השכלה תיכונית גיל 35—23

לפנות לזווה 286141/84

שרות בתי הסוהר

מחלקת כח אדם

דרושים:

פסיכולוג קליני
פסיכולוג
עובדים סוציאלים

— רצוי בעלי הכשרה בפסיכיאטריה אחים ואחיות, רצוי בעלי הכשרה בפסיכיאטריה. חובשים — בוגרי קורסים צה"ליים החל משלב 7.

דרישות התפקיד

נסיון מקצועי בתחום טיפולי שנתיים לפחות. יכולת לעבוד עבודת צוות, דיקנות והתמדה.

מקום העבודה

המחלקה הרפואה עפ"י טיפול בנפגעי סמים בבתי הסוהר באזורים צפון, דרום ומרכז.

המעוניינים יפנו טלפונית או בכתב למחלקה הרפואית, ת.ד. 81 רמלה מיקוד 72100 או טלפון 08-230224.

למפעל ד.י.ג. בבית־שמש

דרושים

א. מנהל מחלקה

* נסיון בניהול צוות עובדים
* רקע טכני בענף המתכת
* טכנאי מכונות — יתרון

ב. מחסנאי

* נסיון בניהול מחסן פריטים
* מפ"ט — יתרון.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד: 285 בית שמש 99000

לחברת תוכנה בתל־אביב

דרושים:

.1) איש/ת ביטוח

להדרכת סוכני ביטוח לשימוש במחשב

.2) תוכניתן/ית

בעל/ת שנה נסיון, קובול I.B.M. PC

נא לפנות מלפונית ליעל, טל. 03-238356.

— 5 ימי עבודה בשבוע. —

חברה בשטח המיחשוב

מחפשת

סמנכ"ל לשיווק

* בעל נסיון מוכח, במכירות אינטגרטיבית וקשרים טובים.
* לניהול מחלקת שיווק עצמאית בארץ ובחו"ל.

אנגלית חובה! ידע במחשבים יתרון.

נא לפנות בכתב, ת.ד. 5874 תל־אביב 61050

— סודיות מובטחת —

לחברה טכנולוגית דרוש לתפקיד ניהולי

מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה

בעל נסיון בתכנון הפעלת בקרים מתוכנתים (P.L.C.). נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 21352 תל־אביב

דרוש

עורך־דין

בעל ותק כ־2—3 שנים

לעבודה בתחום האזרחי־מסחרי.

נא לפנות לת.ד. 3316 ת"א 61032 או לטלפון 03-299533

למחלבת תנובה

רחובות דרושים

מהנדס חשמל

לתפעול והחזוקה של מערכות חשמל המוללות להזנות מתח נמוך הבוה, שנאי מתח גבוה, גנרטורים, מערכות פיקוד ובקרה ממוחשבות.

* בעל ידע במחשבים, תוכנה ותקשורת
* 3 שנות נסיון מוכח בתחומים הנ"ל

חשמלאי מוסמך

* בוגר בי"ס מקצועי * לטיפול במערכות אנרגיה (קיטור ומים) * עדיפות לבעל נסיון

חשמלאי מוסמך

* בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל * נסיון מוכח בשחזוקת מתקני חשמל תעשייתיים ובקרים מתוכנתים

אלקטרונאי

* בוגר בי"ס מקצועי במגמת אלקטרוניקה
* בעל נסיון בתעשיה במערכות ממוחשבות ומבוקרות * יכולת עבודה עצמאית * כושר ללמוד ולהכיר ציוד חדיש

פקיד/ה טכני/ת

למשרד אחזקה

* בוגר/ת בי"ס מקצועי * שליטה בשפות גרמנית, אנגלית ועברית הכרחית * בעל/ת נסיון במשרד טכני/אחזקה

מכונאי/טכנאי מכונות

* בוגר בי"ס מקצועי * נסיון בתעשיה במכונות מילוי ואריזה אוטומטית * בעל ידע בפניאומטיקה, הידראוליקה * הכנה במערכות פיקוד ובקרה * בעל כישורים לעבודה עצמאית, השתלבות וראיה עבודת צוות

מכונאי/טכנאי קירור

* בוגר בי"ס מקצועי * נסיון במתקני קירור באמוניה בתעשייה.

מועמדים העונים על הדרישות יפנו בכתב ל"ת.ד. 2 רחובות בציון קורות חיים ונסיון קודם בעבודה. רק מועמדים מתאימים ייענו.

המשרה פתוחה לגברים ונשים

לחברה העוסקת בשינוע בינלאומי

דרושים:

.1 פקידת יצוא

עם נסיון בתהליכי היצוא: שטרי מטען ומכס

.2 מנהל חשבונות

צעיר, נמרץ ודינאמי, בעל נסיון בעבודה בתחום השינוע הבינלאומי.

נא לפנות לטל' 9—03-652572.

— סודיות מובטחות —

למוסד פיננסי בתל־אביב

דרושים/ות

עובד/ת בכיר/ה

* רצוי בעל/ת תואר שני בכלכלה או במינהל עסקים
* עדיפות תינתן לבעל/ת רקע ניהולי ונסיון בתחומים הבאים: ליסינג ו/או עסקי מט"ח ו/או ניירות ערך

מזכירה

עברית—אנגלית

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות־חיים לת.ד. 11333 ת"א 61112 עבור „352".

— סודיות מובטחת —

למפעל עתיר ידע דרושים:

* **מזכירה מנוסה למנכ"ל** עברית אנגלית
* **טכנאי קשר למסוף קרב**
* **טכנאי כח"ן למסוף קרב**

העבודה במשרה מלאה, במפעל מתקדם, באוירה נעימה, 5 ימים בשבוע.

„כתיבה טכנית והנדסה" בע"מ, שדרות ירושלים 164, חולון, טלפון: 03-5562570.

לשרות בתי הסוהר

מחלקת כח־אדם

דרושות

קצינות צה"ל משוחררות

לתפקידי פיקוד בבית־סוהר נוה תרצה

נתוני המועמדות

1. קצינה בצה"ל סגן/סרן
2. השכלה 12 כיתות
3. גיל עד 30 שנה
4. פרופיל 65 ומעלה
5. אזרחות ישראלית ועבר ללא דופי

המועמדות המתאימות הפנינה ללשכת הגיוס של שב"ס: רח' מקלף 3 הקריה תל־אביב, טלפון: 03-255357.

לסתה דרושים:

מנהל/ת חשבונות

סוג 3 לפחות.

פקידה כתבנית
זבנים/יות

למכירת מוצרי הלבשה לגברים, נשים וילדים.

קופאים/יות
מחסנאים

תנאים טובים למועמדים המתאימים, לעבודה בת"א.

לזבניות וקופאיות אפשרות לעבודה חלקית בשעות נוחות.

לפנות למח' כ"א, טברסקי 12 ת"א. ת.ד. 20141 ת"א 67210. טל': 03-335221

למחלקה למסחר וכלכלה בחברה מסחרית הפועלת בנמל התעופה בן־גוריון

דרושה לעבודה במשרה מלאה

פקידה

בעלת הכישורים

— בוגרת קורס להנהלת חשבונות
— השכלה תיכונית לפחות
— ידיעה טובה של השפה האנגלית
— ידע בהדפסה במכונת כתיבה

יתרון ל:

— בוגרות קורס תמחיר
— בעלות ידע בהפעלת מחשב ומעבד תמלילים
— בעלות ידע בהפעלת טלקס

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב, לנמל תעופה בן גוריון ת.ד. 23, מיקוד 70100 ולפרט קורות חיים, השכלה ונסיון קודם (לציון משרה 100).

היפרכל קניון איילון

דרושים

* **עובדי ירקות**
* **עובדי/ות מעדניה**

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

למשרד רואי חשבון בתל־אביב

דרושים

* מבקר עם נסיון בביקורת שנה ד', התמחות אפשרית.
* מבקר שנה ג' בהשבונאות, רצוי נסיון בביקורת.

טל' 236939, 229689 החל מיום א'

לרשת מרפאות שיניים

דרושים

רופאים

בכל רחבי הארץ

03-455805

04-515804

משרד רואה חשבון

מחפש:

בוחן מנוסה

(נסיון של שנתיים לפחות) טל' 625972

לבי"ס לתנינה אלבת באילת דרושים

מדריכים

תעסוקה מלאה, אפשרויות בהנאי העסקה שונים

בבוקר: 050-73664

בערב: 059-73096

לפרויקט בנושא הסיכסוך הישראלי הערבי

דרושים

1. **עורך** רקע מקיף בנושא, ונסיון מוכח בכתיבה עיונית ועריכה.
2. **אשת יחסי ציבור** רקע והבנה בנושא.

לפנות עם פירוט הפרטים והנסיון לת.ד. 3058 חברון.

לגסטטנר (ישראל) בע"מ

עם התרחבות מערך השיווק

דרושים:

נציגי מכירות בכירים

לסניפי החברה

בת"א, ירושלים, חיפה

תנאים טובים ואפשרויות קידום.

בעלי רכב פרטי יפנו בכתב־יד לת.ד. 502 ת"א

עבור מנהל כח אדם

— סודיות מוחלטת מובטחת. —

הבורסה לתכשיטים

מחפשת:

מנהל מכירות

תאור התפקיד:

ניהול אזור מכירות הכולל מספר חנויות, סוכנים ומפיצים. פה"כ כ־20 אנשי מכירות. השמה והדרכת אנשים, ייזום וביצוע פעולות שיווק, פרסום וקידום מכירות. ביצוע כל הפעולות החשבונאות באזור, ייזום והשפעה על מוצרים חדשים, הקמת חנויות נוספות וכו'.

דרישות המשרה:

השכלה בניהול, שיווק וכח אדם, נסיון מוכח בשיווק וניהול, נסיון בניהול חנויות, אופי נמרץ ודינמי, מנהיגות טבעית ברמה גבוהה, יצוגיות ומוכנות לעבודה קשה.

מגורים באזור (ת"א, חיפה, ירושלים, באר־שבע, ראשל"צ, אילת).

התמורה: ניהול עצמאי, שיפוט עפ"י תוצאות, שכר נאות לרבות רכב צמוד ותנאים נלווים, מוטסים עפ"י ביצועים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, השכלה, נסיון וציפיות שכר במכתב מופנה אישית למנכ"ל, לת.ד. 11512, ת"א מיקוד 64381 (עבור מנהל מכירות).

לא יענו מועמדים שאינם עונים על כל הדרישות.

— סודיות מובטחת —

מלונות דן

למלון דן תל־אביב דרושים/ות:

* Night Auditor
* טבח/ית למטבח חלבי
* Chef De Partie טבח/ית
* טבח/ית למטבח בשרי
* עובד/ת מכבסה עם נסיון
* חדרנים/יות למשמרת ערב
* מבקר/ת מזון ומשקאות

בעל נסיון של שנתיים לפחות בתחום מזון ומשקאות

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו למח' כ"א טל' 03-241111.

לחברה לביטוח אשראי ב.א. בע"מ

דרושים:

בוגרי תואר ראשון

* בכלכלה או מינהל עסקים

לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 03-664861.

לחברה לשרותי כח אדם

דרוש

מנהל סניף

* נסיון וידע בכח אדם
* רכב הכרחי!!!
* רצוי מאזור אשדוד

נא להתקשר לטלפון 03-665336

למפעל תעשייתי

דרוש חשב

כישורים ודרישות התפקיד:

1. נסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת במפעל תעשייתי או בחברות שיווק.
2. מגורים באיזור המרכז.

לקבלת פרטים נא לפנות מיום א' בין השעות 08.00—16.00 לטלפונים: 376990, 03-382085

— סודיות מובטחת —

Cinamatic

טכנאי־הנדסאי (חשמל)

למשרה מלאה

דרך השלום 7 ת"א טל' 03-255106

משא
לספרות, אמנות ועיון

שיחה עם בן־ציון אורגד · מאת ענת לויט

שירה צריך לשמוע

לאחר היבוצוע של כ־60 יצירות מוסיקאליות, אתה מפרסם בתוך שנתיים שני ספרי שירה – „פסול לעדות" ו„בלוית לעין". אשאל זאת בצורה פשוטה – מה אירע?

במות היצירות שהוכרת, מצביעה בסך־הכל על העובדה, שעסקתי הרבה בכתיבת מוסיקה. כלומר, שכתיבת המוסיקה גזלה ממני הרבה מאוד שנים, הרבה למידה, הרבה עיסוק. השאלה שאת בעצם שואלת היא – מה פתאום אדם, אחרי תקופה ארוכה מאוד של עשייה בתחום אחד, נכנס כאילו פתאום לתחום עשייה חדש. כלומר, מה דוחף אותו לזה. על השאלות האלה אין לי תשובה. אני באמת לא יודע. לפני חמש שנים נסעתי להולנד, להאזין לביצוע של תזמורת הראדיו ההולנדי, ל„אשמורת שלישית" שלי. מהולנד נסעתי לבקר את בן־דודי שחי באנגליה. בתו של בן־דודי עוסקת בתיאטרון ובספרות אנגלית. היא קיבלה על עצמה עבודה מאוד מיוחדת – להיות מנהלת חווה קטנה בווסט יורקשייר. החווה שייכת למשורר טד יוז, שהעניק אותה לאנשים אוהבי מלה. אלה מגיעים לחווה, ומקיימים בה סדנאות. בזמן שאני שהיתי שם, ערכתי טיולים לאורכם של „כלבי בסקרוויל", של „אנקת גבהים". כל הסיפורים הללו נוצרו שם. יש קסם אדיר למקום הזה. כשסיימתי את השהות בחווה, לקחתי רכבת שחוצה את אנגליה. ברכבת הזאת באו לי רעיונות. הוצאתי בלוק מכתבים והתחלתי לכתוב. פשוט נתקפתי בבולמוס, שלא עזב אותי הרבה חודשים. רק לאחר מכן, הסתבר לי, שבאותו שבוע שבו שהיתי בחווה, ישנתי במיטה שבה ישנה סילביה פלאת' לפני שהיא התאבדה. או מי יודע, אולי אותם רוחות של היתקליף וקאתי וכל אלה, התלבשו גם עלי, וזאת התוצאה. בתחילה, השירים שכתבתי שימשו אותי בסך־הכל כדרך לקומוניקציה עם הסביבה הקרובה לי. בסופו של דבר, מצאתי את עצמי בתוך כמות גדולה למדי של חומר, שהחלה להעיק עלי; להפריע להמשך הכתיבה גם במוסיקה. חשבתי שברגע שהשירים יקבלו את האובייקטיוויזציה של הדפסה, אני אשתחרר מעצמם עלי, וכך עשיתי.

יש הבדל תהומי בין הפעולה של כתיבת מוסיקה לבין זו של כתיבת שירה. קודם כל, משום שהמוסיקה, מעצם מהותה היא רב־דברית. היא נכתבת במופשט: יש בה אלמנט מסויים של משחק עם תבניות, שאין להן שום מובן ממשי; לבד מן העובדה שהן קוצבות זמן, שבתרבויות מסויימות הן נושאות משמעות רגשית. אולי בגלל התעסקות מרובת השנים בדבר שעוסק במופשט, שלא עוסק בעולם הקונקרטי, הדלוחנטי, שבתוכו אנחנו חיים, אולי בגלל הפרעות קומוניקטיביות כאלה ואחרות, התעוררה אצלי משיכה למשהו יותר קונקרטי, יותר מובן, שאפשר להגות בו ביותר קלות.

להיידעות בתחום המוסיקאלי, ידמה לעיתים מזומנות, כי עולם המלים ועולם התווים, הם שני עולמות המקיימים ביניהם קשרים רופפים למדי, אם בכלל. במאמרים לא מעטים שפירסמת במהלך השנים, שקדת על בחינתה של מערכת יחסי גומלין, המתקיימת בין השפה המדוברת לשפת הצלילים. מדוע להדגיש את הקשרים ההדדיים המתקיימים בין שתי השפות הללו.

הקשר בין המוסיקה לבין הביטוי המילולי הוא ברור. שניהם נקלטים בחוש השמע. אני מתכוון בעיקר למלים שנהגות; ולא לגבי מה שקוראים בעין. אם כי גם מה שאנחנו קוראים בעין, אנחנו לפעמים שומעים באוזן הפנימית. גם העובדה שהמוסיקה והביטוי המילולי, שניהם קצובים זמן, קושרת בין שתי צורות הביטוי הללו, באופן שקשה להפריד. מלבד זאת, אני משער שלפחות שמונים אחוזים מכלל המוסיקה שאני יודע עליה, מורכבת בעצם מצלילים שלובים במלים. כמעט כל המוסיקה העממית. כמעט כל המוסיקה הדתית. כמעט כל המוסיקה הפופולארית. כל האופרות. כל התחום האדיר של ה„ליד". אבל לא זה מה שהביא אותי לעסוק בנושא שאותו ציינת. יש לי בבואה חסך מסויים. אני הרי לא נולדתי לתוך עברית. שפת ילדותי היתה גרמנית. כשאני צריך לנסח בעברית, יש לי לפעמים בעיה. ניסיתי להגות על הבעיה הזאת, ונדמה לי שהיא קשורה בעובדה, שאותה גירסת ילדות של הגייה גרמנית, עדיין רובצת עלי מבפנים, למרות שאני כמעט ואינני יודע גרמנית. הנחתי שיש איזו התנגשות בין ההגייה הגרמנית לבין ההגייה העברית, והיא שיצרה אצלי את ההפרעה. אני מניח, שההתמקדות הזו שלי, בניסיון לברר את הקשרים בין המוסיקה לבין ההצללה המילולית בשפה העברית בעיקר, סייעה לי מעט לפתור את הבעיה הזאת, שנוצרה כשאתה מגיע אל שפתך מבחוץ, מן הנכר. השפה העברית, בפירוש שונה במכלול מהגרמנית, מהרוסית, האנגלית. קודם כל היא שונה במקצבה. היא שונה גם בצליל תנועותיה. בעברית שלושת התנועות: א' התנועה הקרובה אליה היא אָ. היא והאי הן במיעוט מסויים. האי היא במיעוט מוחלט. אם משורר מסויים מתרכז דווקא בתנועה האי והאו, שיריו מקבלים משמעות צלילית, שהיא חורגת מהלאקוניות של השפה. המאפיינים האליטרציות, עניינו אותי מאוד, מעצם כוח הצירוף שלהם, והמשמעות הנלווית אליהם. בגלל הפוטנציאל המוסיקאלי של השפה, אני טוען למשל, ששירה צריך לשמוע. להתייחס אל השירה רק מבחינת מכתבותה, זה לאבד חלק אדיר ממה שיש בה.

חלק מיצירותיך המוסיקאליות, חוברו לטקסטים מן המקורות העבריים העתיקים. חלקן לטקסטים מן השירה העברית המודרנית (נתן זך, אמיר גלבע, אבא קובנר, אראלה אור). בין אלה לאלה, ניתן להאזין ללחניך לשירים של יהודה הלוי ואבן־גבירול. כיצד מאבחנת אוזנו של מלחין את ההבדלים בין שלוש התקופות השירותיות־הקלאסיות הללו?

אהבת הצליל הביטוי, שמאפיינים כל אחת מהתקופות הללו, הם שמשכו אותי אל סוגי היצירה השונים. ניקח לדוגמא את הקאנטטה „סיפורו של הילד". היא מתבססת על סיפור חסידי, שסופרים כמו י.ל. פרץ, שלום אש ואחרים, התייחסו אליו. אני בחרתי בנוסחה של עגנון. העדפתי אותה על פני הנוסחה המקורית יותר של בובר. לסיפור הזה על הצדיק הכפרי הוספתי אלמנטים. למשל, כשהאב לוקח את הילד לבית־הכנסת ביום־הכיפורים, אני מביא קטע מתוך תפילת יום־הכיפורים בבית־הכנסת. אני מביא סימולטנית, את הנוסחה העתיקה של השפה, את תפילת הכוהנים של בני אהרון, ובו־בזמן אני מביא את הפיוט – „ונתנה תוקף קדושת היום" מתוך הסיפור המפורסם על ר' אמנון, ואני מביא את הסיפור החסידי עצמו. כל יחידה היא בעצם, ביטוי לשני אחר. מבחינתי, כל היחידות מתמזגות באופן יוצא מן הכלל. הן יוצרות דרמה מעצם הופעת היחידות הזו. זה מסוג האפשרויות ההדורות שהעברית מעניקה. נדמה לי, שהעברית היא מהשפות הבודדות, שמי שיודע את רובדה העכשווי, פתוחים לפניו כל המקורות עד התנ"ך. באמצעות המוסיקה, אני יכול להדגיש את ההבדלים בין רבדי השפה השונים; ומצד שני לקשור את הרמה. כמעט כל טקסט שאני משתמש בו, הופך להיות חלק ממני, אינטימי, ושאני משתמש בו בהזדמנויות שונות. למשל, „המות בא אל גוש העץ מיכאל" של זך, הקשר שלו אל עולם הבלדות, שבו עסקתי בתקופה מסויימת; המיסטן הרגשי יחד עם הניכור; השימוש בפינות ילדות קרובות לי; המיקצב בתוך השיר עצמו; מעברי ההצללה, מצליל הפיתוי של „בוא איתי, בוא איתי" ל – „בשקט, בשקט, בשקט" – בגלל כל אלה, השיר הזה מאוד משך אותי; הפך להיות כאילו שלי. כך גם לגבי שירי החלום של אמיר גלבע, שמצלולם מרגיש היטב את המוטיב החלומי. גם ה„רשויות" של אבן־גבירול, הפכו לחלק ממני. שם תמצאי את הקונטראפונקטים בין מה שאנחנו מבטאים, לבין הארגון הפנימי שנשען על משקל היחידות.

מתוך מאמר שפירסמת בספר המנחת „מי מפחד מריכארד ואגנר", נשמעים הדי צליליך של זיקות רגשיות מבוכות למדי הקשורות אותך אל מלחין שהוא כה מרוחק־משותי לציבור הישראלי. במחזמנו, שלא נקבעת עשם עמדה חד־משמעית ביחס לחרם על השמעת מוזמבות של יצירות ואגנר.

אני שייך לאלה, שאת השואה ממש לא עברו. הספקתי לחוש דברים על בשרי, מצד הגרמנים. כילד, ילדי השכנים התנכלו לי, הפשיטו אותי, כדי לראות מה זאת ברית־מילה. או שמצאתי את עצמי, ושיטלה לי גינטר גראס, צועד עם תוף של פח אחרי תזמורת פיקולי של ה„הורסט־ווסל־ליד" – עד שגרגמתי בהתמוראורותה. לא היה לי שום דבר נגד צלב הקרס או השמוד־קרוארים. הייתי בסך־הכל בן חמש. על הבסיס הזה הועמס כל מה שנודע מאוחר יותר, והתגובה של הורי על אובדן קרוביהם. כל זה התחיל לרבוץ עלי. הייתי חולם ולוחש אמורים. על כל פנים, הבעיה הזאת לא עזבה אותי עד היום. לא השואה כשואה בלבד, אלא אותם יחסי אהבה־שנאה שבינינו לבין הגרמנים. ואגנר נכנס אל תוך כל זה, ברוחות זוקה מאד, סמלית. דעתי על החרם, היא באמת לא חד־משמעית. בכל הופעה מורכבת יש משהו מן הטקס, מן החגיגיות. מכיוון שאצלנו יש ציבור שיפגע עמוקות מעצם העובדה, שיבצעו את ואגנר במהלך הטקסים הללו, אז צריך לקחת בחשבון את הרגישות הזאת. עוד גורם שמצריך התייחסות – מתוך סיבות

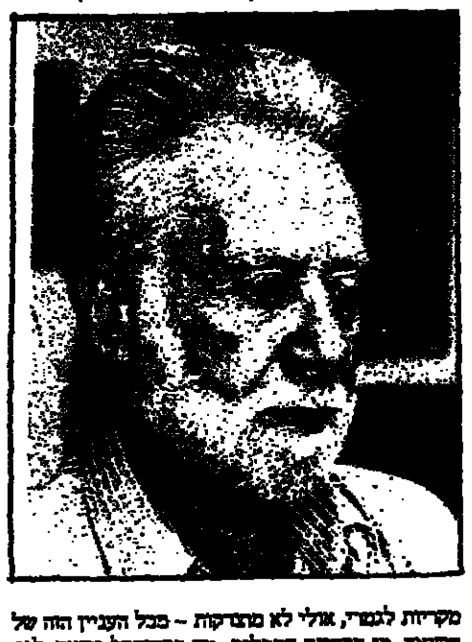

מקריות לגמרי, אולי לא מתוקות – מכל העניין הזה של השואה, מן הבחינה הסמלית, מה בסך־הכל נשאר, לנו. נותר כדי לבטא את חוסר־האונים מול התופעה הזו? ואגנר הוא שנשאר. זה טבעי, שכל חוסר־האונים, או תגובה להשפלה קשה ואיומה מחפשת לעצמה ביטוי שכנגד. ואגנר אולי משמש, כאותה פינה בבית, שלא מטייחים לזכר חורבן בית־המקדש. אם זה כה שרדום, או האי לא מוסיקאים יוכלו לקבוע בעניין הזה. הוא נתון להכרעת אנשים אחרים. מצד שני, יתכן שאילו היינו מוצאים את הדרך להתנתק בתוך עצמנו, בהליכה אל המקורות שלנו אילו היינו מצליחים להגיע לביטויים חזקים משל עצמנו, אולי היינו מגיעים למסקנה, שלא מגיע אפילו לאשף כמו ואגנר, שיתנו לו את הכבוד הזה, שדווקא הוא יסמל דבר, שהוא הרבה יותר חמור, מכל מה שואגנר יכול היה להיות, עם כל הנבלות שהוא עשה בחייו. מכל מקום, אפילו היו מבטלים את החרם, ממילא קיים קושי להעלות בארץ אופרה של ואגנר ולו גם אחת.

בספרך, „בין שהיות לשירה – דוח ביניים", שראה־אור בשבועות האחרונים, אתה מקדיש שורות רבות לתיאור הסיבות, שבגללן גדולה חשיבותה של המוסיקה בשמירת „תקינות מצבו הנפשי של האדם." כנגד זאת אתה מתריע מפני הדיבור „השיווקי" של מוסיקה, הנפוצה כיום. את הדורות הללו אתה קושר אל „תעשיית הפנאי". את הנאתך אתה מכנה „בבילא", אתה קורא למגוע את מכנת „סינדרום הנולבי". והרי אתה עצמך נושא שנים רבות, בתפקיד המפקח הכללי על לימודי המוסיקה מטעם משרד החינוך והתרבות.

ב„דוח הביניים" אני מתייחס אל העניין של הפאסיביות כאל אחת מתופעות המציאות שבתוכה אנחנו חיים. חברת־השפע יצרה פנאי. אדם תמיד שאף לפנאי הזה. בעצם, להיות פנוי למה ברור. למנוחה, ללמידות מזדמנות: לאותם דברים שילך פנוי אליהם. אל תוך הפנאי הזה נכנסו דברים, שהם לכאורה מעסיקים. אני מתכוון לאותה תמונה באנאלית של רביצה מול הטלוויזיה; של עיון לא מסונן בשפע של מאמרים הגודשים את העיתונים. גם המוסיקה כיום, הפכה להיות בעצם מוסיקה רקעית. אנחנו מורגלים לשמוע מוסיקה בלי להתייחס אליה. אנחנו מתרגלים שהדברים יבואו אלינו, במקום שאנחנו נתאמץ להגיע אליהם. גם אני מוצא את עצמי נתפס לתופעה הזו. נדרשים מאמצים גדולים למדי כדי להתגייס למימוש הפוטנציאל האישי, שהולך ונשחק. כל התעשיה שחדרה אל תוך הפנאי הרחב שלנו, יצרה לעצמה, אמצעי תעמולה שיווקיים, שרוצים מעצם טבעם להתנות אותנו, לסעת כמו הרגלי צריכה מאוד מסויימים. אנחנו חייבים לשאוף להיות פעילים מבקרים: שנוכל להתייחס בצורה ביקורתית למה שמוכרים לנו; ושנהיה מסוגלים להגיע למסקנות שימשכו אותנו אל שינוי. לא צריך לחפש אשמים למצב שנוצר. קבוצת מחנכים איננה יכולה להתמודד עם מצב כללי. כל אחד מאתנו צריך לעשות את שלו ועם עצמו, לתיקון המצב. אמר־לך לדאוג לקרובים לו. למולי נמצא בסביבתי מספר גדול של אנשים, שאינם מעדיפים נוחות על־פני מאמץ לשנות. יש אמנם אי־נחת; אבל יש בפירוש סיכויים לשינויים שיגרמו אולי גם נחת.

שתי השאלות האחרונות קשורות זו בזו. בארץ יוצרים בשנים האחרונות, מלחינים לא מעטים. למרות זאת, השאלה, „האם יש בכלל מוסיקה ישראלית?" מתמידה להדהד באולמות הקונצרטים וגם מחוצה להם. מדוע? ועוד, כיצד תסביר את הפופולאריות הגדולה, שלה זוכים מבצעי מוסיקה ישראלים לא מעטים, ושהיא גדולה בהרבה מזו שלה זוכים המלחינים הישראליים?

זו מסוג השאלות, שעמדה שלילית או מסקנה שלילית עומדת מאחוריהן. זה כבר מצער אותי, מפני שאני לא בטוח שזה נכון. ביכת הקונצרטים, שהיא עכשווית כאילו, מה מנגנים בה? – באך, בטהובן, ברהמס, ורדי. כולם עכשוויים. כך שמה שנותר על הבמה הזו למוסיקה שנוצרת כיום, הוא ממילא קטן. או, מה שנוצר כיום, עומד בתחרות ומתמודד עם מסורת חיה, גדולה וחשובה. המוסיקאים הישראליים נמצאים במצב טוב למדי, גם בארץ וגם בחוץ־לארץ. מרדכי סתר זכה בפרס איטליה. האופרות של יוסף טל, בוצעו בגרמניה ובארה"ב. פאול בן־חיים תופס מקום נכבד ברפרטואר של תזמורות שונות בעולם. שוב, ההתמודדות בתחום היצירה המוסיקאלית שונה מאשר בתחומי האמנות האחרים. קומפוזיטור עכשווי מתמודד עם מהלר; חנוך לוין לא צריך להתמודד עם שקספיר. והתיאטרון והספרות הרבה יותר אקטואליים מעצם טבעם. ואילו האקטואליה המוסיקאלית נשענת על הרגלים, על פסגות לא מודאגות. יצירות המופת המוסיקאליות מבוצעות שוב ושוב ואינן מאבדות מהעניין שהן מעוררות.

אשר לשאלה השניה, המבצע כגוף, כאיש, הוא תמיד האקטואלי. פסנתרן של ימינו לא יתחרה יותר על הבמה עם רובינשטיין שכבר איננו. הבמה לגבי המבצעים היא הרבה יותר פתוחה, מאשר לגבי המלחין. גורלו של המלחין הרבה יותר קשה, מאשר זה של המבצע. הקושי הזה הוא אובייקטיווי, וחל על רוב המלחינים בכל הזמנים.

ב. מרדכי
(שבעה למותו)

הגשם ששכחתי

הגשם שיבוא הוא הגשם ששכחתי
בזכרון שלא בא עד הסוף.
הלך ההר בחצותו ערפלים
אל הגשם הזה ששכחתי.

הוא יבוא לפתע בנחילי נחילים
עם הצל שאין לו צל.
הדוממיה הזאת של צליל הצלילים
תלונה באלם הדובב.

הגשם העד, במבט עיניו ששכחתי,
שם לו ופנים.
הוא הלך בהלוך הארוך, הוא יתם כצפור
התמה במעוף עננים.

(מתוך ספר שיריו האחרון של המשורר, שיראה אור בשבועות הקרובים בהוצאת הקיבוץ המאוחד)

פסח מילין

על הסוס

מי יכול להחזיר לי שנים אבודות
את מי בעצם אני שואל
את אלה שלקחו אותן ממני
והרי אני עצמי החזרתי לי אותן
ועוד כפל כפלים
רק רציתי לראות
את הבעת פניכם לשמע השאלה
הרבה גשמים ירדו מאז
ומחקו את העקבות
אך פניכם המעלים
חצי חיוך מביש
אומרים את הכל
כל השנים חשבתם שאני תמים
ואינני יודע מאומה
אך טעות היתה בידכם
שכן ידעתי מן הרגע הראשון
אך העדפתי להעמיד פנים
כמי שאינו יודע ואינו רואה
בשעה שחגגתם כאלו את נצחונכם
עכשו אני הצוחק
אינני דורש את לטרת הבשר
פשוט הגיע הזמן
אכן מי דוהר עכשו על הסוס

מרי ומסורת

מאת יעקב גורן

הילדה שצברגר „מרי ומסורת בארץ ישראל בתקופת המנדט: [illegible] – עיונים במחתרות והמרי, תשמ"ה/1985; 186 עמ'.

בין הדברים העשויים להועיל למחקר ההיסטורי, אך גם עלולים להיות לו לרועץ, נמנים שנים הקרובים אהרדי, ובכל זאת אינם היסוד: השקפת עולמו של החוקר והקונצפציה של נושא המחקר שהוא מביא עמו אפריורי. אלא שבעוד שאצל החוקר הישר אין השקפת עולמו מטשטשת את עצם הממצא אלא רק עשויה להביא להדגשים מסויימים, או להשמטת הנראה לו כטפל – קיים חשש כי קונצפציה מוטעית תמנע מהחוקר לראות תמונה הולמת של הנושא בכללו. אמנם חוקרים מנוסים יודעים בדרך כלל לצאת בשלום מפחים יקושים שהקונצפציה שלהם הציבה למחקרם, אך גם הם לא תמיד נמלטים מענשה. לגבי חוקרים בראשית דרכם, גדולה הסכנה ביותר. המונוגרפיה של הילדה שצברגר, המבקשת לעקב אחר ראיית המסורת היהודית אצל ההגנה, האצ"ל והלח"י היא דוגמה מובהקת של קונצפציה מוטעית המקלקלת את השורה – ודווקא שורה נאה למדי. כי בעבודת ביכורים זו הוכיחה החוקרת גם בקיאות רבה בחומר, שהוא עשיר למדי, וגם יכולת של מסירת ממצאי מחקרה לקוראים.

הקונצפציה שהדריכה את הילדה שצברגר במחקרה היא, כי בארץ ישראל נתקיימו במחצית השניה של שלטון המנדט הבריטי שלוש מחתרות: ההגנה, האצ"ל והלח"י, ושלושתן נועדו להביא לריבונות יהודית בארץ ישראל. והרי קונצפציה מוטעית, שאין לה שחר. זו איננה שאלה של השקפת עולם. יתכן לראות בכל אחד משלושת הארגונים האלה את הגורם העיקרי להולדתה של מדינת ישראל. יתכן אף לראות בכל אחת מהן אך גורם מוגבל מאוד באותו תהליך היסטורי. תיתכן גם השקפה המבקשת לראות שילוב של מאמצי כל אחד מהארגונים האלה כגורם נכבד בהולדת המדינה. כל זה אין לו־דבר וחצי דבר עם עובדת יסוד שאין להתעלם ממנה: משלושת הארגונים האלה, רק אחד מהם – הלח"י – ניתן להגדירו גם כארגון מחתרתי. והוא היה הארגון הדל יותר מבחינת מספר הלוחמים והאמצעים שעמדו לרשותו. שני הארגונים האחרים היו מיליציות עממיות שפעלו ללא רשות, ולרוב גם כנגד רשות השלטונות. כל אחת מהמיליציות הללו היו קשורות עם כוח ציבורי מוכר וידוע. העובדה כי לגבי ההגנה הלכו קשרים אלה והתחזקו עם השנים ואילו לגבי האצ"ל היו הקשרים רופפים מלכתחילה – בגלל אדישותו או אף התנגדותו של ז'בוטינסקי לקיום מיליציות עממיות – ועקב חולשתו הפנימית של הרביזיוניזם בארץ ישראל אף בטלו, עד כי התהפכה הקערה והתנועה נעשתה כפופה למיליציות – עובדה זו אין בה כדי לשנות אמת זו, והחוקר ההיסטורי אמיתי ובלתי תלוי לא יטיל בה ספק.

אי אפשר לדבר על מחתרת כאשר כל מי שמבקש לדעת מכיר את שמות הפעילים ומקומות מגוריהם – להוציא, אולי, כמה מאנשי ההוצנה – של ההגנה וגם של האצ"ל. וכדי להבין את אופיים של ארגונים פאראצבאיים אלה ואת מהותם הרוחנית, כפי שמתגלה היא בהתייחסותם למסורת הלאומית במריים נגד השלטון – הוא נושא המחקר שלפנינו – על ההיסטוריון לקבוע לעצמו עוד בטרם בואו ללקט את החומר ולעיין במקורות, מה היה אופיו של השלטון ומה היה שורש צמיחתם של הארגונים שיצאו להפרות את פיו.

השלטון הבריטי המנדטורי בארץ ישראל נשא אופי מובהק של שלטון זמני. לאמור: הוא השתדל כי לתשתית הארץ תהיה השפעה מינימלית על מעשיו, אך תמורת זאת גם לא התעניין יותר על המידה במעשיהם שלהם. עובדה שכאשר עלה הרצון לפני השלטון, הצליח ללא קושי רב לעצור את מרבית הנהגת האצ"ל והלח"י, וב„שבת השחורה" – גם רבים ממנהיגיה הבכירים של ההגנה. גם מבחינה זו אין לדבר על מחתרות. ואילו הארגונים עצמם היו פועל יוצא ברור של התנועות הפוליטיות שהיו מולידיהם, או מטפחיהם. הרביזיוניזם נולד בפרישה – פרישה המוצהרת של ז'בוטינסקי מהסתדרות הציונית באשר התפטר, בשלהי 1922, מהנהלה הציונית; חברותו בה לאחר מכן, בין 1925 ל־1935, היתה על תנאי וכבר ב־1931 לא היתה לרווחה של ברית הצה"ר בארץ, ממילא היה האצ"ל מראשית קוממו ארגון פורש. כל מי שקבע אמיתות אלה אינו בא בכך להעריך – לא את מעשי השלטון הבריטי בארץ ולא את התנהגותם של ארגוני המיליציה הבלתי־ליגאליים, ולפיכך אין לקביעה זו ולא כלום עם השקפת עולמו ההבהרתית־פוליטית.

החומר העובדתי הרב שאספה הילדה שצברגר על התייחסות ההגנה האצ"ל, או גם הלח"י, אל אספקטים שונים של מסורת האומה ומשמעותם לגבי נושאים שונים שעמדו על סדר יומם, מאבד את מרבית ערכו כאשר, בשמה של הקונצפציה המדברת על שלוש מחתרות שלהן מטרה דומה, הוא בא להצביע על הדמיון הרב בהתייחסות אותם ארגוני־מיליציה בלתי חוקיים לאותם אספקטים. הנכון היה להצביע דווקא על השוני שבהתייחסות בין ארגון אחד למשנהו, ועל ההמשכיות הברורה שבין התייחסות התנועה הפוליטית, שאותו ארגון צמח מתוכה ונשאר קשור עמה (גם לח"י במרבית התבטאויותיו לא זנח את מכורתו האידיאולוגית שברביזיוניזם הקיצוני נוסח פולין), אף אם בכל זאת היתה השפעה לאופי הפאראצבאי של כל ארגון בקביעת יחסו למסורת. לדוגמה נציין את בקיאותה הרבה של המחברת בדרך בה שימשו המשוררים המובהקים של רוח התחיה את שלושת הארגונים – מבלי שתנסה לעמוד על סיבת ההבדלים שבהדגשה אצל כל אחד מהם, או מדוע נפסלה שירת אורי צבי גרינברג בעיני ההגנה ומדוע כה נשאה חן בעיני אצ"ל ולח"י (זיקתו הפוליטית של אצ"ג איננה מסבירה דבר). ביאליק בשכתב בארץ היה עוין את הרביזיוניזם ומתנגד את תנועת העבודה, והדבר לא מנע מאצ"ל ומלח"י להעריך את שירתו. היא מדגישה את השימוש שעשו שלושת הארגונים למיתוס הגבורה במצדה, ומתעלמת כליל מהאופי השונה שלבשה הערצה זו אצל ההגנה, כנושא מרכזי לארגון המסעות אל המדבר, שלימים היו לראשית התארגנות הצבאית העצמית היהודית, לעומת תפישתה אצל לח"י כנושא לחשל הלוחם עד כדי נכונתו להקריב חייו למען חרות ישראל. הוא הדבר ביחס לתל־חי, שלדידה אין כמעט הבדל בין התפקיד החינוכי שמילאה הגנת תל־חי אצל ההגנה לבין התכנים שנתלו לה בפי אנשי אצ"ל או לח"י. ולא היא: יש הבדל רב בין קדושת ההתיישבות והערך של הגנה על כל ישוב וישוב, כפי שביקשה ההגנה ללמוד ממאורע תל־חי, לבין הערצת הגבורה והדם שלבשה בפרשנותם של אנשי אצ"ל ולח"י. ובוודאי שאסור היה לה להתעלם מהעובדה כי למעשה המשיכה ההגנה כאן את הקו של ארץ ישראל העובדת, כשם שאצ"ל ולח"י המשיכו את טיפוח מיתוס תל־חי כפי שהחל בו ז'בוטינסקי עם קריאת תנועת הנוער של המפלגה על שם יוסף טרומפלדור – בית"ר. (מותר לה להתעלם מחוסר הטעם – בלשון המעטה – של ז'בוטינסקי בקטעו מאורע שהתנגד לו בכלל – הוא פסל כל לחמה של מיליציות פאראצבאיות הגנות כה שארע בתל־חי – וכפרק: הוא תבע בכעסו כי טרומפלדור וחבריו יסוגו מתל־חי).

ואירע לה לחוקרת מה שיקרה לא אחת במונוגרפיה היסטורית: דברים שרשמה בסיכומו של המחקר משמשים למעשה מפתח וראויים היו לבוא בתחילתו. דבריה, כי „המסורת היהודית מסוגלת... להיות בסיס לגישה ציונית בעקבות החשיבות הרבה שהיא מיחסת למסגרת המדינית והסמכויות הרחבות שהיא מעניקה לשלטון. מאידך גיסא, היא מסוגלת להוות השראה לרדיקליות" – ומיד להלן: „החילון שבא עם ההשכלה ואף לאחר התעוררות הלאומית, ערער את סמכותה של המערכת ההלכתית היהודית, ואת סמכותה לקבוע את התנהגותו של העם. אבל הצורך של הציונות לשמור על נאמנות לתרבות ולמסורת לאומיים מנעו חילון גמור" (עמ' 113) משמשים למעשה מבוא מצויין לפרובלמטיקה של התייחסות גופים שונים של הציונות אל המסורת היהודית. מי שישען אותם לפני שיפתח בקריאת הספר יצא ללא ספק נשכר, כי דוגמאות רבות המובאות בפרקיו יקבלו אז מימד נוסף, במיוחד כשהן משוחררות מהקונצפציה המוטעה של „שלוש המחתרות".

ואמת היא כי ספרה של הילדה שצברגר הוא תוכחה נוספת עד כמה חסרים אנו ספר עיוני מרכזי לתולדות הציונות ובניינה של ארץ ישראל במולדתו המתחדשת של עם ישראל, אשר לא הדגמת העובדות הכרונולוגיות וההיסטוריות תהיה במרכזו אלא בדיקת התהליכים והמגמות אשר נתגלו במעשה הבנין או ששימשו לו יסוד. איני בטוח אם ספר כזה היה מונע מהמחברת את הקונצפציה המוטעית שבספרנו – שמהותה אופנתית, אולי קשה להימלט מענשה – אבל יתכן שספר כזה היה מאפשר לה למצוא קונצפציה מתאימה לנושא השני של ספרה, והוא יחסן של התנועות הדתיות־מסורתיות לשאלת המרי. בנושא זה הצליחה המחברת הרבה יותר. יש בו תיאור נאה של ההבדלים בין גישת החוגים הציוניים שביהדות שומרת המסורת, כגון המזרחי והפועל המזרחי, לבין גישת החוגים הקיצוניים יותר שהתרכזו סביב אגודת ישראל, ויותר מאוחר סביב „נטורי קרתא".

החסר כאן הוא התיאור המשלים של הסיבות להבדלי הגישות. דומה כי אילו עמדה לעיני החוקרת קונצפציה ברורה של היות הציונות תנועה לאומית, ואריאציה יהודית של הרעיון הלאומי אשר במשך המאה הי"ט היה לרעיון־מסגרת מנחה לתודעה העצמית הקולקטיבית של החברה המערבית־האירופית – כי אז היסיבה למצוא הסבר לשוני בין הפלגות השונות של היהדות שומרת המצוות, מהצעתה שלה, לראות את עיקרו של ההבדל בגישות שונות לשאלה של „דינא דמלכותא דינא". והלוא במשפט המפתח שציטטנו לעיל, כדבר החילון שבא על החברה היהודית, קרובה היתה להסבר המתבקש. כי חילון זה פירושו שהציונות, כתנועה הלאומית היהודית, מהווה מסגרת שבתוך גדריה יש מקום לגישות שונות למסורת היהודית, כולל גישתה של היהדות שומרת המצוות. המזרחי, בהיותו חלק מההסתדרות הציונית גם כאשר זו פסקה ביצוד לרעותיו, קיבל על עצמו את מסגרת התנועה הלאומית היהודית.

השאלה, איזה תפקיד מילאה המסורת היהודית אצל הגופים הציבוריים בארץ, כולל הארגונים הפאראצבאיים, בשיקוליהם בקביעת יחסם לשלטונות המנדט, טרם מצאה בספר שלפנינו את תשובתה המלאה.

פצעים שלא הגלידו

מאת צבי שילוח

יואב גלבר „גרעין לצבא עברי סדיר" – תרומתם של יוצאי הצבא הבריטי להקמת צה"ל, הוצאת יד יצחק בן־צבי ואיגוד החיילים המשוחררים בישראל, תשמ"ו.

עד הופעת ארבעה כרכי „תולדות ההתנדבות" מאת יואב גלבר היתה זיהותה ההיסטוריוגרפיה על תנועת ההתנדבות העברית לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה ושיאה: מיפגש הבריגדה היהודית עם שארית הפליטה באירופה. כמה סיבות חברו יחד להעדרה של היסטוריה כתובה, מקיפה ומוסמכת על תנועת ההתנדבות, שבלעדי תרומתה להקמת צה"ל קשה לתאר את בנתחן הציונות שהתבטאה בהקמת מדינת ישראל.

קודם־כל עייפותם של החיילים המשוחררים לאחר חמש־שש שנות שירות בצבא זר, רוב הזמן בחו"ל. בשובם מן המלחמה לא מצאו מדינה שתקלוט אותם מבחינה כלכלית על בסיס זכויות חוקיות. לעומת זאת נכנס הישוב למאבק נגד סגירות בתוך האור כך להתגוננות מפני התקפות הערבים המקומיים ועד למלחמת העצמאות עצמה. וזו, כידוע, העיבה על כל מה שהתרחש לפני זה, ונוהא חשיבותו כאשר תהיה.

הסיבה השנייה, העוד ההיסכול אצל יוצאי הצבא הבריטי לאחר מלחמת העצמאות, תיסכול שהאריך ביוצאי הפלמ"ח מזה וארגוני הפורשים מזה להעלות בכתב את תרומתם לתקומת ישראל. כבר לאחר מיפגש הבריגדה עם שארית הפליטה נימו הרי הויכוחים והסערים שליוו את תנועת ההתנדבות הזו בעצם שאלת הצורך בה והיקפה, עד שאלת הייאה להיות ועד להישארותה של הבריגדה באירופה לאחר שוך הקרבות. לא כן בשאלת תרומת יוצאי הצבא הבריטי להקמת צה"ל ולניצחונו במלחמת העצמאות. בעיני הנהגת המדינה „כולם היו בניה", אבל, בהמשכו של השלום על פירוק הפלמ"ח, עמן מישהו לזכויות יתר. מצבו־הלוי היתה המעטת חלקה של ההתנדבות. ואם גם נזכור שבין פירוק הבריגדה לבין שנות השישים לא רבו אוניברסיטאות בישראל, וכן אמצעים לעידוד מחקרים היסטוריים, נמצא את ההסבר לעובדה שההיסטוריה של ההתנדבות נכתבה רק בעשור האחרון, שנים רבות לאחר שנכתבה ההיסטוריה של מלחמת העצמאות ודור מלחמת ישראל.

עתה, ביוזמת ארגון החיילים המשוחררים בישראל יצא לאור ספר חדש של ד"ר יואב גלבר הדן בתרומתם של יוצאי הצבא הבריטי להקמת צה"ל. זהו אמנם, מבחינת צורתו ותוכנו ספר בפני עצמו, אך, למעשה, גם כרך המסיים את ארבעת הכרכים על תולדות ההתנדבות, ואילולא יצא לאור זה „תולדות ההתנדבות" על ארבעה כרכיה לא מושלמים.

שכן, מימיה הראשונים ראתה ההתנדבות לצבא הבריטי את מטרתה, ליד המלחמה בנאצים כיהודים וכבני אדם, בהכנת עצמה כגרעין לצבא עברי סדיר במדינה היהודית לכשתקום. ודווקא מטרה זו היתה שנויה במחלוקת קשה עם האגף השמאלי בתנועת העבודה הציונית. ואם המדינה היהודית היתה בעיני שמאל זה „מבנסטמודוח" (היינו, הרי התגייסות למען הקמת מדינה יהודית הגדירו בפיהם „לגיונריות", במשמעות מילת־גנאי. ויכוח זה בין תפיסת מפא"י לבין תפיסת השמאל ליווה את תנועת ההתנדבות מהתחלתה ועד שלבה האחרון בשאלת דגל השליחות אל שארית הפליטה: דגל האחדות היהודית־הציונית־החלוצית, או דגל התנועות הנפרדות. אגב, פולמוס על נושא זה מחכה להיסטוריון שיעלה אותו בכתב, כפי שהעלה בכתב זה שנה פרק השתלבותם של יוצאי הצבא הבריטי בצה"ל על ידי יואב גלבר. שכן לדגל האחדות מול הפירוד נודעה השפעה גדולה על להבין של דוד בן־גוריון לקלוט את יוצאי הצבא הבריטי בהגנה ובצה"ל, בנוסף למניע העיקרי אצלו למטרה זו: הוחשבת נסיונם הקרבי ונסיונם בארגון צבא סדיר, המסוגל להתמודד עם צבאות סדירים של האויב.

אבל הדרך להשתלבותם לא היתה סוגה בשושנים. תפיסת ארגון ההגנה בחדשים הראשונים לאחר מלחמת העולם השניה היתה הכנת ההגנה לעימות עם האויב הערבי המקומי, במסגרת של מלחמת אזרחים המתנהלת בצילו של השלטון הבריטי. אבל לאחר בגידת ממשלת הלייבור בהתחייבויותיה לבטל את מדיניות הספר הלבן, תפסה ההתנגשות עם הבריטים את המקום הראשון בפעילות הצבאית של ההגנה. הנהגתה אימצה איפוא מושגי ארגון קרובים לאלה של מחתרות הפורשים, כלומר הקטנת יחידות, המעטת ערכו של הנשק המתלקתי ואפילו של הרובה הבלתי יעיל בקרבות „מגע הבוד". לאחר „השבת השחורה" גברה אצל הנהגת ההגנה (סנה, גלילי ויצחק שדה) המגמה הפארטיזנית, שמקורה עוד מקודם על ידי טינה ב'. יצחק שדה היה מבליט את הסנוונות הפרטיזניים בפעלנות, שמופעה בפלמ"ח, עוד מן התקופה שבה התאמן לשמש תנועה פרטיזנית במקרה שארץ־ישראל תיכבש על ידי הגרמנים או האיטלקים.

כלומר היתה או החלשה אפילו של ההגנה הקודמת להיות מיליציה, ההופכת, בבוא העת, לצבא, ואם נוסיף את האוריינטציה של הנהגת ההגנה הזאת על „בחורות הכתר" (בהיר"ם) תהיה התמונה שלמה. התפתחות רבבות החיילים המשוחררים מן הצבא הבריטי לשורות ההגנה לא נראתה חיונית להגנה זו.

בן־גוריון, שבהתחלת מלחמת העולם השניה לא תלה תקוות מרובות בהתנדבות, התרשם עמוקות מן הבריגדה מבגעיה עימה לאחר מלחמת העולם, הן כבושר הביצוע שלה כארגון הבריגדה, כושר שייחס אותו למשמעת הצבאית שהתגבר בה, והן בתגובה הלאומית־ממלכתית באשר לארגון שארית הפליטה. הוא היה יחיד בתפיסתו שהמאבק עם הבריטים עלול להביא לצאתם מן הארץ ואז יעמוד הישוב בעימות לא רק עם ערביי ארץ ישראל אלא עם ארצות ערב. לפיכך בן הדין לבנות את ארגון ההגנה לקראת יכולת לעמוד בפני צבאות סדירים של ארצות ערב. לאחר הקונגרס הציוני בדצמבר 1946 קיבל על עצמו בהנהלת הסוכנות את תיק הבטחון ונכנס ארצה. החל לבדוק באופן יסודי את הנעשה בתחום זה. כניסתו של ב"ג בעובי הקורה של עניני הבטחון היתה לנקודת־מיפנה בסבכת היחסים בין ההנהגה לבין „הדרג המדיני" (הנהלת הסוכנות) כפי ראשי ההגנה סנה, כרמל, גליל, רסנר, אלון והוכל שבע על מצב עגום בבחינה אירגונית. גלילי, למשל, סיכם את דבריו על המצב במלים הבאות: „מה שיש לנו בשטחים אחרים – התישבות, חינוך ועוד – אין לנו בשטח הבטחון. לארגון עצמו יש הכרה שאין לו פיקוד". לכבת התבכון איננה ראויה לשמה. גם היקפו המספרי אינו גדול. בבשך שכ'ים לא היה חיל. המיבנה היה ביזקו. בחד נראה בעיניהם לא נוהג, או לא ניתן להשגה. הכ"י היה בני בשקוים של שירות בבחון פוליטי ולא בהתאם לצרכי מודרין צבאי. על שריון ארטילריה בכפט שלא נתנו רקום ראשי ההגנה. את המתנדבים מן הצבא הבריטי לא קלטה, שכן, לפי דברי אחד מהם, דן אבן, קצין בצבא הבריטי לשעבר, שנשאל ע"י ב"ג לסיבת הדבר השיב: „ראשי ההגנה מדברים על רוח רעה שהבאנו מן הצבא הבריטי". גם מקצינים מן הצבא הבריטי, הבעצים שנקלטו בנגנון ההגנה, שמע ביקורת קשה על העיסה בו. ובסכום לעצמו את שיחתו עם שאול אביגור, רשם גם בפנקסו: „ביתי לשאול הפגמים שמצאתי בארגון: לא ציוד, סיפלה בארגון כמטרה לעצמו ולא כאמצעי. לא ראו התפקיד. הפכו הארגון למפלגה ולא לצבא המשרת את העם. רבה האירגוציה בתוכו. אינם מודים שאינם יודעים ויש פחד מפני זה מאנשי הצבא ומומחים" (עמוד 71).

ב"ג תבע ריאורגניזציה ולא הירפה מהתוהו לשינויים מיבניים ואירגוניים אף שניתקל בהתנגדות. הוא טעה בהערכת הזמן העומד לרשותו, כי סבור היה, עד בתחילת 1947, שיש לו שנתיים. והנה בסוף אותה שנה, לאחר החלטת האו"ם מ־29 בנובמבר על הקמת מדינה יהודית, פרצו מאורעות החלו להסתנן לארץ מתגברים שהתגייסו בארצות ערב. בקצב מוגבר נהפך המאבק על כל ישוב למאבק על הגשמת המדינה, ובסוף להדיפת הצבאות הפולשים ולשינוי גבולות החלוקה. והנה גם נוכח שינויים דרסטיים אלה נתקל בפעמים עם הנהגת ההגנה בבעיות שהיו קשורות בקליטת מתנדבי השבב לצבא הבריטי בעמדות־מפתח במערך הצבאי, וכן בביצוע תכניות הרפורמה שהציע ונתקבלו אך הוחזה ביצועם. יגאל ידין ציין בסכמו את שלושת השבועות הראשונים ללוחמה: „ההחלטה על ריאורגניזציה של מיבנה המרחבים היתה בסמוך לפרוץ המאורעות וביצועה נמשך למעלה מן חודש ועוד טרם הסתיים בגלל הסיבות הידועות (ההדגשה שלי – צ.ש.).

אחת „הסיבות הידועות" היתה בעיית המפקדים. הצעותיו של בן־גוריון להציב מפקדים מבין קציני הבריגדה נדחו. אבל ככל שהמאבק התפתח למלחמה ברחבית, השאלה נעשתה קריטית. שכן קציני הצבא הבריטי למדו להכיר את היקפה של מכונת מלחמה מודרנית. הם הביאו נסיון קרבי חסר תקדים ביישוב. יוצאי הבריגדה שירתו עשרות ימים בחזית, שבה התנהלה המלחמה 24 שעות ביממה, ידעו מנסיונם מה היא עוצמת האש המופעלת בשדה המודרני וכיצד יש לנהוג כדי לשרוד בה. הפעילו סיוע אווירי וארטילרי ושיתפו פעולה עם יחידות טנקים. הנגנו בחציית שדות מוקשים. לכל אלה לא היתה שום מקבילה בהגנה. הם היו חדורי הכרה בחשיבותה של מינהלה יעילה לפעילות המערכה הצבאית בכללה.

כבר בשלב הראשון של המלחמה העסיקו את ב"ג בעיקר הנגב והכביש לירושלים, הגליל. הוא לא הסתפק בתגובות להגנת הנקודות הקיימות אלא דחף להשתלט בהקדם על המרחבים הריקים. שכן חשש מפני נסיון לקרוע את הנגב מן המדינה, ולעומת זאת ראה סיכוי בירושלים, שלפי החלטת האו"ם נועדה להיות עיר בינלאומית, תצורף בתוקף ההתפתחויות הצבאיות למדינה. בדיון המשותף של אנשי אסכולה צבאות שונות שנערך בתחילת המלחמה, גרסו ותיקי ההגנה והפלמ"ח, כי המלחמה תתנהל נגד כנופיות ובהתאם לכך יש להיערך בבחינת האירגון, הציוד ושיטות הלחימה, ואילו יוצאי הצבא הבריטי (לסקוב וחורש) תמכו בדעת בן־גוריון, שהמלחמה תתפתח למלחמה סדירה, שבה יפעלו מסגרות גדולות וכלי נשק כבדים. אך דעתם היתה דעת מיעוט והם פנו לעסוק באימון הכשרת הפיקוד הזוטר שיהיה דרוש למערכה צבאית מרחבית נגד צבאות סדירים. ואכן, באמצעים הללו להיראות כשהמלחמה התפתחה לפי תחזיותיו של ב"ג.

הסכסוך שנתגלע בין ב"ג לגלילי ושהביא ל„התפטרות הגנרלים", לכדר הגנרלים ולפירוק מטה הפלמ"ח (שבגירסה העממית כונה פירוק הפלמ"ח) התחיל במרס 1948 כאשר ב"ג דיבר על הצורך בהפרדת החיל בנגב (3 עד 4 גדודים) ממטה הפלמ"ח ומינוי מפקד שיהיה כפוף במישרין למטה הראשי. גלילי השלים עם ההפרדה אבל חלק על מינויו של איש הבריגדה, שלמה שמיר, ולא זו בלבד אלא התעלם ממנה ולא ביצע את החלטת ב"ג. במבצע נחשון הוכחה לאנשי ההגנה את צידקת תפיסותיו של ב"ג, והחל בהפוגה הראשונה החלה קליטתם המאסיבית של אנשי הצבא הבריטי לדרגות הגבוהות של צה"ל. הם מילאו בתקופת המעבר מן המיליציה לצבא סדיר, ואחר כך בהתגבשותו של צה"ל, תפקידים מרכזיים בכל פעילותו של הצבא: בראש המטה הכללי (מקלף ולסקוב), בראש אגפיו (נמנה את הידועים ביותר ישראל בר, בן־ארצי, חיים הרצוג, אהרון ידיב ואחרים הידועים פחות) וכן בראש מחלקות, בפיקוד חיל האוויר (זמר ויצבה, אהרון רמז, סולקובסקי, מוטי הוד), בפיקוד על חילות הסיוע והשרותים, במשטרה הצבאית ובחיל הנשים.

„תרומתם של המתנדבים, משחררי הצבא הבריטי, להקמתו של צה"ל, בכלל במלחמת העצמאות ובמלחמות שלאחריה איננה ניתנת לסיכום אך ורק בעריכת מאזן אריתמטי של מספר המשרתים, מקובות שירותם ותפקידיהם", כותב יואב גלבר בספרו. בלעדיהם קשה להעלות על הדעת את הקמתן ופעולתן של חטיבות חיל הרגלים, חיל התותחנים, השריון, הקשר, מודיעין, השירותים המקצועיים השונים, ואפילו את הגיוס והצמדי ואת הכשרתם של המגויסים והפקדיהם. תרומתם היתה גדולה לעיצוב מקומו של הצבא במדינה. הם היו המשענת, שעליה נסמך בן־גוריון במאבקיו על הקמת צבא סדיר, ממלכתי ולא־פוליטי, נאמן לממשלה ולה בלבד. (בספר מובא תצלום של פסק־דין של משפט חברים במפ"ם מאותם הימים, שבו הוקע מפקד מפני שלא מילא את הוראות מפלגתו בצבא). תרומת חיילי הצבא הבריטי היתה גדולה להנהגת משמעת בצה"ל ואמנות בין דרג הניהול המדיני של המלחמה לבין דרג ניהולה הצבאי. את הגישה הזאת הביאו עימם משירותם בצבא הבריטי.

חזי לסקלי

הם בנו חרשת

הם בנו חרשת אדירה שבה מיצרים משי,
לחם, ניר.
בניהם ישלחו לבתי־ספר ידועים שבהם ילמדו לקרא שירה ולבוא לכותבה.
לכשיגדלו, יחפשו את פתרונה של חידה
שאינה קימת.
ברכבות חשמליות יחצו את היבשת.
משקפות קלים ידו לרגע את צמאונם.
ואז, באחת התחנות יגמר הגוף, ומישור והר
יבוא במקומו.
זהו דף בספר פתוח
שבו אני מעין בעינים שקופות של לטאה.

(מתוך „האצבעוני", שזכה בפרס ע"ש יהודה לוריא לביכורי שירה ויראה אור בהוצאת „עם עובד")

مكنز من الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

ראש הממשלה שמעון פרס קיים אתמול ישיבת עבודה ראשונה עם שר האוצר החדש משה נסים ועם צמרת משרדו. בישיבה נסקרו נושאים אליהם תידרש המדיניות הכלכלית בשנה הקרובה. בישיבה לא נתקבלו החלטות. הוסכם כי ייצוב המשק הוא יעד מרכזי בחודשים הקרובים. ראש הממשלה אמר כי אין להסתפק ברמת היציבות אליה הגענו ויש להמשיך ולהוריד את האינפלציה עד לרמה הנמוכה המקובלת במדינות המתועשות באירופה. סוכם כי בימים הקרובים ייערכו ישיבות נוספות. בישיבה השתתפו גם השר גד יעקבי, סגן שר האוצר עדי אמוראי, מזכ"ל האוצר ד"ר עמנואל שרון, הממונה על התקציבים אהרון פוגל, נגיד בנק ישראל ד"ר משה מנדלבאום, הפרופסורים: ברונו, ברגלס וליויתן ואישים נוספים. (צילום יצחק הררי)

בתצהיר־תשובה לעתירות בעניין שעון הקיץ

משרד הפנים קורא לבג"צ לא להתערב בשיקול הדעת של השר

פרץ: אין ראיה מדעית מובהקת להשפעה על חיסכון באנרגיה, תאונות דרכים, פריון עבודה, נוחות התלמידים ובריאות הציבור

(ע). משרד הפנים קורא לבג"צ שלא להתערב בשיקול דעתו הרחב של השר לגבי החלטתו שלא להנהיג שעון קיץ. הדברים כלולים בתצהיר שהוגש לבג"צ, בתשובה לעתירות נגד שר הפנים בנושא הפעלת שעון קיץ.

התצהיר הוגש על ידי המשנה למנכ"ל משרד הפנים, יעקב מרקוביץ', ובו מפורטים שיקוליו של שר הפנים. בתצהיר נאמר, כי לאחר שהוברר לשר כי בתשתית העובדתית שהובאה בפני הוועדה שמינה אין ראיה מדעית מובהקת להשפעת שעון הקיץ על חיסכון באנרגיה, פריון עבודה, בריאות הציבור ונוחות התלמידים, ביקש השר לבחון את השפעת שעון הקיץ על תאונות דרכים. בתצהיר נטען, כי הוברר לשר שאין כל קשר בין תאונות דרכים לבין הפעלת שעון קיץ, ולכן הגיע השר למסקנה כי „אין תועלת ממשית בהנהגתו ויש טעם לסבור כי נזקו גדול מתועלתו".

להלן נאמר בתצהיר, כי חלק מהמלצות ועדת ברעם היו שמשרדי הממשלה הנוגעים בדבר יערכו סקרים וניסויים בתקופת הניסיון של הפעלת שעון הקיץ, אולם רק חלק קטן מהמשרדים שיתפו פעולה. השר קיבל חלק מהמקרים וכל הניסויים הובאו בפני הוועדה וזו הגיעה למסקנה ברוב של שלושה חברים נגד שניים. כי מהחומר שהובא בפניה, לא ניתן לקבוע אם הפעלת שעון הקיץ מביאה לחיסכון מובהק באנרגיה.

בתצהיר התשובה נאמר עוד, כי המאמצים לאיסוף נתונים מהניסוי בהפעלת שעון קיץ נשאו פרי, אך רק בחלקם, משום שמשרדי הממשלה לא שיתפו פעולה. השר שוקד עתה על בחינת דרכים חילופיות לעריכת מבדקים ומחקרים והכנת תקציבים לשם כך. עוד נאמר, כי טענות העותרים נטענות על השערות ואומדנים חסרי בסיס וכי העותרים לא סמכו את טענותיהם על ראיות העומדות בפני ביקורת מדעית. השר פעל כראוי ומוכחשות הטענות בעתירה שהשר פעל בחוסר סבירות ושלא כדין, בהחלטה שלא להנהיג שעון קיץ.

הדיון בעתירות ייערך ביום א' הקרוב.

עתירה נוספת לבג"צ

„ברצוננו לקעקע את הניסיון להעמיד את שעון הקיץ כרצונם של אנשים חילוניים הניצב מול רגשותיו של הציבור הדתי", נטען בעתירה נוספת בעניין שעון־הקיץ, שהוגשה לבג"צ נגד שר־הפנים.

הפעם הוגשה העתירה על ידי שני בני־זוג מהציבור הדתי, אליס שלוי ובעלה משה.

אליס שלוי מציינת כי היא משמשת כמנהלת בית־ספר תיכון תורני „פלך" לבנות. בעתירה נטען כי הוועדה שמינה שר־הפנים בראשותו של השופט בדימוס ברנזון שרשבסקי דנה בשלושה עניינים: חיסכון באנרגיה, תאונות דרכים ואספקט דתי. לטענת העותרים התעלמה הוועדה משיקולים רבי־חשיבות אחרים, ובעיקר בריאותו של הציבור הרחב ונוחותו.

„העותרים מבקשים להדגיש בעתירתם דווקא את הנושא הנזנח הזה של בריאות הציבור וטובתו," נאמר בעתירה. העותרת מציינת כי היא אם לשש ילדים וסבתא לשבעה נכדים. „כאם, כסבתא וכמחנכת, מיטיבה העותרת להעריך את היתרון העצום בשעת אור נוספת לפנות ערב, כאשר הילדים והנערים שבים לעתים בנפם מפעילות חברתית. קשה לתאר מדוע ירצה השר, אם שיקולים עניינים לנגד עיניו, לשלול יתרון זה שהעניק הבורא, נאמר בעתירה. העותרים מציינים, כי כחלק ממי שרואה עצמו כנמנה עם הציבור הדתי, כואב להם ניצולם החוזר ונשנה, תוך העלאת התנגדויות בלתי־עניינית להנהגת שעון קיץ".

שופט בית־המשפט העליון, גבריאל בך, הורה להעביר את הדיון בעתירה לפני הרכב של שלושה שופטים. הדיון בעתירה יתנהל ביום א' הקרוב, עם יתר העתירות באותו נושא.

נבון תומך

סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון – הודיע אתמול למשלחת משותפת של ההסתדרות והתעשיינים, כי הוא תומך בהנהגת שעון קיץ.

נבון אמר כי בישיבת הממשלה שתדון על כך, ככל הנראה ביום ראשון הקרוב, יביע תמיכה בלתי־מסויגת בעניין זה.

ראשי ההסתדרות והתעשיינים ביקשו מהשר שיחליט על הנהגת שעון קיץ במסגרת החינוך – לאחר תום חופשת הפסח – גם אם הממשלה, או הדיונים בבית־המשפט יסתיימו בלא הכרעה חיובית. לדבריהם, בלי שעון קיץ במערכת החינוך אי־אפשר יהיה להנהיג זאת בארץ.

אנוסי־חופשה ב„פרוטארום" שבו לעבודה וחסמו שערי המפעל

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר"

170 מעובדי „פרוטארום" שנשלחו ללא הודעה מוקדמת לחופשה מאונס מאתמול בבוקר, דחו את החלטת הנהלת המפעל והתייצבו כולם לעבודה כרגיל.

הפועלים חסמו אתמול בקונטיינרים את שערי המפעל ומנעו ממכוניות משא ומקטר רכבת המובילה את תוצרת „פרוטארום" לצאת מהחצר. הפועלים מחו בקיצוניות רבה על ההחלטה להוציאם לחופשה ללא כל תיאום מוקדם עם הוועד או מועצת הפועלים, אבל הנהלת „פרוטארום" נחושה בדעתה להוציא עד יום שני הקרוב עוד 230 עובדים לחופשה מאונס עד שיתגבש גודלה של תוכנית ההבראה ועתידו של המפעל.

מנכ"ל „פרוטארום", אריה מרקמן, אמר אתמול לוועד שהנזק שייגרם בשבועות הקרובים למתקנים המושבתים בשל המחסור באטילן, שאספקתו למפעל הופסקה בשל חוב של מיליון דולר על ידי בתי הזיקוק, הוא בן מאות אלפי דולר ואם ההפסקה תימשך חודשים, יגיע הנזק למיליוני דולרים.

אתמול נמסר להנהלה שמשרדי התעשייה והמסחר והאוצר מינו במשותף צוות מצומצם של כלכלנים שהוטל עליו לנתח את מצבו של המפעל ולהצביע על האלטרנטיבות לגבי עתידו. הצוות יסיים את עבודתו עד יום שני הקרוב.

מזכירות מועצת פועלי עכו, שהתכנסה אמש לישיבת חירום בהשתתפות נציגים מכל מקומות העבודה בעיר ובאיזור לדיון במשבר החמור הפוקד את „פרוטארום", החליטה לקיים ביום שני הקרוב בירושלים הפגנה לפני בנין משרד התעשייה והמסחר בה יקחו חלק פועלי „פרוטארום" ונציגים של מקומות העבודה בעכו. ביום ראשון הקרוב יתכנסו נציגים מהמוסדות המפעלים בעכו במועצת הפועלים ומזכיר המועצה יהושע כץ יציע להשבית את העיר כולה שביתת הזדהות עם מאבקם של פועלי „פרוטארום".

אסיר ציון גריגורי גולדשטיין ואחיו יסיי מגיעים לישראל עם משפחותיהם מחר לאחר 15 שנות מאבק ליציאה מברית"מ.

מנהל מעבדה לשעבר ב„תנובה" תל־יוסף זוכה מאשמת הונאה

(ע) ד"ר אפרים ברדה, 59 מעפולה, שהיה מנהל המעבדה הכימית במחלבת „תנובה" בתל־יוסף, זוכה אתמול בבית המשפט המחוזי בנצרת מאשמת גניבה, זיוף ושינוי תוצאות של בדיקות מעבדתיות של חלב צאן, תוך עשיית יד אחת עם ספקי החלב כדי להונות את מעבידו.

השופט מיכה לינדנשטראוס אמר שאת הנימוקים להחלטת הזיכוי יפרסם תוך שלושים יום.

ד"ר ברדה הושעה ב־1983 מעבודתו בעקבות החשדות שהועלו נגדו ולאחר זמן פוטר והיה מחוסר עבודה במשך כל התקופה שחלפה מאז.

סניגורו, עו"ד אריה ליכט, אמר לאחר הזיכוי, שעתה ידרוש בשם שולחו את החזרתו המיידית לעבודתו, תוך תשלום משכורת מלאה עבור כל התקופה מאז 1983 ועד היום, כולל הצמדה וריבית.

תעובד תוכנית למוזיאון תולדות התנועה הקיבוצית

(עש"ת).– 75 שנה לאחר ייסוד דגניה א' ו־38 שנה אחרי הקמת המדינה עדיין לא הוקם מוזיאון לתולדות התנועה הקיבוצית – חלוצית – על כך קבלו ראשי התנועה הקיבוצית בפגישה שקיימו עם סגן ראש הממשלה ושר החינוך, יצחק נבון, שביקר במרכז החינוכי של התק"ם „יד טבנקין" באפעל.

מזכיר התק"ם, אהרן ידלין, יו"ר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ח"כ נחמן רז ואחרים, סיפרו כי באף לא אחד מעשרות המוזיאונים הקיימים בארץ אין תצוגה מסודרת לתולדות הקיבוץ וההתיישבות החלוצית.

ראשי התק"ם אמרו, כי לאחרונה החלו לפעול לאיסוף מוצגים המסמלים את ראשית התנועה הקיבוצית ובדעתם לפתוח מוזיאון מתאים באפעל. שר החינוך אמר, כי הוא רואה חשיבות רבה ביותר בהכנת תצוגה מוזיאונית שתהלום את סיפורה המופלא של התנועה הקיבוצית ותרומתה לעבודה, להתיישבות, להגנה ולביטחון.

סוכם כי אנשי משרד החינוך והתק"ם יעבדו את פרטי התוכנית וכשזו תושלם היא תובא שוב בפני שר החינוך וראשי התק"ם.

חטיבות צנחנים ונח"ל סיימו אימוני החורף

חטיבת הצנחנים סיימה אתמול את אימוני החורף בתרגיל מסכם שנערך בנגב. התרגיל כלל תגבור מהיר של כוחות הבט"ש וכוחות ההגנה המרחבית של הישובים באזור על ידי יחידות הצנחנים, השתלבותם המהירה בקרבות הבלימה ומעבר למתקפה.

בתרגיל השתתפו גם כוחות שריון, ארטילריה וחיל האויר.

חטיבת הנח"ל סיימה תרגיל נרחב בגולן. החטיבה תרגלה את צורות הקרב השונות תוך ישום הקרב המשולב. בתרגיל השתתפו כוחות שריון, חת"מ וחיל אויר. בתרגיל באו לידי ביטוי כושר הלחימה של החיילים וכן יכולת תכנון הקרב והביצוע של המפקדים ברמות הפיקוד השונות.

מאות תלמידי תיכון נופשים בחופי אילת

מאת שמואל תגר, סופר „דבר" באילת

בגלל מזג האוויר החם השורר באילת באו אליה מאות תלמידי תיכון שהחלו את חופשתם בשקי־שינה על חופי הרחצה. בתי המלון באילת מלאים עד אפס מקום והחל מתחילת השבוע הבא יתמלאו גם הדירות הפרטיות בעיר בעשרות אלפי מבקרים.

תפיסה של אילת עדיין פנויים: מעט מאוד אוהלים ניצבים פה ושם, אבל כולם מצפים לגל המטיילים הענק שיציף את העיר בשבוע הבא. העירייה תגברה את הצוותים שלה בחובשים ובמצילים נוספים וכן הוצבו פקחי תנועה במספר גדול כדי להשתלט על התנועה באיזור התיירות.

באליפות השחמט: הפסד ראשון ליצחק ווינגר

מאת אליהו פשר

במשחק המרכזי של הסיבוב התשיעי באליפות השחמט נחל המוביל יצחק ווינגר הפסד ראשון מידיו של יהודה גרינפלד. גם עופר ברוק הפסיד לראשונה לאלוף ישראל לשעבר נתן בירנבוים. גדי רכליס גבר על יונה קוססשווילי וקוטליאק על רב האמן יאיר קריידמן.

אלוף הארץ אלון גרינפלד, חגג את יום הולדתו ה־22 בניצחון על העולה החדש, אלוף מולדביה ולאדמיר אלטרמן.

הטרגדיה של הסיבוב הוא הפסדו בזמן של ניר גרינברג לשמעון כגן אף על פי שלרשותו עמדו כ־15 דקות ולירבו דקה אחת והשעון שלו נפל ראשון. בקרב האחרון של הערב התמודדו במשך שש שעות אילן מנור ואליהו שוחידלר וסיימו בתיקו.

הבוקר ייערך הסיבוב העשירי ובו יפגשו שני רבי האומנים יהודה גרינפלד ויאיר קריידמן ושני החברים מבאר שבע גדי רכליס ואלון גרינפלד.

בין הנשים נפלה ההכרעה כבר אמש ושלומית ורדי נצחה את ישראלה ויסבורד והאליפות מובטחת לה.

משרד הרווחה יפעל להסדר באימוץ ילדים מבראזיל

מאות ילדים הובאו לישראל בתקופה האחרונה; בודקים אפשרות לקשר ישיר עם שלטונות בראזיל

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

מאות רבות של ילדים מבראזיל הובאו בתקופה האחרונה לישראל, חלקם באופן חוקי עם מסמכי אימוץ מצורפים, אולם חלק רשומים בתעודות הלידה ובדרכונים כאילו נולדו לאם המאמצת - כך עולה ממסמך שהוגש לשר העבודה והרווחה, משה קצב, על ידי פליאה אלבק ממשרד המשפטים. אלבק עמדה בראש צוות בין־משרדי שבדק את נושא הילדים מבראזיל.

בעקבות הדו"ח שהוגש לו הורה אתמול השר קצב לאנשי משרדו להיערך לקראת הסדר, שיסייע למעוניינים לאמץ ילדים מברזיל ולהגיש את הסיוע הדרוש של משרד העבודה והרווחה בתהליכי האימוץ.

במסמך שהוגש לשר קצב נאמר עוד כי הצוות הבין־משרדי פעל כדין והביא לרישום נכון של הילדים המאומצים. לצורך זה תואם עם נציגות ישראל בבראזיל לתת לילד לנסוע לארץ בדרכון ברזילאי במגמה להסדיר את הרישום החוקי לאחר הגעתו ארצה. על פי הוראות החוק על ההורים המאמצים ילד בחו"ל להודיע על כך למרשם התושבים תוך 30 יום. כמו כן התקיימו פגישות עם הרבנים הראשיים כדי לאפשר את גיור הילדים שהוריהם המאמצים רוצים שיהיו יהודים.

על פי הנתונים שבידי משרד הפנים מדובר ב־252 מקרי אימוץ מבראזיל אשר לגבי 110 מהם נתקבלו בינתיים מסמכי אימוץ ולגבי 31 נתקבלו תעודות ביזה. משרד הרווחה בודק אפשרות להגיע לקשר ישיר עם שלטונות בראזיל לצורך אימוץ תינוקות על ידי ישראלים. נסיון העבר מעיד על קשיים רציניים מצד שלטונות בראזיל.

עם הפעלת תוכנית התייעלות חדשה בחברה

„סאיטקס" מקווה לחסוך בין 10־15 מיליון דולר בהוצאות

מאת מתאו הכלכלי של „דבר"

חברת „סאיטקס" מבקשת לצמצם בין 10 ל־15 מיליון דולר בהוצאותיה בתוצאה מהפעלת תוכנית יעול מקיפה בתחומי השכר וההוצאות התפעוליות האחרות.

תוכנית ההתייעלות מקיפה את כל תחומי הפעילות בחברה, שמחזור המכירות שלה השנה צפוי להיות כ־145 מיליון דולר. במרכז התוכנית קיצוץ ניכר בהוצאות השכר בחברה, שיקיף כ־800 עובדים בארץ. בקבוצת ששת המנהלים בחברה מקוצץ השכר ב־20 אחוז, בקבוצת 120 העובדים בדרגות הבכירות יקוצץ השכר ב־15 אחוז ובקרב יתר העובדים, למעט בקבוצה המשתכרת שכר נמוך יקוצץ השכר ב־10 אחוזים.

הנהלת „סאיטקס" מעריכה שהקיצוץ בתשלומי השכר יחסוך לחברה כשני מיליון דולר בשנה. בין תחומי ההתייעלות האחרים: הורדת סטנדארד הסיטות של עובדי החברה, צמצום מאסיבי בהוצאות התקשורת לחו"ל, הקטנת השימוש בשירותי יועצים חיצוניים וצמצום שטחי המפעלים של החברה לתחום מצומצם יותר.

מבחן המכירות של „סאיטקס" יהיה במחצית השניה של 1986, כאשר יתחילו להגיע ההזמנות הראשונות למוצרים החדשים שפתחה החברה. בהנהלת „סאיטקס" מציינים כי תגובות ראשונות של גורמים מקצועיים מעודדות, אך יהיה צריך לתרגם תגובות אלה למכירות בשטח. אחד הגורמים המקשה על החברה במימוש מלא של מכירותיה הינו יכולת המימון של מתחריה הגדולים (מהם אחת חברת־בת של „סימנס" הגרמנית), זאת לאחר שבנק ישראל ביטל כמעט לגמרי את מימון היצוא לטווח ארוך.

פקחי עיריית נתניה מנעו החתמה נגד העלאת הארנונה

מאת חנה מאור, סופרת „דבר" בשרון

„התנועה למען נתניה" פתחה ביום חמישי אחרי הצהריים בהחתמה של תושבים נגד העלאת מיסי הארנונה.

לדברי מארגני העצומה הועלו המיסים אצל חלק מתושבי נתניה בשיעור שבין 200 אחוז ל־500, ולא בשיעור של 170 אחוז כפי שאישרה מועצת העירייה. במשך כשעה התנהלה ההחתמה ללא הפרעה, וכ־700 תושבים חתמו על העצומה. לאחר כשעה הופיעו פקחי העירייה וכן אנשי המשטרה העירונית (של העירייה) ודרשו מהמחתימים לפנות את המקום. לטענת המארגנים הם פנו מראש למשטרת נתניה וביקשו רשיון להחתמת התושבים ונענו כי אין צורך ברשיון כזה.

המארגנים גם פנו מראש לעירייה בבקשה לקבל אישור להחתמה ברחובות ונענו בשלילה. כשהגיעו הפקחים, התפתח ויכוח קולני בין המחתימים לבין הפקחים, הוזעקה המשטרה. המחתימים פינו את המוקדים לאחר ששני שולחנות ההחתמה הוחרמו והוחזרו להם לאחר מכן. „התנועה למען נתניה" הודיעה כי תארגן הפגנה המונית של תושבים להקטנת המיסים העירוניים.

טייס־חובב ממכמורת נהרג בהתרסקות מטוסו בשרון

מאת חנה מאור, סופרת „דבר" בשרון

עודד ברמן (47), טייס חובב, נהרג אתמול כשמטוסו, מדגם „שירוקי", נכנס לסחרור ונפל ליד מושב תנובות בשרון.

בשעה 6.25 המריא ברמן, מהנדס מכונות במקצועו במטוס הפרטי, ממנחת המטוסים הקלים ליד מושב תנובות. זמן קצר אחרי ההמראה, בשעה 6.35 נראה לפתע מטוסו כשהוא מסתחרר ונופל לקרקע מגובה של כ־100 מ'. המטוס נפל לתוך שדה חיטה במרחק של כ־1 ק"מ ממנחת המטוסים והתרסק. מעוצמת ההתרסקות עלה המטוס באש. רופא של ניידת טיפול נמרץ שהגיעה מנתניה קבע את מותו של הטייס.

בין עדי הראיה לאסון היה אחד מבניו, אף הוא טייס חובב, גיסו של ברמן. השניים, ממכמורת, בשרון הגיעו למנחת המטוסים בשעת בוקר מוקדמת כדי לטוס במטוס.

המטוס, שאותו [illegible] חמישה מטיסים ואותו [illegible] כשישה מטיסים, היה ברשותו של ברמן חודשים מספר. הוא קיבל רשיון טיס לפני כשנה.

ברמן נולד בנתניה, עבד כמהנדס מכונות בבית החרושת „אביר" בנתניה. התגורר במכמורת זה 15 שנה. השאיר אשה ושלושה ילדים.

נסיבות התאונה נבדקות על ידי מינהל התעופה האזרחית והמשטרה.

החשוד במעשי אונס נעצר בעת ניסיון לבצע את זממו

(ע).– בעקבות שורה של מעשי אונס ומעשים מגונים שאירעו בשנתיים האחרונות בבית־ספר ברמת אביב, הצליחה היחידה המרכזית של המשטרה, שלשום בערב לעצור חשוד במעשים הללו.

המשטרה חושדת כי העצור היה מאתר נערות בנות 16 עד 20, על פי מודעות שבהן הציעו את עצמן כמורות, או צעירות שחיפשו תעסוקה בשמרטפות באמצעות פתקים שהודבקו על עצים. על פי החשד היה האיש מתקשר בטלפון עם הנערה וקובע מיפגש בבית הספר, תוך אמתלה כלשהי להימצאותו שם באותו ערב. הנערות היו מגיעות לבית הספר במתוכנן והוא היה מתקיפן מאחור, גורר אותן לפינה חשוכה ומבצע בהן את זממו. המשטרה טוענת כי החשוד נעצר בשעת־מעשה, בעת שניסה לבצע את זממו בצעירה נוספת.

לפי שעה מיוחסים לו ארבעה נסיונות לאונס ומקרה אחד של אונס ממש, שאירע בשנה שעברה בבית הספר.

החוקרים סיפרו, כי מעדויותיהן של הנאנסות עולה שמקרי האונס היו אלימים, אך לאחר מכן היה האנס מגלה דאגה לקורבנותיו ולשלומן ומנהל אתן שיחות.

המשטרה עמלה זה כמה חודשים על פיענוח הפרשה, ועכשיו היא בודקת אם היה החשוד מעורב גם במעשי־אונס אחרים בגוש דן. לצורך זה עוברת המשטרה על תיקי חקירה קודמים ומנסה למצוא בהם מאפיינים משותפים למימצאים החדשים שבידיה.

לבקשת המשטרה הוציא בית־משפט השלום בתל־אביב צו האוסר לפרסם את שמו של החשוד וכל פרט מזהה על אודותיו.

הבוקר יובא להארכת מעצרו.

קיסר: הבנה עם התעשיינים על ביטול מעמד עובד יומי

הבנה בדבר ביטול המעמד של עובד יומי והעסקת כל העובדים בייצור על בסיס משכורת חודשית, הושגה בין ההסתדרות לתעשיינים, אמר מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר, בהופיעו בפני המועצה המפעלית של עובדי „סלרד" בלוד.

קיסר הטעים שלא יתכן שבין פועלי הייצור יהיו עובדים המועסקים בתנאי עבודה ושכר נחותים ביותר והמעמד של עובד יומי חייב להחלף.

מנכ"ל „כור" ישעיהו גביש, אמר במועצה שכל רווחי הקונצרן מושקעים ויושקעו גם בעתיד בהרחבת התעשייה ובהתגייסות למשימה הלאומית למניעת אבטלה ובעיקר בעיירות פיתוח. מנכ"ל „סלרד", ישראל זמיר, ציין שהמעבר ממתן פרמיה אישית לפרמיה קבוצתית במפעל, הכפיל את עצמו, הפריון וההכנסות עלו גם איכות המוצרים השתפרה. הכנסות „סלרד" אשתקד הסתכמו ב־114 מליון דולר.

נעצר אחד החשודים העיקריים בפרשת ההונאה ב„בזק"

(ע). – דוד קירזנבאום אחד החשודים העיקריים בפרשת ההונאה הגדולה מחברת „בזק", נעצר אתמול בערב עם הגיעו מבלגיה לנתב"ג. הוא נעצר שם לבקשת משטרת ישראל.

המשטרה הכריזה עליו עבריין נמלט ושופט הורה לעצרו בכל עת שיגיע ארצה.

יוסי בוגן ואיריס כרמי אלופים בטניס שולחן

מאת ברוך רונן

יוסי בוגן מ"הפועל" רמת־גן אמש על תואר כאלוף ישראל בטניס שולחן לאחר שגבר במשחק גמר מותח על דרור פולאק ממכבי ת"א בתוצאה 1:3.

המשחק בין שני היריבים המושבעים היה דרמאטי. פולאק ניצח במערכה הראשונה 11:21 והוליך כבר 9:15 במערכה השניה, אולם בוגן הפך הקערה על פיה וניצח 16:21. במערכה השלישית עבר היתרון מצד לצד עד שבוגן ניצח לבסוף 22:24. במערכה הרביעית לא התקשה בוגן לנצח 16:21 ולזכות בפעם הרביעית באליפות ישראל.

במשחק הגמר לנשים ניצחה איריס כרמי ממכבי ת"א את סיגל לב מ"הפועל" שער־הנגב 0:3 והוכתרה כאלופה בפעם התשיעית.

המשחקים נערכו באולם הספורט בלוד לעיני כ־500 צופים.

מירה מינצר־יערי הובאה למנוחות

מאת סופר „דבר"

המשוררת והעיתונאית ב„על המשמר", מירה מינצר־יערי, שמתה שלשום לאחר מחלה קשה, הובאה אתמול למנוחות בבית העלמין של קיבוצה מרחביה.

מירה, ילידת 1940 ואם לארבעה, כתבה שמונה ספרי שירה, למבוגרים ולילדים. היתה, כפי שנאמר אתמול ליד קברה „פרי ההילולים והכינור של קיבוץ מרחביה".

מאות מתושבי העמקים: מההתיישבות העובדת, מעיירות הפיתוח ומישובים ערביים, חברי כנסת ועיתונאים, וכן מאיר יערי הישיש שהוא אבי החתן, היו אתמול בהלוויה.

מפעל לתכשיטים שיעסיק בשלב ראשון 50 עובדים יוקם בקרוב בירוחם. בעלי החברה „עדי פז", שיש להם מפעל גדול לייצור תכשיטים בירושלים, הודיעו השבוע למנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשייה והמסחר, יורם בליזובסקי, על כוונתם לממש את האישור שניתן להם ולהקים את שלוחת המפעל בירוחם.

נורה בבטנו וברגלו

מאת חנה מאור, סופרת „דבר" בשרון

ישראל חסן בן (30), תושב גבעת אולגה, נורה בנסיבות לא ברורות, באיזור נתניה. האיש הובא אור לאתמול, כשהוא פצוע בבטנו וברגלו משני כדורים אל בית החולים „לניאדו" בנתניה.

לטענתו, בעת שהיה ביום רביעי בשוק נתניה תפסו אותו שלושה רעולי־פנים ובאיומי אקדח כיסו את פניו, הם לקחו אותו למקום בלתי ידוע שם ירו בו שני יריות.

במלאת שנה לפטירת אשתי, אמנו, סבתנו ואחותנו היקרה

אלטה טילס (שיפמן)

אלמנת מנחם טילס ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום ראשון י"א בניסן תשמ"ו 20.4.86
בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין סגולה בפ"ת.

המשפחה

מודיעים בצער רב על פטירתו של בעלי,
אבינו וסבנו היקר באדם

משה פרלמוטר

ההלוויה תצא היום יום שישי ט' ניסן תשמ"ו 18.4.86 בשעה 12.00
בצהרים מבית ההלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין הדרום
גבול חולון בת"ים.

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.

המשפחה המתאבלת

אבלים על מותו ללא עת של יקירנו

זוהר ציטולובסקי ז"ל

ההלוויה התקיימה אתמול

משפחות ציטולובסקי
יפה
בירן
רדיאן

הננו משתתפים באבלו של החבר

שלמה ארז

על מות אמו ז"ל

הוועד הפועל של ההסתדרות
יו"ר אגף הארגון ומועצות הפועלים
וחבר העובדים

עם **שלמה לוי** והמשפחה

משתתפים באבלכם על מות
אבא **יעקב לוי**

בית אלונים

ליקירנו

יעקב שינדרובסקי

בהגיעך לגבורות
ובמלאת 62 שנה לעליתך ארצה

מאחלים בריאות אושר ונחת
עד 120

אשתך רבקה
אחיך צבי
בנותיך, חתניך, נכדיך
וכל בני המשפחה

השבת הגוזל, קרית־חיים

קבוץ תל־יוסף מודיע

החל מיום ראשון 20.4.86 עם הפעלת המרכזיה
החדשה יהיו מספרי הטלפון שלנו כדלקמן:

אזור חיוג – 065

מרכזיה:	34710
מזכירות:	34712
דפוס תל יוסף:	34829 34830
מפעלי מתכת:	34039 34038
מרפאה:	34952
הנהלת חשבונות:	34890

תודתנו נתונה לחברת „בזק" ולעובדיה המסורים

מזכירות קבוץ תל־יוסף

עם עובד

לשולה ואהרון קראוס

עם נשואי
דורית ויהל

ברכת חברים
מעם עובד

לחבר ההנהלה
מר **אהרון קראוס** ורעיתו **שולה**

ברכת מזל טוב לנשואי הבת
דורית עם בח"ל **יהל**

איגוד העיתונים
היומיים בישראל

דבר היום

הפעולה האמריקאית בלוב: לקח התגובות

הופעתו השחצנית של קולונל קדאפי בטלוויזיה לא רק שמה קץ לניחושים בדבר שלומו ואחיזתו בשלטון, אלא המחישה גם את נחישותו להמשיך בעידוד הלוחמה הטרוריסטית. לכאורה עשוי הדבר להתקבל כחיזוק לספיקות בדבר היעילות של פעולות התגמול האמריקאיות. לא רק הנשיא קרטר, שתמיד התייחס בסלחנות לטרור הלובי, אלא גם ליברלים אחרים בארה"ב סולדים תכופות ממדיניות היד החזקה של הנשיא רייגן. אך גם למפקפקים אין עצה מה באמת יש לעשות כדי לשים קץ לגיבוי הממלכתי של פעולות טרור, כולל ניצול נציגויות ושליחים רשמיים כבלדרי רצח. בשל העימות המתמשך בין מעצמות-העל, וגיבוי הטרור בעולם השלישי על ידי הגוש הסובייטי, אין לראות באופק היזלצות גלובאלית נגד הנגע המתרחב והולך. גם חרם ממשי – כלכלי, פיננסי, מדיני – מצד הדמוקרטיות המערביות, שאולי היה מרסן את השליט המטורף, איננו מתממש בגלל התחרות ביניהן ובשל קוצר-הראייה של חלק מהמימסדים ומהחברות הכלכליות הגדולות. על אחת כמה וכמה אין לצפות ליעילות דיונים במועצת הבטחון או בעצרת או"ם, שבהן מתנגדי הטרור נדונים להישאר במיעוט. באין אלטרנטיבה, קשה להלין על פעולות תגמול גם בנוסח המיתקפה האמריקאית חרף המיגבלות שלהן והאבידות הנגרמות בהן גם לאזרחים.

התגובות למיתקפה האמריקאית ראויות לתשומת לב.

בימים של עודף היצע על ביקוש בשוק הנפט ושפל במחירו, נפלה קריאתו של קדאפי לחרם נפט על אזניים אטומות באופ"ק, כולל המפיקות במזרח התיכון. המדינות הערביות המוגדרות כמתונות רואות בקדאפי גורם מתסיס מסוכן, והסתפקו בגינוי מילולי. הידידה הסובייטית של לוב מודעת לאופי המוגבל בשלב זה של הפעולה האמריקאית, והסתפקה בביטול הפגנתי של פגישת שר החוץ שלה עם ג'ורג' שולץ. זאת בשעה שהסיכויים לפיסגה משמעותית בין גורבצ'וב לרייגן ממילא פוחתים והולכים, ומוסקווה מתכוונת כנראה לנצל ביותר שאת את חילוקי הדעות בין האירופים וארה"ב להחלשת הברית המערבית. האופוזיציה החריפה למרגרט תאצ'ר בבית הנבחרים היא תזכורת כי ממשלה בריטית אחרת לא היתה מתירה שימוש בבסיסים אמריקאיים שעל אדמתה להתקפות על לוב או על יעדים דומים. המגמות הניטראליסטיות למחצה בחלק מהתנועה הסוציאל-דמוקרטית, והתגובות האנטי-אמריקאיות בחוגים אחרים באירופה יוסיפו להוות אתגר קשה למדיניות של וושינגטון. בישראל, רוב הציבור מתייחס בהבנה לנסיון רייגן ללמד מדינה טרור-סטית לקח. אלא שאין בכך צידוק למליצים על הקפאת הסטטוס קוו. יש להוסיף ולחפש אפשרות לקידום תהליך השלום עם כל גורם ערבי רציונלי שאינו שותף להזיות קדאפי ובעלי בריתו הרדיקלים.

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אורח מערכת „דבר"

לא מחפש לכופף ידיים של אחרים, לא יתן לכופף את ידיו

אירחנו את קיסר בין לבין. איש עדיין לא ידע מי יהיה שר האוצר, אבל כולם כבר ידעו מי לא יהיה שר האוצר. המזכ"ל היה זהיר: "איך תפעל הממשלה בהרכבה החדש – קשה להגיד. מבחינת ההסתדרות, אני מקווה שיגיעו למסקנה כי כדאי יותר לקיים את הדו-שיח מאשר לנסות לפגוע בו. הוכחנו שאנחנו בני-ברית לדברים נכונים, אמיתיים ואחראיים".

הוא גם לא ידרוש רוויזיה בהחלטות הממשלה ביחס לקופת חולים וסולל בונה. רק ביצוע של מה שהוחלט. מודעי ידע „להוציא את הנשמה" בביצוע, כאשר ההחלטה לא היתה בדיוק לפי רוחו. כך קרה בעזרה לחקלאות, כך קרה, למעשה, עם „אתא". את ההחלטות בעניין קופ"ח וסו"ב צריך לבצע, כלשונן, הוא אומר: והיינו, דו"ח גדיש ולא דו"ח גדיש-מודעי. דו"ח פוגל-סו"ב, ולא דו"ח פוגל-מודעי-סו"ב.

ישראל קיסר הוא איש-מפלגה. אבל לא יותר מדי. גם כאשר מדובר במפלגתו שלו. שאלנו, למשל, האם הוא מוכן לקבל את השיטה שתחדש את המוסד „חברינו", מעין „שולחן הכרעות" משותף לשליחי המפלגה בממשלה ובהסתדרות. התשובה היא לא באלף רבתי: עצמאות, אומר קיסר, צריכה גם להיות וגם להיראות. כמו צדק שצריך להיעשות ולהיראות גם יחד. ודאי, הוא שליח המפלגה והחלטותיה מחייבות אותו. הוא יכול לחיות אתן. אבל השרים מחפשים דרך מוסכמת לחרוג מהן. הוא איננו שותף לכך. לא מחפש לכופף ידיים של אחרים, לא יתן לאחרים לכופף את ידיו. לא יהיה „שולחן".

מודעי הלך מהאוצר, אבל הדברים שאמר ממשיכים להדהד בחלל הציבורי. למשל, שההסדר בעניין קופת חולים וסולל-בונה „אכל" את המקורות לצמיחה. שטויות, אומר קיסר: מה ערך לדבר על צמיחה תוך כדי קטילה: מה טעם להקים מפעל לאלף עובדים ומצד שני לגרום למפולת של 14 אלף עובדים. בכלל, אומר המזכ"ל, קופת-חולים ו„סולל-בונה" הן שתי בעיות שונות. בקופ"ח הויכוח הוא על שאלה אחת: מה היקף האחריות של הממשלה לבריאות העם. מסתבר שכחמישה אחוזים... 39 מיליון דולר מתוך תקציב של 700 מיליון דולר, כשמדובר ב-83 אחוזים של האוכלוסיה. לטעון שקימוץ היד הוא לטובת המדינה במקרה זה, היא פשוט צביעות, הסוואה לשיקולים פוליטיים, ציניים.

הוא שליח המפלגה והחלטותיה מחייבות אותו. הוא יכול לחיות אתן, אבל לא יהיה „שולחן" מפלגתי להכרעות

גם בעניין סו"ב צריך לפזר את הערפל: „לא ביקשנו מן הממשלה אפילו אגורה אחת, גם לא בשביל פיצויים, למרות שזאת יכלה להיות דרישה לגיטימית. מותר היה לדרוש פיצויים בשביל איזנברג שהרוויח, על אחת כמה וכמה לסולל בונה שלא הרוויח לעצמו ולא לכיסו. אבל לא ביקשנו אלא רשות לגייס אמצעים, מכיוון שהממשלה הלאימה את ההון, כולל את ההון שלנו, של קופת הפנסיה שהיו בעבר כלי מוסת במשק ההסתדרותי. והיוון נמשך תמשך: איך קרה, מקשה קיסר, שאת בעיית אלסינט פותרים תוך שבוע. מפעל פרטי מעסיק בסך הכל 1600 עובדים, וצ'יק צ'ק מוחק לו 80 מיליון דולר חוב. לא באו לכנסת, ולא לוועדת הכספים שלה, ולא העלו טענות שזה מחסל את הצמיחה. מפעל פרטי, אומר המזכ"ל בעוקץ, זוכה ליחס מועדף, על-ידי שני הצדדים...

„אנחנו כבר מתדיינים עם הממשלה למעלה משמונה חדשים. יכולנו לגמור בסכום של 50 מיליון, אבל עד שהממשלה זזה, הריבית הריאלית של 90 אחוז משנה את כל התחשיבים. יש בארץ שלוש חברות לאומיות, אחת בים, אחת באוויר ואחת ביבשה. בים – זה „צים", חצי פרטית. באוויר זה „אל על", ממלכתי. וביבשה זה „סולל בונה", הסתדרותי. אבל שלושתן לאומיות, ואי-אפשר להתיחס אליהן רק בשיקולים כלכליים טהורים, כמו שלהתנחלות ביו"ש מתייחסים לא רק בשיקולים כלכליים. לפי הכדאיות בלבד היינו צריכים להקים את כל המפעלים באזור תל-אביב".

אנחנו שואלים על הצמצומים, וקיסר משיב בפרטי פרטים. בין השאר הוא מגלה כי צמצומים בסו"ב יהיו גם בדרג הניהול („עודיד שכמת מנהלים שלמה"). שואלים על גיוס כספים, על אפשרות מכירת מפעלים. מוכנים, אומר קיסר, למכור חלקים של מפעלים מצליחים. לא כל כך עומדים בתור לקנות. גם לא מן הממשלה, אגב. שואלים על ניוד עובדים. בעניין זה, מסתבר, הוא בעד גמישות. „אמרתי גם להסתדרות עובדי המדינה: תחליטו מה אתם רוצים. אנחנו יכולים להתעקש על מניעת פיטורים, כי זה הוגן. אבל אז צריך להגמיש את העמדות לגבי הניוד. הבעיה הראשונה שלנו היא האבטלה".

וכאן העלינו שאלה אפיקורסית. המפעלים במצב רע ורובם מצמצמים, האם אפשר במצב כזה לבוא ולדרוש העלאת שכר? לדעת קיסר זו ראייה לא-מאוזנת, אחת הטעויות הנפוצות המוליכות להחלטות לא נכונות. ודאי שהשכר הוא גורם, אבל לא היחיד וגם לא העיקר. ישנה השאלה של כמה ההון העצמי בישראל קטן ועלות האשראי גבוהה. ויש גורמי יצור נוספים. יש ניצול של ציוד, יש חסכון ברזל. יש דרך של שימוש בחומרי גלם. לפעמים ניצול יותר נבון של חומרי-גלם בשני אחוזים, יש לו יותר משקל בעלות הייצור מאשר עשרה אחוזים של העלאת השכר. עובדה היא שהציוד במפעלים שלנו איננו פחות משוכלל מאשר באירופה, אבל השכר אצלנו כמו בארצות המתפתחות. זה לא הגיוני. ואפילו נביא בחשבון שהפריון אצלנו נמוך מאשר באירופה, הרי השכר מפגר אצלנו לעומתה גם ביחס לפריון. חוץ מזה, אפשר וצריך לדבר על הגדלת הפריון. יש לנו בעניין זה מרחב-רב.

„לגרב" מאה אחת, היא התנגדה – נשאר מירווח למשחק בין האיגודים למעסיקים למו"מ על העלאת שכר, פלוס פריון. השנה צופה קיסר תופעה פסיכולוגית מעניינת ומכבידה בעניין זה: „בפעם הראשונה נצטרך לעבור במו"מ מן המספרים הגדולים למספרים הקטנים, וזה בעייתי. המציאות משתנה מהר יותר מאשר המושגים שלנו על המציאות, בהרבה תחומים וגם בתחום הזה. בשנות האינפלציה, האיגודים היו רגילים לדבר על תביעות בין 60 ל-200 אחוזים. פתאום יבוא המעסיק וידבר, נניח, על חמישה אחוזים. כולם יגידו, מה השתגעתם? אנחנו בתקופת מעבר, וזוהי בעייה פסיכולוגית קשה. העובדים רואים שאינפלציה נמוכה היתה לעובדה, אבל התפיסה של המספרים הנמוכים עדיין לא חדרה.

צריך ללכת בהדרגה, בזהירות, לאחר שנה-שנתיים באינפלציה חד-ספרתית אפשר לדבר על הקטנת ההצמדה גם על ההון ולאזן אותה בריבית

מהי, בעצם, בשלב הזה תמונת המצב בשחיקת השכר? הרי כל אחד משתמש בנתונים אחרים. קיסר אומר כי בסקטור העסקי – להבדיל מן המתוקצב – השכר של אפריל 1986 חזר לרמה הריאלית שלפני

מזכ"ל קיסר. שליח המפלגה, לא יותר

התכנית הכלכלית החדשה, יוני 1985. אלא שצריך לזכור, כי גם ביוני כבר היתה שחיקה, כי לפני כן היתה „עיסקת החבילה". החודשים הקשים באמת היו ספטמבר ואוקטובר, שהיו ימי השפל. קיסר מפנה תשומת לבנו להופעה בעניינה: על אף השחיקה העמוקה, הצריכה כמעט שלא ירדה. הממשלה בנתה על ירידה של שבעה אחוזים בצריכה הפרטית. בפועל היא ירדה בשני אחוזים ומשהו. מה עשו האנשים? שברו חסכונות, העבירו חסכון לצריכה. מאות מיליונים דולרים שהיו גורם הון עברו לצריכה. יש אומרים 40 אחוז. כאן יש, לדעת קיסר, לקח למעצבי המדיניות: לא להתגרות להורדת הצריכה, כי היא קשיחה, ונסיון לפגוע בה יפגע רק בחסכון. צריך לבלום את עליית הצריכה ולא לנסות להורידה.

הצורך להבטיח את החסכון האמיתי מביא את קיסר גם לאזהרה שלא לרוץ לביטול ההצמדות. בימים האחרונים של כהונתו כשר אוצר גילה מודעי שהוא מכין חוק לביטול ההצמדות. אני לא מן החסידים הגדולים של קדושת שוק ההון, אומר קיסר בלשון המעטה. אבל נקל לשער מה יקרה אם ידעו שאין יותר הצמדות. קודם כל ירוצו על הדולרים. יבזבזו על צריכה, ימירו מה שאפשר. צריך ללכת בהדרגה, בזהירות. אם יעבור המשק שנה-שנתיים באינפלציה שנתית חד-ספרתית, אפשר לדבר על הקטנת ההצמדה גם על ההון ולאזן אותה בריבית, כדרך שכה הלך יהושע רבינוביץ ז"ל. ובגג וגמרנו יחסל את החסכון, המשק זקוק לחסכון אמיתי.

אנחנו בתקופת מעבר וזוהי בעייה פסיכולוגית קשה. העובדים רואים שאינפלציה נמוכה היתה לעובדה, אבל התפיסה של המספרים הנמוכים עדיין לא חדרה

קיסר אומר שמדיניות השכר לא תגובש אלא לאחר שייחתם הסכם על תוספת היוקר. הסכם תוספת היוקר חשוב לא רק משום שהוא מבטיח את העובד מפני שחיקה יתירה, אלא גם מפני שהוא מהווה ערובה כלשהי מפני העלאת מחירים דראסטית: אנשים משתעשעים במחשבה שהמחירים מווסתים על ידי היצע וביקוש. לא מבינים שיש הרבה מוצרים, ובעיקר הבסיסיים, שהם קשיחים, שאתה יכול להעלות את מחיריהם והצריכה תשתנה לכל היותר בשוליים. היא לא תרד משמעותית, ולכן יש תאבון גדול להעלות את מחיריהם. תוספת היוקר בולמת את התאבון הזה, כי כשיודעים שצריך לפצות על ההתייקרות, הכדאיות שלה פוחתת.

בכל מקרה, מכיוון שההסתדרות מרבית רק על 80 אחוז תוספת יוקר – ואפילו כשאריה דור רצה

שר החוץ ומ"מ ראש הממשלה, ראיון / יוסי מלמן

אולי רוצים להשפיל אותנו, אבל אנחנו בנויים כך שלא ניתן

אף שעברו עליו ימים קשים של מתח מורט עצבים ואי-ודאות, אין אלה ניכרים ביצחק שמיר. אתמול, בלשכתו בירושלים, הוא נראה נינוח ושלו. העובדים במחיצתו אומרים כי מי שהיה בראש מחתרת ופעל כעשר שנים בעולם הצללים של המוסד, אינו נוטה להתרגשות. אבל שלא יהיה מקום לטעות, ממלא מקום ראש הממשלה חש עצמו נפגע מן המשבר הממשלתי האחרון, שהסתיים בהעברתו של יצחק מודעי מתפקיד שר האוצר, ובעיקר מדרך ההתנהגות של ראש הממשלה ושרי מפלגת העבודה. „זו היתה הפרה של ההסכם", הדגיש שמיר.

– האם אתה רואה את המשבר האחרון כמחוסל וסגור?

לא, זה לא סגור. אולי זו דווקא פתיחה לקשיים אחרים שיבואו עם הזמן. על כל פנים, זהו פצע פתוח. קשה להשלים עם העובדה שבגלל התבטאות כלשהי איבדנו שר אוצר מהטובים ביותר שהיו לנו.

– האם ישנה אפשרות שתחזירו את יצחק מודעי למשרד האוצר?

אני תמיד מאמין בכוח ההגיון. אני חושב שנעשה כאן משהו שהוא בניגוד להגיון, ועל כן אינני מוציא מכלל אפשרות שיום אחד נחליט כולנו שלטובת העניין כדאי להחזיר אותו לאוצר.

– ראש הממשלה ומפלגת העבודה הודיעו חד-משמעית כי לא יסכימו לשובו של יצחק מודעי לאוצר ויראו בכך, אולי, סיבה לעזוב את הממשלה?

אמרתי, מה אני מקווה שיום אחד הם יאמרו את ההיפך.

– מדוע, אם כן, הסכמת לחילופין בממשלה?

הליכוד הסכים והחליט לא ללכת עד הסוף, כלומר לא לשלם בעד מעשה כזה בפירוק ממשלת האחדות הלאומית.

זה פצע פתוח. קשה להשלים עם העובדה שבגלל התבטאות כלשהי איבדנו שר אוצר מהטובים ביותר שהיו לנו

– אתה בוודאי שמעת את הטענות שמעלים נגד הליכוד – שלמען הישרדותו הוא מוכן לספוג השפלות ולהסכים לכל מהלך של ראש הממשלה ושרי העבודה?

אין לזה כל קשר עם הרוטציה. הבעיה היא ממשלת האחדות הלאומית. ופירוק הדבר קודמה לפני הרוטציה וגם לאחריה. המלחמה אינה למען הרוטציה. אנו גם עומדים על עקרונותינו. אנו דבקים בקווי היסוד של הממשלה הקודמים האחרים ברורים לכל. גם לנו וגם לאנשי מפלגת העבודה.

– יש אומרים שאינך די מסביתי, אינך „דופק על השולחן".

אני פועל כפי שאני מוצא לנכון, כפי שאני רגיל. כפי שמכתיב לי אופיי בנסיבות השונות.

– האם אינך מצטער על הדרך המעולה שלך?

בדרך כלל אינני מצטער על מה שהיה.

– האם אין בכך גם ביטוי למשבר העמוק הפוקד את תנועת החירות, שאתה עומד בראשה? אנו עדים למאבק על ההנהגה ב„חירות". מה שהושג עד כה הוא רק בבחינת פסק זמן. אינך חושש שמדובר בפצצת זמן שאולי תתפוצץ ביום מן הימים?

מובן שהמשבר ב„חירות" מדאיג אותי, ואני מחפש, יחד עם חברי, פתרון הולם. זה משבר שלא בא במפתיע: מדובר במשבר שנהיה, אבל הוא צפוי. יש לנו בעיה שחובה עלינו להתגבר עליה, ואני מאוד מקווה שבעזרתם של חברים רבים והטובים מאוד נתגבר עליה ונמצא את הפתרון.

– האם אתה שותף לדעה כי יש ב„חירות" אנשים הקוראים תיגר על כהונתך, ובמיוחד כמן ראש הממשלה הבא?

יש לי כלל שאני מקפיד לכבוד עליו: אינני מוציא את הסכסוכים הפנימיים בתוך התנועה לרשות הרבים. ואם יש חברים בתנועתי העושים זאת, אני שולל זאת בתכלית השלילה. אך קודם כל אני עצמי איני נוהג כך.

– כאשר יגיע מועד הרוטציה ואתה תתמנה לראש ממשלה, האם לא יבוא או הליכוד להחזיר מנה אחת אפיים לראש הממשלה ולמפלגת העבודה ולעשות להם את כל מה שהם עושים לכם – פוגעים בכם ומשפילים אתכם?

אינני מוציא את הסכסוכים הפנימיים בתוך התנועה לרשות הרבים

אינני חושב שהם משפילים אותנו. אולי רוצים להשפיל, אבל אנו בנויים כך שלא ניתן להשפיל אותנו. אבל זאת לא הדאגה שלנו. הבעיה שלנו תהיה איך לשרת את המדינה ברוח עקרונותינו. לא נחפש הזדמנויות לנקום באנשי „העבודה". אין זה כלל מעניין אותנו.

– רק השבוע ניתנה דוגמה מוחשית ליחסי העבודה בין הליכוד ל„עבודה" ובינך לבין ראש הממשלה. מנכ"ל משרדך, דוד קמחי, התלונן – אני מניח, בהסכמתך – אצל שמעון פרס על כך שאתם במשרד החוץ אינכם יודעים על כל המהלכים המדיניים של ישראל?

יש פה ושם תקלות שאינן צריכות לקרות. זה טבעי, כנראה, מחילוקי דעות רעיוניים וגם מסדרים בלתי מתוקנים, אבל אנו משתדלים לסתום את הפרצות.

– אתם מצליחים בכך?

מוכרחים להצליח, עד שמתגלים סדקים חדשים.

– אתה בטוח שמשרד החוץ, ואתה אישית, אכן יודעים על כל המהלכים המדיניים החשובים, שחלקם חשאיים, המתרקמים בישראל ומחוצה לה?

בדרך כלל כן. אנו משתדלים לדעת על כל המתרחש, מכיון שזאת חובתנו, אבל אינני יכול לערוב לך שכל שמץ של שיחה וכל ניצוץ של רעיון מגיעים אלינו.

– אני מתכוון לדברים הגדולים, למעשים החשובים?

את הדברים הגדולים לא ניתן להסתיר גם אם רוצים.

– אני לא בטוח אם מסתירים ממשרד החוץ את כל המגעים עם מצרים, אבל השבוע שוב התברר שאתה וראש הממשלה אינכם מסכימים בעניין הפתרון הרצוי למשבר טאבה?

חילוקי הדעות בינינו לבין מצרים עמוקים ביותר ואין זה נוגע רק לטאבה, שהיא עניין משני בלבד. מול שפע הבעיות שיש למצרים נושא כטאבה הוא שולי. בשבילנו טאבה חשובה רק בהקשר הכללי של העיר אילת. לעומת זאת, יש חילוקי דעות אחרים, בעיקר בעניין הדרך להשגת השלום. אני רואה בשלום בינינו לשכנותינו תהליך שאינו מסתיים בחתימת חוזה. חוזה השלום הוא רק פתח לתהליך ארוך. ועל כן עלינו על קידום השלום. אני מאוד מקווה שבמאמצים בלתי נלאים ובעמידה איתנה, חס וחלילה לא בהתרפסות, ניתן יהיה להגיע לשלום אמיתי.

– מי מתרפס בפני המצרים?

אינני רוצה למתוח ביקורת על אף אחד. אבל יש דברים שאינם רחוקים מהתרפסות.

– כלום לא חלו, לדעתך, בשנה האחרונה שיפורים לטובה ביחסים שלנו עם קהיר? הרי הקשר המתפתח בין שרים ופקידי מימשל של שתי המדינות?

אלה הם דברים שוליים מאוד, שאינם נוגעים לאופיו של השלום ואינם מסייעים להרחבתו. כמובן שאינני מזלזל בשום דבר, אני רואה בחיוב את עצם השיחות שלנו עם מצרים. חשוב לדבר, על אף חילוקי הדעות, באשר להתנהג. אני גם רואה בעין טובה כל נסיון להרחיב את הפגישות, אפילו שלא בפומבי, עם כל מנהיג ערבי. זה תמיד טוב ותמיד רצוי.

שר שמיר. לא מודש

– האומנם יש פגישות כאלה?

מספרים על כך.

– בשבועות האחרונים הגבירה ארה"ב את מעורבותה בחידוש תהליך השלום ונראה כי אין זה לרוחך. מדוע?

אינני תולה תקוות גדולות במעורבות האמריקאית לשיפור יחסינו עם מדינות ערב. היא יכולה אמנם לסייע במידת מה, אך לא תוכל לשנות את המרכיבים הבסיסיים של ההסכמות ואי-ההסכמות. ועל כן מוטב להכניס את ארה"ב לשלבים ובנושאים שצפויה בהם הצלחה בטוחה.

– היית רוצה שהיחסים בין ירושלים לוושינגטון יתהדקו עד כדי בריתות הגנה, או הסכמים של הבנה ושיתוף פעולה אסטרטגי, כפי שניסתה ישראל להשיג בעבר?

אין הדבר בידינו. היחסים אמנם טובים, אך לא הייתי מתנגד לכך שבאחד הימים נגיע גם לניסוח הסכם מלא, הסכם הגנה שלא יגביל אותנו ולא יצמצם את יחסינו עם ארה"ב.

– מה, לדעתך, ההישג הגדול ביותר של מדיניות החוץ של ישראל?

אני רואה שיפור מתמיד במערכת יחסי החוץ שלנו – בהידוק היחסים ובהרחבת רשת הקשרים שלנו עם מדינות רבות בעולם. אנו נמנעים מעימותים עם מדינות אירופה על אף חילוקי הדעות, ואפשר להצביע על קו מתמיד של עליה בפעילות הדיפלומטית שלנו.

– האם תוכל לבשר על עוד מדינות שעומדות לחדש את קשריהן הדיפלומטיים עם ישראל? אולי באפריקה? הדבר גם על פתיחת משרדי אינטרסים בין פולין וישראל?

אם אבשר על כך, אני עלול לבטל את הסיכויים לכך. אני יכול להבטיח שאנו קרובים לכמה וכמה הישגים בתחום זה ולא אוכל להוסיף עוד.

ההתבטאות הזו של פרס מחייבת את מפלגת העבודה, אך אינה מחייבת את הממשלה. זו בהחלט סטיה מהעקרונות שהסכמנו עליהם

– בעוד שישה חודשים תחזור למשרד ראש הממשלה. האם יש בכוונתך להנהיג שינויים במדיניות החוץ והבטחון של ישראל?

לפי ההסכם הקואליציוני, אהיה חייב להמשיך במדיניות שנקבעה בקווי היסוד של הממשלה. אלה משקפים נאמנה את המגמות המדיניות ואת המעשה המדיני שישראל חייבת לנהוג לפיהם. אהיה שלם עם עצמי אם אנהג על-פי הקווים האלה.

– האם הכרזת ראש הממשלה „אני מכיר בפלשתינאים כעם" היא חלק מקווים אלה, או שמא יש בכך סטיה מההסכמות?

אני רואה בדברים האלה התבטאות של ראש מפלגה ולא של ראש ממשלה. ההתבטאות הזו של מר פרס מחייבת את מפלגת העבודה, אך אינה מחייבת את ממשלת ישראל. זו בהחלט סטיה מהעקרונות שהסכמנו עליהם ואינה תואמת את קוי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית.

– מה, לדעתך, יכול לשמש בשביל הליכוד „קאזוס בלי", כלומר עילה לפירוק הממשלה?

אינני מייגע את מוחי לחפש סיבות לפירוק הממשלה. אינני מעוניין ב„קאזוס בלי" כזה או אחר. ברור, עם זאת, שיתכן שגורם ערבי יציע לנו פתרון מדיני שיהיה מקובל על דעת מפלגת העבודה, אך לא עלינו. אך כפי שכבר אמרתי פעם, במקרה כזה – אמנם נתנגד לכך, אבל אני אראה בצעד כזה התקדמות מצד הערבים לקראת שלום.

– הסיום, בהנחה שתהיה ראש ממשלה ותחזיק בתפקיד מלוא הקדנציה עד נובמבר 1988, האם תוכל להמר שנגיע בבר את הבנייתיך הפוליטית להקימה שלאחר מכן?

אני מניח שלא יחול שינוי במעמדי הפוליטי. מכל מקום, אשתדל למלא את התפקיד בהתאם להסכם ועל-פי הכרתי.

– אבל יש יריבים במפלגתך המצפים לרגע שבו תפרוש מן החיים הפוליטיים?

אני לא חושב שיש לי יריבים קיצוניים עד כדי כך, אבל בכל אופן אינני שותף לקוצר רוחם.

هكذا في الأصل

מסיכה אפריקאית

מאת נטע געמן

איסק דינסן „זכרונות באפריקה"; עברית: ליאורה הרציג; הבריה, ביתן – מוציאים לאור; 1986; 261 עמ'.

איסק דינסן כותבת על עולם הירואי בסיפוריה הקצרים („שבעה סיפורים גותיים" ו„סיפורי החורף"). אלה אגדות במתורץ על גיבורים אבירים הנעים הסובבים בעולם־עלילה של תשוקה ונקמה. מקום כך ברוחה נסייתה לבקר את סיפוריה בתקופות מעורפלות ומרוחקות כימי־הביניים. גם התנהלותה באפריקה הקולוניאלית של תחילת המאה ה־20 מבטיחה לספק לה סביבה המעוצבת בתפיסות־עולם ארכאיות. אפריקה או היא אי פיאודלי בתוך עולם בתעורר הבגלה אדריאולוגית ליבראליות הדשות. לכן קימבה אפריקה בעין עיר־בקלפ לאריסטוקרטיה האירופאית, גיצולת התבוה המעריבית הבתערבת והדנאמית. באפריקה מבאה אריסטוקרטיה זו מרחב נוח, הבאפשר לה לשמר את אורח־החיים האצילי, המפונק והמיושן. בחוות רחבות־ידיים מתגוררים אלפי בעיתים ומעבדים את שדותיהם ובעלי הקפה על ההרגים הלבנים הגבירת קפוד של שבת־עשר שילינג. על ילידי המקום נאסר לרכוש אדמות והם נהפכו למין „כפורות־מבע" הכופות. כן נאסר עליהם לבמטע את תרבותם ואסורים דיקודים טקסיים, ולעתים אורח־חייהם אינו שונה בהרבה מעבדות גלויה. זוהי חברה אשר המסיכה לאמץ את תוקפה והגה־יה של המאה ה־18.

אך לא רק שמרנות־מבע אצילית ומנותקת בתהפוכות עולם מיפסה ובצאה הבדונית בליקסן (שבה של הסופרת) באפריקה. סיבה אחרת, לא פחותה בחשיבותה, היתה פשוט יופי. את ביקומה הגיאוגרפי וגופה של תוחה היא בתארת בבונחים אבסולוטיים של יופי יחודי: „המיקום... ופני השבה הגבוהים יצרו בצירופם נוף שלא היה דומה לו בכל העולם כולו" (עמ' 11). הנוף הפראי מספק לדינסן את התפאורה ההירואית המקשכת את כל סיפוריה: „תבנית זו עיוותה... משהו הירואי, רומנטי, כספינות שמפרשיהן נלולים..." (שם)

„זכרונות באפריקה" הוא ספר אוטוביוגרפי, אך דמות הגיבור המרכזית אינה הסופרת עצמה כי אם אפריקה, ילידיה ובעלי־החיים הפראים שבה. דינסן משתמשת בחומרים המצויים בסוזהראיתה כמכאפורות, שדרכן היא מסגננת עולם מלאכותי ותיאטראלי בעל חוקיות משל עצמו. הילידים – גאים ותעוזים ובבעים בסטאויות לאלת הגורל הנתמבית, הם רומים, בכמה מתכונותיהם, לאב־טיפוס האריסטוקרטי והגורלי המופיע בספריה הבאחרים.

דמיון רב היא מוצאת בין הילידים לבין חיות הפרא של אפריקה, דימוי אנאלוגי המאפשר לה נקודת מבט מרוחקת מהדמות הריאליסטית, עליה היא כותבת, לדמות סמלית, ארכיטיפית. את מנהיגם של בני הקיקיו, קינאנג'אי, היא מדמה לפיל אצילי. על בן משרתה פרח היא כותבת: „כשהיה תינוק קטן... היה יושב זקוף ומביט בעיניך. היה זה כמו להחזיק גור קטן... או גור אריות בחיקך" (עמ' 126). כך נוצר קשר הדוק ו„טבעי" בין הילידים, אנשי האדמה לבין נוף מולדתם. הדימיון מתקיים לא רק בצורה או בסגנון החיים (ריקוד, חיזור, אבל) כי אם גם בשלימות שבה הם מתקיימים בגוף החשוף והבלתי־אמצעי. כמובן, לא מעט מיסטיקה מערבית מתקיימת בהתייחסותה זו של דינסן. היא רואה בהם גיבורים רומנטיים ותמימים המתקיימים בהרמוניה בטבע. את העליבות שאליה הם נגררו אין היא רואה ובמעט שאינה מתעדת.

תכונה אחרת שדינסן מעריצה בילידים היא יכולת הדימיון שלהם. תכונה המתקיימת באנשים אמיתיים. כמו אנשי מסיכה הם מאבינים בבלתי־אפשרי ובבדיוני ואת מתוך קיום היומיום: „בני הקיקיו חיים בשלום עם הנעלם ובחורגלים בבלתי־צפוי" (עמ' 24). לילה אחד מעיר את דינסן משרתה קאמאנטה. „אני חושב שכדאי לך שתקומי. אני חושב שאלוהים בגיע", הוא אומר לה. כשהיא מביטה מהחלון היא רואה שריפה גדולה על צלע ההר שממול, ואכן נראית השריפה כאילו „איזו דמות ענקים נעה וקרבה אלינו". היא מסבירה את החיזיון לקאמאנטה אך הוא ממשיך להתעקש בחוסר אמון: „נו, כן, יכול להיות. אבל חשבתי כי היה כדאי שתקומי, במקרה שאלוהים בגיע" (עמ' 35).

איסק דינסן

אותן רכוזות־גיבור אוטוביוגרפיות בחייה של הברונית (כמו אהובה האנגלי דניס פינץ' האטון) בתאורות בצבעים ריאליסטי. תכונותיהן הופכות להיות גורליות וקיומן בסיפורי־החיים מקבל תוקף בדיוני ואסתטי. פינץ' האטון מתואר כדמות סטריאוטיפית. הוא הצייד, הנוד הבודד. גיבור אציל לב והפשי. אין זו דמות אנושית, כמעט מאצלות לה תכונות אלוהיות. הקשר שלו עם הילידים הוא קשר מידי ומסתורי. כמו קשר בין חיות נדירות ועזות המעריכות אחת את כוחה ויופיה של רעותה. גם סיפור מותו, בתאונת מטוס, בתואר בקווים מיתיים. תחושות אפוקליפטיות גורמות לדינסן „לנחש" את האסון לפני שהוא מתרחש וכך גם לבודד אותה מתוך קהל האנשים „הרגילים": „בין תוגה עמוקה היתה פרושה אימתה על העיר ועל האנשים שפגשתי, ובעיצובם של כל זה היו הכל מתבוססים ליי" (עמ' 238).

לאחר מותו נכרה קבר על צלע ההר הצופה אל מישורי הערבה ואל חוותה של הסופרת. הקבר הופך להיות מקום מרבצם של אריות ועל כך כותבת דינסן בזוהרה: „זה הולם... שיפקדו אריות את קברו של דניס ויציבו לו מצבה אפריקנית... אפילו אריותיו של הלורד נלסון בכיכר טרפלגר... אינם אלא כנולפים באבן" (עמ' 244), כה כותבת את הדיונה של אהבה כגיבור אגדות אמיתי.

תופעה זו, סגנון המציאות באמצעות תזמרים מיתיים ואכנותיים, מופיעה הן בספריה האחרים של דינסן והן בדברים שאמרה היא עצה על כתיבתה. חייה שימשו לה פירוש של אמנות. הריחוק שנוצר בכתיבתה מהאירועים האמיתיים של החיים איפשר לה נקודת מבט גבוהה יותר על החיים, קל וחומר על האמנות. אחד מגיבוריה אומר: „הסיפור הוא האמנות הנעלה ביותר", לא המפשטת, בדוחה והגדרתה. לא מטרה אסתטית או אינטלקטואלית אחרת, כי אם נפתולי עלילה, שזירת סיפורים שהראשית. אפשר לומר, שתבדיה היא האמנות הנעלה ביותר עפ"י דינסן, אבל גם היא בניה חומרים ריאליסטיים, כפי שיודע כל מספר סיפורים מקצועי.

כמה שנוגע לתיאור עצמה, מופיעה דינסן כדמות מרוחקת ואף צוננת. את מות אהובה היא מקבלת כגזרה מתוך עירפול החושים שהיא שרויה בו. ברגע שהיא יודעת את דבר מותו, מקבל העולם פרופורציות נכונות: „אחוזר להיות שפיה הארץ האבין הכל". גם כשלונה בניהול החווה והצורך למכור הכל ולעזוב את אפריקה מתואר לאקונית. אם קיים כאב היא מיד מתרגמת אותו לכאב של סיפור, וכך גם היא הופכת להיות דמות בדיון בעלילה אליגורית: „היינו לאמיתו של דבר צמד נשים פיתיות הלבושות בשחור ובלבן... היינו רוחות החווה הפורשות כנפיהן על חיי האיכר באפריקה" (עמ' 251) היא כותבת על עצמה ועל ידידתה כשוק משוטטות בחווה לפני מכירתה. דרך מעשה הרחיקה מן המציאות אל התיאור הסיפורי, כמו מורכך הכאב ומקבל משמעות סמלית.

לעומת זאת, רגשנות רבה מתקיימת בתיאורה את פרידת הילידים מהחווה. עליהם היא אומרת: „אנשים שאדמת מולדתם נגזלת מהם אינם מאבדים את אדמתם בלבד. גם את עברם הם מאבדים". עקירתם מן החווה מעשה טראגי הוא שלא כמו עקירתה של דמות־בדיון רפרפנית כדינסן עצמה.

בעקבות הסרט עתיר הכוכבים, המבוסס לא רק על הספר כי אם גם על קטעי רכילות שכיפקה הסופרת בחייה הסוערים, מבטיחה ההוצאה לאור על גב העטיפה: „דינסן... מתעדת את התפוררות נישואיה ואת פרשת אהבתה לבן־אצולה מקסים, דניס פינץ' האטון..." האם זהו נסיון למשוך קהל גדול יותר לסוג כזה של סנסאציה רומאנטית (שהסרט כבראה מספקה) אותו קהל המחפש עלילה בזוהרה ובגיבורים שאליהם קל לייחס את כוח הכשיכה של כוכבי הסרט? בספר עצמו מופיע „סיפור האהבה" בקווים מרומזים ומעורפלים. בעלה של הסופרת מוזכר פעמיים בלבד ונותר דמות שולית וחסרת־שם. כן קיימת התעלמות מחיי־הנישואין ולכן גם מ„התפוררותם".

כל השפע הזה

מאת טליה הפפרדט

ריורם מרח, גלריה בלוי. מ., גליקסון 7, ת"א.

הציור של ריורם מרח הוא ההיזר הנמוך ב„גלות התמר", שבה עסק מרוד זה בשבועיים האחרונים. העבודות שלו רוויות מכל רוח אר צמצום וגם מן הרחוב הישראלי. הן אוניברסליות ולא לוקאליות. עוסקות בטיפוסים כלל־אנושיים, ומשתמשות במתנחים לעויים. יש בהן תיאטרליות גרוטסקית, תנוחות מלאכותיות ופאתוס מגיני.

שורת התמתות עוסקת בבעלי מקצוע שונים שמקצועם מתחיל באות P באנגלית, ביניהם: אפיפיור, שרברב, נסיך, פילוסוף, פוליטיקאי, פרוליטאר, פסנתרן, משורר, מטיף, שוטר, שמש, טייס, צלם, חוזה. רשימת העיסוקים המגוונת הזו שכולה מתחילה באותה אות עשויה לרמז למילון רחב הרבה יותר של טיפוסים אפשריים, אך כל המבחר האקראי הזה מתנקז בעצם לדמות אחת מרכזית וחוזרת. זוהי אותה דמות מעוותת גרוטסקית, בעלת ראש גדול על גבי גוף מכווץ, שכיכבה גם בתערוכותיו הקודמות של ריורם מרח. הפעם היא לובשת את התפקידים השונים, ניצבת בפוזות ייצוגיות תיאטרליות ומצוידת באביזרים המתאימים: במה, מחשב, כסא גלגלים, מכונת כתיבה, מצלמה, טלפון, מנורת קריאה, פסנתר, כורסא ועוד. הציורים נדרשים גם בתחזות צבע, המערות, קטנות, דחוסים ובליל הפצים מרופים, השייכים או לא שייכים לענין. כתוצאה מכל זאת מתקבל ציור־תוזית חסר מנוח ורב אפקטים. לעתים מקנה מרח לדמות שלו נופך של תראויקה ותאמבות (המשורר, היורד לגנב), לעתים האווירה סוריאליסטית מעט ולרוב הציור רומה לאילוסטראציה קאריקטוראלית. אך כל השפע הזה מוכיר מקומה רבה על לא מאומה. יתכן שזוהי בדיוק כוונתו של מרח – לשקף מציאות היצגנית, פעלתנית, מבנית ושטוחה. אילו היה עושה זאת באמצעות ציור מעניין יותר – ניחא, אך שפת הציור שלו שאבלונית, נוקשה ויבשה במתכונן האיורית שלה כציור נטר מגבילות את התמיה האמנותית.

אפקטים נזילים

נחום ברסוב, גלריה „מימר קטן", יותנה מרזה, לב רווזנגג, ת"א.

נחום ברסוב, צייר צעיר שתערוכתו הקטנה ב„מימר קטן" היא תערוכת היחיד הראשונה שלו, מציג ארבע עבודות גדולות למדי, שכל אחת מהן מורכבת ממספר גליונות מצויירים, המשתלבים למכלול בעל צורה גיאומטרית בהרב המקרים וגאומטרית במקרה אחד.

השפה הציורית של ברסוב עשויה בשכבות, שקיפויות, נזילות ומרקמים מתפספסים־כשים. לצד חלקים ומבריקים. הצבעוניות שלו מתאפיינת בגוונים שנמהלים אלה באלה. זהו כמה מערכת צבעונית, ייחודית, בגוונים כחוליים סגולים־חומים במקרה אחד, או צהובים עכורים במקרה אחר. בתוך ים האפקטים הנזילים הללו, שהם לעתים שוקקים ומתפיפים למדי, מופיע קומץ דימויים חוזרים כמו ציפור, דמות שהיא ספק ציפור ספק אשה המשכלת דגליה במעין תנוחת ריקוד, בית, סכמאטי התוש פה ושם לתרשים מטפסה או קרנה.

נוצר כאן מצב כלאים של ציור שבין פיגוראטיבי למופשט. יש בו קטעי מופשט יפים וגם הדימויים בזמורים אך הסך הכל עדיין מתגמסם מדי ואין לו מספיק „בשר". חלק מהאיכויות הצורניות והצבעוניות מוכיח שיש לנחום ברסוב חוש אמנותי מפותח וכי יש לו סיכוי טוב ליצור עולם אמנותי אישי. אך התכנים שלו זקוקים לזיקוק ועליו גם להיפטר ממספר מגבילות ציוריות משופשפות.

מקומוניזם ועד דובונה

כרזות מראשית המאה ה־20, עיצוב האוונגארד, מוזיאון ישראל בירושלים.

תערוכת הכרזות בביתן העיצוב של מוזיאון ישראל בירושלים מציגה מיגוון רחב של זמנים, מקומות, נושאים וסגנונות, החל בכרזות קומוניסטיות מברית המועצות ועד לפרסומות לייננת צרפתיים. התערוכה ממחישה את התפתחות תחום הגראפיקה ומשקפת זרמי אמנות שונים כמו האוונגרד, דאדא, „דה־סטייל" ההולנדי, הבאוהאוס הגרמני, הקונסטרוקטיביזם הרוסי ועוד.

אזכיר רק כמה דוגמאות מתוך המבחר העשיר בן 80 הכרזות:

ציארלס רני מקינטוש יצר ב־1896 עבור „כתב העת הסקוטי למוסיקה" כרזה גדולה, מרשימה ורבת קישוטים בסגנון הארנובו, ובה דמות מסוגננת מוקפת ציפורים ופרחים.

אוסקר קוקושקה, אמן אוסטרי ידוע, צייר ב־1908 כרזה ובה דמות נשית אקספרסיוניסטית, שלצידה אשכולות של גולגלות, גם אותיות הכרזה שחורות ואקספרסיביות בתוכם.

אמן מעניין אחר שאפשר למצוא כאן הוא אוסקר שלמר, שהיה מנהל סדנאות הבמה בבאוהאוס ויצר כוריאוגרפיות ותלבושות תגרסיות־דבונתיות. אף עשירות דמיון, בכרזה שלו מופיעות סקיצות לתלבושות „הבאלט הטריאדי" שבוצע בתערוכת הבאוהאוס ב־1923 והוא משקפת את יחודו של שלמר. סגנון הבאוהאוס המובהק על עיצובו הנקי והתמציתי. מיוצג בצורה מופשטת יותר בכרזה של מרייק שליפר, שמורכבת מריבוע ארום, שורת מלבנים כחולים ואותיות רבועות שחורות.

באותה שנה, 1923, מצויה בתערוכה כרזה המקושרת עם זהם אוראנג'־אוטאן־דיסט אחד – הראוא. קודם שהיומרה הציג בכתב העת הראאוסטי שנקרא „מרץ" קולאזים שתפיסתם האסתטית מורדת וניהיליסטית. בכרזה המוצגת כאן מופיע משחק צורני באותיות המלה „ראוא" באנגלית, שיר הראאוסטי אבסורדי וקולאז'.

עולם אחר לגמרי מציג פוסטר רוסי מ־1931 שבו מונח, כבשני, רגל אדום מעל כדור העולם. האדום אף הוא, על־ידי דמות ההירואית מונומנטאלית. לאורך מוט הדגל כתובות המלים: „פועלי כל הארצות הגנו על מולדתכם הסוציאליסטית", ובסמוך מופיעים פרצופים אתניים שונים: סיני, הודי, כושי וכד'.

מאותו זמן בערך, אך בניגוד מוחלט לכרזות הרוסיות השוליטיות, אפשר לראות כאן מודעת רחוב סאריסאית שעיצב א.מ. קאסאנדר ב־1932 כפרסומת למשקה האלכוהולי הידוע „דובונה". יש בה מעלול ציורי מושך עין ומשעשע ומשחק מלים מורכב. פרסומת מסחרית כגו מרגימה את העיצוב במיטבו והתערוכה כולה מציגה שפע מעניין של גישות עיצוביות.

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

שירה

מגע סכין

מעבר לזכוכית פני / מאת סיגלית דיזונביץ / עכשיו / 35 ע'.

ספר שלישי למחברת הקרוי על שם שיר שבו כתוב לאמור: „כי אי פעם זרזו פני אשה בגבעה תשכו / באספלט שחמר את גוריה. / אני זוכרת את פניה./זו לא היתה אמי. / חיכיתי לה במרחקי שדה כל כך הרבה שנים. / מעבר לזכוכית פני/צופות אליה./ואין כוחי לבוא אל הזכוכית: / מגע סכין אל תוך זכוכית: / לבוא אל החלל המיוער שבו היא מקננת כציפור. / גופי רפה, נשען אל קיר, נוגע בלובנו."

מחזות

לשון אחרונה

מקבת / מאת ויליאם שקספיר / תרגם מאנגלית מאיר ויזלטיר / עם עובד / 135 ע'.

כמי שהקדיש חלק מבאמציו בימי בחינות הבגרות ל„מקבת" והסתייע בתרגומו של ברוידא יכולתי להשוות מיד את שורות הפתיחה. „אימתי שוב נפגש / בגשם, רעם או ברק אש" נהפך ל„בנות, מתי שוב ניוועד / לאור ברק, בתוך הסער", ואינני בטוח שההיפוך משבית או מוסיף לדיוק ביחס למקור (הגם שברור שהשוואה מלאה מחייבת יותר מדפדוף ראשון). לבד מכך יאמר, כי המתרגם מודיע ש„נקודת המוצא היא לשון השירה העברית של שני העשורים האחרונים", שהספר הוא ראשון לסידרת כתבי שקספיר בריבוזו של אברהם עוז, שפרסומו נעשה בתוכת המפעל לתרגום ספרי מופת, ושיש בו מבוא משל עוז (על שקספיר האיש ויצירתו) וכן הערות ומסה („הטוב, הרע והעל־טבעי במקבת") משל המתרגם.

תרגום

הזורות המשחקים

לוליטה / מאת ולאדימיר נאבוקוב / תרגמה מאנגלית דבורה שטיינהרדש / הספריה / 352 ע'.

לוליטה וכן כבר הגיע לשם דבר ולמרשם, ומה שנחשב לעת הופעתו לנועז שבנועזים, אם לא לפורנוגראפיה, נחצב כבר היה לקלאסיקה... הזיקית בה מכל כיוון אפשרי. בעיד איפוא על ההמהוה האת, השונה בעברית, את מהחישבה איש כסינג קיארה ולפיבך שלישקול, האוסר בסה „גילו של האפשי־מרבה", מסוף הספר מרבים הכאים „לוליטה", תורגם כאן לעברית, בעצם לראשונה... התרגום האחר, שיצא ב־1959... בקושי מסר את העלילה. מה בר מאת סילופים והשמטות, והוא „ינתור" על תנות המשוקים הלשוניים. ואילו כאן – צללים הם צללים, צללים הם צללים, הלשון נוטלת על הלשון... הבאים ויקבעו אם אכן כן הוא. עוד יוזכר כי הספר כולל גם את דברי המתרגמת על איך מתרגמים תשבק.

אסופות

מערכי־דרות

דברים / מאת חיים דן / הקיבוץ המאוחד / 128 ע'.

פרקי עיון וזכרון שנתפרסמו ברובם כמאמרים שונים ובהם על העיירה, על „ההולך" בגולה, על מאורעות תרצ"ו־תרצ"ט, על ההתגייסות לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה ועל ספרים וסופרים. אמר המחבר בפתח הקובץ: „בצק העתים האלה – תרומה צנועה להכרת מערכי־דורו של דור מעפיל העולם בזמן האחרון, עדות לעבר ואות לעתיד".

ארץ ישראל

שיגרי הדפקים

מאמרים ברפואה לרבי רפאל מרדכי מלכי / ליקט וסידר מאיר בניהו / יד הרב נסים / 200 ע'.

„רופא אחד יחיד ומיוחד חי בירושלים לפני שלוש מאות שנה שחכמי היהודי דיברו בו גבורות והעלו על נס את מומחיותו וחכמתו... לא זו בלבד שהיה רופא מובהק אלא גם... תוקן, דרשן ובעל הלכה ויד לו בקבלה ובפילוסופיה". בינוי גילה בטבריה משלו וזיכנו בשבעה שעים שיש בהם, בין השאר, על מצב הרפואה בירושלים, על חכמת הדופק (וסיבות שינוי הדפקים), על הריון, לידה וברית מילה (ובכלל זה „מחשבה פגויה מעבודה זרה" אחר התשמיש) וגם על החלומות ולהקורא ינעם.

ישו מת

אנה לא / מאת אהרמטוק בוסו ארקום / תרגמה מצרפתית אורנה ליברמן / הקיבוץ המאוחד / 180 ע'.

אנה פאודה הקוראת לעצמה אנה לא, אלמנה בת 75 של דייג ספרדי שמת במלחמת האזרחים ומי ששכלה במלחמה ההיא גם שניים מבניה, יוצאת מקץ שלושים שנה למסע רגלי (לא לה הרכבת של הפאשיסטים) על פני ספרד כולה, מאנדלוסיה עד לפירנאים, כדי לבקר את צעיר בניה ישו היושב בכלא ולהביא לו עוגה – „להתעשקים שניסוף בשמן התוכל בשבת המחתק יפהיפה". תוך כדי המסע מפגישה המחבר עם רבים מן הגילויים המכערים של ימי פראנקו (וגם בורא בשבילנו מעין עימות בין אנה ובין המון הזוהר, שבו מתברר לה כי מאחורי ברק הפרים הבויים קטטים של זקן כמות. מה דבר בגלגלי שישם מת זה מכבר בריינטוריה (נקבר בקבר אחים), וכמות הקדושים של אנה המותשת והמעונה. מומראקים הוא ילדי אנדלוסיה (1939) שעקר לצרפת וכותב בצרפתית.

מדע בדיוני

אקולוגיה במרכז

תחיית המתים / מאת פרנק הרברט וביל רנסום / תרגם מאנגלית עמנואל לוטם / כתר / 352 ע'.

זהו זה חלילה, גיבורת של ספר מד"ב הקודי על שמו (שגם הוא פורסם בעברית בהוצאת „כתר"), ומי שקרא בספר ההוא את העולם מגוררה – כור מצרף שבו נערכו ניסויים מוצלחים בתגבות מבונה ומו נרוש האדם לגלות את אנושיותו כדי שיוכל לשרוד. בספר הזה נוטש חלילה את מגוררה ומוליך מאוריו בריאורים ומכפלים על תורבותיה של שואה אקולוגית. האצה ההשמלית הכוורה והם אנה הם באיפה מי שהביר את הרעים בספרי השורשים, ובמיוחד ב„חולית", לא יתקשה לנחש שגם כאן ניצבת האקולוגיה במרכז. רנסום תרם משוריו.

היסטוריה

דברי הועידה

ארץ־ישראל בשלהי התקופה העות'מנית / בעריכת דוד קושניר / יד בן־צבי / 434 ע'.

קובץ מחקרים (בשפה האנגלית) שעניינו במהפך המדיני, החברתי והכלכלי שפקד את ארץ־ישראל בין שלהי המאה ה־18 וראשית המאה ה־20 – מהפך שהותיר את חותמו בארץ, כדברי העורך, עד עצם היום הזה. המאמרים כולם הוצגו במסגרת ועידה בין־לאומית על המורשת של ארץ־ישראל העות'מנית שנערכה בחיפה ב־1979 והם בחלקים לארבעה: מימשל ומינהל (למשל, נסיונו של עבד אל חמיד השני לשלב ערבים במערכת העות'מנית), חברה וכלכלה (למשל, האם היתה שיטה פיאודלית בלבנון ובארץ־ישראל העות'מנית), מעורבות זרה (למשל, בנין הסמך של הכרת „עוזר" כחלק ממערכת הקפיטוליציה) ומקורות להיסטוריה של ארץ־ישראל.

סיפור שלא נכתב

מאת עדינה מור־חיים־שליט

עזרא אריאלי, „נבחרים ובגבזביבי" (שירים), אליף – הוצאת ספרים בניימ; 72 עמ'.

האי יש יסוד מסויים של הצמדות עייג בהקבלת קובץ שירים לסיפור שלא הגיע לכדי כתיבה. בייחוד כשהשיבוש במונח סיפור בהקשר זה מתייחס לא רק למשמעותו הסוגית־ספרותית, אלא אף למשמעותו העממית־היומיומית, כאל קטע בחיים, או כאל אירוע ש„סוחב" לספרו, ושאולי יהיה לו המשך. לא כן הדבר כאשר משכשת היא פתח לבדיקת נקודות המיפגש בין שתי המשמעויות היוצרות בחיבורן קו שירי שאינו מוכר בשירה העכשווית, וכסקרן בתעופה ספרותית קיימת.

בשיר „לבני שכשון" (עמ' 12) כותב המשורר: „... סיפור שלא נכתב, / היה לאגדה / של כל קוסבי הגן / מצל סניפים הרבה, / כתמי אור לו / דומה לעור נמר חברבורים." ... אף שהכוונה כאן לנסח פיוטית בנקודת ראות של אב־משורר את צמיחתו של בנו, הנה כדי ליצור האותיות הראשונות בכיתה א', נחשפת התייחסותו למלים כפונקציה לתיאור המציאות כאגדה הרחוקה ממציאות זו. כמנה ניתן ללמוד משהו מתפיסתו השירית של אריאלי: השיר שואף מסיבו ליפות את היש הפרוזאי – האפור ולהאיר עליו „כתמי אור" כדי שתהיה נסבלת וניתן יהיה להתמודד עמה.

תפיסה זו באה לידי ביטוי בשפה, בבחירת התבנים, בזמן ובנושים השיריים. הבאפיין את שפתו של אריאלי בשיריו הוא הריבוי בפעלים שמטרתם לתאר את חוי היומים: „... תרצי לקום וללכת, ... עולים במדרגות, מיתתית שער..." (בפתיחות שערים עמ' 5). אלה נותנים לשיר נופך סיפורי־דוקומנטרי, שעיקרית בה הדינמיקה של העשייה וההתרחשות, והיא זו היוצרת את תשתית התבונתיות בו. כאן, תמונת בעל ואשתו בדרכם חזרה הביתה, כבראה לאחר בילוי ערב משותף. אל פעלים אלה מצטרפים הכוקי ציורים המתכוונים לתת לשיר את אופיו הפואטי. אלה לקוחים מעולם אחר, מרוחק, בנסיון להעלות את המציאות מאפרוריותה: „... בקצה המסדרון נופים וערפל..." או „... וכל שירי הדייגים – / כאור הבא ממרוקים, / מכוכבים. / ..." (עמ' 47). בדרך־כלל מובאים הם מעולם פיוטי עממי ידוע הנוצק באופן מפתיע אל סיטואציה המתרחשת במסגרת היומיומית, ומציגים את המשורר כרומנטיקן העולם מציאות אחרת, וכשיר עליה הוא אונס עליה פיוט. החלק המעניין בשילוב שני האלמנטים האלה, הסיפור והאגדי, על אף שהוא שגור ואינו מעוצב מעולמו הספציפי של המשורר הוא, שאך בהעדרת האחד ליד השני מתקיים הפער ביניהם. כך שלקורא ניתן מעין תפקיד של מספר המחבר את שלא נכתב, או לא הושר דיו, כדי ליצור לו תמונה שלמה. בהעמדה זו מנחש הקורא שהכותב מצוי במצב של אי־שייכות, או תחושת סותרות של לחיות בהווה מסויים ולחלום על הווה אחר בלתי נתפס, ושאינו בר־מימוש מצד אחד, ומן הצד השני מועברת, באינטנסיביות התחושה ששיר נועד להיות יפה ורחוק ושאין „ללכלכו" ביומיום. הדברים אינם נאמרים, כאמור, באופן מפורש, והם ניתנים לאינטרפרטציות שונות שלעתים מקנות תחושה של בלבול כאשר למקומו של המשורר בעולמו.

שכן אין היא מועברת באופן מכוון ומודע, אלא באופן כזה שאין לו שליטה עליכן. יש ונוצר נסיון לחבר את היומיומי־האפור והשירי הגבה בהקבלתם: „... השולחן, הוא שם, ההר ממול. / המפתחות, הברוש והקלים ... / " (עמ' 9) וכו'. אלא ששוב על הקורא להבהיר לעצמו תוך כדי קריאה מה משמעותו של הר בעיני המשורר, או דקלים, מלבד מה שהם, בתוך ההקבלה למפתחות או לשולחן. יש שהחיבור מוצלח ויוצר תמונה פיוטית מסויימת: „... בכסיתי לירושלים, / מחליק על שפת האור..." (עמ' 7), בעזרת תוספת של פעולה המחברת את שני האלמנטים.

התכנים השיריים אף הם מורכבים בניגוד שבין המציאותי לבין האגדי. המציאותי מפגיש אותנו עם נופים אנושיים הלקוחים מסביבתו הקרובה, שבה מתמקד הוא כאיש משפחה, ומתאורים בעיקר בנו, ואשתו. האגדי מתואר באמצעות דמויות שאותן הוא פוגש בתפקודו בחיים כתייר או כסופר („מריה" – עמ' 45, או בארה"ב („יומן אמריקאי" – עמ' 49־68). כאיש משפחה מתארת התמודדותו עם הצד הקשה בחיים, העמל, המנסה לבנות בהם שורשי אמת, לעתים דרך בנו הנסמל בעיניו שורשים אלה, אך כל פעם מתברר לו מחדש שזהו לשווא („חיים מביה" – עמ' 17). כתייר מנסה הוא לגעת בחלום, בזוהר, דרך דמויות כמו „בסלי ודר" (עמ' 65), או „מרילין מונרו" (עמ' 66). אלה נושאים אופי תיאורי בלבד, ואף כאן אין שום אפשרות להזדהות עם חיים פנימיים, אלא לנחשם מתוך עצם היותם כתובים בהקשר זה או אחר.

תפיסת ניצול הזמן בשיר אף היא מתאימה יותר לסיפור מאשר לשיר. הדבר ניכר בצורתם הוויזואלית של השירים ובתיאור ההתרחשויות. בדרך־כלל הם ארוכים, לא מכוח הדינמיקה הפנימית השירית המתבקשת, אלא בשל שאיפתם לכסות עבר, הווה ועתיד. כאילו זהוי סקירה על חייו היציבתיים, או על רגשותיו ומחשבותיו המובאים באופן אסוציאטיבי, ב„סיפור־עם" מתמשך, שאין לו התחלה או סוף. (עמ' 7 – „" בסיון תשמ"ה"; „מסע לעת ערב" – עמ' 29־33, ועוד). כך נוצרת הרגשה שהקורא קורא מספר שירים המצויים במכלול שירי אחד מתמשך.

נסיון לצאת דופן מקו זה נעשה במחזורת השירים „אינטרמצו" (עמ' 21 – 28). צורנית, השירים קצרים יותר ומנסים להעביר חויה עכשווית. תוכנית, מתקיים כאן רצון לגשר על הפערים שבין האיש העמל לבין „עבר החלומות" בנסיון למצוא זהות ארצישראלית עכשווית. בתיאורו את הקמת המדינה, העלייה לארץ, המלחמות וכו' יש חיפוש כלשהו אחר עדכנות לעומת האגבריותם הקבוע בהרגשתו. אולם חיפוש זה לא נוצל עד תומו. לשון רוב השירים ברבים: „... עוד נחזור, נשגן הרבר / על הדבר המשונה הזה / היינו כמו צפור האש / ..." (עמ' 21). זאת על אף שההתרשמות היא סובייקטיבית, ואין בה כל מסר לאומי־כללי. כאשר מתקיים המעבר לגוף ראשון, שוב מעטים הקטעים המשתפים בהתייחסות רגשית ומרובים בהם תיאור נוף או סקירה פיוטית־היסטורית, שמביאה אמנם את האמת של המשורר אך מוחמצת ייחודיותה בשל המגבה השירי והתוכן המתפורים יותר על המידה על נשואים וציורים מרובים מדי. באחד מקטעי ה„אינטרמצו" אומר המשורר: „...להפש / ולא למצוא את עצמך / בכתובים והדברים. / ..." (עמ' 25), ומעביר תחושה אותנטית שיכולה להיות נקודת התחלה לבדיקה פנימית כאובת בדרך לשיתוף בתכנים האישיים לו, אולם בעיבודה הנוכחי בספר יש הרושם שהמשורר הוא זה שעדיין לא העז דיו להסביע עצמו בכתובים. עם זאת הספר נגע ללבי, שכן יש בו נסיון אמיץ להתעקש ולכתוב בשפה העברית, ולהתגבר על מכשוליה שוב ושוב. אף עטיפת הלבטים באהבה וסובלנות מלמדים על האיש שאינו פוסק מלקוות להדביק את הניגודים והפערים ברבק השירה.

„פלשתינאית" או „הלילה הישראלי"

מאת אוריאל זוהר

ההצגה „פלשתינאית" מאת יהושע סובול, כפי שביים אותה גדליה בסר (תיאטרון חיפה), מזכירה ללא צל של ספק את „הלילה האמריקאי", סרטו המהולל של פרנסואה טריפו. הסרט, כמו גם ההצגה, הוא סיפורם של שחקנים בעת הצילומים וכל העובר עליהם בהפסקות שבין הצילומים. טריפו מצלם, באכות וכתום הילדותי שלו, סצינות רבות מסרטיו הקודמים, שכבר ראינו וזוקם. בהפסקות בין סצינה לסצינה, עלילות אהבה, קנאה ובגידה, בין שחקניו של או והיום. אחת השאלות עימן מתמודד הצופה היא: האם טריפו, המופיע בסרטו בתפקיד הבמאי, משחק את עצמו או משחק דמות של במאי אחר?

האילוזיה של סרט בתוך סרט (מוטיב החוזר גם בסרטו „המטרו האחרון" של פ. טריפו) נותנת לצופה תחושה מפתיעה כאילו הסרט שבתוך הסרט הוא האילוזיה, בעוד שהסרט עצמו הוא אמת גדולה: אמת על שחקנים, אמת על תסריטים, אמת על הקולנוע. ואילו השחקנים המשחקים שחקנים של אילוזיה קולנועית, הם אמיתיים בשעה שהם (ולכאורה) משחקים את עצמם, בהפסקות שבין הצילומים.

כך גם בהצגתו של בסר, אותם שחקנים המשחקים אילוזיה בסצינות הטלוויזיה ואמת על במה, בין צילום לצילום, מעבירים לקהל חוויה כפולה המאחדת בתוכה תיזה ואנטיתיזה. דבר זה עצמו מחזק את סיפור המעשה של הפלשתינאית, זו אשר חיברה את התסריט וסביבה מתרחשת עלילת המחזה.

אצל טריפו, „הלילה האמריקאי" הוא סיפור הלל לקולנוע. ואילו אצל בסר, „הלילה הישראלי" הוא סיפור הלל למעשה (ואכיתית זו אפשרות) שהתרחש ושעליו ביססה הפלשתינאית את תסריטה. היא מדגנת ללא הרף, כי הדבר קרה לה באמת. הפלשתינאית המשוחקת בידי פלשתינאית, מייצגת עצמה באופן כפול ואם כי גם הישראלית, המשחקת את הפלשתינאית, מייצגת עצמה, כאן, באופן כפול. מצד אחד כשחקנית בתיאטרון ומצד שני בתפיסת עולמה הפוליטית. כך עלול היה להיוצר קונפליקט פנימי אצל השחקנית הפלשתינאית וזה, כבראה, מה שקרה לשחקן הערבי אשר הוחלף בשחקן ערבי אחר, שגם הוא פלשתינאי. אך בסר לא התעלם מן המקרה והשתמש בו יפה.

בהצגה יש קטע אחד שעשוי לעורר אצל הצופה את המחשבה, שהנה הנה, מדובר גם כאן בסיפור הלל לתיאטרון. ברגע שבו הערבי, המשוחק בידי פלשתינאי, מתחפש ליהודי (ואין לגלות מהי התחפושת, כדי שלא להפחית מן ההפתעה) ולפתע יוצא מתחום הצילומים וגם מתחום ההפסקות שבין הצילומים ועולה אל המישסה אשר יועד רק לבמאי ולעוזרו, כדי לגדפם ולירוק עליהם מתוך התחפושת היהודית שמאחוריה הסתתר. אם כך, אתה מבין שלערבי הלבוש בגדי יהודי, מותר לגדף ולירוק ביהודים. לערבי מותר לירוק ולקלל יהודים רק כשהוא מופיע כיהודי... בסר הצליח כאן לאחד במסר הפוליטי והחברתי, באמצעות המדיה, באמצעות התיאטרון, בהחלפת התלבושות שבו, בשינוי המסכות על הבמה, במשחק הכפול של רוב דמויותיו... ליהודים אלימים מותר להכות יהודיה המתופשת לערביה מתופשת, המשתפת פעולה עם ערבים, אך אסור להם להכותה, אם מתברר שהיא בעצם ערביה המשתפת פעולה עם ערבים. בהצגה שבתוך הצגה אשר מסרתה הפוליטית והחברתית היא לעג ועלבון ליהודים...

המסרים הללו עוברים אל הקהל הישראלי, עטופים בצעיפים של הומור דק ונעים. המעברים בין אילוזיה לאמת, בין צילומי הסרט לטלוויזיה והבמה בתיאטרון ועליה מתרחש הכל גם חלק מהצילומים, המופיעים מיד על מסכי הטלוויזיה, פזורים על הבמה ובאולם, מקנים את יכולת ההתגברות של הקהל לביקורת המוטחת עליו. ההומור מקל על קליטת ההומור וגורר עימו הזדהות חברתית, המובילה לקריאת הזדהות פוליטית. הישראלים, כבראה, אוהבים סיפורי „רומיאו ויוליה" בין בחור יהודי לבחורה פלשתינאית, כאשר מדובר בערביה המשוחקת בידי ישראלית. אלא מאין הפלשתינאית נמצאת כאן, על הבמה וטוענת שהסיפור הזה אכן קרה לה והתרחש במציאות. והיינו, הסיפור שאנו רואים הוא האילוזיה לסיפור אמיתי שהתרחש בעברה הלא רחוק של התסריטאית הפלשתינאית. מצב זה דורש מן השחקנית מעורבות ריגשית, חברתית ופוליטית. בלעדיהם היתה צריכה לעזוב את ההצגה. באותה מידה עצמה, קיימת מעורבות מצד השחקנית הישראלית המשחקת את הפלשתינאית הזו. וכך גם ההצגה מזמינה מעורבות מן הקהל.

קהל ימני קיצוני יאמר: מה זאת, שוב מראים בתיאטרון את הישראלי המכוער, המופרע שבטיפשותו עובר מקיצוניות אחת, של אלימות ובורך להרוג את הערביה, אל קיצוניות הפוכה, של התאהבות עמוקה באותה פלשתינאית. המסר של בסר על נושא הקיצוניות, על החלפת עמדות, הוא שוב מסר תיאטרוני ביסודו, הוא מסר על החלפת מסכות, שינוי תלבושות והתחפשות. את אותה זה לקיצוניים המחליפים עמדות, הוא למעשה גם אות הזמנה להחליף מסכות. להחליף דמויות ולשחק את הדמויות שעד כה שנאת, והנה, בעת אתה מתאהב בהן. זוהי הזמנה לאחוז בתיאטרון כמסר. לאחוז באמצעיו של התיאטרון כדי לחדור לנעליו של האחר. לנסות ולהכיר אותו, לחדור אל ראשו, מוחו ורגשותיו, באמצעות המשחק. המסר על הקיצוניות, הוא מסר המתייחס לכל קיצוניות, גם לקיצוניות של השמאל. ובמובן הזה של התאהבות, במי יתאהבו?

ההצגה של בסר מזמינה גם את הפלשתינאים להחליף מסכות ולהתאהב במי ששנאו, באמצעות התיאטרון, המשחק, החלפת התלבושות, למרות החשש והסכנה שעלולים לצמוח מכך; למשל: שהתינוק ייהרג בבטן אימו, בידי קיצוניים אלימים בעמם...

הבן הישראלי הצועק חועש על אביו ואמו ומאשימם, כאילו ההורים הגורם העיקרי לקיצוניותו זו, יכול בהחלט להיות בן פלשתינאי. הבן הישראלי מעורר את השאלה האם ההורים אחראים לקיצוניות בניהם? מהיכן נובעת הקיצוניות היהודית? אולי מן המסורת היהודית? אצל האבות? אולי אצל משה רבנו ואולי האלוהים שעליהם צלמו נבנתה התרבות היהודית, אולי הוא הבציג של הקיצוניות? אל קנאי, כעסן, נרגז וגיבור מלחמה מצד אחד ואל של רחמים ואהבה, מצד שני...

המסר הסימטרי הזה, על הקיצוניות, מזכיר דווקא את דברי הערבים בספרו של עמוס עוז („פה ושם בארץ ישראל" בפרק „רק בינה"). אומר באיף: „אולי אם יתנו לערבים בינה־חופש, יתחילו להרים הראש שלהם, יתחיל לבוא אצלם הכוח, יבוא גם כן התיאבון, ילך השכל. אולי ככה בסוף יחזור השכל אצל הישראלים. ככה זה העבודה של אלוהים: יש שכל, אין כוח. יש כוח, אין שכל..." ואומר אבו־עזמי (הזקן): „אתם לקחתם לנו הכל. איך תישנו בלילה? לא תפחדו מאלוהים? לקחתם הכל. אבל אנחנו גם כן היינו אשמים. לא בסדר. אתה יודע, בהתחלה האנשים שלנו סתם היו הורגים יהודים. בשביל כלום. עכשיו קיבלנו העונש שלנו. אתם גם כן יש לכם העונש מאלוהים... גמרנו. כולם רוצים להיות על הארמה והרכוש בשלום... הארמה לא של היהודים ולא של הערבים. הארמה של אלוהים..."

ואילו אהרון דוד גורדון אמר, בעניין זה, כי הארמה תהיה שייכת למי שיעבוד אותה. למי שייכת, אם כן, הארמה האלוהית?

המסר הקיצוני, טמון אולי גם בשם שנתן טריפו לסרטו „הלילה האמריקאי". מונח קולנועי זה טומן בחובו כפילות מעניינת. מדובר בצילומי יום של סרט, הנעשים באור יום, אך בעזרת כמה אביזרים ואמצעים טכניים, נותנים לצופה בסרט תמונה המתרחשת בלילה. האם נשאל את המשל אל „הלילה הישראלי", מהי אותה אמת המבוססת על אילוזיה סכנית? ומהי אותה אילוזיה המבוססת על אמת בימתית? המבוססת על מסר אידיאולוגי וחויה תיאטרונית (שהיא לא רק שלאגר בתיאטרון חיפה, אלא גם הצגה שתעורר בקהל, אשר עזב את התיאטרון והתאכזב ממנו, מזה שנים, צורך אדיר לשוב וליהנות מתיאטרון של ממש).

מהו הלילה החשוך והנורא, שבעצם מצולם ביום של שמש יפה ונאירה?

המלחמה הנוראית והמאבק האיום על הארץ מצד אחד, ביום של שלום ואחוות עמים, ביום שבו שחקנים פלשתינאים ויהודים, ישראלים וערבים, בונים בזיעת אפיהם יצירה אמנותית אחת, בונים מעבודה משותפת, בתיאטרון אחד, מצד שני. האם אין בכך צעד לקראת „כיבוש" הארמה האלוהית?

מקבץ

„הגדות" חדשות

★ „הגדה של פסח" עם שירים וסיפורים לילדים ראתה אור בהוצאת „עם עובד". ההגדה מאויירת ע"י נעם נדב. את הסיפורים והשירים בחרה מירי ברוך. ערכה: נירה הראל.

★ בהוצאת שוקן ראתה אור הגדה של פסח, שנוסחה נערך ע"י פרופ' משה גושן־גוטשטיין והותאם למנהגי רוב העדות בישראל. ההגדה אויירה ונכתבה ע"י מיכאל (רנה קופל), ציירת וקליגרפית. הציור המיניאטורי משולב בכתיבה.

★ „אגדה של הגדה" היא הגדה של פסח מאויירת בתמונות מתוך סרט אנימציה בפלסטלינה, שהפקתו נסתיימה באחרונה – בעברית ובאנגלית – ע"י „הפקות ירושלים", שאף הוציאה לאור את הספר. יוצרי הסרט, רוני אורן המעצב והאנימטור ואורי שנער המפיק הם גם עורכי ההגדה הצבעונית.

על ברנר וגנסין

כינוס סופרים וחוקרים על ברנר וגנסין בהשתתפות יצחק אוורבוך־אורפז, ב. יוהר, פרופ' ישראל לוין, וד"ר בעז ערפלי יתקיים בבית אריאלה, שד' שאול המלך 23, תל־אביב, בשעה 18.00 ב־20 באפריל 1986, במעמד האוניברסיטה הפתוחה.

על „בגין"

מנחם בן ישוחח עם המשורר אהרן שבתאי על ספרו „בגין", ביום ראשון, י"א בניסן (20.4) בשעה 20.30 בבית הסופר ע"ש ביאליק בירושלים. לקהל תינתן אפשרות לשאול שאלות.

כרך י"ח של התלמוד המנוקד

הכרך הי"ח של התלמוד הבבלי, מנוקד ומבואר ע"י הרב עדין שטיינזלץ, יצא לאור בהוצאת מילתא (המכון הישראלי לפרסומים תלמודיים בירושלים).

הכרך כולל את החלק השני של מסכת יבמות. חלקה הראשון של המסכת ראה אור באלול תשמ"ה.

ספרי תיעוד וזכרונות בהוצאת „יאיר"

שלושה ספרי תיעוד, זכרונות וסיפורת על ימי המאבק, ההעפלה והמחתרת ערב הקמת המדינה, ראו אור בהוצאת „יאיר", ע"ש אברהם שטרן.

★ „כינוס היסטורי" מביא את הנוסח המלא של רב־שיח, שנערך בשנת 1966, על דרכי המאבק בשלטון הבריטי בהשתתפות ראשי ההגנה, האצ"ל והלח"י (מנחם בגין, משה סנה, נתן ילין־מור, יצחק שמיר, חיים לנדאו, אליעזר ליבנה, שמעון פרס, יעקב ריפטין ושמואל כץ, ובהנחייתה של גאולה כהן.

בין הפרשיות שנדונו: תנועת המרי, פיצוץ מלון „המלך דוד", הסידור האישי, ה„סזון", הישוב השואה, ההעפלה, ועוד. דברי הקדמה והערכה: יצחק שמיר ושמואל שניצר.

★ „בלכתך בשדות אימה..." מאת יעקב גלבע (פולני) הוא ספר זכרונות של אחד מראשוני לח"י, שהיה מבוקש מס' 2 ע"י שלטונות המנדט. הספר פותח בזכרונות מסלונים, עיירת הולדתו של המחבר ומסיים בהתגייסותו לפלי"ם ובפירוק הפלמ"ח. בין לבין מספר גלבע על ימי בראשית של לח"י, על שליחותו של אברהם שטרן (יאיר) לפולין, על ימי מחתרת בארץ ומעצר בלטרון ובאפריקה. צילומים נדירים מעולם יהודי שחרב תומכים את הספר.

★ „צלקות" הוא סיפורו של עזרא יבין, „המעפיל שעלה מן המדבר", רומן היסטורי המתאר תלאות ומעשי גבורה של ילד יהודי בבגדאד, שכל משפחתו נרצחה בימי הפרעות ביהודי עיראק, בשנת 1941. ברקע – תיאור הפעילות הציונית בעיראק, הכמיהה לארץ־ישראל בקרב יהודי כורדיסטן, ההעפלה, מלחמת המחתרת האנטי־בריטית ונפילת גוש עציון במלחמת תש"ח.

זהו ספרו השני של עזרא יבין. את חוויותיו כאיש לח"י העלה בספרו הראשון „סיפורו של אלנקם".

א. זליג
בכירים לקריירה חדשה
אנשים מעולים לתפקידים בכירים

עבור לקוחתנו — חברה מבוססת
דרוש מנהל מכירות - שיווק
בכיר, למוצרי צריכה

הכישורים הנדרשים: —
★ נסיון של 8 — 7 שנים בניהול והפעלת צוות (סוכנים ואנשי מכירות)
★ כושר שיווקי — מכירות מוכח.
★ כושר ונסיון בניהול מו"מים.
★ ידע טכני — יתרון.
השכלה: אקדמאית בתחום כלכלה ושיווק. תואר שני במנהל עסקים — יתרון.
מקום העבודה: מרכז הארץ. — סודיות מובטחת —

נא לשלוח קורות חיים כתובים בעט כדורי על נייר ללא שורות ולציין את היד הכותבת אל:
א. זליג, ת.ד. 4230 ת"א 61041.
לפרטים נוספים: טל. 03-667810, בימים א'-ה' בין השעות 08.00-17.00, רח' גאולה 42, ת"א
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.

---

telron
דרושה
מנהל חשבונות סוג 3
★ משרה מלאה
★ רצוי עם נסיון של לפחות שנתיים בחברה תעשייתית.
טלפון 03-221185 בין (14.00-16.00)

אגד
דרושים
מדריכים/ות – סטודנטים/ות
גילאי 17 ומעלה לקייטנות ופנימיות של ילדי "אגד"

המעוניינים להדריך יפנו אישית בכל יום במקומות ובשעות הרשומים מטה –
בתל-אביב: בית אגד מח' תרבות וספורט דרך פתח תקוה 142 חדר 322 קומה 3 בין השעות 08.30-12.30, 13.30-16.00
בחיפה: בית אגד מח' תרבות וספורט תחנה מרכזית חדר 513 קומה 5 בין השעות 08.30-12.30, 13.30-16.00
בירושלים: בית אגד מח' תרבות וספורט רח' יפו 236 קומה 2 בין השעות 08.00-12.00, 13.00-16.00
בבאר שבע: בתחנה המרכזית במשרדי אגד קומה 2 בין השעות 08.00-12.00
באשקלון: בתחנה המרכזית במשרדי אגד בין השעות 08.00-12.00
בימי שישי וערבי חג אין קבלת קהל.
חובה להביא להרשמה: 1 תמונה, תעודת זהות, ואישור לימודים.

לעבודה פקידותית מעניינת
ליום עבודה מלא חודשים מאי–יוני
דרושים צעירים לאחר שרות צבאי עם תעודות בגרות
במקומות הבאים:
● תל-אביב ● נתניה ● תל-חנן ● באר-שבע ● חולון ● חיפה ● נצרת ● אשדוד ● רמת-גן ● פרדס חנה ● עפולה ● אשקלון ● פתח-תקוה ● נהריה ● טבריה ● נתיבות ● כפר סבא ● קרית-ים ● צפת ● קרית מלאכי ● הרצליה ● עכו ● ק. שמונה ● ירושלים ● רמלה ● רחובות ● בני ברק
נא לפנות טלפונית: 03-332392, 03-332990

לחברת אינסטלציה
ד ר ו ש י ם:
1. רצף (תיקונים עצמאי + רכב)
2. עובד יוצא צבא עם ידע באינסטלציה. מים.
03-225288; 03-228665

דרוש
סוכן עצמאי
בעל רכב לשיווק נעליים
טלפונים 03-727848
03-373771
03-706515

לסריגי חלן
דרושה
תדמנית מנוסה
למשרה מלאה
לפנות 03-835154, לקובי

לטופר
דרושה
מרכזנית
נא לפנות לטלפון 03-254678/9, למירב

מנהל מפעל מזון
פנוי להצעות רציניות
ת.ד. 219 רחובות

למפעל מזון באזור רחובות
ד ר ו ש י ם
1. מנהל עבודה באחזקה
נסיון בתעשיה, בוגר בי"ס מקצועי, ידע בסיסי באנגלית.
2. מפעילת H.L.P.C.
2 שנות נסיון לפחות.
לפנות בכתב יד לת.ד. 65269 ת"א
סודיות מובטחת

מלון השרון הרצליה
דרושים
★ **סו שף**
בעל ותק של שנתיים ורצוי נסיון בבתי מלון
★ **טבחים**
בעלי ותק של שנתיים ורצוי נסיון בבתי מלון
★ **מנהל חשבונות**
בעל סוג 2 עם ותק של שנתיים בבתי מלון
★ **מציל**
בעל תעודת מציל מוסמך לחצי משרה
★ **סטודנטיות**
לעבודה במלצרות והגשה תושבי איזור השרון רצוי

ראיונות יתקיימו במלון השרון, חוף הרצליה פיתוח ביום א, 20.4.86 במשך היום במחלקת כח אדם

יש יתרון לעבוד בשרון

לחברה בתחום הביטוח
דרושה
מזכירה בכירה
הכישורים הדרושים:
● שפת אם אנגלית
● הדפסה במעבד תמלילים וטלקס
● נסיון קודם מוכח.
שעות עבודה גמישות ושכר הולם למועמדת המתאימה.
להתקשר לטל. 203454, 203444
בין השעות 09:00-13:00

שופר-סל
להיפרכל בצומת קרית אתא
ד ר ו ש
איש אחזקה
לתחזוקה שוטפת ומונעת של המבנה והמתקנים
הכישורים הדרושים:
– חשמלאי מורשה ומנוסה
– כושר טכני והתמצאות בתחומי מסגרות, אחזקה ותיקונים קלים.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל, מר אהוד בן-נאים, בשעות העבודה.

לחברה קבלנית גדולה
דרושים/ות:
★ **מנהל/ת חשבונות**
עם 3 שנות נסיון לפחות
★ **עוזר/ת למנהלת מדור שכר**
עם שנתיים נסיון לפחות וידע בהכנת משכורות במחשב
שעות העבודה בימים א'-ה' בשעות 8.00-16.00 וביום ו' בשעות 8.00-13.00
נא לפנות לטלפון 03-281105

קיבוץ כפר מנחם
מחפש
מורה
לכיתות יסוד
עדיפות לרוקה ולבוגרת "אורנים": על המעוניינות להתקשר לטלפון: 055-93551, 055-93481-5

דרוש
רופא שיניים
עם גישה לילדים, למרפאת שיניים בפתח תקווה.
461652 914386

דנאל שרותי כח אדם
(אדיר יהושע) בע"מ
למחלקה הטכנית בת"א ובאשדוד דרושים
★ **טכנאי/הנדסאי מכונות**
רקע בתכנון
★ **שרטט/ות חשמל**
★ **רתך ארגון**
★ **צבעי ריסוס**
★ **נגרים מעולים**
★ **מלחימים/ות**
★ **חווטים/ות**
3–4 שנות נסיון, קריאת שרטוט
★ **כתב טכני**
רקע באלקטרוניקה ידיעת אנגלית והדפסה
★ **מנהל צוות אחזקה**
קריאת שרטוט התמצאות במערכות מכניות: קיטור פנאומטיקה, הידראוליקה
למתאימים תנאים טובים ארוחות והסעות
למחלקת המשרדים בתל-אביב דרושות
★ **כתבניות עברית ו/או אנגלית**
★ **כתבניות אנגלית שפת אם**
★ **מעבדות תמלילים עברית אנגלית**
★ **קלדניות**
לכל המקצועות הנ"ל דרוש נסיון
דנאל ת"א גורדון 68 03-245541 03-222266
דנאל אשדוד דוגוין 8 055-22561 055-34777

למועדון נות-אביב
כפר-שמריהו
דרושים למשרות קבועות
★ **עובד/ת סוציאלי/ת**
כשיר/ה
● נכונות לשעות עבודה גמישות
● בעל/ת ידע ונסיון בטיפול לקשישים
★ **פקידי קבלה**
לשעות היום או הלילה
● יחסי אנוש מצויינים
● עדיפות לתושבי הרצליה והסביבה
● על המועמדים לדבר עברית, יידיש/גרמנית ואנגלית
נא להתקשר: 052-78829; 052-78820 למנהלת

דרוש
כרסם
מעולה
מסגר
מכני
תנאים מצויינים למתאימים
08-221053
03-788357

דרושה
פקידה לעבודה משרדית
כתבנות מעולה הכרחית.
לפנות: 03-376715
עד שעה 15.00

תלמה
לתלמה סניף רמת-גן
דרושות דיילות, מדגימות לקידום מכירות
המעוניינות מתבקשות לפנות בימים א,ב,ג, חול המועד פסח 27-28-29.4.86 בשעות 8.00-12.00 למר צבי שמיר מנהל סניף רמת-גן לפי הכתובת רח' ז'בוטינסקי 4 רמת-גן בנין בורסת היהלומים.

למלון "ימית"
בתל-אביב
דרושים/ות
★ **פקידות קבלה**
מנוסות
★ **מלצרים/יות**
מסביבות ת"א
★ **סטודנטים**
לעבודת לילה
★ **נהג**
לשישי-שבת
טל' 651191

לחליקס בחולון,
דרושים:
עובדי "צור"
בעלי רקע בעיבוד שבבי
505795

ידיעות אחרונות
העתון של המדינה

לחברת "שירא"
דרושה
פקידת מכירות
בעלת נסיון בענף הברזל.
03-653392
03-653829

למפעל פלסטיק
בחורקה
דרוש
אחראי משמרת
(למשמרות)
בעל נסיון בענף
למתאים תנאים טובים.
חולון, התופר 5 טל' 03-892385, 807972

למוסך באזור התעשייה החדש בראשל"צ
דרוש
מכונאי רכב
אזור מגורים בת"ים ראשל"צ
לטלפן 03-9811411

מנהל כח אדם —
מסור מודעתך ב דחף ב דחף תקבל יותר
לפרטים נוספים: תל-אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226336-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל
04-662571-2

לחברה ליבוא רכב
המיוחדת מוסך שרות נוסף
דרושים
1. מנהל מוסך
2. מנהל עבודה
3. פקיד/ת קבלה
4. איש הדרכה
5. מכונאי רכב
6. חשמלאי רכב
7. פחח
8. עובד נקיון ואחזקה
9. רוחצי מכוניות
10. שומרים

לחברת ליבוא רכב וחלפים
דרושים
1. מנהל מחלקת יבוא ושיווק חלקי חילוף
2. מנהל/ת אולם תצוגה למכירת מכוניות
3. מנהל מחסן חלקי חילוף
4. איש/אשת מכירות בכירה
5. מחסנאי חלקי חילוף
6. פקיד/ה מכירות

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
דרוש
איש מכירות
לציוד כבד
■ הנדסאי/טכנאי
■ רשיון נהיגה
■ שפת אם עברית
■ מקום המגורים באחד מכפרי הצפון.
לפנות בכתב לת.ד. 1191 ק. ביאליק.

ל"תנובה" מחוז תל-אביב
דרוש
מחלק מוצרי בשר ודגים
הכישורים הדרושים:
סודיות מובטחת.

למחלקת הפרסום של קונצרן תעשייתי גדול באיזור גוש-דן
דרוש/ה
גרפיקאי/ת
★ בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בעיצוב וביצוע
★ בעל/ת חוש יצירה ודמיון
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ולציין נסיון קודם ושכר מבוקש לת.ד. 2651 תל-אביב 61026.
— סודיות מובטחת —

דלק
ל"דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת כימיה/מכונות

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES
★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים ★
דרושים
בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן-גוריון

סיפו
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת יצוא + הדפסה עברית אנגלית למשרה מלאה.
טולוס-מפעלי סריגה בע"מ

יחידת האבטחה במסופים בגבול ישראל-מצרים
דרושים
1. בוגרי יחידות קרביות
הכישורים הדרושים:
★ לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי) ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל 82 ומעלה (בעלי משקפיים יתקבלו בעדשות מגע רכות) ★ גיל: עד 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי 12 שנות לימוד, דוברי השפה האנגלית.
הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס.
2. בחורות לתפקידי בטחון
הכישורים הדרושים:
★ אחרי שרות צבאי ★ פרופיל 82 ומעלה ★ בוגרות 12 שנות לימוד, דוברות השפה האנגלית (שפה זרה נוספת – יתרון) ★ עבר ללא דופי ★ עד גיל 25 ★ הופעה נאה.

שכר גבוה + הטבות רבות נוספות, כגון דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים.

ועדת קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, רח' בן-יהודה 77, תל-אביב, קומה ג', ביום ראשון (20.4.86) בין השעות 9.00-17.00.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ו-3 תמונות.

LSRI
החברה הישראלית לחקר מדעי החיים בע"מ
חברת בת של המכון למחקר ביולוגי בישראל
דרושים עבור פרויקט ביוטכנולוגי:
1. עובדי מחקר בעלי תואר Ph.D בתחומים הבאים:
א. אימונולוגיה
ב. ביולוגיה מולקולרית והנדסה גנטית.
ג. ביוכימאים בעלי נסיון בניקוי חלבונים.
ד. סינתזות של פפטידים.
ה. ביוטכנולוגיה והנדסה.
2. ביולוג (M.Sc.) לתכנות ופיתוח מערך מיחשוב למדעים הביולוגיים. עדיפות לבעלי נסיון ב-C ו-Unix.
3. בעלי תואר M.Sc. או B.Sc. בכימיה, ביולוגיה והנדסת ביוטכנולוגיה.
4. לבורנטים רפואיים ותעשייתיים.
5. עובדים לעבודה עם חיות מעבדה.
6. כתבנית אנגלית.
7. מפעיל Micro VAX/VMS-ל.
המעוניינים יפנו בכתב תוך פרוט קורות חיים לת.ד. 19 נס-ציונה, עבור פרויקט ביוטכנולוגי.
- סודיות מובטחת -

למלון דיפלומט ירושלים
דרוש
מנהל אחזקה
הכישורים הדרושים:
בעל נסיון בתפקיד זהה בבתי מלון או במפעלי תעשיה.
ידע במערכות מיזוג אויר וקירור.
ידע ונסיון במערכות הסקה וקיטור.
יכולת ניהול צוות של כ-50 עובדים.
המעוניינים העונים לדרישות הנ"ל יפנו לטלפון: 02-777188/9 לתאום מועד ראיון.

ד ר ו ש
גרפיקאי/ת מבצע/ת
יש לנו חברה עבודה בשבילך
טל. 221177 (בערב) מיום ראשון
פרסום אדמון
ADMON ADVERTISING

למפעל בכפר-סבא
דרוש
משחיז לסכינים ומשורי סרט
עדיפות לבעל נסיון
עם "קומשין"
טל. 052-441912

مكبر من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר

לעתון יומי גדול
דרושה למשרה מלאה
פקידה מנוסה
לעזרה במח' מודעות.
הדפסה במכונה חשמלית – חובה.
טלפון 286141 שלוחה 72
החל מיום א' 20.4.86

מחסנים

חנויות

השמת עבודה

דירות בדרום-מבתח

חדרים מרוהטים

עסקים

משרדים

מבני תעשיה

מגרשים

פקידים/ות

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דרום

וילות ובתים

דירות למכירה

חולון/בת ים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

בקשו דירות

דירות בשכירה

שרון

ת"א–יפו

דירות מרוהטות

קבלנים מציעים

[illegible]

רדיו טייפ

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

מציעים למכירה

רוצים לקנות

הורים

מקררים

איתור רכב גנוב

ביקוש רכב

שרותי רכב

אופנועים וקטנועים

חלפי רכב משומשים

פורד

שונות

פירסמת ב"לוח הכללי" של ידיעות אחרונות • דבר

כל־בו שלום

יחזיר לך לכבוד פסח פי כמה וכמה ממחיר המודעה!

מבצע מארץ המבצעים! כל המפרסם מודעת מלים בלוח הכללי לפירסום עד ליום ו' 2.5.86 – יהיה זכאי להנחה מיוחדת של 15%, על קניותיו בכל־בו שלום תל־אביב – במחלקות: מתנות, כלי־בית, החל מ־28.3.86 עד 13.4.86, ובמחלקות: מוצרי קמפינג וספורט ורהיטי גן, החל מ־14.4.86 עד 2.5.86

בכל־בו שלום חיפה – בגד ים ובגדי ספורט.

הנחה זו היא **מיוחדת ונוספת** על כל ההנחות והמבצעים של כל־בו שלום. לדוגמא: אם כלי־בית נמכרים במבצע בכל־בו שלום בהנחה, תיהנה מהנחה זו ומהנחה **נוספת של 15%.**

וצ'ופרים נוספים: 50% הנחה על דמי הכניסה (למשפחה כולה) למוזיאון השעווה, למאירלנד וגן השעשועים ולמצפה־שלום. כל בידורי הפסח לילדים – **בחצי־חינם!**

איך תיהנה ממבצע זה?

בפנותך לחנות – גש תחילה למשרד מנהל החנות, כדי לקבל טפסי הפניה לקבלת ההנחה.

<u>אך זכור</u>: באמצעות תלוש אחד תוכל לבצע רק קנייה אחת. אם כי בכל היקף שתרצה.

את התלושים אפשר יהיה לנצל בכל־בו שלום רק עד יום ו' 2.5.86 ואחרי כן יפקע תוקפם.

לכב'
הנהלת כל־בו שלום

פרסמתי בלוח הכללי של „ידיעות אחרונות" את המודעה הבאה ביום: ....

הדבק כאן את המודעה

מצורפת הקבלה – נא לזכותני ב־15% על כל קניותי במחלקות הנוגעות בדבר.

שם פרטי ....שם משפחה..........

מען: עיר/ישוב .... רח' .... מס' ....

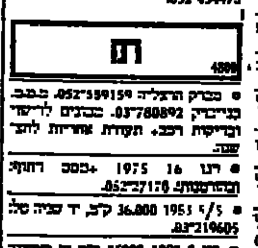

הלוח הכללי

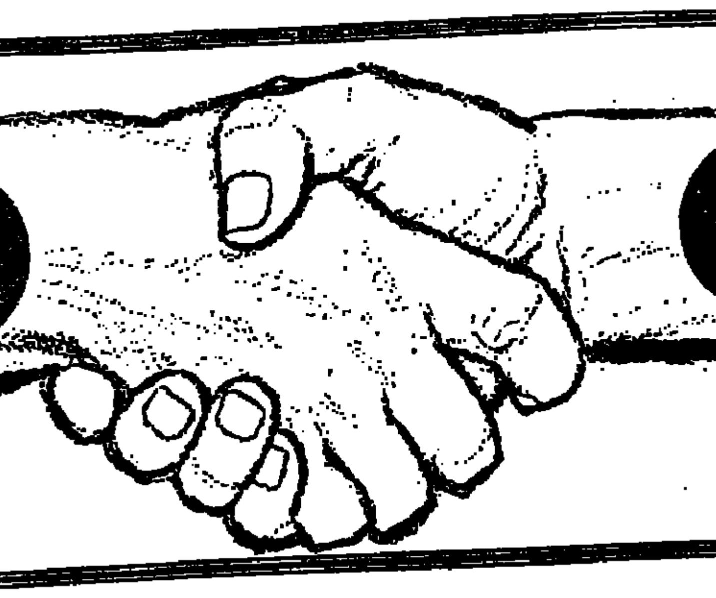

הד כפול וחכופל

לחברת "שירא" דרושה
פקידת מכירות
בעלת נסיון בענף הברזל.
03-653392
03-653829

למלון "ימית" בתל-אביב
דרושים/ות
* פקידות קבלה מנוסות
* מלצרים/יות מסביבות ת"א
* סטודנטים לעבודת לילה
* נהג לשישי-שבת
טל' 661111

לחברה אינטגרציה
דרושים:
1. רצף (תיקונציק עצמאי + רכב)
2. עובד יוצא צבא עם ידע באינסטלציה. מים.
03-225288 ;03-228665

דרוש
סוכן עצמאי
בעל רכב לשיווק נעליים
טלפונים 03-727848
03-373771
03-706515

ל"תנובה" מחוז תל-אביב
דרוש
מחלק מוצרי בשר ודגים
הכישורים הדרושים:
- השכלה תיכונית
- ידיעה טובה בחשבון
- רשיון נהיגה למשאית ו/או סמיטריילר
- ידע בשיווק מוצרי מזון

תינתן עדיפות בקבלה למועמדים בעלי נסיון מעשי בשיווק מוצרי מזון.

מועמדים מתאימים יעמדו במבחני כניסה לבדיקת התאמתם לתפקיד מחלק.

מועמדים מתאימים תושבי ת"א, חולון והסביבה הקרובה, מתבקשים לפנות ישירות למר בס אליהו, מנהל מחסן קר-פרי, רחוב המשביר 25, אזור התעשיה חולון, טלפון 804446 בין השעות 13.00 - 16.00, לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה.

סודיות מובטחת.

החברה הישראלית לחקר מדעי החיים בע"מ
חברת בת של המכון למחקר ביולוגי בישראל
דרושים עבור פרויקט ביוטכנולוגי:
1. עובדי מחקר בעלי תואר Ph.D בתחומים הבאים:
א. אימונולוגיה.
ב. ביולוגיה מולקולרית והנדסה גנטית.
ג. ביוכימאים בעלי נסיון בניקוי חלבונים.
ד. סינטזות של פפטידים.
ה. ביוטכנולוגיה ופרמנטציה.
2. ביולוג (M. Sc.) לתכנות ופיתוח מערך מיחשוב למדעים הביולוגיים. עדיפות לבעלי נסיון ב-C ו-Unix.
3. בעלי תואר B.Sc. או M.Sc. בכימיה, ביולוגיה והנדסת יצור ביוטכנולוגית.
4. לבורנטים רפואיים ותעשייתיים.
5. עובדים לעבודה עם חיות מעבדה.
6. כתבנית אנגלית.
7. מפעיל ל-Micro VAX/VMS

המעוניינים יפנו בכתב תוך פרוט קורות חיים לת.ד. 19 נס-ציונה, עבור פרויקט ביוטכנולוגי.
- סודיות מובטחת -

מכוניות | חגים | מציעים למכירה | הורים | מקסופים | בתי-כנסת | שרותים כלליים | שדוכים | חיות | דירות | דירות למכירה | שדוכים | חניה | דירות | דירות למכירה 3-3½ חדרים | דירות למכירה 2-2½ חדרים | דירות בדמי-מפתח | עסקים | אבני חשיבה | הצעות עבודה | מציעים למכירה | חיות בית | כלי נגינה | חדרים מרוהטים | עסקים | חנויות | משרדים | הצעות עבודה | דירות למכירה 4 חדרים ויותר | דירות למכירה 3-3½ חדרים | דירות למכירה 2-2½ חדרים | ביקוש דירות | דירות בשכירות | דירות מרוהטות | דירות למכירה | דירות בדמי-מפתח | דרושים | דירות | ולות ובתים | קבלנים מציעים | הורים | שונות | קיץ ואחוזה | מחשבים | עתיקות | צבי אבנבויות | קים ונופש | קוראים נעדרים | שדוכים | בת חג | בן חג | הכרזות | שוק המציאות | שרותים כלליים | חופי אביה | מקסופים | מלונות | מלונים | סירות | מוצרי אוכל | מכונות תפירה | מכונות כביסה | מכונות גלידה וכד' | מלגות עתיות | ציוד הדפסה | כלי נגינה | הלוואות | חגים | תקליטות

הלוח הכללי
בשבילך ובשבילי!

هكذا في الأصل

אנטנה / אמנון דנקנר

חברון, השבוע – צה"ל מגיע באיחור, ובינתיים אפשר להשתולל (צילומים: דן לנדאו)

הנורמה שיצק האלוף ברק

מאז הטירונות שלי אני תמיד נרדם בהרצאות של קצינים. ברגע שאני שומע: „אפשר להוריד כובעים אפשר לעשן", עפעפי צונחים ואני מתחיל לנשום בכבדות. אני מצטער לומר שזה גם מה שקרה לי השבוע כשראיתי בטלוויזיה שני קצינים בכירים של צה"ל שישבו ודיברו. אלה היו מפקד ביה"ס לקצינים אל"מ מופז, וסגן הרמטכ"ל אלוף דן שומרון. יש כנראה משהו בחינוך הצבאי שגורם לאנשים שעברו אותו לדבר באופן מרובע, שאבלוני ומשעמם. אגב נימנום הידהרתי בעדנה במי שהיה פעם מפקד בית הספר לקצינים מאידקה פעיל. ממה שאני שומע הוא לא היה חייל ומפקד מי יודע מה, אבל, רבותי, לדבר הוא ידע ועוד איך. יכול להיות שמופז ושומרון הם חיילים יוצאים מן הכלל. אבל איך מדברים, לעזאזל.

היה פעם חבר פרלמנט בדנמרק שהציע במקום צבא להעמיד רשת של רמקולים על דרך הפלישה הסובייטית הצפויה, ולשדר בה „אנחנו נכנעים", מטעמי יעילות וחיסכון. אנחנו, כמובן, לא יכולים להרשות את זה לעצמנו, אבל ייתכן שיש הגיון בכך שאל מול פני האוייב המתקדם ישמעו ברמקולים אדירים הרצאות של כמה מפקדים בכירים בצה"ל. תוך המחץ של האוייב יילקה בוודאי מיד בטנקיסטים מנומנמים ובאנשי קומנדו שלאות פתאומית נמסכה באבריהם. יכול להיות שאחר כך יכללו את זה ברשימת סוגי הנשק האסורים על פי אמנת ז'נווה, אבל עד אז – למה לא לנצל את הפוטנציאל האדיר הגלום בבכירי צבאנו?

מבעד לתרדמה יכולתי בכל זאת לזהות הבדל בין מופז לבין שומרון. שניהם כבדי פה, אבל מופז, ב„זה הזמן", נראה ונשמע פתוח ומתקדם, ואילו שומרון היה מאובן לחלוטין. אני לא יודע איזה שד לחש לו שכדאי לומר באוזני פומבי כי בשורה התחתונה הגביר מבצע של"ג את כוח ההרתעה של צה"ל. אני מקווה לטובת כולנו שהוא אמר את זה מכל מיני חישובים נעלמים. אם הוא מתכוון לזה ברצינות – אוי ואבוי לנו. לשעמם ולהיות מרובע זה דבר אחד – לדבר שטויות זה „דבר אחר", (אל תחמיצו, כל יום ו' ב„דבר").

מאז הבכחנליה המאוהבת שנערכה סביב נמוך־המצח שבין רמטכ"לינו רפאל איתן, אני חושד בגנרלים כבדי פה ומרובעי סגנון. אחריותו העידה כי ראשיתו המוגבלת והפרימיטיבית לא היה בה יותר ממה שנראה – טמבל מסוכן ובלתי צפוי.

והנה מצד שני, דווקא השבוע עלו בי ספקות מהצד השני: האם גנרל בעל חלקת לשון הנראה ונשמע אינטליגנטי לעילא ולעילא אינו מסוגל לעשות שטויות קולוסאליות? האם מי שמדברו רהוט כאילו זה עתה חזר מפוסט דוקטורט בהרווארד אינו יכול להצטיין באטימות שכל ולב? יכול, גבירותי ורבותי, וקחו לדוגמא את האלוף אהוד ברק.

כמה כתרים נקשרו לראשו בחודשים האחרונים ובמיוחד לאחר הופעתו ב„מוקד" לפני זמן לא רב. מבריק, חושב, מעמיק, אנליטי, מה לא? והנה אינטלקטואל צבאי זה כשהוא מופיע בטלוויזיה בתנאי לחץ, לא לשם דיבור שנון וחכם, אלא בתור אחד מגיבוריה של כתבת חדשות מזעזעת ב„מבט", מצטייר כחסר אונים, שאולי בשל רשלנות, אולי בשל הערכה לא נכונה ולא חכמה, ואולי בשל בטחון עצמי מופרז ואולי אף בשל ותרנות פושעת למי שאסור לוותר לו, נקלע למצב מביש.

המדובר בהפקרתם של חברי כנסת, אנשי ציבור וחברים של „שלום עכשיו" למשיסתם של פורעי המתנחלים ואנשי „כך" המופרעים באכה חברון. שעה ארוכה עמדו האנשים האלה בלי כל הגנה מול מכות, יריקות, קללות ומעשי השפלה אחרים והאלוף ברק טייל בשמים בהליקפטר שלו ולא ידע מה לעשות. לבסוף נחת וניסה לארגן איזה חילוץ חלקי של האנשים, כשהוא מגונן עליהם בגופו ממש ובכך הוא אמנם עושה מעשה הראוי לשבח, אולם גורם ביזיון לו עצמו ולמדיו, שהרי גם הוא נלחץ ונדחף מול מצלמות הטלוויזיה.

ניתן, כמובן, לומר: אל דאגה. כך נוהג צה"ל רק שמדובר בתיגרות בין יהודים ליהודים. אילו היה מדובר כאן בהתנכלות של ערבים ליהודים היה צבאנו מופיע מיד במלוא עוזו, וסוגר עניין בכוח מרשים. אבל זה רחוק מלנחם אותי. הרי אנחנו יודעים במי מדובר. מדובר בקבוצה שיש בה אלמנטים מסוכנים ביותר המסוגלים להגיע לשפיכות דמים. אבל צה"ל – ובמקרה זה צה"ל הוא הקצין הבכיר ביותר בשטח, קרי אלוף ברק – פשוט הפקיר את האנשים האלה. למרבה המזל לא אירעו שם חבלות חמורות ממש, אבל מה היה חסר כדי שזה יקרה? אורי אבנרי, למשל, נזרק לעומק של שלושה מטרים. הוא יצא אמנם ללא פגע, אבל מה היה קורה אילו היה שובר את הגב? מי היה משלם בעד זה, מי היה אחראי?

השאלה כאן היא הרבה יותר עמוקה ממה שקרה שם. השאלה היא איזו נורמה נוצקה בדרך לחברון. הנורמה ששידר צה"ל היתה – אפשר לכסח קצת את השמאלנים האלה ושום דבר לא יקרה. קחו זמן, אנחנו מגיעים באיחור ובינתיים – תרביצו ותקללו. אבל לא רק הצבא. הדרג המדיני, בפעולותיו, או נכון יותר במחדליו, לאחר האירועים (איש לא נעצר, איש לא יובא לדין, שום צעד לא ננקט ברצינות נגד הפורעים שזהותם ידועה ומצולמת היטב) שידר שאין על זה עונש. הדרגים המפלגתיים גם הם לא נקפו לא אצבע ולא מיתרי גרון. הם שתקו. „העבודה" הליכוד המפלגות הדתיות – כולם, חוץ מהנפגעים הישירים, לא פירסמו שום הודעת גינוי. הלאה: יושב ראש הכנסת גם הוא לא התריע ולא נעמד על הרגליים האחוריות אל מול המעשה הזה. הוא היה צריך לעשות כך לפחות בגלל העובדה שבין האנשים המוכים והמושפלים במבואות חברון היו חברי כנסת.

עכשיו מהי הנורמה שכל אלה יצקו? זאת הנורמה שבסופו של דבר תביא את אמיל גרינצווייג מספר שניים. נורמה של הפקרה. נורמה של התרת הדם והעמידה על הדם. עובדה: היה מאמר פה, מאמר שם, אבל בסך הכל הכל עבר בשקט יחסי, והאנשים האלה ימלדו טוב טוב את הלקח.

אחר כך כשזה יקרה – כשהדם יישפך – כולם יכו על חטא ויילילו בשאגת תנין. איך זה קורה לנו? ישאלו בתימהון. כמעט משכבע, יהודים עוד פעם הורגים יהודים? אבל הם לא מנחשים שבכמה בתים בישראל ישבו היום [illegible]־מספר שלוש וארבע וקלטו היטב את המסר?

כשזה יקרה נצטרך כולנו להזכיר את זה לאלוף אהוד ברק, איש שמדבר יפה ועושה לא יפה. את אבן הפינה של הנורמה יצק הוא במו ידיו, השבוע.

פילטרים / שלמה ארצי

על פאטריוטיזם והקרבה

בעידן שבו מתנהל ויכוח מטורף ואלים בין מתנחלים ואנשי „שלום עכשיו" בענייני שלום, הדרך אל השלום, כיבוש, ארץ־ישראל וגבולותיה, היחס לערבים, הערבים ואנחנו, עברתי ליד „ריקאי", לא מהתנ"ך, כי אם חנות ספרים בלב תל־אביב.

בשלושים שקלים קניתי לעצמי את הז'ול ורנים הבאים: ההמצאה השטנית, ים בסהרה, פלישת הים, הפוך על פיו, מתיאס סנדורף, גיבורי הירח וגנרל בוסטמנטה. בעמוד 61 בספר גנרל בוסטמנטה מצאתי קטע הדן בהקרבה ופטריוטיזם:

„דון טוריאו הזדעזע. הוא רצה מאוד לרוץ ולהציל את בתו, אך הוא גם רצה לראות בתוצאות הקרב. רגעים מספר לא יכול היה להחליט בליבו מה לעשות. בקירבו התרוצצו שני הרגשות: רגש מנהיג „הלבבות הנוגים" ורגש האב. לבסוף ניצח בו הפטריוט, אוהב המולדת.

„בוא קציף! אמר, הובילנו לשדה הקרב. בתי תחכה עוד שעה..."

מה יש להוסיף מעבר לציטטה הזאת, חוץ מזה שדון טוריאו הזכיר לי כמה טיפוסים מפוקפקים מהמולדת העכשווית שלי?

ציפורי־לילה

בליל יום ראשון האחרון, בשעה של „ציפורי לילה" בגלי־צה"ל, בין שיחה טלפונית אחת לשניה, בין תקליט לתקליט ושיר לשיר, דפדפתי־קראתי בספרו האחרון של המשורר יאיר הורוביץ „יוסים ודאגה".

אין לי מושג איך מנתחים שיר ולא תמיד אני מצליח לרדת לכוונת המשורר אפילו הוא משורר טוב. יאיר הורוביץ למשל. שורה שמצאתי בשיר שלו – „אם תצמיד לאוזן את הקונכיה שעל המזנון, כך אמרה לי אמי, תשמע את קולות הים" – גרמה לי לקרוא בשיר שוב ושוב כל אותו לילה.

באותן שעות עשה רייגן הכנות אחרונות לתקוף את לוב, פרס נכנס – כנראה – למצב של תרדמה בתום יומיים מורטי עצבים, כך – כנראה – עשה גם יצחק שמיר ששוב הוכיח לנו שאת הרוטציה הזאת מוכרחים לבצע, ויהי מה, השר ניסים ברך – אולי – על הניסים ועל הנפלאות וברוך שעשני, ומודעי טייל – אולי – עם הכלב. כל אלה השערות כמובן. השעה היתה שתיים אחר חצות, מאוחרת מכדי לברר. אני ביליתי עם הורוביץ. „בשולי המרפסת, בין הפנים והחוץ, עומד נחבא בין רגלי השולחן של עמוס מכתבי אהבה.

כמעט נתתי יד והיו אותיותיו סורחות.
אני חולם שוב על תפוחי זהב,
נועל דלת, ושוקע בכתם המוצהב".

משורר יאיר הורוביץ. שורות יפות

שישי אישי / אהוד מנור

המתורגמנים ושפת האהבה

מגי סמית ואדוארד פוקס. משחק נדיר

מבקרי התיאטרון באנגליה לא אהבו את מחזהו החדש של רונאלד הארווד, „מתורגמנים". אני אוהב את מגי סמית, לכן הלכתי לראות את ההצגה ונהניתי מאוד, גם מהמחזה.

את „מתורגמנים" כתב מי שהצלחתו הגדולה ביותר עד כה היתה ההצגה „המלביש", שגירסתה הקולנועית (עם טום קורטני ואלברט פיני בתפקידים הראשיים) נמנתה עם הפירות הטובים של הקולנוע בשנת 1984.

„המלביש" מבוסס על זכרונותיו וחוויותיו של הארווד במחיצת השחקן השייקספירי האנגלי סר דונאלד וולפיט. הארווד, שנולד בדרום־אפריקה ב־1934, הגיע לאנגליה ב־1951 ובמשך תשע שנים היה שחקן. ב־1960 התחיל לכתוב. עד כה כתב שבעה רומנים, קובץ של סיפורים קצרים, ביוגרפיה של סר דונאלד וולפיט ושישה מחזות, ש„המלביש" הוא הנודע שבהם. הוא גם כתב והנחה, ב„בי.בי.סי.", סדרה בת שלושה־עשר פרקים על התיאטרון, „כל העולם במה" (1984).

אהבת התיאטרון שלו באה לידי ביטוי מפוכח ואינטליגנטי ברוב מחזותיו. בעקבות „המלביש" כתב מחזה שהיה מבוסס על חייה של השחקנית שרה ברנארד, „אחרי האריות", עם דורותי טוטין בתפקיד הראשי.

מצבים תיאטרליים בתחומים אחרים כמו בבית־משפט או בעולם הפוליטיקה, מקבלים טיפול יעיל ביותר ביצירתו.

עלילת המחזה „מתורגמנים" מרתקת. הארווד מציב, אלא מול אלה, שני אוהבים ושתי תרבויות (רוסיה ובריטניה), בסיפור אהבה המתרחש במשרד החוץ הבריטי ובדירה לונדונית. גיבורי ההצגה הם שני מתורגמנים: נאדיה אוגילבי־סמית (מגי סמית) והמקביל הסובייטי שלה, ויקטור (אדוארד פוקס).

עשר שנים אחרי פרשת אהבה סוערת וקצרה בניו־יורק (מרכז המתורגמנות הבין־לאומית) שהסתיימה במפח נפש, נפגשים נאדיה וויקטור בלונדון, שעה שמעבידיהם הדיפלומטיים מנהלים ויכוח נוקב על אופי התפריט לארוחה שתיערך בלונדון לכבוד משלחת רוסית העומדת להגיע לביקור. נאדיה וויקטור מתרגמים בסגנון "יצירתי" ביותר את חילופי האיוולת של מעבידיהם. הדיפלומאט הרוסי מתנגד לתפריט שיכלול וודקה („האם אתה חושב שהיינו מגישים למלכת בריטניה בירה חמה?"). גם בחירת הצגת תיאטרון לתרבות שתשביע את הצד הרוסי הופכת למסע ארוך ומגוחך אל תוך האופקים הצרים. ויקטור מתנדב בשמחה להביא מחזה מודפס של ג'ורג' ברנארד שאו מספרייתה הפרטית של נאדיה לעיונו הקפדני של גורקין הרוסי.

בדירתה של נאדיה מפציר ויקטור במתורגמנית הבריטית להדליק שוב את פתיל האהבה. נאדיה, שכוויות הפתיל הקודם מסבות לה עדיין כאבים, מסרבת להיכוות שנית. אך לאחר סדרה של מיתקפות רומנטיות בסגנון רוסי (הדומות באופן מפתיע, ואולי לא, לחיזורים בנוסח הישראלי המקובל עלי בימות ואקרנים אצלנו), נכנעת נאדיה לחיספוס ה„חינני" ב„מקלות (שמאחורי הקלעים).

האהבה הדו־לשונית שוב תוגעת רויקטור יחד עם נאדיה, מתכנן מסיבה דו־לאומית, שבסופה יערוק אל המערב. תמונת המסיבה משעשעת ואחד משיאיה הוא גירסה שתויה מאד של באלט „אגם הברבורים" בביצוע אחד מגברתני הק.ג.ב.

מבצע העריקה נכשל, ונאדיה הופכת שוב לקרבן, שעה שויקטור נוהג כאיש עסקים מערבי (נשוי פלוס שניים או שלושה) השוחר הרפתקאות קצרות ולא מחייבות בין טיסות. האם ויקטור מעמיד פנים כדי להציל את עורו או האם נכשלה המתורגמנית בתרגום שפת הגוף של ויקטור?

יתכן שהמבקרים הגיבו בקרירות על המחזה, משום שציפו לאריגה דרמטית מורכבת יותר מהארווד. יתכן שחשו כי הארווד החמיץ כתיבת מחזה מעולה והסתפק בכתיבת מחזה טוב. אך מה שהופך את המחזה הטוב להצגה מעולה הוא משחקה של מגי סמית.

זה שלושים שנה לא חדלה מגי סמית להגיש משחק נדיר ברגישותו במגוון רחב של תפקידים. ב„מתורגמנים" היא מגלמת דמות אשה שנמלטה מתשוקתה ומנעוריה כמו מחלום רע. ברגישות ובתיחכום היא מצליחה להעביר את עולמה הפנימי של „רווקה זקנה", המגלה כי היא חוזרת על אותה שגיאה עם אותו גבר.

את ההצגה ביים פיטר ייטס, הידוע יותר כבמאי קולנוע („תרגילים בהתבגרות", „המלביש", „אלגי"), אך בהצגה זו הוא מקיים את מה שהבטיח כבמאי־תיאטרון שעה שביים לפני שנים ב„רויאל קורט" הלונדוני את „חלום אמריקאי" ו„מותה של בסי סמית" מאת אדוארד אלבי.

ולסיום, השאלה הישראלית: האם יועלה המחזה בתל־אביב? תשובה ישראלית הולמת לאדוארד פוקס היה ניתן למצוא בקלות. אבל במגי סמית ישראלית לא נתקלתי עדיין. אולי כדאי לנסות ולשכנע אותה ללמוד עברית; רוסית היא כבר למדה לדבר באופן נפלא, לפחות על הבמה.

هكذا من الأصل

ארצות הברית נגד לוב, רייגן נגד קד'אפי

שבחי האף־111 / אמיר אורן, וושינגטון

מלחמת תריסר הדקות

שולץ צדק: לאחר חמש שנות הבלגה היה על מימשל רייגן לפעול. גם וויינברגר צדק: האמריקאים נדחקו לעשות מה שגינו תמיד

לפרנקלין דילאנו רוזוולט היה „שאנגרי־לה", לרונלד רייגן – „אלדורדו קניון". בימים הקודרים של התקדמות היפנים באוקיאנוס השקט, של הנסיגה האמריקאית מבסיסי־איים בתחושת בהלה ותבוסה, הצליח רוזוולט לעודד את עמו במבצע שהשפעתו הצבאית התגמדה לעומת תרומתו לרוח הגייסות. הפצצת־הפתע של בירת יפן, „30 שניות מעל טוקיו", רוממה את המופצצים ולא במעט גם את בני ארצם של המפציצים להאמין כי נוהרו בסיסים אמריקאיים בכוח־גמול ממרכזם של תוקפי פרל הארבור.

הלהק שבפיקוד ג'ימי דוליטל המריא משאנגרי־לה, לגלג רוזוולט, ברמזו לארץ האגדית שבה התרחשה עלילת סרט התקופה „האופק האבוד". למעשה המריאו המפציצים הכבדים של חיל־האוויר מנושאות־מטוסים, חד־סיטרית, ובידיעה שביצועיהם וכוחם מחייבים נחיתה בבסיסים מרוחקים במזרח או נטישה בים. אשתקד, ישיש בדימוס עם שלושה כוכבי גנרל, הופתע דוליטל לקבל מרייגן כוכב רביעי, מחווה נדירה של קידום־בגימלאות כהוקרה לגיבור לאומי.

בתריסר הדקות מעל טריפולי הופתעו הלובים לא פחות מהיפנים ב־1942. כאז, לא תורגמה הידיעה שמצב מלחמה בפועל מתקיים בין הצדדים להכרה שפצצות אכן ינחתו בבירה. כאז, הצליח המבצע בזכות תיאום חריג ביעילותו בין זרועות הים והאוויר האמריקאיות. מול החשד הקבוע כי שיתוף מפציצי אף־111 של חיל־האוויר נועד לפרוס לזרוע זו נתח מעוגת התהילה של חיל־הים, שטייסיו יירטו את „איג'יפטאייר" לאחר „אכילה לאורו" ותקפו את הסא"ם־5 בסידרה ואת הסטי"לים במפרץ סידרה, טענו דוברי הפנטגון כי הקצאת הכוחות למשימות הצדיקה ואף חייבה עוצמת אש מעופפת זו, גם במחיר סיבוכה של בריטניה ושיעבוד הצוותים ל־14 שעות רצופות בתאיהם הצרים.

אין כאף־111 לגיחות ליליות מלחכות מים חורש, טענו הדוברים. איש מהם לא טרח לקוד לעבר שר ההגנה שאכף לפני רבע־מאה את פיתוח המטוס, רוברט מקנמארה. הגנרלים והאדמירלים של שנות ה־60' נאבקו במקנמארה וסיכלו את תוכניתו להאחדת מטוס קרב־הפצצה לשתי הזרועות הלוחמות במימד האווירי. טי־אף־אקס, המטוס שהגה מקנמארה, היה לבסוף לאף־111, משוכלל אך יקר מדי לייצור המוני, כשיר להפצצות גרעיניות ועתודאי למשימות חריגות שמעבר לכושרם של המטוסים שפותחו לזרועות בנפרד, כדריסתו, אף־14 ואף־15. בדרך הארוכה לביצוע „אלדורדו קניון" זכה הטי־אף־אקס האומלל להכרה מאוחרת.

מג'ונסון ועד רייגן לא קם לאמריקאים שר הגנה משפיע כמקנמארה, עד שבא קספאר וויינברגר, היפוכו של מקנמארה ברגשיו (שידול הקונגרס והציבור לתמוך בהגדלת תקציב ההגנה, במקום ניהול מרכזי של תיכנון, תיקצוב וביצוע) וביחסיו הלבביים עם הזרועות. בצמרת מימשל ג'ונסון היה מקנמארה בכיר הספקנים בתועלת ההסלמה ההדרגתית בווייטנאם, עד שלבסוף החצין את ביקורתו ונאלץ להתפטר. וויינברגר, גדול המרסנים של הפעלת העוצמה הצבאית האמריקאית בעשור הנוכחי, שיקף – עד לפעולת השבוע – את החצי המתלבט של נשיאו. לו רצה רייגן באמת לפעול צבאית נגד יעדי טרור, בשנתיים וחצי שבהן דחק בו חציו השני, ג'ורג' שולץ, להתעלם ממחיר גמול כזה בנפגעים חפים, היה הנשיא רומז לוויינברגר להתפטר ומכריע בעד פעולה. בהשאירו את וויינברגר לצידו, אותת רייגן עד עתה כי הוא מעוניין שיישמעו טיעוני־הנגד לפעולה: בהתגייסו השבוע להלל מבצע שמפני תוצאותיו חשש, אותת וויינברגר השלמה עם הכורח שרייגן נקלע אליו.

שולץ צדק: לאחר חמש שנות הבלגה, היה על מימשל רייגן לפעול גם בידיעה שהפעולה לא תהיה תרופת־פלא ושבסמוך לה עלול החולי להחמיר. אך גם וויינברגר צדק: הפעולה מימשה את רוב האזהרות, מפני נפגעים אמריקאים, אבידות אזרחיות („נזק סביבתי" בלשון הפנטגון) וירידה למיפלס של טרור־נגד־טרור הפוקד עוון קד'אפים על בנות, בדיוק כהסבר העצמי לרתיעת רייגן מהפצצות כאלה עד כה. בצר להם, נדחקו האמריקאים לעשות מה שגינו תמיד אצל זולתם, בעיקר אצל הישראלים. עם קבלת תפקיד הגומלים, זכו לשמוע גם את הגינויים, מהם כנים ומהם חסודים, בדבר „מחזור האלימות" והריגת החפים והכוח שאינו פתרון.

התגובה המגומגמת לא היתה ממין העניין, שהרי אין לאמריקאים זכות יתרים על מאבקים למיזעור הפגיעה ברובעי מגורים שליד יעדים צבאיים, או על הטענה שאזרחים המתמקמים בתוככי יעדים צבאיים מתירים דמם. מגוחך היה ההסבר שקשר את החורבן העירוני בטריפולי לכוח־הכבידה שפעל על טילי קרקע־אוויר שהחטיאו את המטוסים התוקפים והתפוצצו קרקעית. בפיגועי טרור הרי אין הבחנה רשמית בין מי שנפגעו במישרין מידי המבצעים או מנפצם לבין מי שנהרגו בשגגה ובחופזה בתגובת כוחות־הביטחון, בתורכיה ובאיטליה ואף בישראל. הכל נחשבים בדין קרבנות טרור, משום שלולא הפיגוע לא היה גם השוטר הפזיז טועה לקטול את האזרח החף שבמקום. לולא האף־111, בין שסיבט אלקטרונית את הטיל הלובי ובין שלא, היה הטיל נצור במשגרו.

פלפולים אלה לא שינו את התחושה הבסיסית שבנפול הפצצות בטריפולי, נפל דבר בוושינגטון. בזחילה איטית הגיע רייגן, סוף־סוף, אל הסוף. לא הטרור גרם לכך: עם טרור אפשר לחיות, בעיקר כל זמן שבין חופיה וגבולותיה היתה אמריקה עצבנית וממתינה לפיגוע, אך בכוחה למרי ואף נהנית מתיירות־הפנים של החרדים ממסעות אל מעבר לים, במיוחד התיכון. לא נגד טרוריסטים פעל רייגן, אלא נגד מדינה שאסרה על אמריקה מלחמה־בתחפושת. גם במערכת מסורבלת של החלטות המבשילות בהדרגה, כזו של מימשל רייגן, מצטברות התגרויות נוסח קד'אפי עד להטיית הכף.

התקדים שנקבע ב„אלדורדו קניון" הבהיל במקצת את המימשל, אולי משום הפיזור הרב של החימוש שהטילו המטוסים. לפיכך מהלו רייגן ועוזריו את חדות המדיניות החדשה בהצהרות על שיקול דעת שיקדם לכל החלטה עתידית על פעולה, וטשטשו בכך את רישומה של ההרתעה המסויימת שקיוו להשיג בצמרת הלובית ובמשטרים תומכי־טרור אחרים. על הפעולה השניה, בכל זאת, יהיה קל יותר להחליט מאשר על הראשונה. הפעם עברו את הסף: גורם זה חייב להיכלל מעתה בכל משוואה.

האמריקאים רשמו לפניהם את אנינותם הפחדנית של המתקראים בעלי־בריתם באירופה, אלה שגם למענם – אם כי בעיקר כמוצב קדמי של מצודת אמריקה – נפרס צבא אמריקאי כה גדול מעבר לים, כיעד זמין לפיגועים. רק אלביון לא היתה בוגדנית. מחירי הנפט עולים, מחירי הנפט יורדים – כמו בעת שסירבו לסייע לתיספוק האווירי של ישראל במלחמת יום־הכיפורים, הוכיחו המערב־אירופים השבוע כי חששם מהערבים הוא מימד נצחי, הגובר גם על רקמת יחסיהם עם וושינגטון.

למעט להיטותו של מועמד „חירות" לכנסת הבאה, כיום השגריר באו"ם, להופיע בפני כל מצלמה כמעין תאגיד תקשורתי של איש אחד, ממש רשת אנ־בי־סי (נתניהו ביבי קורפוריישן), המספקת לכל מי ששכח תזכורת בדבר ההקשר הישראלי־פלשתינאי של מעללי קד'אפי, היתה התגובה הישראלית מוצלחת בכיוונה ובאיפוקה. אמירות־הבעד של שלושת ראשי־הממשלה, לשעבר, לשבינתיים ולשרוטציה, תויקו ומוחזרו מיד בפי דוברים אמריקאים. בלא שהציעה להתמסר במפורש, בלטה ישראל על רקע הסרבנות והאירופית כמסלול המראה מתמיד לשעת חירום, סייענית נאמנה ויציבה. אף שהחשש מזעם ערבי ימשיך להשפיע על הצגת שיתוף הפעולה, הבטחוני הישראלי־אמריקאי, תקל הבדידות האמריקאית על הידוקו.

כרוזוולט לרייגן, כך גמאל עבד אל־נאצר לקד'אפי. הקולונל הלובי חיקה את הקולונל המצרי בהפיכת הקצינים, בהלהבת ההמונים וביומרת הנהגתו של העולם הערבי. תריסר הדקות מעל טריפולי ובנגאזי היו גירסת קד'אפי למלחמת ששת הימים של נאצר. כמו תקיפת חיל־האוויר הישראלי בבוקר 5 ביוני, כוונה ההפצצה האמריקאית ביום ב' בשבוע, בדיוק שלושה שבועות לאחר תחילת ההסלמה (שם – פריסת צבא מצרי בסיני; כאן – תקריות מפרץ סידרה), בעקבות כשלון מאמצים דיפלומטיים וכאשר בצפיה הכללית לפעולה נמסכה שאננות, בין השאר תולדת רגיעה מכוונת של סוף־שבוע. כמו נאצר, הגיח קד'אפי בהלם־יומיים לנאום המיועד לגיוס תמיכה עממית בהמשך שלטונו. כמו אצל נאצר, חוללה המהלומה תופעות של התפוררות צבאית. עבד אל־חכים עאמר של קד'אפי, עבד אל־סלים ג'אלוד, טרם הפגין נכונות להתאבד בסיועו הנמרץ של אדונו: הקדימוהו בכך כמה קצינים לובים אחרים, שאיימו על בכורתו של קד'אפי. מהפיכה עד מות היה נאצר שותף חלקי או עיקרי בשלטון בקאהיר 18 שנה ועוד חודשיים. לפי תקן זה, נותרו לקד'אפי שנה וכמה חודשים. האמריקאים יודעים כי אם יתעקש שלא להקדים ולהסתלק, תארך המלחמה עוד כמה וכמה תריסרי דקות.

מאז מלחמת פוקלנד לא היה כדבר הזה / דליה שרון, לונדון

מגי, סיפון של נושאת מטוסים אמריקאית

תאצ'ר, טוענים חוגים יודעי דבר, לא היתה מסוגלת לסרב הפעם לבקשת רייגן

„על רקע הפייסנות פורח הטרור", במילים אלה הסבירה מארגרט תאצ'ר מדוע תמכה בידידה שמעבר לים, ואיפשרה המראתם של 18 מטוסי אף־111 להפצצות בלוב. תאצ'ר מנתה סיבות נוספות – בידע מודיעיני מהימן, שהעיד על אחריות ממשלת לוב לביצוע מעשי הפיצוץ בגרמניה והכנות אחרות למעשי טרור נוספים, שלא בוצעו עדיין. ראש ממשלת בריטניה טענה, שהיה צורך לאפשר למטוסים להמריא מן הבסיסים הבריטיים, כדי שיוכלו להשתמש בפצצות „החכמות" שנושאים האף־111, עניין שהיה אמור להבטיח דיוק בפגיעות, כלומר למנוע פגיעה באוכלוסיה אזרחית.

בדיון בפארלמנט – שהיה הדיון הסוער ביותר שידע הבית מאז מלחמת פוקלנד – טענה תאצ'ר, כי ארה"ב עשתה את המעשה הנכון וידידותיה חייבות להתייצב לצידה. הקשר עם מלחמת פוקלנד לא הסתיים בכך. חוגים יודעי־דבר טוענים, כי תאצ'ר לא היתה מסוגלת לסרב הפעם לבקשת רייגן, משום שנענה בזמנו לבקשתה ואיפשר נחיתת מטוסים בריטיים בשדות־תעופה של ארה"ב, מה שקבע את גורל המערכה בפוקלנד. בהקשר זה היתה בחירתו של השליח ורנון וולטרס מכוונת. הוא היה לתאצ'ר תזכורת חיה של עזרה זאת. מן הפגישה עם תאצ'ר יצא וולטרס בסוף השבוע שעבר כעבור שעה. כשבכיסו הסכמת בריטניה. בתמורה הבטיח לתאצ'ר, כי יפציצו רק מטרות „הקשורות במעשי טרור".

אף שברור עתה כי בקרב חברי הקבינט הבריטי שררו חילוקי־דעות עד הרגע האחרון ממש, יצאו כל חברי הממשלה להגנת ראש הממשלה, מול החזית הכמעט מאוחדת של מתנגדיה – הלייבור, הסוציאל־דמוקראטים, הליבראלים וכמה מן השמרנים, יושבי הספסלים האחוריים.

בין הדוברים היו שהגדירו את בריטניה כ„סיפון של נושאת מטוסים אמריקאית". אד הית, ראש־הממשלה לשעבר, אמר, כי אסור היה לאפשר את המראת המטוסים, ממש כפי שלא איפשרו שימוש בבסיסים בריטיים בעת מלחמת יום כיפור (כוונתו היתה לאי־נכונות הבריטים לאפשר נחיתת מטוסי הרכבת האווירית לארץ). המתנגדים טענו שבריטניה הציבה עצמה במטרה לטרור הלובי על־ידי העזרה שהגישה לפעולה האמריקאית, שעצם יעילותה מוטלת בספק. ואכן, המערכת הבריטית נכנסה לכוננות עליונה, בגלל החשש שסוכנים לוביים ינסו עתה לנקום בבריטים. בדיווחים מטריפולי נמסר, כי שמה של תאצ'ר מוכר בלוב בצמוד לשמו של רייגן, וההמון תובע את חיסול שניהם.

בסוף־השבוע הראו משאלי דעת־קהל בבריטניה, כי 68% התנגדו לאישור שניתן להמראת המטוסים מבריטניה, ורק 28% צידדו בהחלטה. 61% התנגדו להתקפה, כדרך לטיפול בטרור, לעומת 28% שהסכימו לדרך זו. כשנודע על ההתקפה, הפגינו אלפים ליד משכן ראש הממשלה. המשטרה נאלצה לפזר את ההפגנה בכוח ואסרה 160 איש. אין ספק שהצעד שעשתה תאצ'ר, מאוד לא־אהוד על דעת הקהל בארצה.

המעניין הוא שהבריטים שמרו את עניין הפעולה בסוד. שר־החוץ האו לא דיווח עליה לעמיתיו בשוק האירופי, כשישב עימם בהאג. גם לעתונות הבריטית לא דלף דבר על הסכמת בריטניה. על „המראת" המטוסים נודע דקות ספורות לפני שהמריאו, כשהתברר כי התרגיל שהמריאו עליו האמריקאים בבסיסים שבדרום בריטניה הוא הכנה לפעולת אמת.

האירופים נפגעו קשה התנגדותם למעשה שבו לא שותפו אף גברה. האו אמנם ניסה תחילה להניעם לקבל החלטה „עם שיניים" נגד לוב, אך משנכשל בכך חזר לבריטניה מתוך ידיעה ברורה כי כיוון שלא התקבלה החלטה כזו, ההפצצה תבוצע.

היתה עוד בעיה בהפעלת הכוחות האמריקאים מעל אדמת בריטניה והיא – היותם כפופים למעשה למפקדת נאט"ו. ארה"ב ובריטניה לא דיווחו לבעלות־בריתן על כוונתן. הן ניצלו את כפל־התפקידים של הגנראל האמריקאי ברנרד רוג'רס, שהוא מפקד הכוחות האמריקאים באירופה וגם מפקד כוחות נאט"ו, וכן את ההסכם שלפיו בעת שלום כפופים הכוחות למדינות השונות. אין ספק שלהתרחשות הזו עוד יהיו השפעות בעתיד. השפעה תהיה גם לעמידתן המשותפת של ארה"ב ובריטניה מול מדינות השוק, שבריטניה חברה בו.

אף שישראל לא הוזכרה במפורש בעת הדיון, היה צל הסכסוך באזורנו נטוי מעליו. תאצ'ר ציינה כי למנהיגי המדינות הערביות המתונות אין ולא היה דבר עם הטרור של קד'אפי. אבל כשאמרה דברים אלה, כבר הביעו מדינות ערב את הזדהותן עם לוב. לעומת תאצ'ר בולט המלך חוסיין, ידיד האנגלים. תאצ'ר הודיעה שתיפגש עימו לשיחות בשבוע הבא. אולי הוא חושב שזו ההזדמנות לקבל משהו בתמורה. עכשיו, שמקורות הסיוע שלו הידלדלו, זה בהחלט דרוש לו.

נימוק הברזל / חגי אשד

המחלה האירופית

הם מסבירים מה אי־אפשר לעשות נגד הטרור ושאי־אפשר לשים לו קץ בכוח, כאילו יש דרך אחרת שבה כן אפשר לשים לו קץ

זה לא עניין של חילוקי דעות על כדאי ולא כדאי, מועיל ומזיק, מותר ואסור. זוהי פשוט מחלה. זהו מצב נפשי קולקטיבי שנובע מטפילות מתמשכת, מאובדן קבוע של תחושת אחריות להגנה עצמית. כל אירופי באשר הוא יודע כי אחרים, האמריקאים, כמובן, מגינים על קיומו ובטחונו. והוא שונא את תלותו המוחלטת בהם. הוא משליך עליהם את הבוז שהוא רוחש לעצמו. בוז ושנאה של טפילות.

עלינו הוא משליך את שנאתו העצמית על כך שאין הוא מסוגל לעשות מה שאנחנו עושים. להגן על עצמנו. בעיקר כשאנחנו מצליחים. כאשר אנחנו נכשלים הוא יכול לרכך את שנאתו בשמחה לאיד. אבל אנחנו גורם צדדי בהשוואה לאמריקאים. בנו אין הוא תלוי. אנחנו סתם מזכרת עוון וכישלון. האמריקאים הם עדות לחולשה משפילה. סיבה טובה לנשוך את היד המסייעת המגוננת. לירוק על פרצופו של מי שמושיט יד לעזרתך הכלכלית ומניף זרועו להגנת ריבונותך ואורח חייך הנינוח, הדמוקרטי, כנגד תוקפנות חיצונית וחתרנות פנימית וטרור שהוא תערובת של שני אלה.

האירופים רגילים – מלפני מלחמת העולם השניה ולאחריה – לפייסנות, לכניעה לחוסר כבוד, שהוא, כמובן חוסר בושה. זוהי יבשת של עמים כבושים כולם (פרט לבריטים שנלחמו בגבורה והתעלה הגנה עליהם ובהם מביטים אחורה בזעם ובכבוד על גבורתם ומלחמותיהם). כל אחד בתורו. משני עברי המיתרס. הם לא הכירו בסכנה בעוד מועד – לא מבית ולא מחוץ. אנטישמיות, גזענות, נאציזם, פאשיזם, קומוניזם, פאציפיזם, פייסנות, מורך לב, כניעה, תבוסה, כיבוש, צייתנות, שיתוף־פעולה, מבית ומחוץ. ומתן ביטוי לכל אלה בספרות ובאמנות, בתיאטרון ובביקורת. לא פלא שחוט השדרה המוסרי שלהם נשבר. לא פלא שהם יצאו נבוכים נפשית מכל התהפוכות שעברו עליהם מאז שנות העשרים והשלושים ובעצם – ממלחמת העולם הראשונה, שאירופה לא נרפאה ממנה, מאז ועד היום, וספק אם תירפא אי פעם.

זו מחלה מידבקת. גם אמריקה של ויאטנאם נדבקה בה. גם אנחנו, ישראל של מלחמת ההתשה ושל מלחמת לבנון, כמובן. אבל למזלם של האמריקאים ועוד יותר מכך למזלנו – לא לגמרי. יש נוגדנים ויש הכרה של אין ברירה, שהוא הרופא הטוב מכולם. אנחנו יודעים שאנחנו מוכרחים להגן על עצמנו מכיוון שאחרים יוכלו רק לעזור לנו להגן על עצמנו. הם לא יעשו זאת במקומנו והם יעזרו לנו בסוף חשבון, רק אם אנחנו נגן על עצמנו, בעיקר אנחנו. ובצורה אחרת, כמובן, בפרופורציות אחרות לגמרי – זהו גם „המצב האמריקאי". זהו אולי סוד השותפות העמוקה ביותר בין ישראל לארצות הברית: תחושת האחריות של הגנה עצמית, מול אויב שלא יהסס לחסל אותך, אם לא תעמוד על המשמר. וגם הוויכוח בלתי־פוסק על מותר ואסור, מועיל ומזיק, אפשרי ובלתי־אפשרי, במלאכה הזאת של הגנה עצמית. ויכוח לא נעים אך בלתי נמנע לכל מי שהאחריות האמיתית, הסופית, היא עליו, לכל מי שגורלו בידו ועליו מוטל כובד ההחלטה. זהו ויכוח שהוא חלק מההחלטה ומהמחיר של ביצועה. לא תחליף להם. לא תירוץ של התחמקות מהם.

זהו הקו המפריד בינינו לבינם. זהו ההבדל בין התגובה הישראלית החיובית על ההחלטה האמריקאית להתגונן בפני הטרור הבין־לאומי, לבין הגינוי האירופאי שלה. אנחנו מכירים את התסמונת של המחלה האירופאית. תמיד הם מסבירים לנו מה אי־אפשר לעשות נגד הטרור ומה לא יועיל וכמובן – מה אסור. ותמיד – נימוק הברזל שאי אפשר לשים קץ לטרור בכוח. כאילו יש דרך אחרת שבה כן אפשר לשים לו קץ. כאילו הברירה היא בין הכל ללא כלום. כאילו אין זו שאלה של פחות או יותר (פחות מעשי רצח של חפים מפשע או יותר), וכאילו אין לה כלל היבט מוסרי של השלמה עם הרע וכניעה לו והפקרת הקורבן לרוצח, מבלי להעניש ולהרתיעו על ידי השתת מחיר כבד ככל האפשר על מעשי הטרור ותומכיו. הם שוללים את „הדרך האמריקאית" ואת „הדרך הישראלית" למלחמה בטרור ובמזימות שמסייעות לו, בלי להציע דרך אחרת.

להיכנע לרע, כדי לא להכביד אותנו על ידי התנגדות לו. לייפות את הרע, כדי להצדיק את ההשלמה אתו. להוקיע את מי שמתייצב נגדו, כי בכך הוא חושף את ערוות הנכנעים. זוהי התסמונת של המחלה האירופית.

אנחנו לא יכולים להימלט ממנה, אנחנו חייבים להתגונן מפניה, מכיוון שאנחנו קשורים באירופה קשרי היסטוריה וגיאוגרפיה, קשרי גורל. אנחנו חלק מאירופה, גם אם חלק מרוחק, מנוכר, לא רצוי, נאשם בעצם קיומו. אנחנו חיים על ההריסות של העבר ההוא וחייבים לבנות בלי הרף לבנות ביחד בניין חדש. אנחנו זקוקים לעזרתם וחייבים לשכנע אותם שלא יעזרו לאויבינו, שלא ישלימו עם עושי הרע, שלא ינסו להצדיק אותם על חשבונם ועל חשבוננו.

צריך למצוא לאירופים תפקיד חיובי במקום התפקיד השלילי שהם ממלאים בלאו הכי. הם לא יעזרו לנו להגן על עצמנו. הם יחפשו סיבות להבין את הטרור שאין הם רוצים להילחם בו. הם יטיפו לנו מוסר כדי להתגונן מפני מצפונם הרע, המייסר אותם. הם יעשו הכל כדי לא לפגוע בעסקים עם העולם הערבי. זהו שוק גדול ועשיר, שוק של קונים, גם לאחר ירידת מחיר הנפט. זה מה שאיכפת להם. עסקים – מעל לכל. אם כך – ומכיוון שזה כך – שיעסקו לא רק בעשיית רווחים מידיים, שישקיעו בתוכניות פיתוח ארוכות טווח לטובת האזור כולו. לטובת השלום והבטחון. תרומה צבאית הם אינם רוצים לתרום. תרומה מדינית הם אינם מסוגלים לתרום. שינסו להועיל בפיתוח כלכלי ושיחדלו להטיף מוסר גם לנו וגם לאמריקאים. שלא יפריעו לאלה שעסוקים בהגנה עצמית, שמסייעת בסוף חשבון גם להגנתה של אירופה.

שבחי הטלפרינטר / זאב סטרומינסקי, בון

מה מצלצל יותר הדי ההפצצה או סטירת הלחי

בון שותפה לקשר ההבלגה האירופי שעד כה רק בריטניה פרצה אותו, ורק קולות מעטים ציינו כי הטרור של חזית הסירוב הערבית הוא אחד הגורמים המטרפדים את תהליך השלום

תמונת מצב: קנצלר גרמניה, הלמוט קוהל, ישן במיטתו בבון. שר החוץ שלו, האנס דיטריך גנשר, מתקרב לוושינגטון במטוס בואינג 707 של חיל־האוויר הגרמני. באותה שעה מפציץ חיל־האוויר האמריקאי בלוב. הקנצלר הגרמני ושר החוץ גנשר – שניהם אינם יודעים על המתרחש. הראשונים בבון שנודע להם על פעולת חיל־האוויר האמריקאי הם פקידים במשמרת לילה שגרתית בלשכת הקנצלר. מקור המידע שלהם טלפרינטרים של סוכנויות הידיעות המותקנים בלשכה.

בשעות הקטנות של הלילה של יום שלישי מתעוררת בון לפעילות. ישיבות חירום ושיחות טלפון עצבניות מתנהלות מיד לאחר קבלת החדשות המרעישות, אך רק לאחר שעות ארוכות מתאוששים הפוליטיקאים והפקידים מן התדהמה. האמת הפשוטה אינה קלה לממשלה הגרמנית, הסבורה כי היא בעלת־הברית האירופית החשובה של מעצמת־העל האמריקאית: לא הממשלה ולא השירותים החשאיים של גרמניה על כוונת ארה"ב לפעול נגד לוב בכוח צבאי. הפעולה, עיתויה והיקפה לא נמסרו מראש לבעלת הברית הנאמנה, חרף העובדה ששגריר ארה"ב באו"ם, ורנון וולטרס, שהה בסוף השבוע האחרון בבון כדי להציג את עמדת ממשלתו בפני הגרמנים.

קשה לדעת איפוא מה מצלצל יותר באוזניים גרמניות: הדי ההפגזה של טריפולי ובנגאזי, או סטירת הלחי האמריקאית בפניה של בון. בתמימות־דעים נדירה מחו הקואליציה השמרנית והאופוזיציה הסוציאל־דמוקרטית כאחת נגד הטיפול המזלזל שקיבלו מידי הדוד סאם. אפילו הקנצלר, שלא הרחיק לכת בתגובותיו וניסה לתווך בין העלבון לבין התבונה הפוליטית כלפי ארה"ב, ציין כי הכרזת דובר המימשל האמריקאי, כי עמדת הקהילה האירופית נגד פעולה צבאית בלוב לא מילאה שום תפקיד בשיקולים האמריקאים שקדמו להתקפה, אינה מקובלת על ממשלתו. אבל פרט לתחושת העלבון המשותפת, היו חילוקי הדעות בין שני הגושים הפרלמנטריים – הנוצרי־דמוקרטי והסוציאל־דמוקרטי – רבים.

הקנצלר אמר בהודעת הממשלה שלשום, יום ד', כי לאמריקאים אכן היה בעבר יסוד לתחושת הבדידות שחשו במאבקם נגד הטרור. האירופים, אמר קוהל, לא פעלו תמיד במרץ נגד הטרור הבין־לאומי, אלא הסתפקו בהכרזות ובתלונות כי ארה"ב אינה משתפת אותם בהחלטות. קוהל הזהיר גם מפני יצירת אווירה אנטי־אמריקאית על סמך הפעולה הצבאית נגד לוב, וכן נגד ליבוי הפחד מפני מלחמה באירופה עקב פעולה אמריקאית זו. כמו כן האשים הקנצלר את משטר קד'אפי באחריות כבדה לפיגועים חבלניים ובמתן תשתית ועידוד לארגוני טרור. מי שמטיף לאלימות ומפעיל אותה, כמו שעושה קד'אפי, חייב להביא בחשבון שהנפגעים ינסו להתגונן. קוהל הסתפק בהערה שממשלתו מתנגדת עקרונית לאלימות, אך לא גינה את הפעולה האמריקאית, והזהיר מפני הנזק העלול להיגרם לברית נאט"ו על־ידי גינויים אנטי־אמריקאיים.

לא כן הסוציאל־דמוקרטים. יו"ר סיעתם בבונדסטאג, האנס יוכן פוגל, חזר שלשום על גינוי חד־משמעי של הפעולה האמריקאית, הנוגדת, לדבריו, הן את החוק הבין־לאומי והן את עקרונות התבונה הפוליטית. הסוציאל־דמוקרטים אינם מהססים גם לאיים בהרעת היחסים האירופים־אמריקאים בנט"ו. דובר המפלגה לענייני חוץ, הורסט אמקה, הזהיר מהפיכת מדינות אירופה לגרורות אמריקאיות, והזכיר את הצורך בהגברת עמדה אירופית עצמאית מול ארה"ב. לא מן הנמנע כי הפעולה הצבאית של ארה"ב תכביד על היחסים בין אירופה לארצות־הברית, גרס אמקה.

התנגדות חריפה וגינויים כלפי ארה"ב נשמעו גם במפלגה הליברלית, חרף היותה שותפה בקואליציה הממשלתית. „לעיתים קשה מאוד להיות ידיד של ארה"ב, קבע דובר המפלגה ביום ג'. יו"ר המפלגה הליברלית, שר הכלכלה מארטין בנגמן, הכריז בתגובה ראשונה – וכנראה כנה – כי קשה לגלות הבנה לפעולה האמריקאית.

גם ברעת הקהל הגרמנית התעוררה הסתייגות מהפעולה האמריקאית. חוגי השמאל הוציאו אלפי מפגינים לרחובות. רק במערב ברלין, שבה בוצע הפיגוע בדיסקוטק, הפגינו כעשרת אלפים איש נגד ארה"ב, ולאחר ההפגנה התחוללו התפרעויות חמורות ברחובות העיר.

עם זאת, המחלוקת החריפה היא בעיקר ביחס לארה"ב. במה שנוגע ללוב, כל המחנות דבקים בצורך להימנע מפעולה צבאית – בצד המחלוקת על מידת ההבנה שיש לגלות לארה"ב – בעקרון של אי־הטלת סנקציות כלכליות. בנושא הכלכלי זוכים מתנגדי הסנקציות, כמובן, לתמיכת חוגי המשק הגרמניים, המדגישים כי חשוב שחברות גרמניות תישארנה שותפות נאמנות של לוב. ההתנגדות לסנקציות היא עמדה איתנה, למרות חשיבותה הקטנה והולכת של לוב כספק וכקניין של גרמניה. אשתקד תפסה לוב רק את המקום ה־44 ברשימת ארצות העולם שגרמניה מנהלת עמן קשרי סחר. לעומת זאת, גרמניה היא במקום השני, אחר איטליה, ברשימת סחר החוץ של לוב.

היצוא הגרמני ללוב ירד ירידה דראסטית בשנים האחרונות – הן בתחום הסחורות והן בתחום הבניה. בשנה האחרונה גם לא נרשמו כמעט הזמנות בניה חדשות מלוב לחברות גרמניות, לאחר שממשלת גרמניה סירבה להעניק ביטוח סיכוני־אשראי ליצואנים הגרמנים במיגזר זה. גם חרם נפט לובי לא היה מסכן את אספקת הנפט לגרמניה, נוכח היצע־היתר בשוק העולמי. מאידך גיסא חוששת ממשלת גרמניה מאי־החזרת חובות לוביים לספקים גרמניים, שהצטברו בשנים עברו. במקרה זה תצטרך הממשלה לכבד את פוליסות הביטוח הממשלתי שניתנו לאשראי הספקים. כמו כן עלול חרם־הנפט, כך חוששים, לייקר לזמן־מה את הנפט, עד שימצאו מקורות אספקה חלופיים.

חשש גרמני אחר, ואולי מידי יותר, הוא הפחד מטרור לובי נגד גרמניה. הגרמנים יודעים כי עמדה נחרצת נגד מוקדי הטרור עלולה להביא, כמו כל עמדה גלויה אחרת, לפעולות איבה מוגברות של הצד השני. החששות הגרמניים הם בוודאי מוצדקים. מה עוד שקשה לצפות כי מדינות אירופה אחרות יצטרפו למאבק כדי לחלק את נטל התגמול נגד לוב בין כולן. עד כה, מכל מקום, בון שותפה לקשר ההבלגה האירופי, שרק בריטניה פרצה אותו. קשה גם להימנע מהרושם שרוח ההבלגה משפיעה – שוב – על עמדת גרמניה, ואירופה כולה, בסכסוך המזרח־התיכוני.

הן הקנצלר, הן משרד החוץ והן האופוזיציה הסוציאל־דמוקרטית דרשו להחיות את הדיאלוג האירופי־ערבי לשם הלוחמה בטרור וקידום השלום במזרח התיכון. צלילים אלה אינם חדשים. גם בגרמניה נשמעו כבר בעבר טענות כי לא יהיה סוף לטרור כל עוד לא תיפתר הבעיה הפלשתינאית. על כל הצדדים בסכסוך לוותר, הכריז הקנצלר בבונדסטאג. העקרון בוודאי נכון, אך רק קולות מעטים בגרמניה ציינו כי הטרור של חזית הסירוב הערבית הוא אחד הגורמים המטרפדים את תהליך השלום. האם גם הפעם תיוותר ישראל כמשה הנוח ביותר בכל בעיותיו של המזרח התיכון?

תיק זמיר / טובה צימוקי

מינוי היועץ, מתחמם מתחמם

יועץ לשעבר שמגר. עוצמה

יועץ פורש זמיר. מתקף

יועץ לשעבר ברק. הפתעה

במחצית פברואר הודיע יצחק זמיר, היועץ המשפטי לממשלה, על פרישתו. המועד – אמרו „חוגים" ו„מקורבים" – נועד לאפשר מעורבות של פרס במינוי מחליף בעודו מכהן כראש ממשלה. אם אכן היה קשר בין הדברים יתכן שהוא נותק השבוע, בהגיע מודעי למשרד המשפטים.

מה יעשה מודעי? הוא יכול להמליץ על מועמד מוסכם, הוא יכול להמליץ על מועמד שיחריף, מחדש, מתחים והוא יכול, על־פי החוק, להשאיר את הממשלה ללא יועץ ולמלא את התפקיד בעצמו

בכל פעם שמונה יועץ משפטי לממשלה השתעשעו שרי משפטים ולעיתים אף ראשי ממשלה במחשבה לצמצם את סמכויותיו. התוצאה הפרדוקסאלית היתה שסמכויותיו של היועץ הנבחר התרחבו עוד ועוד. דומה שאין עוד נושא־תפקיד בישראל ובעצם במדינות המערב שסמכויותיו מקיפות כל־כך וטוטאליות – „מנכ"ל המדינה" – הוא תואר שדבק ביועץ המשפטי לממשלה בימי כהונתם של מאיר שמגר ואהרן ברק.

טבעי היה איפוא שהמגעים מאז אמצע פברואר לבחירת יועץ משפטי במקום פרופ' זמיר ילוו גם הפעם ברעיונות כיצד לשנות את סמכויות היועץ. אלא בחירה־מינוי הנעשים על רקע ממשלת אחדות לאומית הם ענין אחר. יתכן שהתוצאה החשובה ביותר שתהיה לחילופים ניסים־מודעי תתבטא דווקא במינוי היועץ המשפטי. מכל מקום, כבר עתה ברור שהבחירה תיעשה הפעם גם על רקע של משבר אמון קשה בין מקבלי ההחלטה הראשיים – שר המשפטים יצחק מודעי וראש הממשלה שמעון פרס.

המשרה – סמכויות טוטאליות

יחיאל רוטמן היועץ המשפטי של סיעת המערך שחיבר בתחילת שנות ה־80 את הספר „היועץ המשפטי נגד הממשלה" טוען כי „מלכתחילה לא היתה כוונה שבמדינת ישראל יכהן יועץ משפטי לממשלה. נהפוך הוא, בכל מסמכי היסוד שנכתבו ב־1947, שעסקו בהקמת המערכת הממשלתית והמשפטית, לא נזכר השם יועץ משפטי לממשלה, כי חשבו שסמכויות התביעה יוכנסו בידיו של שר המשפטים. מה שקרה הוא שלשר המשפטים הראשון מונה פנחס רוזן. הוא לקח לו כמנכ"ל את יעקב שמשון שפירא, ואז התפתח „רומן" בין בן־גוריון לבין שפירא, ובידיו היו נתונות ההכרעות העיקריות בתחום המשפט. הוא החליט לקרוא לעצמו Attorney Generel והפסיק לתפקד כמנכ"ל. מערכת היחסים הזו יצרה עובדות, והעובדה המשמעותית היתה שניים אוחזים, בפועל, בתפקיד שר המשפטים, מה שהצריך משניהם, ומן המערכת כולה הרבה אורך־רוח כדי לתפקד במשותף. ואכן, מי שמעלעל בדפים שנרשמו באותה תקופה, וגם אחר־כך, ימצא שעימותים ומאבקי כוח ועוצמה בין הממשלה והיועץ המשפטי שוזרים כחוט השני לאורכם. המתיחות הגיעה לשיאה כאשר דב יוסף כיהן כשר המשפטים וגדעון האוזנר היה היועץ המשפטי לממשלה, וכשהראשון גילה „שאין לו מה לעשות". המשבר הוליד את „ועדת אגרנט" (הראשונה) וזו קיבעה, באופן מוסדי, את הסמכויות הנרחבות של היועץ המשפטי.

היועץ המשפטי לממשלה שואב את סמכויותיו מהחוק. עיקר עוצמתו נובעת מהיותו ראש התביעה הכללית, מייצגה של המדינה בהליכים פליליים. בידיו מצויה הסמכות האחרונה לקבוע ולהחליט, על־פי שיקול דעתו, את מי להעמיד לדין ואת מי לא. „זו סמכות אדירה", קובע גוטמן, „במדינה שחוקיה מתערבים מאד בחיי האזרח". היועץ המשפטי רשאי גם להפסיק כל הליך פלילי בעזרת צו לעיכוב הליכים. „במדינה שבה כל נושא תפקיד נתון לביקורת ופיקוח, האיש היחיד שאין עליו ביקורת הוא היועץ המשפטי לממשלה".

סמכות אחרת הנתונה בידיו של היועץ המשפטי הוא ייצוג הממשלה בפני בית־המשפט. מה שהביא לכך „שהמערכת נזקקת לאישור היועץ המשפטי לממשלה כמעט בכל החלטה, כדי שיסכים להגן עליה במקרה שתעמוד לביקורת בית־המשפט והבג"ץ בכלל זה", קובע גוטמן.

גורמים רבים מציינים כי לאור חולשתו ופיצולו של המבנה הפוליטי בישראל, שרים חוששים לקחת אחריות על החלטות, והם פונים ליועץ המשפטי כמעט בכל ענין. גם זה מחזק את מעמדו.

גוטמן מציין כי למדינת ישראל יש מזל שעד כה התמנו לתפקיד רק בעלי רמה מוסרית גבוהה שלא ניצלו לרעה את סמכותם.

„כבר מזמן נמצאה הסכמה שצריך לעשות סדר בתפקיד", אומר גוטמן, „אך מחשש שהדבר יתקבל כאישי, כמו לאחר מקרה פרסום חשבון הדולרים של משפחת רבין, הניחו לעניין".

מנחם בגין [illegible] להבות נגד [illegible] היועץ המשפטי לממשלה, אך כשנכנס [illegible] לממשלה לא [illegible] שלא יעורער על מעמדו של אהרון ברק, אלא נתן בידיו כוח חסר תקדים, כשהכניסו לקלחת המבנית של הסכמי קמפ־דיוויד.

של האנרגיה משה שחל, אחד האישיים העיקריים שראש הממשלה שמעון פרס נועץ בהם בקשר לבחירת היועץ המשפטי לממשלה, סבור כי אין לפגוע במעמד היועץ. „התפקיד התגבש במשך שנים ונוצר דפוס מסוים המיוחד למדינת ישראל". הוא סבור שעוצמתו של היועץ המשפטי לא היתה פרי הגדרה, אלא תוצאה של אירועים או מחלוקות שהיה צריך להכריע בהם, ובעיקר בגלל חולשותיהן של ממשלות בתוך סערות פוליטיות. אלה חייבו את היועץ המשפטי לממשלה להופיע כ„שומר החוק", וכמי שמופקד על כללי ההתנהגות, כדי שמעשי הממשלה או השרים לא ייעשו בניגוד לחוק. שחל רואה ביועץ משפטי עצמאי וחזק בעל סמכות ביצוע ובתביעה – „צורך חיוני לשמירת האופי של ממשל תקין וחוקי במסגרת הרשות המבצעת, נוסף על בית־המשפט העליון". הוא מגלה כי לאחר התפטרות זמיר, שוב עלתה בשיחות לא פורמליות השאלה האם אין זו הזדמנות לבחון את היקף תפקידי היועץ המשפטי לממשלה לפני מינוי האיש. „שר המשפטים קיבל את דעתי שאין לבצע שינוי כלשהו בתפקיד, וגם אם רואים צורך בכך, מן הדין לדון בזאת במנותק מהמינוי ולא מחמת דחף פוליטי". יהיה זה משגה, מדגיש שחל, אם הממשלה או הכנסת – גופים פוליטיים מובהקים – ידונו ויחליטו בסוגיה.

בשבוע שעבר, כשהרצה בתל־אביב, חיזק זמיר את הדעה כי [illegible] לשינוי. „קיימות תכניות [illegible]".

משהחליט שר המשפטים, מי יהיה היועץ המשפטי לממשלה, הוא מביא בפניה את החלטתו. הנוהג הרווח הוא שיעשה זאת בהתייעצות עם ראש הממשלה. בכל־אופן לשר המשפטים יש כוח מכריע בעניין. אולם מרגע שנבחר היועץ, אין השר יכול להשפיע על החלטותיו. השפעתו של השר מסתכמת ומסתיימת במינוי. שחל מציין שכאשר מכהנים שר משפטים חזק, ויועץ שהוא משפטן בעל שיעור קומה, מתקיימת התנגשות ביניהם או שמתקיים מצב המכיל פוטנציאל של התנגשות. חיים צדוק, שנחשב אחד משרי המשפטים הטובים ביותר, היה דומיננטי ובעל אישיות חזקה. צדוק בחר באיש האקדמיה שנחשב כ„נוח", אהרון ברק. ברק, כזכור, התגלה כמשפטן מבריק ודומיננטי ואת החסר מצד הנסיון המקצועי השלים במקוריות משפטית.

ברור שבחירת היועץ המשפטי הבא מעוררת סקרנות וציפיה בקרב דורשי טובת התפקיד או רעתו. מה גם שבפעם הראשונה מדובר גם במבנה קואליציוני מיוחד, הנחשב במקרה זה כ„מלכודת עקרבים", הנבעלת בחיבורים פוליטיים.

ב־11 בפברואר הודיע זמיר על כוונתו לעזוב את התפקיד. אבל זמיר, בהיעדר הסכמה לגבי מחליפו אינו יכול לפרוש. מנסחי ההסכם הקואליציוני בין המערך לליכוד, שראו קדימה, צירפו להסכם נספח סודי, ולפיו המפכ"ל, הרמטכ"ל והיועץ המשפטי לממשלה יתמנו על דעת ראש הממשלה, ממלא מקומו והשר הממונה.

ראש הממשלה קיים עד כה שתי פגישות בנושא זה עם השר ניסים. פרס נעזר בעצותיהם של משה שחל, דוד ליבאי (שבעבר הוצע לו התפקיד), מי שהיה שר המשפטים חיים צדוק ועו"ד רם כספי. חוגים מקורבים – לראש הממשלה ולעניין – טוענים שקיים פער בין ציפיותיהם של פרס וניסים ממלא התפקיד. לפי אחת השמועות המגיעה ממקורות שונים, זמיר כיוון את התפטרותו למועד לפני הרוטציה כדי שפרס יוכל לגלות מעורבות – מכריעה אולי – בבחירת היועץ המשפטי. ניסים, לעומת זאת, טוענים מקורות שונים, יחושש למנות יועץ שידגיש את עצמאותו. מקורביו של ניסים מהמפלגה הליברלית טענו עד לימים האחרונים כי שר המשפטים לשעבר רוצה ב„מין קולאס" בזה, כהגדרתו של ליברל אחד.

בינתיים נכנס לסיפור השר יצחק מודעי. השר ניסים הצהיר השבוע בראיון שהוא מתכוון להשאיר עניין זה להכרעתו של מודעי לאחר שיפרוש לפניו את כל מה שכבר אירע עד כה, ויניח בפניו את המלצתו שלו, של ניסים. יתכן כאחד שמודעי יודיע שיש ברצונו ללמוד את הנושא, ויבקש פסק זמן, וידחה את הכרעתו. לא כך הנבע שבאותה הזדמנות גם יבקש לבדוק את שאלת סמכויות היועץ. אבל אי־הסכמה בין מודעי לפרס נראית עכשיו כבעיה המסובכת ביותר שתוליד – אולי – משבר. האם ועל מי יתפשרו – אומר דוד ליבאי – אלה הן השאלות הרלוונטיות.

כמועמדו המועדף של השר ניסים הוזכר עו"ד יעקב נאמן, מי שהיה מנכ"ל משרד האוצר. נאמן נחשב מומחה מספר אחד בארץ בתחום המיסוי וכן כמקורב למפד"ל. מקורבי פרס אומרים כי הם רואים בנאמן מועמד טוב, בעל רקע אקדמי ונסיון עצום בפרקטיקה פרטית. אבל אין הם רוצים בו. שמו של עו"ד משה מרון, מי שכיהן כיושב־ראש ועדת הכנסת העשירית, מחבר כמי שניסים „הולך עליו חזק". מה עוד שמרון הוא מאנשי המפלגה הליברלית. יתכן שגם מודעי ילך עליו. מועמד אחר, הנחשב כמועמדו של פרס, הוא עו"ד יוסי צ'חנובר. צ'חנובר כיהן שנים רבות כיועץ משפטי למערכת הבטחון, כמנכ"ל משרד החוץ בתקופת דיין ושמיר. שמיר – אומרים – אינו מתנגד למינוי. יתרונותיו של צ'חנובר הם היותו משפטן טוב, בעל חושים ציבוריים ומעורה במירקם החברתי־פוליטי. במסגרת מסורת החשדנות ההדדית, סירב ניסים לקבל את מועמדות צ'חנובר ויתכן שמודעי ילך בעקבותיו.

מועמד אחר שהועלה פעם אחר פעם ומעת לעת, הוא עורך־הדין אמנון גולדנברג. פרס, מספרים, וכמוהו גם ניסים יכולים לחיות עם המנוי הזה אולם עד כה גולדנברג לא הראה נטיה לקבלו. בשבועיים האחרונים, כך לוחשים, נועד גולדנברג עם פרס: „ויש איזו תזוזה אצלו". גולדנברג, יש לציין, הוא חבר קרוב של שר המשפטים החדש מודעי.

בערבה גם בדיקה שמא ייבחר יועץ חדש מתוך האקדמיה. אולם מקור המקורב לנושא אמר כי דווקא שם קשה למצוא מועמד בעל שיעור קומה. במשך חודש ימים רמזו מקורות ב„ליברלים" כי ניסים היה רוצה למנות את פרופ' יצחק אנגלרד, דיקן הפקולטה למשפטים בירושלים, לתפקיד. באה „פרשת קולאס", אליה שורבב שמו של אנגלרד והנושא ירד מהפרק.

יוסי שריד ניסה לדחוף לתפקיד את עו"ד יעקב ויינרוט. שריד סבר כי עורך־דין דתי, הידוע בהשקפותיו הליברליות והיוניות, יתאים לתפקיד. ניסים לא „קנה" את ויינרוט. מועמדים מקרב אנשי משרד המשפטים אינם חסרים. עם זאת, הסיכוי שמישהו מהם ייבחר קלוש, אלא אם כן זה מועמד של פשרה.

המשפטנית יהודית קרפ שנזכרה בהקשר זה עוררה את זעמם של חוגי הימין, כאשר התפרסם הדו"ח שנשא את שמה. עו"ד דורית ביניש, המשנה לפרקליט המדינה, עוררה את זעמם בהיותה התובעת במשפט המחתרת היהודית. מנהלת המחלקה האזרחית במשרד המשפטים, פליאה אלבק, לא הסתירה את רצונה בתפקיד. אבל דימויה כמכשירת הקרקעות להתיישבות בשטחים קנה לה מתנגדים בחוגי השמאל. נותרו שני מועמדים בכירים במשרד המשפטים, שיש המציינים את שמם בקשר להסדר פשרה – המשנה ליועץ המשפטי עו"ד יורם בר־סלע והמנכ"ל מאיר גבאי.

לפני מינוי מודעי כשר המשפטים כבר דובר על פשרה כמוצא. כך הועלו שמותיהם של שופטים בכירים, המקובלים כ„ייראלים" ונטולי גוון פוליטי מובהק – השופטת הדסה בן עתו, השופטת טובה שטרסברג־כהן, השופט סירקל מבאר־שבע והשופט זאבי. גם שופטת בית־המשפט העליון מרים בן־פורת נזכרה כמועמדת.

השר מודעי מודע ללא ספק למשימה החשובה והרחופה שהופקדה בידיו, ויעסוק בה בוודאי ברצינות. אבל השבוע היה מי שהעלה את הרעיון המוזר – במחשבה ראשונה בלבד – שמודעי, בידעו את עצמת התפקיד לא ימהר במינוי היועץ, ויטיל את התפקיד בפועל על מועמד שהוא מכירו היטב – שר המשפטים יצחק מודעי.

עו"ד יעקב נאמן ועו"ד משה מרון. עו"ד־משפטן צ'חנובר ועו"ד־משפטן אמנון גולדנברג. עו"ד יעקב ויינרוט והמשפטניות יהודית קרפ, דורית ביניש ופליאה אלבק. אלה הם לא כל השמות שנזכרו בהקשר מינויו של היועץ המשפטי לממשלה. התארים הנלווים – חבר המפלגה הליברלית, מקורב, ידיד אישי של מודעי, ידיד אישי של פרס, „שמאלנית" ו„ימנית", מי ייבחר?

הנעליים של מודעי והרגל של ניסים / שלמה קרמר

יש מיניסטר?

האם השר החדש מודע לכך שבכלכלה אין ניסים אך יש כללי ברזל אפילו שהעסק הזה איננו מדע מדוייק?

בעשור האחרון כיהנו במשרד האוצר שבעה שרים, חמשה מנכ"לים, חמשה ממונים על אגף התקציבים, חמשה נציבי שירות המדינה וחמשה נציבי מס.

האינפלציה שעמדה לפני עשר שנים על 23 אחוז עלתה ל־1000 אחוז וירדה שוב ל־25 אחוז בשנה. בשנים האלה צברה מדינת ישראל חובות אדירים, צמיחת המשק שאפה ושואפת לאפס, הפריון נשאר נמוך והרזרבות המטבע מתנדנדות.

ומה עוד צריך?

מה שבטוח שיהיה מיניסטר. גם אם נהג לעיתים באורח בלתי צפוי, עוצמתו של האחרון בשרשרת ניכרה במשרד האוצר היטב. „כשמסתערים" אמר עליו אחד הפקידים, „טוב לדעת שמאחוריך יש בולדוזר".

אי־אפשר היה „לעבור עליו בעיניים". הוא עבר על כל פיסת דואר, עקב אחר ביצוע כל החלטה בקפדנות ובהתמדה, והנתק כך „התעו" מדי פעם על פקיד זה או אחר, והתואם לכלל ש„כל עובר הביבי" המשיך בעבודה. אבל הסתערותו הבלתי־מבוקרת על ראש הממשלה כששהה בחו"ל, ובמועד סמוך לוועידת „העבודה" לא התיישבה עם הכלל הזה.

השר הראשון והאחרון עד כה שהצליח ל„כופף" את האינפלציה, היה יהושע רבינוביץ המנוח. רבינוביץ הורידה בשליש. כל השרים האחרים, למעט הורביץ, רצו אחר המאורעות, ראו את האינדקס בורח, את הפירמות והעצמאים „מתגללים", השכירים נהנים, הרזרבות מצטמקות, את החובות החיצוניים והפנימיים תופחים ואת הצמיחה נוגעת הפריון יורד. ומה עוד צריך?

מה עוד ראו השרים? שתקופת כהונתם הממוצעת באוצר לא עולה על שנה וחצי, ושתקופת כהונת הפקידים, עושי דברים, אינה עולה בממוצע על שנתיים. ושמשרד האוצר מתרוקן מכלכלניו המקצועיים הנוהרים אל הסקטור הפרטי. ושהממשלה שהם מכהנים בה וראשה עוסקים „בקלקולים" שהם עצמם גרמו.

ומה ראה ומה קיבל מודעי? הוא ראה וקיבל ממשלת אחדות שיש לה „בעל בית". חשוב מזה – מודעי ראה תוצאות, טובות, לדבריו. אינפלציה יורדת, הרזרבות מתמלאות, החובות אינם גדלים, שכר ריאלי יורד – בהסכמת ההסתדרות – הרמה ממותנת, עודף ביקוש הפוך לעודף הצע, האבטלה אינה מתפרצת „בבצעתה", הבורסה יציבה, פחות או יותר ושביתן לפרוץ את מניות הבנקים ללא הצפה מוניטרית.

מודעי פגש גם בפקידות מקצועית, שיודעת את מלאכתה ומגלה נאמנות לעניין. אוהבים, לא ראה נחת. בלומר, תמורה מספיקה מן כל המינויים הפוליטיים של מקורביו לתפקידים באוצר.

ומה רואה השר החדש משה ניסים?

קודם כל הוא רואה את עצמו נכנס לתפקיד ב„חילו ורחימו". רואה שר אוצר שעוזב ב„רחילו ורחימו". הוא רואה סיכויי הצלחה ותכניות רווית תקוות לעתיד טוב עוד יותר, ושומע דיבורים על צמיחה ועל עצמאות כלכלית שכמותה לא נשמעו שנים. הוא פגש צוות עובדים בכירים התוהים, איך „יאכלו" את זה, כשבאוזניו מהדהדים, יש להניח, רמזי השר היוצא כמה כדאי לשמור על המשענה הזו – הפקידות.

הפקידות, אגב, שוקלת ספק בצחוק ספק ברצינות לבקש „תוספת חילופי בוסים" על הסף שאותו עבר ניסים בשאוד נעלים גדולות. והבעיה שלו אינה כף־בעלים אלא מידת כף הרגל שלו שכבר אינה גדלה כידוע.

לניסים יש גם בעיה של זמן, מעט זמן ומה שיעשה בו. מודעי זרק לו אתגר – אינפלציה של בין 0.6 אחוז לאחוז אחד בחודש, ובעיה – הסכם שכר לא סגור, שהמשא ומתן עליו נערך באווירת „חלוקה" מחודשת: ירידה ביצוא ועליה ביבוא, תקציב – 86 – לא סגור, שהיצוא לא כל כך גדל ושהיבוא כן גדל, וחקיקה שיש להעביר בכנסת נוכח „לובי סוציאלי" פעלתן.

השר ניסים לא יוכל להרשות לעצמו זמן ללימודי. „מבוא לכלכלה", ואינו יכול להרשות לעצמו לקבל ציון על"כ, עבר ללא כלכלים. הוא, מה לעשות, צריך להתחיל ב„מאקרו", בסיוע הפרופסורים ברונו וברגלס, צוות משופשף במשרד ויועצי בנק ישראל. עליו להפעיל את כל הכלים סימולטנית, סינכרונית, „וללא השכלה פרדבלית", כלשונו.

האם ידע השר ניסים להחזיק בכל התבלים מבלי להסתחרר? האם ידע ל„סבסך" – כפי שהעיד על עצמו מודעי – בין פקיד לפקיד על מנת להוציא את המוץ משניהם. האם ידע השר ניסים מתי וכמה אפשר ללכת עם הפקידות, נגד הממשלה ואפילו נגד ראש הממשלה בנושאים מורכבים, כלכליים־פוליטיים?

האם ידע לעמוד בלחצי הסקטורים השונים, החברתיים, הדתיים, העסקיים, הפיננסיים, המקצועיים, האם יעמוד מול הגל הגואה של ציפיות של פירמות לסיוע ממשלתי, האם יתייצב מול לחצים מפלגתיים פנימיים בעניינים שעל סדר היום, במינויים של נושאי תפקידים שעליהם יאלץ הוא להשען, אולי יותר מכל שר אחר בעבר?

האם השר החדש מודע לכך שבכלכלה אין ניסים, אך יש כללי ברזל, אפילו שהעסק הזה איננו מדע מדויק?

האם יתייצב כמוביל בראש צוות מקצועי, יעמוד מאחורי דבריו, האם יהיו שיקולי ענייניים לטובת המשק בלבד וללא שיקולים מן הצד?

יש מיניסטר?

ניסים ומודעי מי צריך להגיד שלום, זה שעולה או זה שיורד?

مكذا من الأصل

אילת, הפתעה נעימה / טדי פרייס

עיר של כוכב אחד ומלונות של חמישה

מאז הביקור האחרון באילת, לפני כארבע שנים, אני זוכר אותה כמשהו שבין כאב שיניים לבין עוף שלא בושל די צרכו, משהו שמעדיפים לשכוח. מרגע שירד מטייל־אורח מהאווירון ועד לשעה שעלה עליו שוב, עשו האילתים הכל, לבד מלהאיר לו פנים. מבתי־הקפה וסתם חנויות עלו צלילי מוסיקה מזרחית מחרישה אוזניים שרדפה אחר המבקר בבואו ובצאתו. על כל שעל אדמה התגלגלו בקבוקי בירה ריקים, (והצעתי אז כי העירייה תאמץ את הבקבוק הריק כסמלה של העיר, כשם שהדוב הוא סמלה של ברן, הקיווי – של ניו־זילנד, והקנגורו – של אוסטרליה; ולא רק על האדמה. גם מתחת לפני הים. הקרקעית השקופה של סירת הזכוכית הראתה לתייר בקבוקים ריקים במספר שלא נפל ממספר האלמוגים שהשתקפו מבעד לתחתית.

כוס מים לא היה אפשר לקבל, וגם במסעדה שאכלת בה ארוחת צהריים השיבו כי "האינסטלציה התקלקלה". אבל היו קולה, מיץ ועוד משקאות, שאספקתם אינה תלויה בשגיונות עובדי העירייה. המשקאות הקלים שהוגשו לא היו יותר יקרים מבקבוק יין בתל־אביב, על כל פנים לא בהרבה. בתחנות כופיות של אוטובוסים ישבו הנהגים על־פי־רוב על מושבם, קראו עתון והניחו לקהל להמתין בתור ליד דלתו הנעולה של האוטובוס. לא שבתל־אביב הנוהל שונה, רק שהשמש האילתית מכה ביתר עוז ובפחות רחמים מאחותה התל־אביבית. ומחירי הנסיעה שתבעו האילתים – כמו מחירי המשקאות הקלים, כלומר אי־אלו מאות אחוזים יותר מ"בצפון". מה לעשות שההובלה יקרה – השיבו, אם העזת לשאול.

לכן היה הביקור במארס השנה בבחינת הפתעה נעימה. בקבוקי הבירה הריקים נעלמו ברובם וכן, כמעט, גם המוסיקה המזרחית, אם כי החלשת הווליום באוקטבה שלמה היתה מתקבלת בברכה על־ידי רוב התיירים, בעיקר הזרים. במסעדות ניתן היה להשיג מים (נראה שהאינסטלציה ואחזקתה השתפרו בהרבה) והמחירים סבירים – במסעדות, בחנויות, בקיוסקים ובמוניות. נכון, בנובמבר אשתקד הוכרזה אילת כאיזור סחר חופשי (אס"ח) והמחירים היו חייבים לרדת, אבל ביטול מס ערך מוסף אינו הסבר מספיק. בעלי עסקים בעיר היו יכולים לתחוב את ההפרש לכיסם, אך תבונתם עמדה להם לא למצוץ את דמה של התרנגולת המטילה ביצי כסף.

מדיניות המחירים שהאילתים כפו על עצמם מפתיעה לאור ההצלחה הגדולה בעונה הקודמת שהיתה עונת שיא בתיירות, של זרים וישראלים כאחד. מס הנסיעות הגבוה, שהוטל בקיץ 1985, תרם לא רק לשיפור מאזן התשלומים: הוא תרם גם לעידוד תיירות הפנים ומנע את הדאמפינג של יבוא (יבוא־יציאת ישראלים לחו"ל) תיירות, כשעל נופש בארץ מוטל מע"מ ואילו נופש בחו"ל פטור מכל מס. הודות לביטול הפטור על נסיעות לחו"ל, ביקרו עשרות אלפי ישראלים באילת – ובעוד מקומות – במקום מעבר לים. לכאורה צריכה היתה הנהירה לאילת להעלות את המחירים, אך המארחים באילת נהגו בתבונה ולא גילו תאוות־בצע קצרת ראות. מובן שהפיקוח על המחירים שהונהג אשתקד הקשה על הפקעת מחירים והמבחן ארוך הטווח של אילת, כפי שאמר סמנכ"ל משרד התעשיה והמסחר דוד ברודט, יהיה אם לאחר הסרת הפיקוח ישכילו האילתים לרסן את הפיתוי לגרוף רווחים שייצאו בהפסדים.

את דבריו השמיע ברודט בכנס שנערך בסוף מארס, כשאילת חגגה את יום הולדתה ה־37, זה היום שבו הגיעו חטיבות פלמ"ח־נגב וגולני (בסדר זה) בדרכים שונות לאום־רשרש, כלומר שלוש חושות תומר, שהיו אז כל מה שאילת בת 20,000 התושבים היא כיום. הכנס מטעם המכון הישראלי לניהול, הוקדש לדיון על עתידה הכלכלי־חברתי של העיר. הועלו הצעות בדבר המשך פיתוחה של העיר, אחדות רבות דמיון ומעוף, אחרות פנטסטיות. למשל, הרעיון להפוך את אילת למרכז פיננסים בינלאומי. פרופ' יאיר אורגלר מאוניברסיטת תל־אביב מנה את התנאים לכך, אך דבריו רק המחישו למה אין הדבר אפשרי: אורגלר אמר כי מרכז פיננסים בינלאומי תובע יציבות פוליטית, זיקה ליבראלית, מסים נמוכים ומערכת תקשורת מפותחת, ארבעה תנאים שאף אחד מהם אינו מתקיים בישראל. וזה לבד מאימת החרם הערבי, שכוחו עדיין עמו על אף ירידת חשיבותו של הנפט. פרופסור אחר העיר (בלחש) שבאותה מידה אפשר להפוך את אילת למרכז של ספורט חורף: בסך הכל צריך לשנות את האקלים ולייבא מעט שלג מהקוטב ואז אפשר יהיה לגלוש ולהחליק ללא בעיות. ההרים לשם כך כבר קיימים......

תבונתם של סוחרי העיר עמדה להם לא למצוץ את דמה של התרנגולת המטילה ביצי כסף

אולם רוב ההצעות היו ראויות להשמע. עורך־הדין אמנון רפאל הירהר בהקמת חרושת תיירותית: לייצר אביזרי ספורט ומכשירי ספורט, מבגד ים ועד סירות מירוץ, שישאו את השם "אילת" כפירמה, פירמה שכבר נודעת בחוץ־לארץ. ראש העירייה, רפי הוכמן, מייחס חשיבות רבה לתיעוש העיר. הוא הזכיר כי כלכלת העיר היא, למעשה, מונוקולטורה של תיירות. 60 אחוז מהמפרנסים חיים ממנה, והשאר כמעט כולם משירותים ציבוריים.

מכרות הנחושת של תמנע, נמל הנפט, תחנת הכוח המקומית אינן קיימות למעשה, וגם תנופת הבנייה נעצרה. כל זעזוע פוליטי באזור, קל וחומר צבאי, יקפד את פתיל חייה של התיירות ועמה יתמוטט הבסיס הכלכלי של העיר, ואילו חרושת תמשוך לעיר כוח אדם שתועלתו לא רק כלכלית, אלא הוא יוכל להשתלב בחיי החברה החינוך והתרבות. אם יבואו מהנדסים, מותר להניח כי נשותיהם יוכלו לשמש כמורות בבתי־הספר במקום. גיוון התעסוקה הוא איפוא לא רק כורח משקי אלא גם צורך חברתי.

כמה מהמתוכחים השמיעו דעה הפוכה. שר־שלום שירן, לשעבר ממונה על התקציבים במשרד האוצר, אמר כי מוטב שאילת תהיה ללא תעשיה או ענף משקי אחר. הוא אף הרחיק לכת ואמר כי טוב שנסגרו מכרות תמנע, וכי העיר צריכה לרכז את כל מאמציה לתחום שיש לה בו יתרון יחסי ברור – תיירות ונופש. עכשיו, כשהמשק נתון בשפל, יש לזרז את מאמצי הפיתוח, כמו למשל בניית נמל תעופה חדש. המסלול הנוכחי שוכן כמה מאות מטרים מבתי המלון והמטוסים הנוחתים מפריעים את מנוחת השכנים, פרט לכך, הוא קצר מכדי לאפשר נחיתת מטוסים בינוניים וכבדים. שירן הציע איפוא לגשת ללא דיחוי לבניית השדה החדש. פועלים וציוד מובטלים כיום וההוצאה לבניית הנמל החדש תהיה קטנה יחסית.

על השאלה מאין יבוא הכסף השיב, שלא במישרין, ראש הממשלה. בהרצאתו בכנס מנה שמעון פרס את חבלי הבירוקראטיה והמחיש זאת בדוגמא של משקיע־חוץ המוכן לקנות את אדמות נמל התעופה, כך שבניית החדש לא תעלה לקופת המדינה פרוטה, ורק הבירוקרטיה מונעת זאת.

יש הרואים בלואיס קפיטאליסט המבקש להשתלט על העיר, מפעיל תחרות לא הוגנת

לא רק הבירוקרטיה. המשקיע שראש הממשלה רמז עליו הוא בעל הון מבריטניה, דיוויד לואיס, שקנה ובנה כמה מלונות בעיר – ועוד ידו נטויה.

עם מלונותיו נמנה "המלך שלמה", שלואיס התעקש לדרגו כאכסניה בעלת ארבעה כוכבים, אף שעל־פי כל הסטנדרטים שנקבעו הוא ראוי לחמישה. חוגים רחבים באילת, בעיקר אלה שבעבר היו בעלי אינסטלציות מקולקלות כשאורח ביקש מים, רואים בלואיס קפיטאליסט המבקש להשתלט על העיר. הם טוענים כי הוא נהג בתחרות לא הוגנת (אירוח של חמישה כוכבים במחיר של ארבעה) ומערער את הבסיס הכלכלי של העיר. אולי; אך עד שישתלט על העיר סייע לואיס בהכנסת נורמות חדשות לאילת, שאינן לרעת האורחים. האם ימשיך במדיניות של הוזלות גם לאחר ביצוע זממו, אין לדעת, ואם כן – יצטרכו הגופים הציבוריים – העירייה ומשרד התיירות – לפקוח עין.

ראש העירייה רפי הוכמן אינו חושש, על כל פנים לא מכיוון זה. הוא מודה כי תושבי העיר נהגו בעבר בקוצר ראות, עשקו את התיירים ומצצו מהם כל פרוטה אפשרית. התוצאה: בשנים 1982 ו־1983 נסוגה התיירות בעיר ונדרשו מאמצים רבים כדי לשקם את שמה של אילת ולהחזיר אליה את התיירים. ולא תיירים שבאו לשבועיים, הביאו עם מזוודות מלאות שימורים וקנו במקום בירה, כמה מזכרות חבילת צמר־גפן, אם שרטו את רגלם על אבן או אלמוג; משכו לאילת אורחים שהשתכנו בבתי מלון, גם המפוארים, לפחות עם חצי פנסיון ושהמחירים לא מנעו מהם לשתות, לאכול ולקנות כפי שמצפים מתייר. על פי התכנית עומדים להכפיל פי שלושה את מספר החדרים המומלצים לתיירים, לכדי 12,000 חדרים. מול מספר חדרים זה, שניתן לבנותם על התשתית הקרקעית הקיימת, לא תיתכן מונופוליזציה מצד לואיס או כל מונופוליסט אחר והתעוררות במחיר ובאיכות השרות תגבטת, אומר ראש העירייה.

יש קשיים בהתקנת מקום למרכז תיירות בינלאומי, אולם לאילת יש נתונים להתגבר על הקשיים הצפויים יותר מלכל עיר אחרת בישראל. מרבית להדגיש את ריחוקה של אילת מכל מרכז ואת היעדרו של "הינטרלנד" מאוכלס. נתון זה מונע כל גמישות בתעסוקה. אם, למשל, ייסגר בית־החרושת "גילית", יוכלו תושבי מגדל העמק למצוא עבודה, בקשיים מעטים יחסית, בחיפה, בנצרת או בעפולה, הכל ברדיוס של חצי או פחות שעת נסיעה. לא כן באילת. הקיבוצים יטבתה ואילות לא יוכלו לספק פרנסה אם יפקד משבר את אילת. המרחק גם מייקר בהובלה את רוב המצרכים וייקר חומרי גלם, אם תוקם תעשיה בעיר. מחיר ההובלה נוצל בעבר, כאמור, לתרץ את המחירים האסטרונומיים שגבו תמורת כוס מיץ. אולם למרחק יש יתרון גדול: מיקומה של אילת 451 ק"מ מחיפה ו־356 ק"מ מתל־אביב הוא אחד מסודות קסמה. המרחק, מה עוד שרובו מדבר, מעניק לעיר הנמל הדרומית משהו חוצלארצי, ניחוח החסר לתל־אביבי המבקש לנפוש בקרית־ענבים, או אפילו בכפר־גלעדי. אילת היא שלושה רבעי רודוס וחצי כרתים, מבחינת התיירות הריחוק הוא, על כן יותר מעלה מחסרון, ועל מומנט פסיכולוגי זה מיעטו עד כה לשחק.

הוכמן משבח את מאמצי הממשלה לעזור לעירה, במיוחד הוא מציין את מאמציו של גדעון פת בעת שהיה שר התעשיה המסחר והתיירות, וקובל על מיעוט העזרה של משרד השיכון. גולת הכותרת של הסיוע הממשלתי היא ההיענות לעשות את אילת לאזור סחר חופשי. ביטול המע"ם בעיר הביא להורדת מחירים, אולם תיירים מחו"ל נהנו מכך רק מעט. אם שילמו במלון בדולרים – והתשלום למלון הוא סעיף ההוצאה הגדול ביותר לבד מהטיסה, ממילא היו פטורים ממע"ם, ורק בעת שקנו בשקלים, בחנויות או בבתי־הקפה, הרוויחו מהביטול. ראש הממשלה לא דייק איפוא כשאמר בכנס הנ"ל כי הוויתור על חמישה מיליון דולר מסים הגדיל את ההכנסות מתיירות ב־60 מיליון. הנהנים מהפטור היו כמעט אקסקלוסיבית, האורחים הישראלים, שהם כמחצית מניין המבקרים בעיר.

אולם לביטול המע"ם היתה חשיבות, גם אם לאו דווקא לגבי תיירות החוץ. הוכמן מספר, שהיקף העסקים בעיר עלה ב־300 אחוז (נשמע פנטסטי) ובמקום שהאילתים יעלו צפונה לערוך קניות, באים צפוניים כדי לקנות באילת. מספר התיקים לצורך מס עסקים גדל מאז נובמבר ב־400. הוכמן אינו מסתפק בכך. הוא רוצה להפוך את העיר לאיי בהאמה, אנגווילה או מונטה־קארלו חדשים, ללא מסים כלל, עם הרבה בנקים וקאזינו להימורים. "נמל־חופשי", הוא [illegible] שאיפותיו, כי ללא תעשיה, שתקום באזור האקס־טריטוריאלי, תהיה הכלכלה של עירו, המתבססת על תיירות בלבד, בסכנה מתמדת (מה עם אתרי נופש כמו דוברובניק, סאן־טרופז ומיורקה, ערי קיט פאר־אקסלאנס). התעשיה המתאימה ביותר היא אלקטרוניקה ועוד ענפים מתוחכמים, שבהם מרכיב הידע גבוה ועלות חומרי הגלם (והובלתם) נמוכה.

רון אטקינסון מזכיר להוכמן אפשרות של הקמת מרכז אימונים לכדורגלנים

אשר לתיירות, ניתן, לדעת הוכמן, למשוך הרבה יותר אורחים ולשם כך צריך, מלבד התוספת של עד 12,000 חדר, בידור ותעסוקה בשבילם. קאזינו להימורים הוא אחד הפיתויים, אבל צריך לשנות את החוק האוסר על הימורים. בינתיים מגששים בדבר הקמת מרכז ספורט עם איצטדיון, שבתוכו יערכו מירוצי סוסים (מלווים בהימורים). טלוויזיה תעביר, על־פי רעיון זה, את מהלך המירוצים לחו"ל וגם שם יוכלו לשים כסף על סוס זה או אחר. מצד לוואי משידור התחרות: אנשים החיים בחורף אלפי מילין והרועדים מקור, יוכלו לראות כיצד העם היושב באילת מתהלך בבגדיים וסנדלים. תהיה זו פרסומת לבוא ממש, לא רק מבעד למסך הטלוויזיה). מחוץ לאיצטדיון ייערכו מירוצי מכוניות. פרסומת הימורים – כנ"ל. כדי להגדיל את רצועת הים הקצרה של אילת (11 ק"מ בלבד), יחפרו לאגונה, נוסף על הלאגונה הקיימת זה כבר, סביבה ייבנו בתי־מלון חדשים. באחד האתרים מגיעים ההרים עד לחוף הים ובגיא שביניהם ניתן לחצוב פיורד, תחליף לפיורד שהוחזר למצרים על־פי תנאי חוזה השלום.

הוכמן מוציא מאלבום הצילומים של העירייה תמונה של רון אטקינסון, מנהלה של קבוצת הכדורגל האנגלית מנצ'סטר יונייטד, אשר ביקר במקום לפני שנים והתפעל (יש הוכחות רשומות בכתב ידו של אטקינסון) מכל מה שראה ובמיוחד מהאקלים. אם יוקם מרכז הספורט, אומר הוכמן, תוכל אילת להיות מרכז אימונים לכדורגלנים, אתלטים וספורטאים אחרים, אשר יערכו כאן את אימוניהם בחורף, כשהמגרשים והמסלולים באירופה קפואים. על סדר היום עומדות תחרויות צלילה, ספורט־מים ועוד פסטיבלים שיחפו על מיעוט הבידור בעיר. והמימון? משקיעים פרטיים מוכנים לעיין בביצוע הפרוייקטים השאפתניים, כמו מרכז הספורט, הפיורד וכו', אם בתמורה יקבלו זכיונות בינוי וקרקע.

האין סכנה כי ההצלחה תהיה גדולה מדי ואילת תהפוך לא לעיר שוקקת חיים אלא לקופסת סרדינים שבה כל אורח שני ידרוך על יבלותיו של שלישי. בכלות הכל, אילת אינה מיורקה או לאס־וגאס אשר עתודות הקרקע שלהן בלתי מוגבלות למעשה, אפילו לגביהן מתחילות להישמע קובלנות על דחיסות יתר. הוכמן אינו חושש; אף כי בעבר הרחוק נעשו שגיאות תיכנון חמורות והבניה אינה תמיד תפארת הארכיטקטורה ובינוי הערים, אין אלה שגיאות של בכיה לדורות. חלק מהמבנים יצטרכו לעבור שיפוץ, אחרים אפילו הריסה, והעיר תוכל להתפשט אל פנים הארץ, שם פוטנציאל הבינוי אינו מוגבל. יתכן שאת הנמל יעתיקו ממקומו כיום ובמקומו, מסביב ללאגונה והפיורד, יתארך קו־החוף ויתאפשר לקליטת רבבות תיירים נוספים. [illegible], אומר הוכמן, אחרת תהפוך אילת לעיר של מלונות בעלי חמישה כוכבים והיא עצמה תהיה בת כוכב אחד בלבד.

התפר שבין היסטוריה וארכיאולוגיה / צבי אילן

הר סיני הוא הר כרכום

ביום האחרון של עונת 82', ברדתו מן ההר, ראה פרופ' ענתי קבוצת אבנים ניצבות בקצה אחד האתרים. כשחש למקום מצא תריסר עמודי אבן תקועים באדמה, ולידן שרידי בניין, במה וחצר – "וישכם בבקר ויבן זבח תחת ההר ושתיים עשרה מצבה לשניים עשר שבטי ישראל" – העבודה קיבלה תפנית. הר כרכום, משער ענתי, הוא הר סיני

בתמונה הימנית: אדם מוליך גמל; משמאל: נחש(!) – בציור סלע מהר כרכום

בתמונה השמאלית: סלע טבעי, נחשב כ"מצבה", בהר כרכום

מיקומו המדוייק של הר סיני העסיק חוקרים רבים. היו ביניהם שהפליגו וקבעו את מקומו בחצי־האי ערב ואפילו באפריקה. השערה חדשה ומקורית, שהעלה פרופ' עמנואל ענתי, מאתרת את הר סיני בהר הנגב וכורכת מיקום זה בהקדמת תאריך יציאת מצרים לסוף האלף השלישי לפני הספירה, כ־1500 שנה לפני המועד שנוקבים רוב החוקרים. לפי ההשערה החדשה, הר סיני הוא הר כרכום.

פרופ' ענתי התחיל את מחקריו בנגב כבר בשנות ה־50. במיוחד התמקד בחקר הציורים שנמצאו על גבי סלעים במקומות שונים בנגב, ובמשך השנים יצר לוח כרונולוגי וסיווג של ציורים אלה. ברבות השנים העביר את בסיס פעילותו לאיטליה, שם הוא עומד בראש מרכז מחקר פרה־היסטורי, וממשיך במחקריו על ציורי סלע בכל רחבי העולם. במסגרת המרכז, הוא מפרסם ספרים, מוציא כתב־עת, ומנהל את פעילות המרכז כמתאם בינלאומי לחקר ציורי סלע בעולם.

ב־1955 הראה לו יוסי פלדמן, "הערבי", אז חבר רביבים, כיום איש החברה להגנת הטבע, הר שיש בו "המון ציורי סלע". היה זה ג'בל עידייד, "הר החגים" (עיד – חג בערבית) שלימים שונה שמו לכרכום. הבדואים הבירוהו כהר עליה לרגל. בשנות ה־70 ניסה ענתי לחזור להר, אך לא הצליח לאתרו, וב־1980 שב למקום עם אנשי אגף העתיקות. מאז קיים כ־15 עונות סקר קצרות, והשתתפו בהן בעיקר אנשי המכון שלו ומתנדבים באיטליה. עד כה השלימו ענתי ואנשיו סקר של 170 קמ"ר בגוש הר כרכום, ונרשמו בו 600 אתרים ארכיאולוגיים. ברוב המקרים ממוקמים האתרים על הסלע ואין צורך לחפור. אף שנמצאו שרידים מתקופת האבן, התקופה השלטת כאן היא תקופת הברונזה, ולפי ענתי גם הציורים הרבים שעל הסלעים (35,000!) הם מתקופת הברונזה. שרידי ישובים או מחנות נמצאו לרגלי ההר, ואילו על ההר עצמו נמצאו רק מקומות פולחן – מקדש, במות, מצבות ומזבחות. המצבות מוקפות לעיתים במעגלי אבן, והבמות בנויות מאבנים טבעיות לא מעובדות. על כמה מהבמות נמצאו סימני שריפה.

לאחר שנתיים־שלוש של עבודת סקר בתנאים הקשים של הנגב הרחוק, ביום האחרון של עונת 1982, ברדתו מן ההר, ראה ענתי קבוצת אבנים ניצבות בקצה אחד האתרים שלרגלי ההר. כשחש למקום, מצא בו תריסר עמודי אבן תקועים באדמה. לידן נמצאו שרידי בניין שהכילו במה וחצר. ענתי נזכר בכתוב: "וישכם (משה) בבקר ויבן זבח תחת ההר ושתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל" (שמות כ"ד, ד'). העבודה קיבלה תפנית. המבנה הקטן שנמצא על מישור ההר זוהה כמקדש. בחצרו מצאו במה מופנית למזרח, מקומות קבורה מתקופת הברונזה וציורי סלע רבים המתארים עקבות־רגליים, הידועים כקשורים בפולחן. מהמקרא ברור שמשה, בעלותו בהר סיני, מצא מקדש (שמות כ"ה, מ') ומזבח (שמות כ"ז ח') וכו'. החוקרים גם הבחינו שסמוך לפסגה יש ניקרת סלע, כמו שנאמר בשמות ל"ג, כ"א־כ"ב.

בין ציורי הסלע נמצאו ציורים של אדם מתפלל ולפניו פס, כיטוי לאמונה בייחודיות האל האחד. כן נמצאה מסגרת מלבנית המחולקת לעשרה חלקים, שעל־פי ההשערה התכוונה לתאר את הלוחות שהכילו את עשרת הדיברות. היה לנו מזל שהשטח נותר בתול, כלומר שאיש לא דרך בו, אומר ענתי. בתחילת תקופת הברונזה התיכונה נעזב השטח טוטאלית. נמצא אתר יחיד מהתקופה הפרסית, אחר־כך יש כמה אתרים הלניסטיים ושפע אתרים רומיים־ביזאנטיים. כלומר, יש למעשה פער יישובי של 1200 שנה.

גובהו 842 מטרים, 25 ק"מ בקו־אוויר מהקצה הדרום־מערבי של מכתש רמון, בשטח אימונים צבאי (יש להצטייד ברשיון). הדרך לפסגה רצופה ציורי קיר עתיקים, בימה, מזבח מאבני צור ושטחי מרעה. אם תסעו לשם בחג תמצאו מזג אוויר נוח וקרירות נעימה

ריכוז הנתונים הללו הניע את ענתי לשער שהר כרכום אינו אלא הר סיני. כדי לתת להשערתו תוקף, אומר ענתי, שלדעתו יציאת מצרים קדומה ממה שטוענים רוב החוקרים. הוא מוצא ראיות לכך גם בספרות המצרית הקדומה. סיפורי האבות, הוא אומר, משקפים שבטי נוודים־למחצה, שעוסקים בחקלאות ובעיקר במרעה באזורים פוריים. קשה לשער שהתיישבו במצרים לאחר השושלת המצרית השישית, כי המשטר בשושלת זו נעשה סגור יותר. אורח־החיים של האבות אופייני לתקופה הכלקוליתית ונמשך לתוך תקופת הברונזה הקדומה. קשה גם לשער שתיאורים מקראיים אלה משקפים, מבחינה אתנולוגית, תקופה מאוחרת יותר.

גילויים של כלים, בהם פכית מאלאבאסטר ("שיש מצרי"), שהובאו ממצרים, מחזקים, לטענת ענתי, את השערתו. כמו כן, המבנים שנתגלו בהר כרכום מאותה תקופה זהים למבנים שנמצאו בקדש ברנע מתקופת הברונזה הקדומה, והם דומים מאוד למבנים שמוצאים בירדיו מעל למבנים שנתגלו בתקופת הברונזה הקדומה. בסיפורי המקרא, אומר פרופ' ענתי, קשה להבחין בין אגדה להיסטוריה. הסיפורים משקפים את מה שהיה מקובל על דעת מחבריהם מתקופת השופטים. מאמץ ארכיאולוגי מושקע בבירור הגרעין ההיסטורי שעליו אפשר לסמוך. הנתונים הטופוגרפיים המובאים במקרא גם הם, לפני ענתי, הולמים את כרכום: הניקרה בסלע, המקדש המדייני שהיה על ההר, המזבח ו־12 המצבות, רפידים (שלדעת ענתי היא באר כרכום, שמצפון להר) ומחנה חנייה גדול הרבה במות, מצבות ומזבחות.

"הר כרכום היה מרכז פולחני חשוב מאוד באלף השלישי לפנה"ס", אומר ענתי. "סוג של מכה פרה־היסטורית, שקבוצות גדולות של אנשים באו אליה. הם בנו את מחנותיהם לרגלי ההר, וטיפסו אליו כדי לעסוק בפולחן. לנוכח כל השרידים, המון ציורי הסלע הפולחניים ושרידי שלושה מקדשים קטנים, לא יכול להיות ספק שהר כרכום מייצג ריכוז יחיד במינו של עדויות על פעילות דתית בתקופת הברונזה. איננו יודעים על אתר דומה בכל הנגב וסיני".

רודולף כהן, ארכיאולוג מחוז הדרום, אומר לגבי ממצאיו של ענתי: "התמונה היישובית שגילה ענתי מתאימה למה שגילו כל סוקרינו, בכל הר הנגב. לזיהוי כרכום כהר סיני אני מתייחס כאל עוד תיאוריה אחת, נוסף על הרבות שהועלו. איני נותן לה יתרון, על אף שענתי מתייחס לרעיון שהעליתי לראשונה ב־1983 בעניין הקדמת זמן יציאת מצרים לתקופת הברונזה התיכונה א'. 12 האבנים לא עשו עלי ועל עוזרי רושם שהן 'יוצאות דופן'". והוא ממשיך: "בציורי סלע במקומות אחרים יש מוטיבים דומים, אם כי נכון שבהר כרכום יש הרבה יותר ציורים. יש עוד הרים גבוהים וגדולים ולידם ישובי ברונזה קדומה ותיכונה, כמו הר חריף. אני מתייחס לנושא זה בזהירות רבה. אבי־דעתי כשיפרסם ענתי פירסום מדעי מלא של הסקר, עם כל הפרטים הארכיאולוגיים. אגב, אילו הייתי צריך לאמץ הר סיני משלי, היה זה ג'בל הלאל בסיני, לא הרחק מקדש־ברנע, כהצעת מורי ורבי פרופ' מזר, כי יש בו ישובי ברונזה תיכונה א'". וכך מתחיל הסיפור מחדש.

כל-בו שלום

דרושים:

מנהלי/ות מחלקות

* לבני נשים
* אפנת ילדים

הכישורים הדרושים:
* בעלי כושר ארגוני
* נסיון בניהול צוות עובדים
* טיפול בלקוחות ויחס אנושי טוב

לפנות למחלקת המנגנון, אחד־העם 9, תל־אביב בין השעות 9.00-11.00

תנאים טובים למועמד המתאים

סודיות מובטחת

Large company
in the Haifa region seeks

SENIOR SECRETARY

Qualifications required:
* Able to do first class editing of reports.
* Born in the USA.
* Preference for candidates who are graduates.

Suitably qualified candidates should apply, giving curriculum vitae and details of experience, to No. 2162, P.O.B. 4353, Haifa 31040.

רשות שדות התעופה
נמל תעופה בן־גוריון
דרושים
למחלקה למניעת עבירות וביקורת טיב
לתפקיד מעניין בתנאי משרה – במשמרות

בחורים

לאחר שרות צבאי מלא במסלול פיקודי

הכישורים הנדרשים:
* השכלה של 12 שנות לימוד לפחות
* ידיעת השפה האנגלית
* פרופיל צבאי 76 ומעלה
* עד גיל 26
* מגורים נוף 17 – חובה
* המשרה מתאימה גם לסטודנטים

למוסד ממלכתי

דרושים

דוברי ערבית לעבודות תרגום

(תנונים נדרשים)
* שליטה מלאה בעברית וערבית
* השכלה תיכונית
* לאחר שירות צבאי מלא בצה"ל

המתאימים ישולבו בעבודה קבועה ובמשרה מלאה

– פונים מתאימים יענו –

לטמפו תעשיות בירה סניף חולון/נתניה
דרושים:

מחלקי תוצרת

בעלי רשיון נהיגה מעל 15 טון, ותק בנהיגה של 3 שנים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לסניף חולון – כח־אדם 03-800131 סניף נתניה בר־יוסף 053-58131.

לאופסט א-ב
בע"מ
דרוש

עוזר דפס

לפנות
03-838348
03-839040

למלונות דיפלומט ומרינה ת"א
דרושים:

■ מטרודי – בעל נסיון במלונות 5 כוכבים
■ שף קונדיטור + עוזר קונדיטור
■ שף גרנד מונג'ה
■ טבח ארוחת־בוקר
■ קופאי ראשי – בעל ידע במחשב
■ מבקרי הכנסות – נסיון קודם הכרחי
■ ציקרים
■ חשמלאי מוסמך
■ חדרניות

* * *

המעוניינים מתבקשים לפנות למחלקת כוח־אדם מלון דיפלומט, הירקון 145 תל־אביב. טלפון (03)294422

* * *

למתאימים מובטחים מקום עבודה נוח ותנאי שכר הולמים

לחברת מחשבים גדולה
דרושים

אנשי מכירות

ברמה גבוהה

הכישורים הנדרשים:
* נסיון קודם במכירות – הכרחי
* ידע בביטוח אלמנטרי – רצוי
* ידע במחשבים – רצוי

התפקיד דורש יכולת מכירה של מחשבים ותוכנה בתחום הביטוח.

נא לפנות בכתב לת.ד. 2144 ת"א מיקוד 61020 עבור "איש מכירות"

לחברה למגן שרותים
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

עצמאי/ת מנוסה
בעל נסיון וידע ביישום הנהלת חשבונות במחשב.
ת.ד. 2033 תל־אביב מיקוד 60019

למפעל תעשייתי גדול
דרוש/ה

כלכלן
רואה חשבון מתחיל

למחלקת הבקרה בתל אביב
התפקיד כרוך בנסיעות.
המועמדים יפנו בכתב יד ל"אמנון" רח' כרמיה 16 ת"א 64259

ליפאורה בע"מ
יצרני מיץ פז ושוופס ברחובות
דרושים:

מחלקי תוצרת

* בעלי רשיון נהיגה ברכב של 16 טון.

נא לפנות לאלכס ערמון
08-467151/161

התאחדות האיכרים
בישראל
דרוש

מזכיר ארגון מגדלי ירקות

MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL
מגן דוד אדום בישראל
דרושים:

חובש/ת קבע/כללי

לעבודה עונתית בחופי הרחצה לאחר שיוכשרו בקורס מתאים.

עובד/ת מעבדה

ואקדמאי/ת תואר ראשון (במדעי הטבע) למשרה מלאה בבנק הדם חיפה.

טל. 04-535576

למפעל באזור המרכז דרושה

מעצבת לבגדי ילדים

בעלת ידע בתדמנות
סודיות מובטחת
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 63124 ת"א.

לחברה העוסקת בתחומי תקשורת ומחשבים, בפיתוח יצור ושווק מערכות מתקדמות לחו"ל דרוש

מנהל הנדסה

התפקיד יכלול אחריות על המערך ההנדסי בחברה הכולל מתן שרותי פיתוח, העברת מוצרים מפיתוח ליצור, תיעוד טכני והנדסת בדיקות

אם הנך בעל הכישורים הבאים מהנדס אלקטרוניקה בעל נסיון של 5-7 שנים בתחומי תקשורת ומחשבים, בפיתוח ו/או הנדסה, בעל נסיון בניהול צוות טכני ובעל שליטה טובה בעברית ובאנגלית.

אנא פנה בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3171 ת"א מיקוד 61031
סודיות מובטחת

למפעל טקסטיל בפתח־תקוה
דרושים:

* אחראי/ת מחלקת גמר וביקורת טיב
* אחראי/ת מחלקת גזירה

סודיות מובטחת

להברה מובילה בענף התעשיה
באזור תל־אביב

מנהל תפעול

במשרה מלאה למשמרת ערב.

כישורים נדרשים:
ידע, השכלה ונסיון בארגון, ניהול ותאום מערכות תפעול הקשורות במזון ואירוח.
עדיפות למועמדים בעלי רקע תפעולי במערכות גדולות.

לניהול והפעלת בית דפוס
דרוש

מדפיס – משו

עם נסיון בהדפסת חולצות
טל' 830695

לחברת תוכנה גדולה
דרוש

מתכנן/מתכנת

ב־COBOL CICS

יכולת ניהול צוות והובלת פרוייקט – מוכחת.

נא לפנות לת.ד. 2144 תל אביב מיקוד 61020
עבור "מתכנן".

למלון 5 כוכבים באזור המרכז
דרוש/ה

אחראי/ת למחסן טכני

מתאימים/ות עם נסיון קודם מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3300 מיקוד 46769 הרצליה

למחצבה באזור ראש פינה
דרוש:

מנהל יצור

בעל מקצוע בתחבורה והארגון.
חייב להיות תושב המקום
לפנות בכתב לת.ד. 6308 יפו

המועצה האזורית לב־השרון
תל־מונד

המחלקה לשרותי רווחה זקוקה בדחיפות לעובדים סוציאליים בתחומים:
1) עובד/ת כוללני
2) עובד/ת קהילתי
3) עובד/ת סוציאלי/ת לקדום נוער

צבי חורי ראש המועצה

לפעולות השיתוף החקלאי הבינלאומי של ממשלת ישראל
דרושים

2 מומחים בעלי תואר אקדמאי

ורקע הדרכתי, למדינה דוברת אנגלית:

1 מומחה לפיתוח מטעים טרופיים והדרים
כולל עריכת נסיונות לגבי זנים ושיטות אגרוטכניות.

2 מומחה לירקות בתנאים טרופיים,
מבחני זנים אגרוטכניקה והגנת הצומח.

שני התפקידים מצריכים עבודה בתחנת נסיונות כשהיישום אצל החקלאים באיזורים השונים.

לפרטים טל: 03-211490, 211492

דרוש/ה לנו

מ.מ.מ.

מקדם/ת מכירות מנוסה

אם יש לך נסיון במכירות ובמשא ומתן עם מוסדות, ארגונים וועדי עובדים – יש לנו עבורך תפקיד מעניין בתנאים טובים.

כיתבו נא בצירוף קורות חיים לת.ד. 6335, ת"א 61061 עבור מקדם/ת מכירות.

דרוש

מנהל־מכון תערובת מושבי

המעונינים יפנו בכתב עם קורות־חיים

לת.ד. 1029 עפולה עילית.
לציין עבור מושב

למפעל מזון באזור השרון
דרוש/ה

טכנולוג/ית מזון ראשי/ת

הכישורים הנדרשים:
* מהנדס מזון או כימית
* נסיון של 5 שנים בתעשיית המזון
* ידע באנגלית, ידיעת השפה הגרמנית יתרון.

למועמדים המתאימים מובטחים תנאים טובים.

המעונינים יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון לת.ד. 175 ת"א, 61001

אוניברסיטת תל-אביב

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
לרגל הרחבת החטיבה התיכונית
דרושים לשנת הלימודים תשמ"ז

★ מהנדסי אלקטרוניקה

ומהנדסי אוטומציה ובקרה.

★ מורים/מורות

למקצועות פיסיקה, תנ"ך וספרות, ביולוגיה - כימיה, אנגלית.

נא לפנות בכתב לבית הספר להנדסאים, רחוב האוניברסיטה 30 רמת־אביב, תל־אביב 69975
טלפון 424069, 420702

בכפר ורבורג
דרוש

מרכז מוסך

הגדרת התפקיד אחזקת אינוס כלים.
ידע ואגוטכניקה, אגורמכניקה ומסגרות.
טלפון בשעות העבודה.
055-84393 055-82140

קשת

האגודה למען הקשיש
תל־אביב+יפו

דרושים לעבודה בתל־אביב

1. **אח/ות ראשי/ת**
למוסד סיעודי לקשישים.
הכישורים:
* אח/ות מוסמך/ת או בעל/ת תואר ראשון בסיעוד.
* נסיון קליני של 3 שנים לפחות והשתלמות בנושא סיעודי גריאטרי.

2. **אם בית**
למוסד סיעודי לקשישים.
הכישורים:
* בעלת ידע ונסיון בעבודה מוסדית.

3. **איש תחזוקה**
בעל נסיון וכישורים מתאימים.

למרכז יום לקשישים דרושים:

1. **עובד סוציאלי**
חצי משרה או משרה מלאה.

2. **מורה למלאכה**
מדריכות לעבודות יד.

נא לפנות בכתב עם תולדות חיים לת.ד. 61163 ת"א מיקוד 16475

לבית דפוס
דרוש

סדר־יד

תנאים טובים
03-846426

לחברה ציבורית בתחום הבניה
דרוש

ממונה על בקרה ודיווח

תאור התפקיד
אחראי על ביצוע הבקרה והדווח באגף ההנדסה של החברה. מקיים מעקב על כל האספקטים התקציביים של הפרויקט, לרבות לוחות זמנים, תשקעות, השוואת השקעות מתוכננות ומבוצעות בפועל, בדיקת סטיות תקציביות, ממונה על הפעלת המערכת הממוחשבת באגף הנדסה.

כישורים
מהנדס אזרחי רשום בפנקס המהנדסים. נסיון מקצועי כ־5 שנים, עדיף מועמד בעל רקע בניהול פרויקטים בעזרת מחשב, עבודה עם מחשבים והנדסת תעשיה וניהול, כושר הבעה בכתב ובעל־פה.

מקום עבודה: תל־אביב.
תנאי העסקה: על־פי חוזה מיוחד.

על המועמד להגיש בכתב־יד תאור מפורט של: קורות חיים, השכלה ונסיון עבודה. את ההצעות יש לשלוח אל ת.ד. 11024 תל־אביב, 61110. נא לציין ע"ג המעטפה "עבור משרה מס' 1110".
סודיות מובטחת.

דרוש

סוכן מכירות עצמאי

בענף כבלים חוטי חשמל וטלויזיה
לאזור מרכז ודרום

בפרטים: לפנות בכתב + רקע ונסיון לת.ד. 4056 חיפה 31040

לחברה תעשייתית דרוש
איש מכירות

הכישורים: הנדסאי/מהנדס מכונות, נסיון קודם מוכח במכירות ציוד תעשייתי, עדיפות לתושבי נתניה והסביבה

בערב 053-35241

למוסד ציבורי בתל־אביב

דרוש

עוזר לארגון קורסים והשתלמויות

השכלה תיכונית/מקצועית מלאה
בעל יוזמה, מסודר ומאורגן
יועדפו בעלי רכב ונסיון קודם בעבודה

נא לפנות בכתב למח' כח אדם ת.ד. 33010 ת"א 61330

למפעל לחומרי ניקוי פעיל דרוש

משקיע רציני

לפיתוח העסק, אפשרות גם לשותף פעיל.

רציניים בלבד יפנו
לטלפונים 03-5516912 03-554714

ATTRACTIVE CONDITIONS
INCLUDING CAR
offered to an ambitious and dynamic

ELECTRONIC ENGINEER

with knowledge in Mechanics/Packaging
and 3 to 5 years field experience
to work as a

SALES ENGINEER

Responsible for promoting

HIGH-TECH ELECTRO MECHANICAL COMPONENTS & SYSTEMS, USED IN ELECTRONICS

Please send your hand-written reply and curriculum vitae in English and Hebrew to Mrs. Samuel - Discretion assured.

ELINA LTD., P.O.Box 4130, Ramat Gan 52141.
Tel: 03-7514129

מלונות סונסטה ישראל
דרושה

מזכירה עברית / אנגלית

בעלת כושר ניסוח טוב וידע בהדפסה.
נא לפנות: 232110,
03-226910

מלונות מוריה ים המלח

למלון מרחצאות מוריה ים המלח
דרושים:

1. **אחות מוסמכת**
בעלת נסיון בתחום מרחצאות מרפא, דוברת שפות: אנגלית, גרמנית, שפות נוספות – יתרון.

2. **ברמן**
מנוסה, לעבודה בבר של המלון, שעות עבודה בלתי שגרתיות, דובר שפות, גרמנית ואנגלית.

3. **מציל**
בוגר קורס מצילים ומנהלי בריכות, דובר שפות זרות.

לפרטים: 057-84221

לחברת ביטוח בת"א

דרושה

★ **פקידה למחלקת ביטוח שיניים וטיפול בלקוחות.**

מועמדות בעלות תעודת בגרות, הוצעות ואף המנה בכתב־יד לת.ד. 37299 ת"א 61372

ליחידת המחשב של קואופרטיב "דני"
דרושה

נקבנית אלביט

בעלת נסיון של שנתיים לפחות
לפנות לטלפון בעלי: 03-7543205
בשעות 7:00-14:00

לאשפי מכירות בלבד!

אתגר מקצועי לבעלי –
* נסיון וכושר שכנוע
* השכלה תיכונית ומעלה
* רכב פרטי

תנאים – שעונן
באזור תל־אביב

מתאים לך?
בוא נדבר!

(03) 7512666

ויטמן

גלידות ויטמן 1979 בע"מ
למפעלנו בחולון דרושים:

עוזר למחסנאי ראשי
* ידע בניהול צוות עובדים.
* נסיון קודם בעבודת מחסן – הכרחי.

מכונאי אחזקה
* בוגר בית ספר מקצועי
* נסיון תעשייתי קודם של 2 שנים לפחות

מפעילים
* רקע טכני במכונאות לעבודה במשמרות באזור היוצר.

איש משק ותחזוקה
* אחראי על שמירה, אחזקה וניקיון המפעל.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, בצירוף קורות חיים ונסיון לויטמן בע"מ רח' המסגר 9 אזור התעשיה חולון 58815 לידי נחה.
סודיות מובטחת

לשרטול – נוהל בתי מלון ת"א
דרוש/ה

פקיד/ת קניות

למשרה מלאה

אחרי שרות צבאי
הדפסה עברית/אנגלית

דרושים
טפסנים ופועלי בנין

מכל הסוגים
באזור המרכז
03-786643
03-796791

דרושים:
מודים

לקריאה מהירה
בעלי נסיון בלבד
נא לפנות לטל': 03-187471
סודיות מובטחת